

Järvenpään yleiskaava 2040

Yleiskaavaehdotuksen selostus

Kaupunkikehityslautakunta 27.2.2020
Yleiskaavaehdotus nähtävillä 11.3.-22.4.2020

Valokuvat: Eira Linko ja Martta Pirttioja
Taitto: Martta Pirttioja

Sisältö

Johdanto	1
1. Yleiskaavan lähtökohdat, kaava-alue ja tavoitteet	3
1.1. Suunnittelutilanteen lähtökohdat	3
1.2. Yleiskaavatilanne ja kaava-alue	4
1.3. Yleiskaavatyön tavoitteet	6
1.4. Väestönkasvu	7
2. Yleiskaavan valmistelun vaiheet ja vuorovaikutus	9
2.1. Aloitusvaihe	9
2.2. Rakennemallivaihe	10
2.3. Luonnoksesta ehdotukseen	13
3. Kaavaratkaisu	15
3.1. Yleismääräykset	16
3.2. Asumisen alueet	18
3.3. Palveluiden ja elinkeinoelämän alueet	26
3.4. Liikkuminen	34
3.5. Virkistys ja luontoarvot	37
3.6. Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot	53
3.7. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous	60
4. Muuttuvat alueet ja vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan	65
4.1. Merkittävimmät muutokset suhteessa yleiskaava 2020:een	65
4.2. Merkittävimmät asemakaavan muuttamista vaativat alueet	71
5. Maapolitiikka ja yleiskaavan oikeusvaikutukset	73
6. Vaikutusten arviointi	75
6.1. Arviointi suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, maakuntakaavoihin ja seudullisiin suunnitelmiin	75
6.2. Vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinympäristöön ja yhteisöön	78
6.3. Vaikutukset luonnonympäristöön	84
6.4. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja yhdyskunta- ja kaavatalouteen	87
6.5. Vaikutukset liikenteeseen	88
6.6. Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	93
6.7. Vaikutukset ilmastoon ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen	95
7. Kaavan toteuttamisedellytykset ja seuranta	101
Käsitesanasto ja käytetyt lyhenteet	102
Yleiskaavan lähdeluettelo	105
Liitteet	
Miten osallistun?	

Johdanto

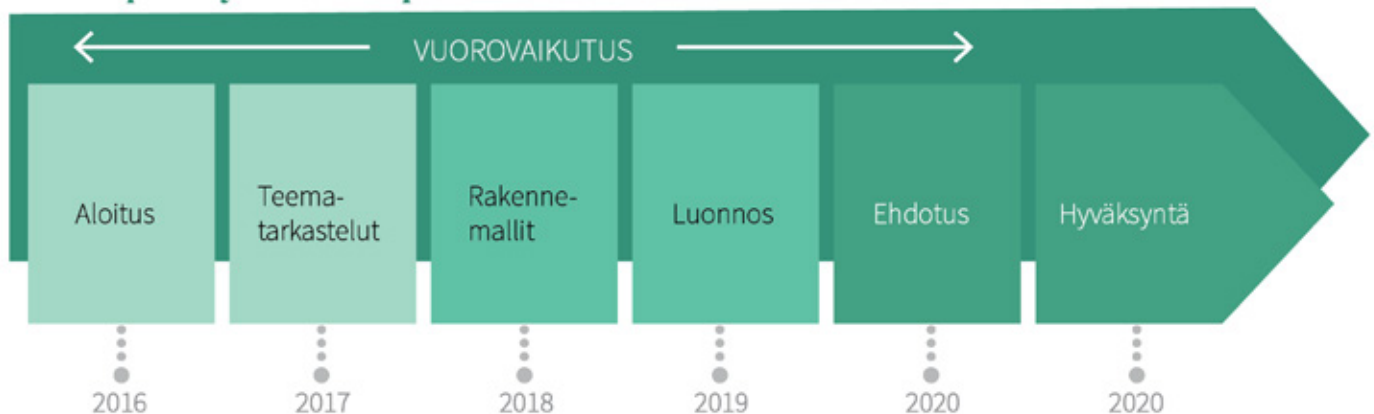
Järvenpään yleiskaava 2040:n valmistelussa on pyritty ennustamaan tulevaisuutta ja ohjaamaan kaupungin maankäyttöä yhteisten tavoitteiden mukaisesti. Tiedämme kuitenkin jo nyt valmisteluvaiheessa, että maailma ei tule olemaan vuonna 2040 sellainen kuin nyt kuvittelemme. Teknologinen kehitys, globaali maailmantalous ja ajattelutapamme voivat muuttaa myös maankäytön tarpeita yllättävästi. Yleiskaavan tarkoituksena on kuitenkin mahdollistaa kaupungin tavoitteiden mukainen kehitys varaamalla alueita tarvittavalle maankäytölle ja toiminnoille.

Tämä yleiskaava koostuu selostuksesta sekä neljästä kartasta ja niihin liittyvistä merkinnöistä ja määräyksistä. Kartat ja määräykset tullaan hyväksymään oikeusvaikutteisina. Selostuksen tarkoitus on auttaa hahmottamaan yleiskaavan ratkaisujen taustalla olevia lähtökohtia ja tavoitteita sekä kertoa kaavamerkintöjen ja -määräysten tulkitsemisesta. Vaikutusten arviointi osana selostusta kertoo asioiden syy-seuraussuhteista ja auttaa ymmärtämään kaavaratkaisussa tehtyjä valintoja. Selostuksen ohessa olevat liitekartat tarkentavat kaava-aineistoa. Yleiskaavan valmistelumateriaaliin kuuluu myös paljon teemakohtaisia selvityksiä, taustamateriaalia ja raportteja, joihin voi tutustua osoitteessa www.jarvenpaa.fi/yleiskaava2040.

Yleiskaavaehdotus on nähtävillä 11.3.-22.4.2020. Jokaisella osallisella on mahdollisuus jättää muistutus ja viranomaistahoilla lausunto. Kaikkiin kirjallisiin muistutuksiin ja lausuntoihin laaditaan vastineet. Valtuuston on tarkoitus hyväksyä yleiskaava syksyllä 2020.

Mukavia lukuhetkiä toivottaa yleiskaava-tiimi
Hannele, Eira, Jaakko, Maria, Martta, Sampo ja Timi

Järvenpään yleiskaavaprosessi

1. Yleiskaavan lähtökohdat, kaava-alue ja tavoitteet

1.1. Suunnittelutilanteen lähtökohdat

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) määrittelevät reunaehdoja yleiskaavatyölle. Yleiskaavatyö aloitettiin edellisten tavoitteiden aikana vuonna 2016. Valtioneuvoston hyväksymät tarkastetut valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.4.2018. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

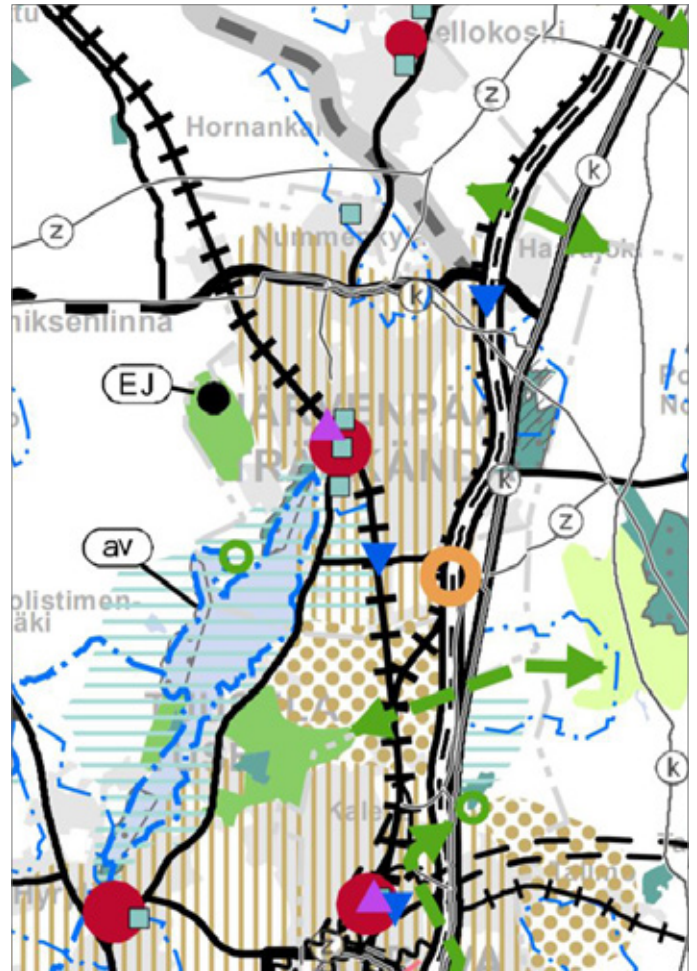
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VN 14.12.2017) on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Uudenmaan maakunnan suunnittelu ja Helsingin seudun MAL-suunnittelu

Uudenmaan maakunnan alueella on toistaiseksi voimassa useita maakuntakaavoja. Näistä Järvenpään kannalta merkittävin on alue- ja yhdyskuntarakennetta käsitellyt Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava. Viherverkostoa ja muun muassa Järvenpään rajautuvaa Tuusulan Ristikytöä on käsitelty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa.

Uudenmaan liitto on valmistellut kaikki maankäytön keskeiset teemat yhteen kokoavaa Uusimaa-kaava 2050:tä (kuva 1). Se muodostuu koko maakunnan kattavasta rakennesuunnitelmasta ja kolmesta vaihekaavasta, joista Järvenpäästä koskee Helsingin seudun vaihemaakuntakaava. Järvenpään yleiskaavan laatiminen on prosessina edennyt samaa tahtia Uusimaa-kaava 2050:n valmistelun kanssa ja mahdollistanut kaavojen yhteensovittamisen. Uusimaa-kaava on tarkoitus valmistella maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi keväällä 2020. Tullessaan voimaan Uusimaa-kaava 2050 kumoaa alueen kaikki voimassa ole-

Kuva 1. Karttaote ehdotusvaiheessa olevan Uusimaa-kaava 2050:n Helsingin seudun vaihemaakuntakaavasta

vat maakuntakaavat. Maakuntakaavoista ja niiden valmistelusta voi lukea lisää osoitteesta <https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu>.

Uudenmaan maakuntaohjelma on hyvin kunnianhimoinen ilmastonmuutoksen hillitsemisen näkökulmasta. Vuoteen 2035 mennessä maakunnan tulisi olla hiilineutraali. Järvenpää on onnistunut vähentämään päästöjään muun muassa energiasektorilla, mutta päästötavoitteiden saavuttamiseksi vaaditaan vielä merkittäviä muutoksia kehityksessä ja toimenpiteitä kaikilla sektoreilla, erityisesti liikenteen ja energian osalta. Seudullisissa tarkasteluissa on todettu, että kaikki tiedossa olevat keinot on otettava käyttöön nopealla aikataululla, jos tavoitteet aiotaan saavuttaa.

Uusimaa-ohjelmaan voit tutustua Uudenmaan liiton sivuilla: https://www.uudenmaanliitto.fi/aluekehitys/uusimaa-ohjelma_2.0.

Myös Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL 2019 -suunnitelmaa on valmisteltu samaan aikaan yleiskaavaprosessin kanssa. MAL 2019

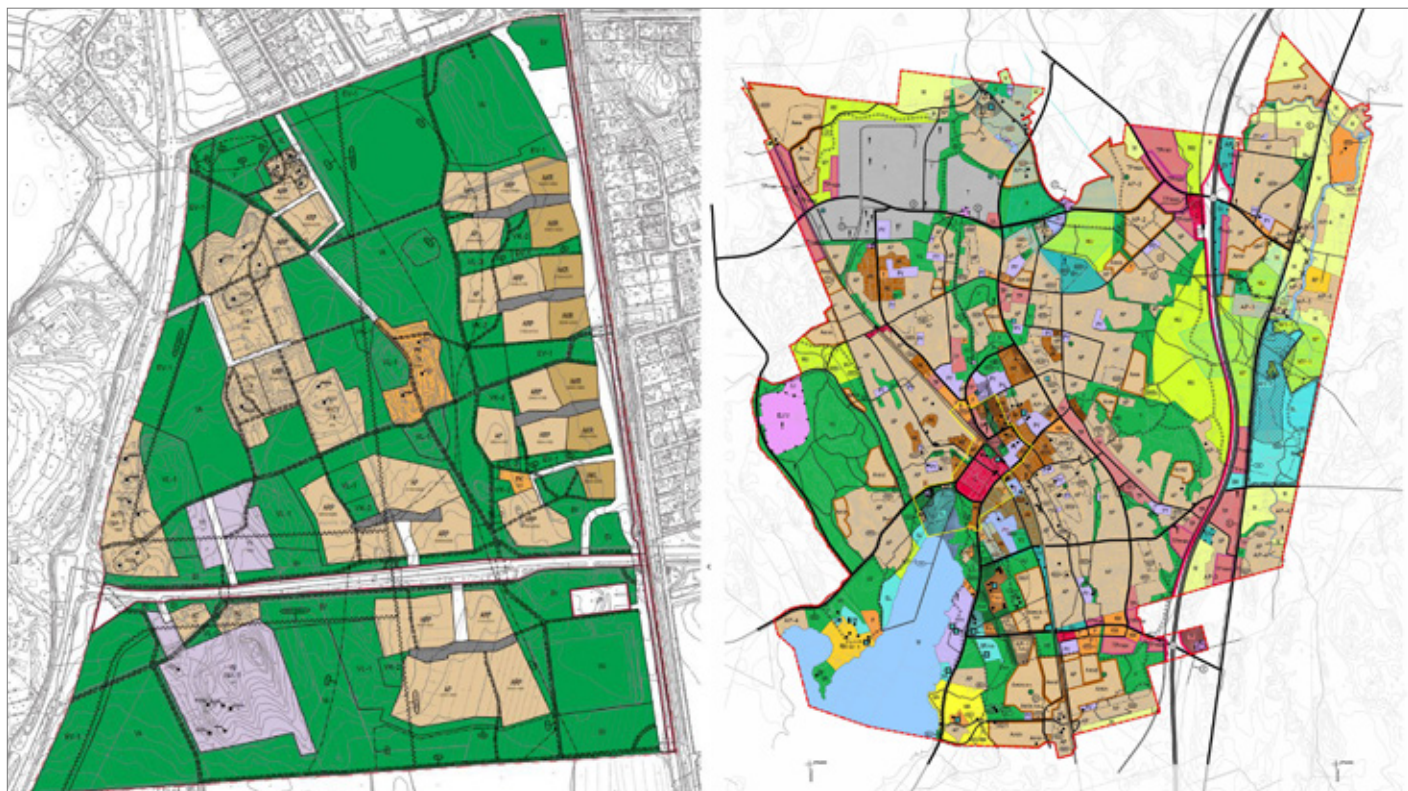
-suunnitelmassa kuvataan, miten seutua pitäisi kehittää vuosina 2019–2050. Se on hyväksytty seudun päätöksenteossa keväällä 2019. Kuntien ja valtion välinen sopimus on tarkoitus allekirjoittaa vuonna 2020. Voit tutustua asiaan osoitteessa <https://www.hsl.fi/mal/mal-2019>.

1.2. Yleiskaavatilanne ja kaava-alue

Järvenpään kaupungin yleissuunnittelun tilanne on hyvä, sillä kaikkialla kaupungin rajojen sisällä on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava. Suurimman osan kaupungista kattaa Järvenpään yleiskaava 2020 (KV 9.8.2004 § 64), jossa on määritelty kaikki tärkeimmät suuntaviivat kaupungin maankäytölle. Kaavan perusteena käytetty tietoaaineisto on kuitenkin päivittynyt vuosien varrella monilta osin. Erityisesti luontotiedot ovat tarkentuneet ja päivittyneet monipuolisiksi tietokannaksi. Vuosituhannen alussa ennustettu väestönkasvu on toteutunut lähes väestösuunnitteen mukaisesti, mutta läheskään kaikkia uudisrakentamisalueita ei ole toteutettu. Tämä on johtunut pääasiassa kaupungin tiivistymisestä sisäänpäin ja maanomistusolosuhteista. Tavoitteena olleesta työpaikkamäärästä on jääty kauas ja yritysten sijoittuminen kaupunkiin on

ratkaistu tapauskohtaisesti. Esimerkiksi Poikkien Yritysalueen asemakaavoituksessa on päädytty osin yleiskaavasta poikkeaviin ratkaisuihin. Yleiskaava 2040 kumoaa voimassa olevan koko kaupungin kattavan Järvenpään yleiskaava 2020:n.

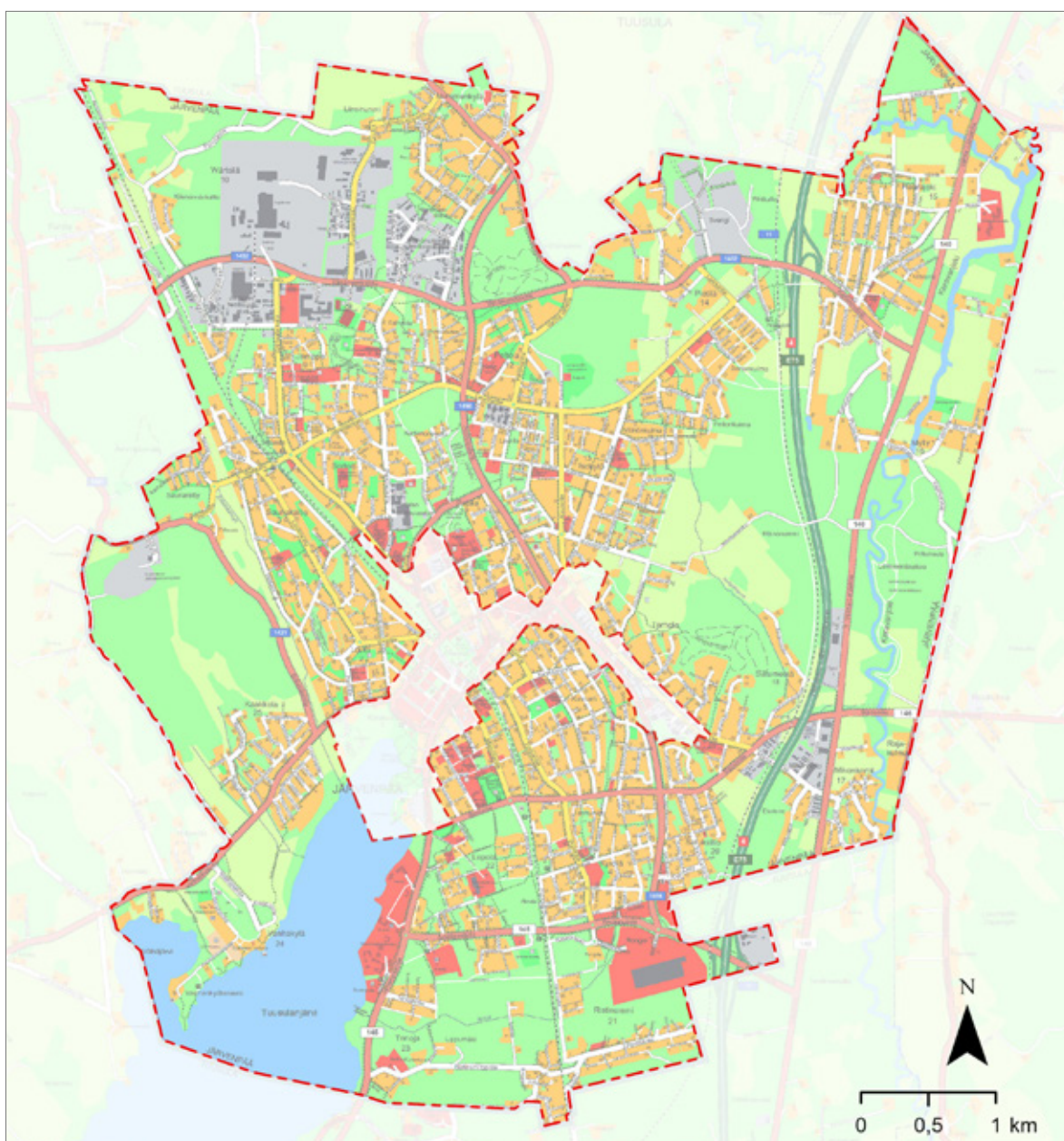
Lisäksi rinnakkain koko kaupungin yleiskaavan kanssa on ollut voimassa Lepolan osayleiskaava (15.6.2009 § 93). Lähes koko Lepolan alueella on voimassa osayleiskaavan pohjalta laaditut asemakaavat ja alue on rakentumassa asemakaavojen mukaisesti. Lepolan alueen maankäyttö on kuitenkin monelta osin tarkentunut tai muuttunut asemakaavavaiheessa suhteessa osayleiskaavaan. Tästä johtuen osayleiskaava on perusteltua kumota uudella yleiskaavalla. Näin kaupungin alueelle ei jää myöskään voimaan saman alueen rinnakkaisia yleiskaavoja.

Kuva 2. Kumottavat Lepolan osayleiskaava ja Järvenpään yleiskaava 2020

Järvenpään yleiskaava 2040 laaditaan koko kaupungin alueelle lukuun ottamatta Keskustan osayleiskaava 2030:n aluetta, joka kattaa keskustan ja sen lähiympäristön sekä Terholan työpaikka-alueen. Keskustan osayleiskaava 2030 on varsin ajantasainen (KV 21.9.2015 § 50), ja ratkaisua ei näin ollen ole tarpeen muuttaa. Keskustan alueelle osoitetaan kuitenkin reitti- ja ominaisuusmerkintöjä (kuten pyöräilyn pääreitti ja pohjavesialue) kokonaisuuden hahmottamiseksi. Nämä merkinnät eivät ole oikeusvaikutteisia tai kumoa Keskustan osayleiskaava 2030:n ratkaisua millään osin. Keskustan osayleiskaava on esitetty samoilla kartoilla yleiskaavaehdotuksen karttojen kanssa liitteissä 2-5.

Yleiskaava on voimassa niillä alueilla, joilla ei ole asemakaavaa tai joissa asemakaavaa lähdetään muuttamaan. Kaupungin kasvu on tapahtunut viime vuosina keskustahakuisesti eikä uusia ensimmäisiä asemakaavoja ole valmisteltu siinä tahdissa kuin 2000-luvun alussa suunniteltiin. Tällä hetkellä asemakaavoitetut alueet on esitetty liitekartassa 6. Tulevista asemakaavojen muutostarpeista kerrotaan luvussa 4.2. Valmisteluun tulevista asemakaavoista kerrotaan tarkemmin kaavoituskatsauksessa ja kaupungin internetsivuilla osoitteessa www.jarvenpaa.fi/asemakaavoitus.

Kuva 3. Kaava-alue

1.3. Yleiskaavatyön tavoitteet

Järvenpään strategia ja kaupunginvaltuuston hyväksymät tavoitteet

Kaupungin uuden strategian valmistelua on tehty samaan aikaan yleiskaavaprosessin kanssa. Strategiaan liittyviä tulevaisuuskuvia tarkasteltiin suhteessa yleiskaavan eri rakennemallivaihtoehtoihin Minne kaupunki kasvaa? -raportissa (Järvenpään kaupunki 2018a). Lisäksi ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemallia testattiin suhteessa eri väestöskenaarioihin ja strategian valmistelussa asetettuihin taloudellisiin tavoitteisiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyt tulevaisuuskuvat ja kaupungin strategiset päämäärät 10.6.2019 (§ 42). Osana kaupungin talousarvioproses-

sia kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.11.2019 (§ 81) kaupunkistrategialle sitovia tavoitteita ja keinoja. Yleiskaavan valmistelussa nämä on huomioitu ehdotusta valmisteltaessa. Konkreettisesti tämä näkyy kaavaratkaisussa esimerkiksi lisääntyneinä ja laajentuneina pientaloalueina (strategian talousnäkökulman pitovoiman keinona ”lisätään laadukkaiden pientalotonttien tarjontaa”).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.6.2018 (§ 65) Järvenpään yleiskaava 2040:n tavoitteet:

Seutu

Järvenpää on seudun vetovoimaisin kaupunkikeskus

Kaupunkirakenne

Yhdyskuntarakenne kehittyy eheänä ja keskustan vetovoima vahvistuu

Asuminen ja väestö

Asumisen tarjonta on monimuotoista ja vastaa kasvavaan kysyntään sekä muuttuviin tarpeisiin

Liikkuminen

Kestävää liikkumista palveleva tarpeiden mukainen älykäs liikennejärjestelmä

Elinkeinot

Elinkeinot ovat monipuolisia ja palvelualojen kasvava merkitys huomioidaan

Palvelut

Laadukkailla ja hyvin saavutettavilla peruspalveluilla mahdollistetaan asukkaiden hyvä arki

Viherrakenne

Viherverkon jatkuvuus sekä luontoarvot varmistetaan ja laadukas kaupunkiluonto on ihmisiä lähellä

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön vetovoimatekijöitä arvostetaan ja kaupunkikuvan monipuolinen toiminnallisuus huomioidaan suunnittelussa

Maapolitiikka

Maankäytön suunnittelu ja maapolitiikka tukevat toisiaan

Kunnallistekniikka

Mahdollistetaan kaupungin kehittyminen toimivalla infralla kokonaistaloudellisesti

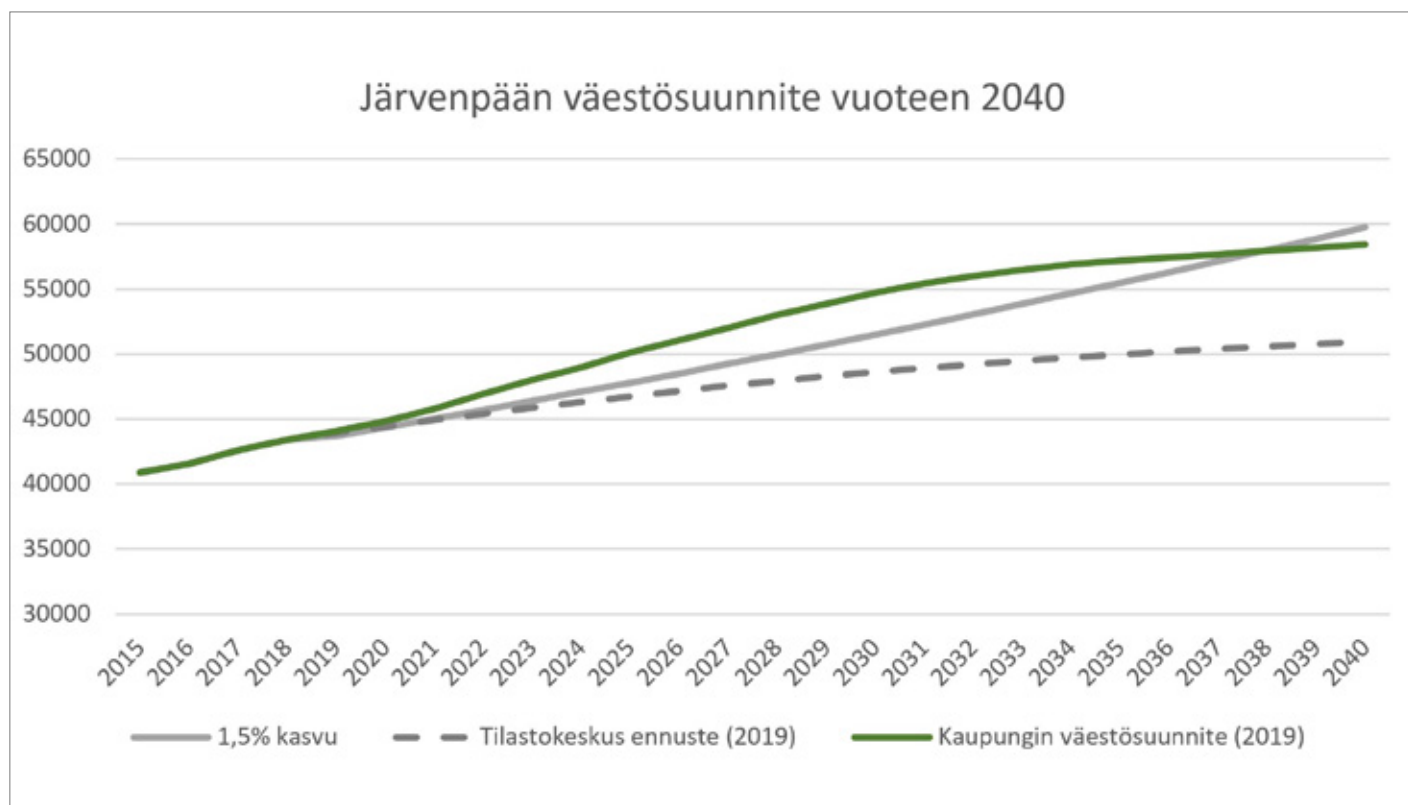
1.4. Väestönkasvu

Viime vuosina kaupungin kasvuvauhti on ollut nopeaa. Vuonna 2017 se oli yli 2,5 % ja vuonna 2018 kasvu oli kaksi prosenttia. Vuonna 2019 kasvu hidastui ja Tilastokeskuksen ennakkoväkilukujen mukaan se oli noin 0,7 %. Kasvun hidastumisesta huolimatta väestönkasvun ennustetaan pysyvän reilusti positiivisena 2020-luvun puoliväliin saakka. Kasvuvauhti tasaantuu 2030-luvulla, jolloin luonnollinen väestönkasvu on hitaampaa. Valtakunnallinen hedelmällisyyslukujen lasku vaikuttaa väestönkasvuun hidastavasti, mutta Järvenpään uskotaan kompensoivan tätä muita kuntia suuremmalla vetovoimalla ja muuttovoitolla. Kaupungin väestönkasvu perustuukin suunnittelujakson loppupuolella maltilliselle muuttoliikkeelle.

Kaupungin väestösuunnite perustuu Venäjä-väestöohjelmalla tehtyihin tarkasteluihin. Suunnittelun pohjana on käytetty toteutunutta väestönkasvua, valmistelussa olevien hankkeiden ja asemakaavojen tietoja sekä yleiskaavan uusien alueiden väestöarvioita. Väestösuunnitteeseen tehdään säännöllisesti asuinrakentamisen hankkeet huomioiva tarkistus. Myös valtakunnalliset muutokset hedelmällisyysluvuissa vaikuttavat väestösuunnitteeseen. Jos väestösuunni-

tetta tarkistetaan merkittävästi, vaikuttavat muutokset yleiskaavan toteuttamisen aikatauluun kuten asema-kaavoitukseen, maanhankintaan ja kaupungin järjestämiin palveluihin. Väestösuunnitteella on tärkeä rooli myös kaupungin talousarvioprosessissa sekä koulujen ja päiväkotien tilatarpeiden suunnittelussa.

Järvenpään yleiskaavassa varaudutaan siihen, että vuonna 2040 Järvenpäässä asuu noin 60 000 asukasta, mikä vastaa 1,5 %:n keskimääräistä vuosittaista kasvua. Yleiskaavan aluevaraukset mahdollistavat siis väestösuunnitetta hieman suuremman väestömäärän. Tällä varaudutaan siihen, että kaikkia asuinalueita ei voidakaan toteuttaa tai asumisväljyys kasvaa ennakoitua nopeammin. Yleiskaavaluonnoksessa varaudutaan myös suunnittelukauden jälkeiseen aikaan asumisen reservialueiden kautta. Jos väestönkasvu on arvioitua nopeampaa, tulee reservialueiden käyttöönotto ajankohtaiseksi jo 2030-luvulla. Reservialueet mahdollistavat tarvittaessa huomattavan lisän asuntoaluepotentiaaliin, mutta myös edellyttävät muun muassa rohkeita maapoliittisia ratkaisuja sekä huomattavia infrainvestointeja.

Kuva 4. Kaupungin väestösuunnite verrattuna tasaiseen 1,5 %:n kasvuun ja Tilastokeskuksen ennusteeseen (Tilastokeskus 2019)

2. Yleiskaavan valmistelun vaiheet ja vuorovaikutus

Yleiskaavaa on valmisteltu Järvenpään kaupunkikehityksen yleiskaavatiimissä. Kaupungin sisäistä poik-kihallinnollista yhteistyötä on tehty yleiskaavan seurantaryhmässä. Tässä ryhmässä on ollut edustettuna

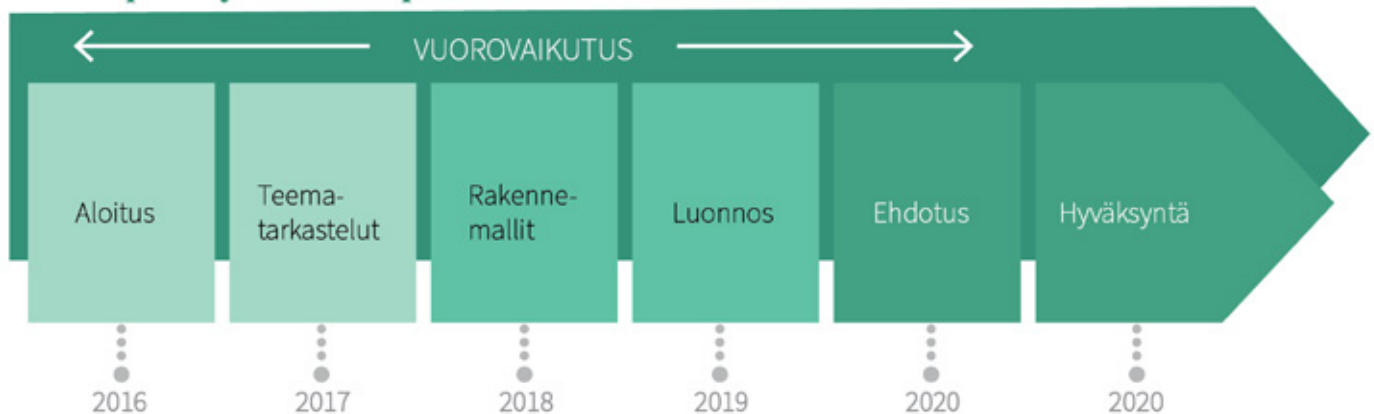
myös Keski-Uudenmaan ympäristökeskus. Uudenmaan ELY-keskuksen ja muiden viranomaistahojen kanssa on pidetty myös työkokouksia. Luottamushenkilöiden kanssa on käyty vuoropuhelua koko yleiskaavaprosessin ajan.

2.1. Aloituspaihe

Yleiskaavatyö käynnistettiin kaupunginhallituksen päätöksellä 26.9.2016 (§ 160). Valmistelu aloitettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman julkaisemisella (Järvenpään kaupunki 2016/2018) ja teemakohtaisil-

la tarkasteluilla. Tähän vaiheeseen kuului useita eriaiheisia selvityksiä ja laajan tietopohjan keräämistä. Kaupunkilaisille tehtiin karttakysely rakennettavista ja säilytettävistä paikoista keväällä 2017.

Järvenpään yleiskaavaprosessi

Kuva 5. Yleiskaavaprosessi

2.2. Rakennemallivaihe

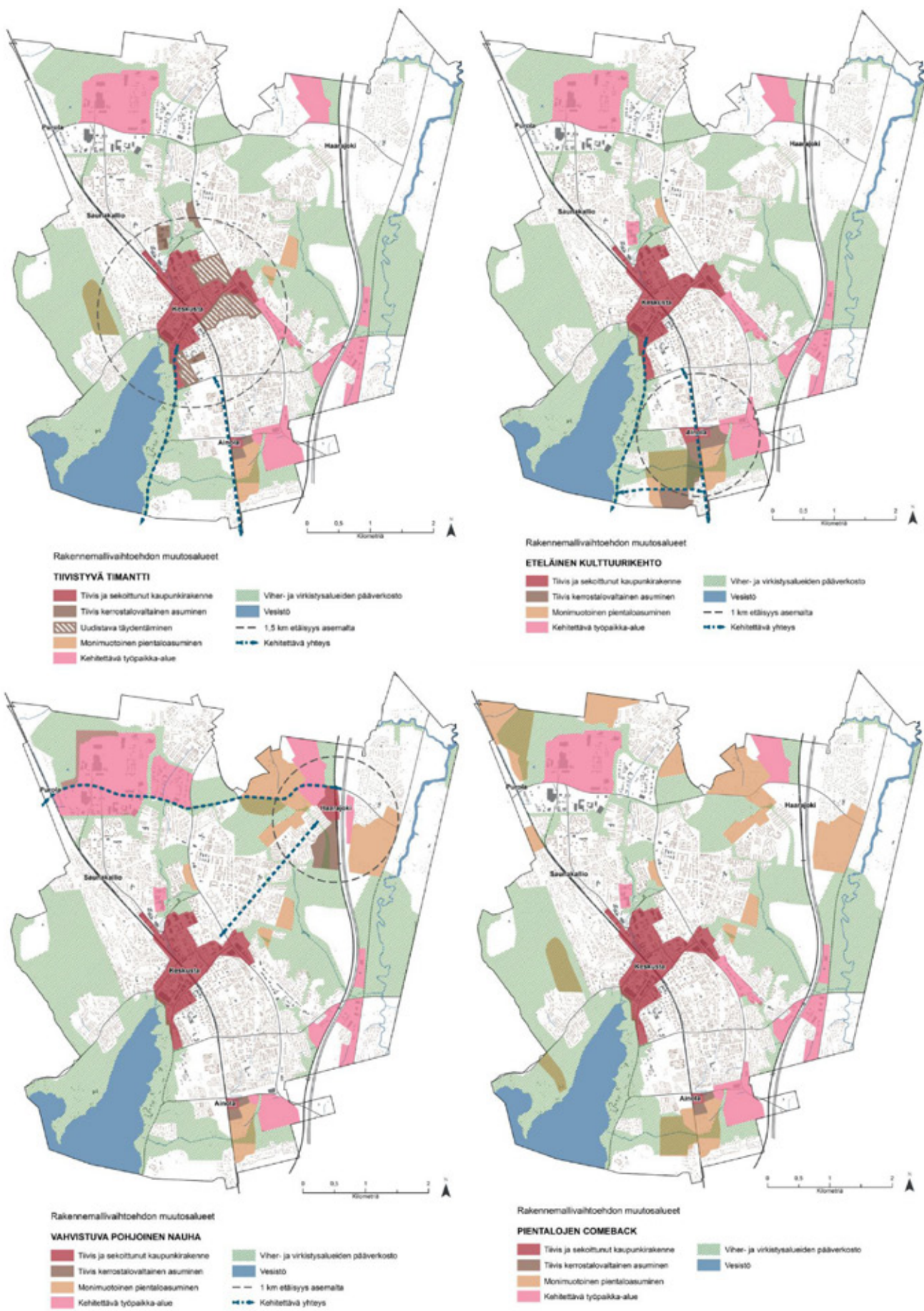
Merkittävimpiä kasvusuuntia hahmoteltiin neljän erilaisen rakennemallin avulla. Kaikki neljä vaihtoehtoista rakennemallia olivat tarkoituksella kärjistäviä ja tulevaisuuteen eri tavalla suuntaavia:

keskustaa painottava ”Tiivistyvä timantti”, kaupungin maanomistusta Ristinummella hyödyntävä ”Eteläinen kulttuurikehto”, Vähänummentien varteen rakentava ”Vahvistuva pohjoinen nauha” ja tasaisesti rakentamista kaikkialle sijoittava ”Pientalojen comeback” (kuva 6).

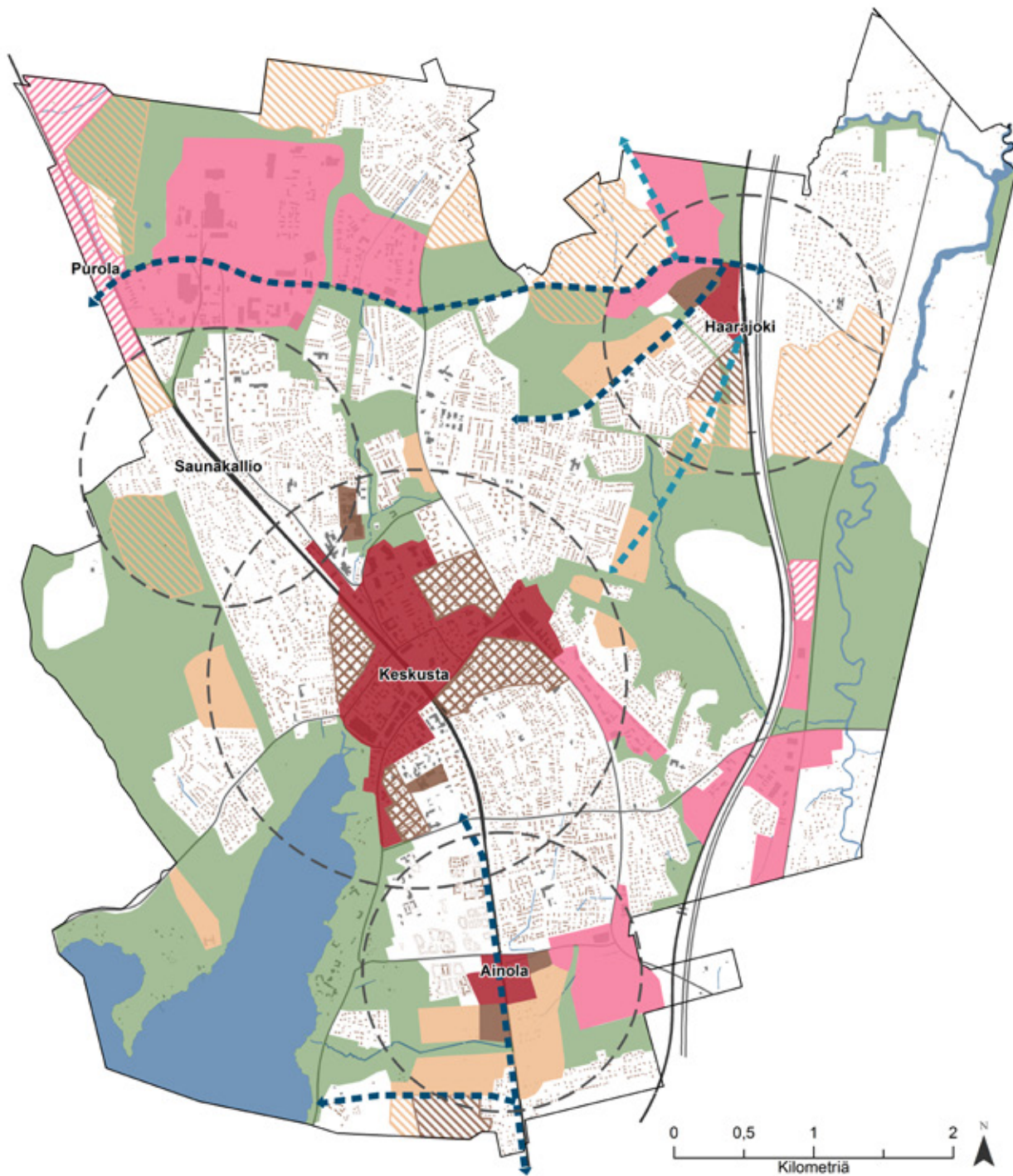
Järvenpääläisistä asukkaista koostuva sparrausryhmä pääsi työstämään rakennemalleja ja niiden vaikutusten arviointeja syksyllä 2017. Sparrausryhmän keskustelut vahvistivat käsitystä siitä, että keskustan kehittyminen ja rakenteen tiivistyminen nähdään hyvänä. Valmistelussa olleet neljä rakennemallivaihtoehtoa olivat nähtävillä 21.2.-23.3.2018. Nähtävilläoloaikana pidettiin viranomais-työkokous (7.3.2018) ja yleisötilaisuuksia, joissa saatiin myös suullista palautetta. Karttakyselyyn vastattiin kohtuullisen hyvin (noin 340 merkintää) ottaen huomioon rakennemallien yleispiirteisyyden. Varsinaisia lausuntoja ja mielipiteitä saatiin yhteensä 18 kappaletta.

Vaihtoehtoiset neljä rakennemallia sekä lopullinen ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemalli (kuva 7) arvioitiin yleiskaavan teemakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Suurin osa kaavaratkaisun vaikutuksista on jo tunnistettu rakennemallivaiheessa.

Järvenpään kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan tavoitteet ja rakennemallivaihtoehtoja yhdistelevän ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemallin yleiskaavan valmistelun pohjaksi 18.6.2018 (§ 65). Järvenpään tavoitteena on tulevaisuudessa olla seudullinen kaupunkikeskus. Tämä varmistetaan ydinkeskustan voimakkaalla uusiutumisella vahvaksi asumisen ja monipuolisten palveluiden keskittymäksi. ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemalli sisältää huomattavan määrän lähivuosina käynnistettäviä asuinrakentamisen hankkeita erityisesti keskustan alueella, mutta myös Ainolan kasvattamisen aluekeskukseksi sekä Haara-joen ja Saunakallion asemanseutujen vahvistamisen. Kaikista rataliikenteen asemapaikoista on tarkoitus kehittää sujuvia liikenteen solmukohtia. Rakennemallikartalla (kuva 7) esitetään keskeiset maankäytön muutosalueet, viheralueverkosto ja kehitettävät liikenneyhteydet ja tulevaisuuden yhteystarpeet.

Kuva 6. Neljä vaihtoehtoista rakennemallia

VALITUT KASVUSUUNNAT

Rakennemallin muutosalueet

	Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne		Kehitettävä työpaikka-alue
	Tiivis kerrostalovaltainen asuminen		Työpaikkatoimintojen reservialue
	Monimuotoinen pientalovaltainen asuminen		Viher- ja virkistysalueiden pääverkosto
	Uudistava täydentäminen		Vesistö
	Asumisen reservialue (kerrostalovaltainen)		Asemanseutujen vyöhyke 1,0 / 1,5 km
	Asumisen reservialue (pientalovaltainen)		Kehitettävä yhteys
			Tulevaisuuden yhteystarve

Kuva 7. Valitut kasvusuunnat -rakennemalli

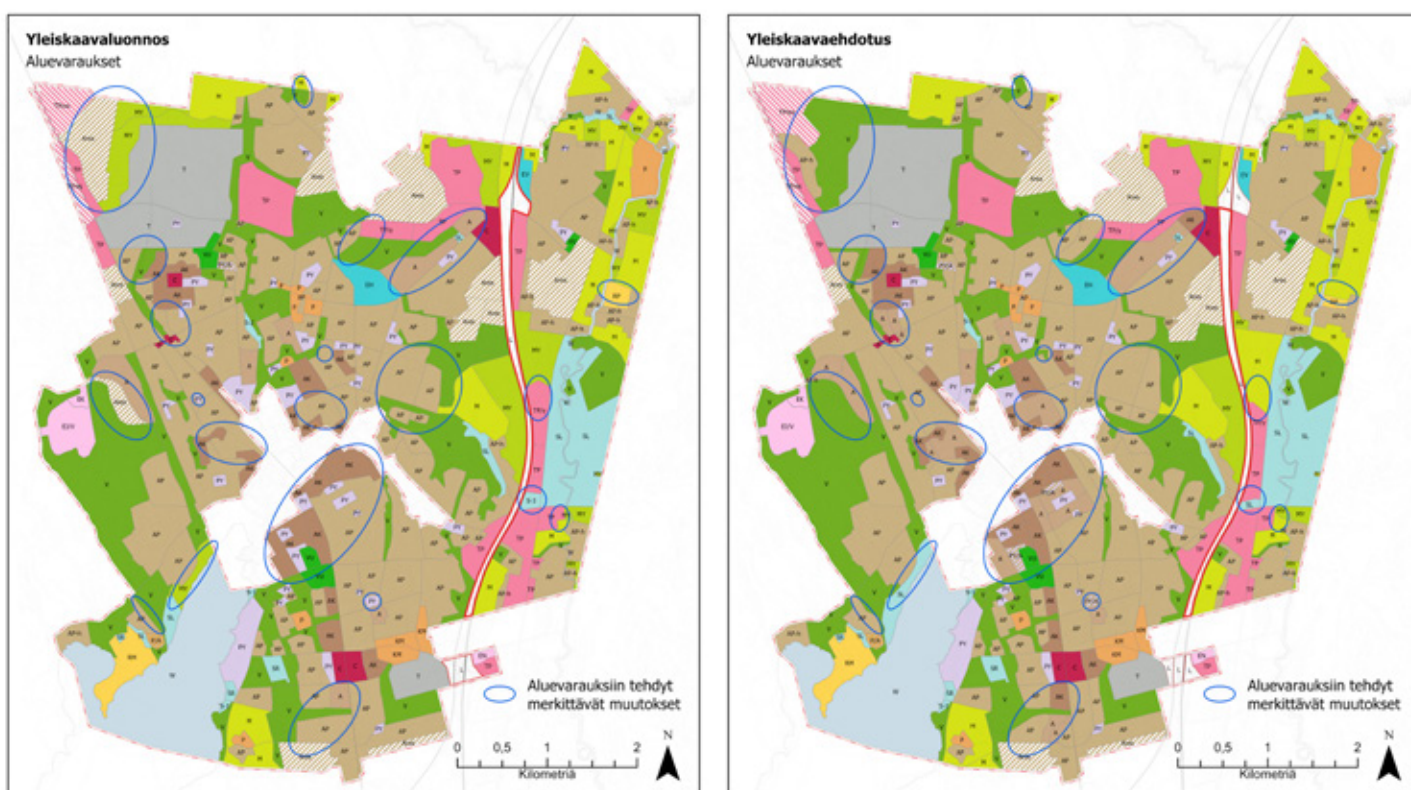
2.3. Luonnoksesta ehdotukseen

Luonnosvaiheessa rakennemallissa esitetyt asuminen ja työpaikkojen aluevaraukset sekä viheralueet täsmentyivät varsinaisiksi kaavamerkinnöiksi. Kaavaratkaisun perusteena käytettiin kaupungin laajoja ja monipuolisia tietoaineistoja, joita on edelleen täsmennetty koko kaavaprosessin ajan.

Yleiskaavaluonnos esitettiin neljällä erillisellä kaavakartalla. Luonnosvaiheen aineisto oli nähtävillä 24.4.-24.5.2019. Nähtävilläoloaikana vuorovaikutus oli aktiivista ja monipuolista. Avoimissa yleisötilaisuuksissa esiteltiin kaavaratkaisun pääpiirteitä ja erityiskysymyksiä. Viranomaisille ja lausunnonantajille järjestettiin erillinen infotilaisuus. Yleiskaavaluonnoksesta oli mahdollisuus jättää palautetta kirjallisesti, kartalle

kohdistettuna tai epävirallisena suullisesti. Vuorovaikutuksesta laadittiin raportti (Järvenpään kaupunki 2019b), jossa käsiteltiin erityisesti paljon palautetta saaneita aiheita. Palauteraportissa annettiin vastaukset myös yksittäisiin mielipiteisiin ja lausuntoihin. Varsinaiset luottamushenkilöiden hyväksymät vastineet tullaan antamaan vasta ehdotusvaiheessa saatavasta palautteesta.

Saatujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä lisäselvitysten perusteella kaavaratkaisua tarkistettiin kaavaehdotukseen. Merkittävimmät aluevarausten muutokset luonnoksesta ehdotukseen on esitetty kuvassa 8.

Kuva 8. Merkittävimmät aluevarausten muutokset luonnoksesta ehdotukseen

3. Kaavaratkaisu

Kaavaratkaisu esitetään neljällä oikeusvaikutteisella kartalla ja näihin liittyvällä erillisellä määräysliitteellä. Kaavakartat on nimetty niissä käsiteltävien aiheiden mukaisesti:

1. Maankäyttö ja liikkuminen
2. Virkistys ja luontoarvot
3. Kulttuuriympäristö
4. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous

Alueen pääasiallinen käyttötarkoitus on määritelty kartassa 1/4: Maankäyttö ja liikkuminen, ja muilla karttoilla on osoitettu pääkäyttötarkoitusta täydentäviä rinnakkaisia merkintöjä. Kaikki neljä karttaa ovat oikeusvaikutteisia ja muodostavat yhdessä kaavaratkaisun.

Kaavan esittäminen usealla kartalla selkeyttää kaavamerkintöjen tulkintaa. Erityisesti viivamerkinnät on helpompi erottaa toisistaan, eikä ominaisuusmerkintöjä ole jouduttu karttateknisen esitystavan vuoksi karsimaan. Kaikkien neljän kartan merkintöjä on mahdollista tarkastella myös yhtäaikaaisesti epävirallisella yhdistelmäkartalla (liite 1) tai karttapalvelussa, jossa voi valita piirtoon haluamansa merkinnät. Liitteen 1 epävirallista yhdistelmää voi käyttää esimerkiksi kaavotteena asemakaavoitusta suunniteltaessa.

Yleiskaavan merkinnät ovat yleispiirteisiä. Kaava on laadittu mittakaavassa 1:20 000, mikä tulee huomioida kaavaa tulkittaessa, vaikka sähköinen aineisto

mahdollistaakin lähelle tarkentamisen. Yleiskaavan pohjakartta on yleistetty kuvaus kaupungin liikenneverkosta ja rakennetuista alueista. Tarkemman tason suunnittelussa, kuten asemakaavoissa, suojelualueiden rajauspäätöksissä ja yhdyskuntateknisen huollon suunnitelmissa merkinnät tarkentuvat sekä sijainniltaan että sisällöltään. Jatkosuunnittelussa tärkeintä on kaavaratkaisun periaatteiden kunnioittaminen. Ennen asemakaavoitusta voi erityisesti uusille alueille olla tarpeellista laatia kaavarunko.

Osa kartalla esitettävistä merkinnöistä perustuu muiden viranomaisten tai muiden yhteistyötahojen tuottamaan tietoon. Tiedon tarkentuessa voivat yleiskaavan rajaukset poiketa ajantasaisesta tiedosta. Jatkosuunnittelussa tuleekin hyödyntää aina viimeisintä tietoa. Yleiskaavassa määriteltyjen rajausten tai ominaisuuksien muuttamiseen tulee kuitenkin aina olla riittävät perustelut.

Kaavamääräykset ovat joko koko kaava-aluetta koskevia yleismääräyksiä tai kohdistuvat alue-, viiva- tai kohdemerkintään. Määräysten perustelut on esitetty selostuksessa aihealueittain. Kukin kappale koostuu aihealueen yleiskuvauksesta, kaavamerkinnöistä määräyksineen ja määräyksiä tarkentavasta tulkinnasta. Merkintöjä koskevat taulukot ja kohteiden numerointi on laadittu helpottamaan kaavan ja vaikutusten arvioinnin lukemista. Selostuksen liitteenä olevat liitekartat antavat lisätietoa kaavaratkaisun taustoista ja jatkosuunnittelussa huomioitavista asioista.

3.1. Yleismääräykset

Seuraavat kaavan yleismääräykset koskevat koko aluetta ja ne voivat liittyä usean kaavakartan asiakokonaisuuksiin. Yleismääräyksillä ei ole kaavamerkintää eivätkä ne näy kartoilla. Yleismääräykset velvoittavat huomioimaan asian jatkosuunnittelussa ja tarpeen mukaan tekemään tarkentavia lisäselvityksiä asiasta.

Kaavan tulkinta

Yleiskaavan tulkinta on esitetty kaavaselostuksessa.

Tällä määräyksellä viitataan sekä yleiskaavan kokonaisuuskaavaratkaisun periaatteisiin että yksittäisten kaavamääräysten yhteydessä esitettyihin merkinnän kuvauksiin ja tulkinnan tarkennuksiin.

Meluntorjunta

Laadittaessa asemakaavaa liikenneväylän, muun melulähteen tai luonnonsuojelualueen läheisyyteen on tarkistettava melutaso ja osoitettava tarpeelliset meluntorjuntatoimenpiteet. Rakennettaessa asuntoja tai muita melulle herkkiä toimintoja melualueelle on luvissa edellytettävä sellaisten meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamista, että valtioneuvoston (VNp 993/1992) antamat ohjearvot eivät ylity.

Meluennusteita vuoden 2040 tilanteesta on tehty osana liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Melusuojauksen tarvetta uusilla asuinalueilla on arvioitu taulukossa 1. (asumisen uudet alueet) sekä osana vaikutusten arviointia luvussa 6.2.

Suunnittelutarvealueet

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia suunnittelutarvealueita ovat kaikki asemakaavoittamattomat alueet. Määräys on voimassa kymmenen vuotta tämän yleiskaavan voimaantulosta.

Järvenpään pinta-ala on niin pieni ja rakentamisen paine myös kaupungin reuna-alueilla niin suuri, että rakentamista on välttämätöntä säädellä. Tätä yleiskaavaa ei voi käyttää suoraan rakennusluvan perusteena, vaan asemakaavoitetun alueen ulkopuolella tulee hakea suunnittelutarveratkaisua. Kaupungin suunnittelutarveratkaisuiden periaatteet, jotka vahvistetaan tämän yleiskaavan aluevarauksissa, takaavat kiinteistönomistajien johdonmukaisen kohtelun.

Luontoarvot

Tarkemmassa suunnittelussa tulee yleiskaavaan merkittyjen luonnonsuojellullisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden lisäksi huomioida muut paikallisesti ja laajemmin merkittävät luontotyyppikohteet, uhanalaiset lajit, Euroopan unionin luontodirektiivin suojelusäänökset sekä muut suojeltavat lajit.

Merkittävimmät kaavan valmistelun aikaan tiedossa olleet luontoarvot on osoitettu kaavakartalle kaavamerkinnöin, jotka eritellään selostuksen kappaleessa 3.5. Näiden lisäksi Järvenpäässä on kuitenkin runsaasti paikallisesti arvokkaita luontotyyppikohteita sekä pienialaisia suojeltujen ja uhanalaisten kasvi- ja eläinlajien esiintymiä, jotka tulee huomioida jatkosuunnittelussa ja lupakäsittelyissä sekä alueiden ylläpidossa ja hoidossa. Luontotietoa päivitetään jatkuvasti, joten suunnitteluprosessissa on tärkeää huolehtia, että olemassa olevaa tietoa hyödynnetään sekä tehdään tarvittavat päivitykset suunnittelualueen tietoihin. Yleiskaavan valmistelun aikaan tiedossa olleet paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty selostuksen liitekartoilla 9-14. Tarkempaa tietoa kohteista ja arvoista löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Virkistys

Virkistysalueiden ja -kohteiden ylläpidossa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon käyttäjämäärän mahdollisen kasvun aiheuttama lisääntyvä kulu.

Väestönkasvu ja yleiskaavassa osoitetut uudet ja täydennettävät alueet aiheuttavat lisääntyvää virkistyskäytön painetta viheralueille ja puistoihin. Suunnittelussa tulee huolehtia, että kasvava virkistyskäyttö huomioidaan viheralueiden ja muiden virkistykseen tarkoitettujen alueiden kehittämisessä ja ylläpidossa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi liikkumisen ohjaamista herkkien luontokohteiden lähellä tai lisäpanostuksia viherympäristön ylläpitoon keskusta-alueilla tai suosituimmilla virkistysalueilla.

Pilaantunut maaperä

Maaperän pilaantuneisuus on tarvittaessa selvitetävä ja huomioitava jatkosuunnittelun yhteydessä. Maaperä on tarvittaessa puhdistettava.

Valtakunnallisen Maaperän tietojärjestelmän tammi-kuun 2020 mukaiset pilaantuneet ja mahdollisesti pilaantuneet kohteet on kuvattu yleispiirteisellä tasolla selostuksen liitekartalla 19. Maaperän ajankohtainen tila on kuitenkin selvitettävä rakentamista suunniteltaessa ja osoitettava tarvittaessa toimet sen puhdistamiseksi.

Jätevedenpumppaamoiden suojaetäisyydet
Asuinrakentamista sijoitettaessa tulee jätevedenpumppaamoiden mahdolliset hajuhaitat ottaa huomioon riittävällä suojaetäisyydellä.

Pumppaamot voidaan varustaa hajunpoistojärjestelmällä, mutta toistaiseksi niiden tekniikkaa ei olla koettu tarpeeksi tehokkaaksi hajuhaittojen eliminoimisen kannalta. Rakennuslupia myönnettäessä suositellaan vähintään 50 metrin suojaetäisyyksiä rakennuspaikan ja jätevedenpumppaamon välillä, jos ei tarkemmat selvitykset muuta mahdollista. Lisäksi tulee huomioida tuulensuunnan, maastonmuotojen, kasvillisuuden ja pumppaamotekniikan vaikutus hajuhaittojen muodostumisessa. Mahdollisten hajuhaittojen aiheutuminen tulee arvioida jokaisen rakennusluvan kohdalla erikseen. Lisätietoja suojaetäisyyksistä saa Järvenpään Vedeltä.

Tulvariskit

Tulvakorkeudet tulee selvittää Tuusulanjärven ja Keravanjoen äärelle suunniteltaessa ja noudattaa rakennusjärjestyksessä annettuja ohjeita riittävästä rakennuskorkeudesta. Tarvittavat toimet tulvariskien ehkäisemiseksi tulee osoittaa jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tulvavaara-alue, jonka vuotuinen todennäköisyys on yksi prosentti, on esitetty Tuusulanjärven osalta selostuksessa vaikutusten arvioinnin yhteydessä. Keravanjoesta ei ole tehty tulvakartoitusta Järvenpään alueella. Sopivista tulvakorkeuksista ja niiden selvittämisestä sekä ranta-alueella toimimisesta määrätään Järvenpään kaupungin rakennusjärjestyksessä molempia vesistöjä koskien.

Hulevesien hallinta

Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa kaupungin hulevesisuunnitelmassa määriteltujen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti seuraavaa prioriteettijärjestystä noudattaen:

- 1. Ehkäistään hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhaittaa,**
- 2. Hulevedet käsitellään ja hyödynnetään syntypaikkallaan,**
- 3. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan suodattavalla ja viivyttävällä järjestelmällä,**
- 4. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan yleisille alueille viivytettäväksi ja puhdistettavaksi ennen vesistöön johtamista,**
- 5. Haitalliset hulevesivaikutukset kompensoidaan toisaalla tehtävillä toimenpiteillä ensisijaisesti samalla valuma-alueella ja toissijaisesti toisella valuma-alueella,**
- 6. Hulevedet johdetaan viemärissä suoraan vastaanottavaan vesistöön.**

Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitettävä hulevesien kannalta merkitävät alueelliset ominaispiirteet ja vaikutukset valuma-alueella ja sen alapuolisella valuma-alueella sekä varattava tarvittavat tilat hulevesien laadulliselle ja määrälliselle käsittelylle. Yleisillä alueilla huleveden hallintarakenteet on toteutettava alueen muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä. Rakennusluvan yhteydessä on laadittava hulevesisuunnitelma sekä osoitettava tarvittavat rakentamisen aikaisen hulevesien hallinnan toimenpiteet. Hulevesisuunnitelman laajuus arvioidaan hankkeen koko ja vaikutukset huomioon ottaen.

Hulevesien hallintaa toteutetaan Järvenpään hulevesisuunnitelman (FCG 2013) periaatteiden mukaisesti. Yleiskaavan hulevesien hallinnan yleismääräyksessä ohjataan noudattamaan hulevesien hallinnassa prioriteettijärjestystä sekä huomioimaan hulevesien hallinta asemakaavoituksessa, kunnallistekniikan suunnittelussa ja rakentamisessa sekä rakennuslupaprosessissa määräyksen mukaisesti. Yleismääräyksen prioriteettijärjestys noudattaa sisällöltään hulevesisuunnitelman (FCG 2013) priorisointia. Muutamia ilmaisuja on muutettu tulkinnan selventämiseksi.

Hulevesien hallinta on osa normaalia kaupunkialueiden suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa. Hulevesien hallintaa tulee toteuttaa mahdollisimman luonnonmukaisin ratkaisuin sekä huomioida ja pyrkiä vahvistamaan vesiensuojelullisia ja muita luontoarvoja ja parantamaan virkistysympäristöä ja kaupunkikuvaa. Aiheeseen liittyviä kaavamerkintöjä määräytyksineen on käsitelty selostuksen kohdassa 3.7.

3.2. Asumisen alueet

Asumisen alueet muodostavat lähes puolet koko kaavaratkaisun pinta-alasta. Asumisen alueita on osoitettu viidellä erilaisella merkinnällä. Kerrostalovaltaista (AK) ja pientalovaltaista (AP) asuntoaluemerkintää käytetään pääasiassa jo rakennetuilla ja asemakaavoitetuilla alueilla. Uusilla rakentumattomilla alueilla näitä merkintöjä käytetään, kun on perusteltua määritellä tarkemmin alueen pääkäyttötarkoitus. Useimmilla uusilla alueilla on käytetty asuntoalueen A-merkintää, joka mahdollistaa tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin reagoimisen joustavasti vaihtelevalla rakennuskannalla. Monipuolisen asuinalueen A-merkinnällä on esitetty myös alueet, jolla rakennuskannan uusiutuminen halutaan mahdollistaa nykyistä tehokkaampana tai joiden luonne päätetään vasta jatkosuunnittelun yhteydessä. Alueet, joille ei todennäköisesti tule kohdistumaan kehittämispaineita tällä suunnittelujaksolla, on osoitettu harvaan asutuiksi pientaloalueiksi (AP-h). Näiden lisäksi on käytetty asumisen reservialuemerkintää (Ares) niillä alueilla, jotka tulevat toteutettavaksi todennäköisesti vasta yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen.

Kaavaratkaisu perustuu asumisen alueiden osalta ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemalliin, jota on tarkennettu alueiden rajauksien ja tiettyjen ratkaisujen osalta. Rakennemallityössä reservinä osoitetut Saunakallion aseman läheisyydessä sijaitsevat alueet on osoitettu toteutettavaksi jo ennen vuotta 2040. Länsi-Nummenkylään rakennemallityössä osoitetusta asumisen reservialueesta luovuttiin, koska yhdyskuntateknisen huollon kustannukset ja riskit osoittautuivat pidemmälläkin aikavälillä kunnallistekniikan osalta liian suuriksi. Kaavataloudellisen arvioinnin (Ramboll 2018) perusteella alueiden ajoitusta ja toteutumismahdollisuuksia tarkistettiin. Kaavatalouteen vaikuttaa merkittävästi alueelle odotettu asukasmäärä, ja siksi kaavataloudellista tarkastelua tulee jatkaa alueiden jatkosuunnittelussa.

Kaavaratkaisua on tarkistettu asumisen alueiden osalta myös luonnoksesta ehdotukseen. Uudessa kaupunkistrategiassa pitovoimatavoitteen yhtenä keinona on lisätä laadukkaiden pientalotonttien tarjontaa. Tämä näkyy kaavaratkaisussa siten, että pientaloalueita on lisätty ja laajennettu. Tästä huolimatta väestön painopiste pysyy rakennemallissa päätetyn mukaisesti keskustassa ja asemanseuduilla. Tätä tukee keskustan välittömään läheisyyteen esitettävät monipuoliset asumisen A-alueet. Kuvassa 9 on esitetty merkittävimmät uudet asuinalueet ja kaavan niille mahdollistama arvioitu asukasmäärä.

Yleiskaavaratkaisussa esitetyt uudet ja merkittävästi kehitettävät asumisen alueet (taulukko 1 ja kuva 9) mahdollistavat noin 530 000 k-m² uutta asumista. Asuinalueiden mitoituksen laskemisessa on useita epävarmuustekijöitä. Esimerkiksi asumisen trendit, asumisväljyyden kehittyminen ja asuntomarkkinat vaikuttavat suuresti siihen, minkälaista rakentamista suunnittelukaudella tullaan toteuttamaan. Mitoituslaskelmia varten on jouduttu myös oletamaan, että kaikkia suunniteltuja alueita ei saada syystä tai toisesta käyttöön vuoteen 2040 mennessä. Yleiskaava pyrkii joustavuuteen niin, että muutokset väestönkasvussa, maapolitiikassa tai ihmisten muuttuvissa asumispreferensseissä ovat mahdollisia, ja Järvenpää voi tarjota monimuotoista asumista tulevaisuudessakin. Asumisen kaavamerkintöihin on selostustekstissä esitetty suositus tehokkuudesta, jolla alueet tulisi toteuttaa. Mitoitusta havainnollistamaan on esitetty esimerkkejä nykyisistä tehokkuuslukuista eri puolilta Järvenpäästä (liite 22).

Mitoitustietoja on tarkistettu kaavaluonnoksesta ehdotukseen. Erityisesti pientaloalueiden lisäys ja väljentäminen sekä Ainolan aseman läheisyydessä sijaitsevan Ristinummen alueen tehokkuuden nostaminen ovat vaikuttaneet mitoitukseen. Keskustan läheisyydessä sijaitseville monipuolisen asumisen A-alueille ei ole asetettu väestösuunnitteessa tai kaavaratkaisussa aluekohtaisia mitoitusavoitteita.

Järvenpäässä ei pääsääntöisesti myönnetä uusia rakennuspaikkoja ennen asemakaavoitusta. Asemakaavoittamattomille asumisen alueille myönnettävät suunnittelutarveratkaisut ja rakennusluvut vaativat erityisiä perusteita. Ennen asemakaavoitusta rakentamista voidaan sallia vain vuonna 2004 olemassa olleille tiloille, mikäli hanke ei vaikeuta tulevaa kaavoitusta. Myöskään alueella tehtävät muut toimenpiteet eivät saa haitata tulevaa kaavoitusta.

Kuva 9. Merkittävimmät uudet asumisen alueet ja yleiskaavan niille mahdollistama asukasmäärä

Taulukko 1. Merkittävimmät uudet ja kehitettävät asuinalueet sekä niiden rakentumisen reunaehdot

Kaupunginosa (nro)	Alueen nimi	Yleiskaava-merkintä	Suositeltu tehokkuus	Arvioitu asukasmäärä	Asema-kaavoitus	Reunaehdot		
						Maan-hankinta	Uuden jäteveden paineviemä-rin tarve	Melusuojaustarve
Keskus (1)	JYK	AK	0,6-1	570	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		
Saunakallio (3)	Saunakallio	A	0,15	610	1. asemakaava	edellyttää		melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Kyrölä (4)	Kyrölän kenttä	A	0,3-0,4	200	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		
Pajala (7)	Pajalan piha	A	0,25	310	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Sorto (8)	Pietolan yritysalue	A	0,4	570	asemakaavan muutos	maankäyttö-sopimuksella		
Isokytö (13)	Isokytön pelto	AP	0,10-0,15	390	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	
Peltola (12) Pietilä(14)	Vanha valtatie	AP	0,15	290	1. asemakaava	pääosin kaupungin omistuksessa	tutkittava	edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Pietilä (14)	Haarajoen asemanseutu	C	0,4-0,8 riippuen alueen muista toiminnoista	670	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa Oikorataan
Pietilä (14)	Lieksantien varsi	AK	0,4	330	1. asemakaava	edellyttää	kyllä	melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Pietilä (14)	Laurilantie	A	0,2	880	1. asemakaava	edellyttää, osa kaupungin omistuksessa	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen
Terhola (19)	Idänpääntie	AP	0,1-0,15	160	pääosin 1. asemakaava, osin asemakaavan muutos	edellyttää, osa kaupungin omistuksessa	kyllä	
Terhola (19)	Terholan pientaloalue	AP	0,2	170	asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa	kyllä	
Ristinummi (21)	Ainolan keskus	C	0,8 (ek)	910	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Ainolan asuinkorttelit	AK	0,75 (ek)	910	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		melusuojaus suhteessa pääraataan tarkasteltava
Ristinummi (21)	Itä-Ristinummi	AP	0,15	580	1. asemakaava, valmisteilla	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, radanvarsi	AK	0,6	650	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi AP	AP	0,15	250	1. asemakaava	pääosin kaupungin omistuksessa		
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, Ristinummentien pohjoispuoli	A	0,4	550	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa pääraataan
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummi, Ristinummentien pohjoispuoli	AP	0,2	380	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa		
Lepola (22)	Ainolan pallokenttä	C	riippuu alueen muista toiminnoista	200	pääosin asemakaavan muutos	kaupungin omistuksessa		edellyttää melusuojausta suhteessa pääraataan
Vanhakylä (24)	Stålhanentien varsi	AP ja P/A	0,15-0,2	450	1. asemakaava	kaupungin omistuksessa	tarve vesihuollon varmistamiseksi	melusuojaus suhteessa tieliikenteeseen tarkasteltava
Kaakkola (25)	Kaakkolan pohjoispuoli	AP	0,15	590	1. asemakaava	edellyttää		edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen

Alue varataan ensisijaisesti monipuoliselle asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellen ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuuden suositus A-alueilla vaihtelee alueen luonteesta riippuen 0,2-1 välillä. Uusilla alueilla tulisi tavoitella noin 0,3 aluetehokkuutta, jolloin suositeltu tonttitehokkuus on keskimäärin 0,5.

Asuntoalueiden talotyyppijakauma tulee sisältämään monipuolisesti pien-, kerros- ja rivitaloja. Jatkosuunnittelun yhteydessä tarkentuu, minkälaiseksi asuntoalueiden sisäinen rakenne ja talotyyppijakauma muodostuvat. Alueissa on mukana sekä asemakaavoitettuja että kokonaan asemakaavoittamattomia uusia alueita, jotka tullaan ottamaan käyttöön vuoteen 2040 mennessä. Osoittamalla Pietolan teollisuusalue asumiseen saadaan asukkaita sinne, missä asumiselle vaadittavat palvelut ovat jo käytettävissä. Asemakaavoitetuilla alueilla rakentamisessa tulee huomioida asemakaavan lisäksi yleiskaavan tavoitteet ja tarkastella aluetta yksittäistä rakennushanketta laajemmin.

Rakennemallivaiheessa tunnistettiin mahdollisuus ydinkeskustan läheisyydessä sijaitsevien asuntoalueiden täydentämiseen vaihteittain. Yksittäisille tontinomistajille ja asunto-osakeyhtiöille tulisi erityisesti näillä alueilla mahdollistaa oman tontin kehittäminen yhdessä kaupungin kanssa. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi 2- tai 3-kerroksisten, peruskorjauksiaan tulevien kerrostalojen rakennuskanta voi korvautua aikaisempaa korkeammilla rakennuksilla, tai isolle omakotitalotontille voidaan rakentaa muita asuinrakennuksia. Ratkaisu mahdollistaa asemanseutujen ja raideliikenteen potentiaalin paremman hyödyntämisen. Yleiskaavassa nämä alueet sijaitsevat Tiivistyvä asemanseutu -merkintöjen sisäpuolella ja ne on osoitettu pääosin A-alueiksi. Täydennysrakentamisen tulee perustua alueittain tehtävään kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ennen asemakaavoitusta.

Tällaisia alueita ovat keskustan läheisyydessä sijaitsevat

- Juholankadun ja Kansakoulukadun alue
- Pöytäalhossa Välskärkadun alkupään ja Pohjoisväylän välinen asuinalue
- Pöytäalhossa Keskitalontieltä etelään Kiviojantielle

ja pääataan rajautuva alue

- Loutissa Järvipuistonkadun ja Alankotien väliin jäävät alueet
- sekä Saunakallion aseman ja Jampan kaupunginosan välinen alue.

Alue varataan ensisijaisesti tiiviille kerrostalovaltaiselle asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellen ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuus vaihtelee kerrostaloalueilla 0,5 -1,5 välillä. Aluetehokkuutta suositellaan nostettavaksi niillä asemanseutujen läheisyydessä sijaitsevilla alueilla, joilla se on alle 0,5. Tiivistyvä asemanseudut on esitetty Maankäyttö ja liikkuminen (1/4) -kartalla. Suositeltu tonttitehokkuus on yli 1. Tämä mahdollistaa tulevaisuudessa alueiden kehittämisen nykyistä tehokkaampana ja kerrostalovaltaisempana, mutta alueella voi yhä olla omakotitaloja vuonna 2040.

Kerrostaloalueella voi olla perinteisten kerrostalojen lisäksi myös luhtitaloja ja pienkerrostaloja, korkeammat yli 12-kerroksiset tornitalot kuuluvat Järvenpäässä pääosin C-alueelle. Asemakaavaa muutettaessa ja erityisesti täydennysrakentamishankkeissa on varmistettava suunnitelmien sopiminen kaupunkikuvaan.

Alue varataan ensisijaisesti monipuoliselle pientalovaltaisille asumiselle ja sitä palveleville lähipalveluille sekä alueen luonteeseen soveltuvalle elinkeinotoiminnalle. Suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistykseen alueet sekä viheryhteyksien jatkuminen. Alueen suunnittelussa tulee edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, kävellessä ja pyörällä. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Aluetehokkuus vaihtelee nykyään pientaloalueilla 0,05-0,2 välillä. Uusilla alueilla tulisi tavoitella yli 0,15 aluetehokkuutta, jolloin suositeltu tonttitehokkuus olisi vähintään 0,25. Olemassa olevien pientaloalueiden tiivistämismahdollisuuksia tulee tutkia erityisesti asemanseuduilla ja hyvien julkisten liikenneyhteyksien läheisyydessä. Täydennysrakentamishankkeiden on sopeuduttava olemassa olevan rakennuskannan ja asuinalueen luonteeseen. Asuinalueiden tiivistämisessä tulee huomioida erityisesti kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa esiin tulleet alueet ja kohteet sekä tiivistämisen aiheuttamat tarpeet hulevesien hallinnalle.

Monipuolinen pientalovaltainen asuinalue sisältää talotyypeiltään perinteisten omakotitalojen lisäksi erillispientaloja, paritaloja ja rivitaloja. Kerroskorkeus on pääsääntöisesti yksi tai kaksi kerrosta, mutta myös kolmikerroksiset talot ovat mahdollisia esimerkiksi townhouse-tyyppisten ketjurivitalojen muodossa niille soveltuvilla alueilla.

Alue on tarkoitettu väljäksi pientaloalueeksi. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 2000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Kaupungistumisesta huolimatta on Järvenpäässäkin mahdollista asua väljästi. Nykyisten asuntojen korjaaminen ja laajentamisen tulee olla mahdollista tasapuolisesti kaikilla harvaan asutuilla asuinalueilla, joille ei kohdistu maankäytön paineita seuraavina vuosikymmeninä. Nämä alueet sijaitsevat Haarajoen, Myllyn, Mikonkorven, Satumetsän, Vanhakylän, Saunakallion ja Wärtsilän kaupunginosissa. Rakennuspaikan koon määritelmää yhdenmukaistetaan niin, että kaikilla rakennuspaikoilla on mahdollisuus rakentaa 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi 70 k-m² taloustiloja, jos muut ehdot täyttyvät. Tämä tarkoittaa, että Järvenpään yleiskaava 2020:ssä AP-4-alueilla sijaitsevat 77 tilaa, jotka ovat kooltaan 2000-5000 m², ovat oikeutettuja nykyistä yleiskaavan tulkintaa suurempaan rakennusoikeuteen. Lisääntyvä laskennallinen rakennusoikeus on yhteensä yli 10 000 k-m².

Kaikilla harvaan asutuilla pientaloalueilla (AP-h) rakennuspaikan vähimmäiskoon tulee edelleen olla 2000 m² (MRL 116 §). Jos jo rakennettu tila jää alle 2000 m², voi olemassa olevia rakennuksia kuitenkin korjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee lisäksi olla tarkoitukseen sovelias ja rakentamiseen kelvollinen, ja rakentamisen tulee noudattaa Järvenpään rakennusjärjestystä. Rakentamisen sijoittamisessa tulee AP-h-alueilla huomioida muun muassa virkistykseen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo) sekä muut tiedossa olevat luonnon- ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot. Kaupunkirakenteen mahdollinen tiivistäminen tulee huomioida rakennusten ja pihapiirien sijoittamisessa tarkemman suunnittelun yhteydessä. Rakentamisen mahdollisuudet tarkastellaan suunnittelutarveratkaisun yhteydessä.

Määräyksessä viitataan kaupunginvaltuuston hyväksymään Järvenpään yleiskaava 2020:n hyväksymispäivään 9.8.2004 (§ 64). Rakennuspaikka määriteltiin tällöin tiloille, jotka on rekisteröity ennen tätä

ajankohtaa. Tätä pääperiaatetta noudattaa myös Järvenpään yleiskaava 2040. Jos kiinteistönmuodostustoimenpiteitä on jouduttu syystä tai toisesta suorittamaan vuoden 2004 ajankohdan jälkeen, tarkastellaan asiaa kiinteistörekisterin muodostumisketjujen perustella. Lohkominen ei tuo lisää rakennusoikeutta, vaikka kiinteistöjen kokoehto (2000 m²) täyttyisikin. Rakennusoikeutta ei voi myöskään siirtää toiselle kiinteistölle.

Uutta haja-asutusta tai rakennuspaikkoja ei haluta synnyttää ilman asemakaavoitusta. Maanomistajien tasapuolisen kohtelun vuoksi Wärtsilän Radanvarsitielle sekä Haarajoen Leppätien ja Koivutien alueille syntyy kuitenkin viisi kokonaan uutta rakennuspaikkaa, jotka ovat rakentamattomia ja kooltaan 2000-5000 m². Kaikkiaan rakentamattomia rakennuspaikkoja on AP-h alueilla yhteensä 32.

AP-h-alueet ovat luonteeltaan pääosin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös metsätaloutta. Yleiskaavojen asumisen alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla kontrolloida. AP-h-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Harvaan asutut pientaloalueet ja niiden mahdolliset muutokset on kuvattu taulukossa 2.

Asumisen reservialue

Alue varataan myöhemmin suunniteltavaksi asuinalueeksi. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Ennen asemakaavoitusta alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 5000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Asumisen reservialueiden käyttöönotto tapahtuu todennäköisesti vasta vuoden 2040 jälkeen. Jos väestönkasvu on kuitenkin arvioitua nopeampaa, tulee reservialueiden käyttöönotto ajankohtaiseksi jo 2030-luvulla. Tällöinkin asuinrakentamisen ensisijaisen painopisteen tulisi pysyä asemanseuduilla. Asumi-

sen reservialueista Haarajoen ja Saunakallion aseman läheisyydessä sijaitsevat alueet tukevat parhaiten yhdyskuntarakenteen kehittymistä eheänä. Ares-alueille voi sen tarkemmassa suunnittelussa sijoittaa myös asumista palvelevia lähipalveluita ja alueen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Tällaisia toimintoja voivat olla esimerkiksi liikuntapaikat.

Kaupunki jatkaa näiltä alueilta maanhankintaa maapoliittisen ohjelman mukaisesti. Haarajoen seudun kehittyminen kytkeytyy vahvasti myös Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous -kartalla (4/4) esitetyn uuden paineviemärin rakentamisen aikatauluun.

Kaikki asumisen reservialueet sijaitsevat asemakaavoittamattomalla alueella. Uusien rakennuspaikkojen muodostaminen vaatii pohjakeseen asemakaavan. Ares-alueiden rakentamisen tulee pysyä hyvin hallittuna tulevaisuuden asemakaavatarpeen vuoksi. Jatkosuunnittelun yhteydessä tarkentuu, minkälaiseksi asuntoalueiden sisäinen rakenne muodostuu. Tätä ennen alueella voi rakentaa vain yli 5000 m² tiloille, jotka on muodostettu ennen Järvenpään yleiskaava 2020:n hyväksymistä (ks. tarkemmin AP-h merkintä).

Ares-alueet ovat luonteeltaan osin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös maan- ja metsätaloutta. Ne toimivat myös nykyisellään asukkaiden lähi- ja virkistysmetsinä. Yleiskaavojen asumisen alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla kontrolloida. Ares-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Pietilässä Halkiantien Ares-alue sijoittuu osin pohjavedenottamon lähisuojavaikokkeelle, joka ei ole rakentamisen kannalta suositeltava sijainti. Alueella on kuitenkin jo asuinrakentamista, joten kaavamerkinnän on perusteltua kuvata asumista. Reservimerkintä rajoittaa lisäksi rakentamista tiukemmin kuin AP-h-merkintä.

Taulukko 2. Harvaan asuttujen pientaloalueiden (AP-h) nykytilanne ja muutoksen kuvaus

Kaupunginosa (nro)	Alue (nimettynä läheisen tien mukaan)	Tiloja	Joista rakennuspaikkoja	Rakennuspaikoista rakentamattomia	Muutoksen kuvaus
Saunakallio (3)	Eriksnäsintie	4	3	0	Alue muuttuu Maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta harvaan asuttuun pientalo-alueeseen. Ratkaisu ei tuo muutosta rakennuspaikkojen tulkintaan.
Wärtsilä (10)	Radanvarsitie, Puusepänkuja	27	22	1	Yksi uusi rakennuspaikka. Ratkaisu selkeyttää Purolan roolia harvaan asuttuna alueena.
Haarajoki (15)	Leppätie	35	33	6	Kolme kokonaan uutta rakennuspaikkaa ja 22 tilalle merkittävästi lisää rakennusoikeutta. Neljän tilan osalta käyttötarkoitustulkinta muuttuu asumisesta maa- ja metsätalousvaltaiseen.
Haarajoki (15)	Taimitie	14	13	3	Yhdeksällä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Haarajoki (15)	Näretie	7	5	0	Ratkaisu selkeyttää nykyistä tulkintaa. Lohkominen ei tuota lisää rakennuspaikkoja.
Haarajoki (15)	Pihlajatie	9	7	2	Viidellä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Haarajoki (15)	Koivutie	13	13	1	Yksi uusi rakennuspaikka. Kahdeksan kiinteistöä saa lisää rakennusoikeutta.
Mylly (16)	Piilipuuntie ja -kuja (2 aluetta)	10	9	2	Kahdelle tilalle lisää rakennusoikeutta. Tiloista useat sijaitsevat pääasiassa M-alueella.
Mylly (16)	Tuomitie	30	29	5	11 tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa Tuomitien pohjoispuolella. Ratkaisu oikeudenmukaisempi kuin aikaisempi tulkinta. Monet alueen rakennuksista vapaa-ajan asuntoja.
Mylly (16)	Jalavatie	8	6	0	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen
Mylly (16)	Vanhan Lahdentien itäpuoli, Vaahteratie	6	6	1	Kolmella tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Mylly (16)	Vanhan Lahdentien länsipuoli, Pyökkitie	23	23	2	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen
Mikonkorpi (17)	Rajakulma (2 aluetta)	16	15	4	Kuudella tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa.
Mikonkorpi (17)	Mäyrätie	6	5	0	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen
Satumetsä (18)	Saukonkatu	17	16	2	Ratkaisu ei tuo muutosta nykyiseen
Vanhakylä (24)	Vanhankyläntie	20	16	3	Kymmenellä tilalla sallittu rakennusoikeus kasvaa. Alueella ennestään useita huomattavia ylityksiä rakennusoikeudessa, joten todellisuudessa vaikutus pienempi.
Yhteensä		245	221	32	

Taulukko 3. Reservialueet ja niiden toteuttamisen tiedossa olevat reunaehdot

Kaupunginosa (nro)	Reservialueen sijainti	Reunaehdot			
		Maanhankinta	Uuden jäteveden paineviemärin tarve	Melusuojaustarve	Muut huomiot
Wärtsilä (10)	Saunakallion ja Purolan väliin jäävä kaistale	edellyttää osittain		edellyttää melusuojausta suhteessa päärataan.	
Nummenkylä (11)	Nummenkylän itäpuoli	edellyttää osittain		Saattaa edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen	
Pietilä (14)	Halkiantien alue	edellyttää, pirstaleinen maanomistus hankaloittaa	kyllä, lisäksi uusi kytkentä	edellyttää melusuojausta suhteessa Vähänummentiehen.	
Pietilä (14)	Haarajoen aseman eteläpuoliset alueet	pääosin kaupungin omistuksessa	kyllä	edellyttää melusuojausta suhteessa Oikorataan.	edellyttää kehitettäviä liikkumisen yhteyksiä Järvenpään keskusta.
Haarajoki (15) Mylly (16)	Haarajoen eteläinen osa-alue (Vt 4 ja Mt 140 välissä)	edellyttää	kyllä, lisäksi uusi kytkentä	saattaa edellyttää melusuojausta suhteessa tieliikenteeseen.	
Ristinummi (21)	Länsi-Ristinummen eteläosat Tuusulan rajalla	pääosin kaupungin omistuksessa			alueen toteutus tulee kytkeä Ristikydön aseman ja Tuomalan alueen suunnitteluun. Aluetta tulee suunnitella Tuusulan kanssa yhteistyössä.
Ristinummi (21)	Itä-Ristinummen eteläosat Tuusulan rajalla	edellyttää		edellyttää melusuojausta sekä Pää- että Oikoradan suuntaan	alueen toteutus tulee kytkeä Ristikydön aseman ja Tuomalan alueen suunnitteluun. Aluetta tulee suunnitella Tuusulan kanssa yhteistyössä.

3.3. Palveluiden ja elinkeinoelämän alueet

Yleiskaava mahdollistaa elinkeinotoimintojen sijoittumisen monipuolisesti. Lähtökohtana ja tavoitteena on erityisesti palveluvaltaisten työpaikkojen lisääntyminen. Nämä työpaikat sijoittuvat tyypillisesti keskustaan ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään. Järvenpään merkittävimpänä vetovoimaisena keskustaluena kehitetään edelleen Järvenpään asemanseutua ja kävelykatua ympäristöineen. Kaupallisia toimintoja sijoittuu runsaasti myös Pohjoisväylän varrelle Terholan yritysalueelle. Nämä kaupallisten toimintojen keskittymät on jo määritelty Keskustan osayleiskaava 2030:n yhteydessä.

Palveluiden digitalisoitumisesta ja verkko-ostosten lisääntymisestä huolimatta kehitetään kaupallisia palveluita myös muissa sijainniltaan keskeisissä paikoissa. Palvelualueita varataan lisäksi kaupungin vetovoimaa vahvistaviin matkailun, kulttuuritoimintojen ja sosiaalisten palveluiden tarpeisiin. Julkisilla palvelualuevarauksilla varmistetaan riittävät koulu- ja päiväkotialueet kasvavassa kaupungissa. Koulujen ja päiväkotien toiminnasta päätetään Järvenpään kaupungin palveluverkkosuunnitelman yhteydessä.

Järvenpäässä on työpaikkoja noin 12900 ja työpaikkaomavaraisuus on 64,2 % (vuoden 2017 tilastojen mukaan, Tilastokeskus 2020). Järvenpääläiset tulevat todennäköisesti käymään tulevaisuudessa eniten enemmän töissä pääkaupunkiseudulla ja naapurikunnissa. Yleiskaavan rakennemallivaiheessa tavoit-

teeksi kuitenkin asetettiin, että työpaikkojen määrä olisi asukasmäärään nähden sama vuonna 2040 kuin tällä hetkellä. Laskennallisesti tavoitteena olisi tällöin 5000 työpaikkaa lisää vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että Järvenpäässä olisi noin 17000 työpaikkaa vuonna 2040. Kaavaratkaisussa mahdollistetaan työpaikkatoimintojen sijoittuminen, vaikka kaava itsessään ei luo työpaikkoja.

Seudullisiin väestöennusteisiin pohjautuvat työpaikkaprojektiot (Laakso 2019) ovat Järvenpään osalta tätä tavoitetta maltillisempia. Riippuen seudullisen kasvuskenaarion vauhdista arviot vaihtelevat 15000-17000 työpaikan välillä vuonna 2040. Huomattava osa työpaikoista tulee sijoittumaan julkisen hallinnon ja hyvinvointipalveluiden, liike-elämän palveluiden, informaatioalojen ja rahoituksen toimialoille. Myös kaupan ja majoituksen alalla sekä ravitsemisalalla voisi olla paljon potentiaalia, vaikka näiden kasvu onkin Järvenpäässä ollut vaisua koko 2000-luvun ajan. Julkisen hallinnon työpaikat tulevat Järvenpäässä todennäköisesti kasvamaan ennustetta maltillisemmin johtuen ulkoistuksista ja sote-palveluiden seutuistumisesta. Joka tapauksessa työpaikkojen lisääntyminen perustuu paljolti väestönkasvun myötä tulevaan palvelutarpeen lisääntymiseen. Alkutuotantoa kaupungissa ei juuri ole.

Järvenpään vahvuutena on hyvä saavutettavuus, joka on lähtökohtana yritysten sijoittumiselle. Sijainti Helsingin seudulla lentokentän ja Vuosaaren sataman vaikutuspiirissä ovat yhdessä maantieverkoston ja rautateiden kanssa erinomaiset. Vuoteen 2040 mennessä toteutettava Keski-Uudenmaan poikittainen logistiikkayhteys tulee entisestään parantamaan erityisesti tavarankuljetusten saavutettavuutta. Yleiskaavan kaavaratkaisu tukeutuu vahvasti näihin hyviin liikenneyhteyksiin. Työpaikka-alueiden tarjonnan varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää Järvenpään elinkeinopolitiikan menestymiselle. Työpaikkoja on laskennallisesti arvioitu syntyvän paljon myös palvelualalle keskuksiin ja jonkin verran asemanseutujen asuinrakentamisen alueille.

Elinkeinoelämän tilantarpeet vaihtelevat suuresti. Potentiaalia on arvioitu keskimäärin niin, että tuotanto- ja logistiikkayritykset tarvitsevat 100-200 k-m² työpaikkaa kohden, kaupalliset 60 k-m² ja toimistot ja vastaavat toimijat 20 k-m². Erillisselvityksestä koskien kaupallisten ja yritysvaikutusten arviointia (WSP 2019) löytyy myös kaupallisten palveluiden liike-tilan lisätarpeen laskelmat.

Asemakaavoituksessa vakiintunut tonttitehokkuus on työpaikka-alueilla ollut 0,4. Tämä alue-tehokkuudeksi muutettuna olisi 0,23. On kuitenkin

todennäköistä, että koko rakennusoikeutta ei käytetä tai kaupunki ei onnistu hankkimaan kaikkia työpaikka-alueita ja siksi on otettu lähtökohdaksi käyttää pääasiassa 0,2 aluetehokkuutta. Työpaikka-alueilla on käytetty aluetehokkuutena 0,15-0,4 riippuen sijainnista ja käyttötarkoituksesta. Potentiaalista uutta työpaikkatoiminnoille tarkoitettua kerrosalaa yleiskaava mahdollistaa noin 600 000 k-m². Tästä kuitenkin vain noin 100 000 k-m² on uutta asemakaavoittamatonta aluetta.

Tässä luvussa on esitetty toiminnallisesti sekoittuneiden, teollisuus- ja työpaikka-alueiden sekä julkisten ja kaupallisten palveluiden aluevarausmerkinnot ja niiden perustelut. Maa- ja metsätalouselinkeinojen aluevaraukset löytyvät viherrakennetta tarkastelevasta luvusta 3.5.

C

Keskustatoimintojen alue

Aluetta kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena kaupan, julkisten palveluiden, toimitilojen, asumisen, puistojen, vapaa-ajan sekä kaupunkikulttuurin alueena. Alueelle saa sijoittaa sen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Asemakaavoituksella tulee edistää toimintojen monipuolisuutta sekä kestävän, viihtyisän ja laadukkaan kaupunkiympäristön muodostumista. Rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvat katutasen tilat on osoitettava pääsääntöisesti liike- ja toimitiloiksi tai yhteistiloiksi. Keskusta-alueiden liikkumisympäristöjä tulee kehittää kävely etusijalla sekä varmistaa palveluiden saavutettavuus kestävillä liikkumismuodoilla. Ainolan ja Haarajoen aseman läheisyyteen saa sijoittaa kaupunkikuvallisesti laadukkaita, merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.

Hyvien liikenneyhteyksien läheisyyteen on perusteltua osoittaa mahdollisimman tiivistä ja sekoittunutta kaupunkirakennetta. Asemien välittömään läheisyyteen osoitetut laajat keskusta-alueet mahdollistavat kaupunkimaisen asumisen keskittymisen hyvien rata-liikenneyhteyksien varrelle. Jo rakennemallivaiheessa tunnistettujen Ainolan ja Haarajoen asemien potentiaalin lisäksi keskustatoimintoja on osoitettu Saunakallion aseman läheisyyteen sekä Jampan olemassa olevan ostoskeskuksen ympäristöön. Merkinnällä on haluttu mahdollistaa alueiden laadukas kehittäminen ympäristöään tehokkaampana ja toiminnallisesti monipuolisempana palveluiden keskittymänä. Aluetehokkuutta suositellaan nostettavaksi nykyisestä kaikilla keskustatoimintojen alueilla. Suositeltu tonttitehokkuus on yli 1.

Merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä saa sijoittaa vain Järvenpään keskustaan ja eteläisen moottoritien tuntumaan Poikkien alueelle (katso KM-merkintä). Ainolan ja Haarajoen asemanseutujen alueita tarkastellaan erillisinä palvelukeskittyminä ja niillä on omat vaikutusalueet kaupan arvioinnissa. Nämä kummatkin väestöltään kasvavat keskusta-alueet ovat erittäin potentiaalisia uusien monipuolisten päivittäistavarakauppojen sijoittumispaikoiksi. Saunakallion keskustatoimintojen alueella sitä vastoin ei ole tarvetta uudelle vähittäiskaupan suuryksikölle. Jampan keskustatoimintojen edellytyksiä tulee vahvistaa, jotta nykyiset palvelut säilyisivät jatkossakin alueella.

P

Palveluiden alue

Aluetta kehitetään monipuolisten kaupallisten palveluiden, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä ympäristöhaiiriötä aiheuttamattoman elinkeinotoiminnan alueena. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä. Alueen liikenneympäristön tulee tukea kestävien liikkumismuotojen käyttöä tarvetta vastaavasti. Suunnittelussa ja alueen toiminnoissa tulee kiinnittää erityistä huomiota kulttuuriympäristön arvoihin.

Palveluiden alueille voi sijoittua monipuolisesti erilaisia kaupallisia, julkisia tai kolmannen sektorin toimintoja. Merkinnällä on haluttu varmistaa kaupungin vetovoimatekijöiksi tunnistettujen alueiden, kuten Lepolan ratsastuskeskuksen ja Kallio-Kuninkalan alueen kehittyminen. Merkinnällä on osoitettu myös uudet ja kehitettävät kaupallisten palveluiden alueet. Kaupallinen P-alueiden keskittymä Laurilantien/Jäppilänselän ja Pohjoisväylän risteyksessä mahdollistaa myös Laurilan teollisuusalueen muuttumisen entistä palvelupainotteisemmaksi työpaikka-alueeksi. Pienemmät päivittäistavarakaupat voivat sijoittua joustavasti kysynnän mukaan asuinalueille, joten niitä ei ole merkitty erikseen P-aluevarauksella. Mahdollisen P-alueille sijoittuvan asumisen tulee liittyä pääkäyttötarkoitukseen.

Peltolan ja Pajalan P-alueita voidaan kehittää merkityksiltään paikallisina kaupan alueina. Näiden alueiden saavutettavuus kestävillä kulkumuodoilla on tärkeää. Peltolan P-alueelle voi sijoittua myös tilaa vaativaa kauppaa ja muita paikallispalveluita, joita siellä nykyäänkin on. Haarajoen sosiaalisairaalan, Lepolan ratsastuskeskuksen ja Kallio-Kuninkalan alueille voidaan sijoittaa pienimuotoista, päätoimintaan liittyvää kauppaa ja palveluita.

Sosiaalisairaalan alueen mahdollinen kehittäminen

täminen tulee tehdä Keravanjoen vesistön ja luonnon ympäristön asettamien reunaehtojen mukaisesti. Jos alueella suunnitellaan merkittävää lisärakentamista, tulee rakentamisaikaisten valumavesien ja käytön-aikaisten hulevesien asianmukaisesta käsittelystä huolehtia, jotta Keravanjokeen tai Natura-alueen reunaosiin ei kulkeudu ylimääräisiä ravinteita tai haitallisia kemikaaleja. Myös kasvillisuuden vallassa olevan suojavyöhykkeen jättäminen P-alueen ja Keravanjoen väliin on Lemmenlaakson Natura-alueen suojeluarvoihin kohdistuvien haittojen kannalta suositeltava lievennystoimi. Sosiaalisairaalan P-alueen rakentamisen vaikutuksia Natura-alueeseen on kuvattu tarkemmin Natura-vaikutusten arvioinnissa (Nieminen 2019).

P/A

Palveluiden ja asumisen alue

Aluetta kehitetään sen luonteeseen soveltuvana kaupallisten palveluiden, asumisen, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman elinkeinotoiminnan alueena. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueen suunnittelussa tulee varmistaa tarvetta vastaavat joukkoliikenteen yhteydet Järvenpään keskustaan sekä edistää kestävien liikkumismuotojen käyttöä. Suunnittelussa ja alueen toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota luonnonympäristön ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Merkintä mahdollistaa entisen terveyskeskuksen alueen joustavan kehittämisen. Vanhankylänniemen alueella on potentiaalia kehittyä vetovoimaiseksi ja seudullisesti merkittäväksi virkistys- ja matkailutoimintojen alueeksi. Varsinainen Vanhankylänniemen alue halutaan säilyttää rakentamiseltaan pienipiirteisenä, mutta entisen terveyskeskuksen alue mahdollistaa suuremman mittakaavan rakentamisen ja esimerkiksi hotellitoiminnan. Alue ei ole potentiaalinen kaupan sijoittumisen paikka. Aluetta tulee tutkia kokonaisuutena erityisesti yhdessä pientalovaltaisen asuinalueen ja Vanhankylänniemelle sijoitettavien toimintojen kanssa huomioiden arvokkaat luonnon- ja kulttuuriympäristöt. Alueen kaavataloudelliset laskelmat tulee päivittää jatkosuunnittelun yhteydessä ja arvioida alueen rakentamisen kannattavuus.

KM

Kaupallisten palveluiden alue

Aluetta kehitetään kaupallisten palveluiden sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien elinkeino- ja varastotoimintojen alueena. Alueelle voidaan sijoittaa merkitykseltään seudullisia paljon tilaa vaativan vähittäiskaupan suuryksiköitä, jotka kaupan laatu huomioon ottaen voi perustellusta syystä sijoittaa keskusta-alueiden ulkopuolelle, ja joissa asiointitiheys on pieni. Alueelle voidaan sijoittaa sellaista paikallisesti merkittävää erikoiskauppaa, joka ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan suuryksiköitä. Alueen suunnittelussa tulee huomioida palveluiden saavutettavuus Ainolan asemalta ja Lahden moottoritietä sekä alueen kaupunkikuvallinen rooli kaupungin sisääntuloväylänä.

Keskusta-alueet ovat yleiskaavassa kaupallisten toimintojen ensisijaisia sijaintipaikkoja. Kaupallisten palveluiden alueet (KM) sijoittuvat Järvenpään eteläisen moottoriteliittymän yhteyteen, johon on maakuntakaavassa osoitettu merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt mahdollistava kaupan alue. Uusimaa-kaavassa alueen kokonaismitoitus on 100 000 k-m², joka sisältää myös merkitykseltään paikallisen liiketilan. Järvenpää on sopinut Tuusulan kanssa, että alueen enimmäismitoitus on Järvenpään puolella 65 000 k-m² ja Tuusulan puolella 35 000 k-m². Vähittäiskaupan kokonaismitoitus yhteensä kaikilla KM-alueilla on siis enintään 65 000 k-m². Alueille on tällä hetkellä sijoittunut tilaa vaativaa kauppaa, muun muassa auto- ja rautakauppaa.

Tilaa vaativan kaupan ohella alueille saa sijoittaa paikallisesti merkittävää erikoiskauppaa yhteensä enintään 10 000 k-m². Tavoitteena on, että erikoiskauppa on keskustaa täydentävää, ei keskustan kanssa kilpailevaa.

Yleiskaavan merkintä sallii päivittäistavara-kauppaa, mutta lähtökohtaisesti lähialuetta palvelevat supermarketit tulee sijoittaa Ainolan aluekeskukseen. KM-alueille ei tulisi sijoittaa päivittäistavarakauppaa tai siihen rinnastettavia toimintoja enempää kuin 1000 k-m².

Taulukko 4. Palveluiden alueet. Entisen terveyskeskuksen alue (vaaleansininen) voidaan ottaa suunnitella myös asumisen lähtökohdista

Kaupunginosa (nro)	Kohteen kuvaus
Pöytäalho (6)	Villa Enckell (Cooperin huvila), kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Pajala (7)	Uusi päivittäistavarakauppa, asemakaavoitus menossa
Peltola (12)	Kaupallisia palveluita, RTV-maaliliike
Peltola (12)	Kaupallisia palveluita, K-market Peltola
Peltola (12)	Kaupallisia tilaa vaativia palveluita, Mäkelän auto yms. Pohjoisväylän varsi
Peltola (12)	Laurilan teollisuusalue, merkintä mahdollistaa kehittymisen palvelupainotteisemmaksi
Haarajoki (15)	Sosiaalisairaala, alueen kehittämisessä huomioitava Keravanjoen läheisyys
Lepola (22)	Ratsastuskeskus Aino, kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Terioja (23)	Kallio-Kuninkala, kehittäminen suojellun kulttuurikohteen ehdoilla
Vanhakylä (24)	Entinen terveyskeskuksen alue (P/A)

PY

Julkisten palveluiden alue

Alue varataan julkisten palveluiden kuten koulujen, päiväkotien sekä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen käyttöön. Lisäksi alueelle saa sijoittaa alueen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Alueen lähiympäristön suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja alueen saavutettavuuteen kävelen ja pyörällä.

Julkisilla palveluilla tarkoitetaan pääasiassa kouluja, päiväkoteja, seurakuntia, pelastuslaitosta sekä sosiaali- ja terveystalouksia (taulukko 5). Koulujen ja päiväkotien sijoittaminen tasaisesti ja tarkoituksenmukaisesti eri kaupunginosaan on tehty Järvenpään palveluverkkosuunnitelmassa (KV 10.12.2018 § 103). Palveluverkon suunnittelussa on huomioitu yleiskaavan rakennemallivaiheessa päätetyt kasvun painopisteet. Yleiskaavassa esitetään nyt koulujen ja päiväkotien aluevaraukset tämän pohjalta. Lisäksi PY-merkinnällä osoitetaan seurakuntien ja Järvenpään paloaseman käyttämät alueet sekä tilavarauksia tulevaisuuden julkisluontoisia palveluita varten. Järvenpään terveysasema sijoittuu Keskustan osayleiskaavan alueelle.

Yleiskaavassa kaupungin päiväkodit on osoitettu PY-aluevarauksena palveluverkkosuunnitelman mukaisesti, jos ne toimivat omassa kiinteistössään. Yksityisistä päiväkodeista erillisellä aluevarauksella on osoitettu tilavaraukseltaan merkittävimmät. Lisäksi on

huomioitu mahdolliset tulevaisuuden tarpeet ja investoinnit. Julkiset palvelut tai julkisluontoiset toiminnot voivat sijoittua myös asumisen alueille (AP, A, AK) tai keskustatoimintojen (C) alueelle. Esimerkiksi päiväkodit voivat hyvin sijoittua myös asuinalueelle ja jopa samaan rakennukseen asumisen kanssa. Ainolan aseman länsipuolen suunnittelussa uusille koulutoiminnoille on osoitettu riittävät piha- ja kenttävaraukset. Koulutoiminnot voidaan suunnitella hybridiratkaisulla myös osaksi keskustatoimintojen (C) kokonaisuutta 2030-luvun alkupuolella. Koulujen piha- ja kenttäalueet on merkitty mukaan PY-aluevaraukseen, joka mahdollistaa joustavasti väliaikaisten väistötilojen sijoittamisen kenttäalueelle. Pidemmällä tähtäimellä on aina kuitenkin varmistettava, että lähiliikuntapaikkoja ja välituntitoiminnan piha-alueita on riittävästi.

Hoivalaitokset ja palveluasumisen konseptit sekä toimijakenttä ovat muuttumassa ja toiminnot sijoittuvat kasvavassa määrin samoihin kortteleihin tavallisen asumisen kanssa. Tämän vuoksi tulevaisuuden hoivakoteja ja muita sosiaaliselle asumiselle varattuja alueita ei erikseen osoiteta yleiskaavassa, vaikka tarve seuraavien vuosikymmenten aikana tulee olemaan vanhenevan väestön johdosta ilmeinen. Tällä hetkellä toiminnassa olevat Hoivakoti Villa Kivi Kinnarissa ja Kivipuiston palvelukeskus Sorrossa osoitetaan kuitenkin PY-aluevarauksina.

Taulukko 5. Julkisten palveluiden alueet. PY/A-alueet, joiden toissijainen käyttötarkoitus on asuminen, on merkitty vaaleansinisellä

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Pääasialliset toiminnot
Keskus (1)	Spesia	Ammattiopisto
Keskus (1)	Kirkko	Ev.lut. seurakunta
Keskus (1)	Järvenpään Yhteiskoulu, Opisto, PK	Koulu, päiväkotit ja Järvenpään opisto, mahdollinen A-varaus (PY/A)
Loutti (2)	Harjulan koulu ja PK	Koulu
Saunakallio (3)	Vihtakadun yksikkö ja yksityinen PK	Koulu ja päiväkotit
Kyrölä (4)	Kyrölään koulu ja PK Kyrölä	Koulu (moduli), päiväkotit ja kaupallisia palveluita, tulevaisuuden A-varaus (PY/A)
Kyrölä (4)	Träskända daghem	Päiväkotit
Kinnari (5)	PK Kinnari (ml. Ratamo) sekä rukoushuone	Päiväkodit ja Islamilainen rukoushuone, A-varaus (PY/A)
Kinnari (5)	Kinnarin koulu	Koulu
Kinnari (5)	Hoivakoti Villa Kivi	Hoivakoti
Pöytäälho (6) Isokytö (13)	PK Isokytö ja yksityinen, valtakunnasali	Päiväkodit, valtakunnasali
Pajala (7)	Kartanon koulu	Koulu
Pajala (7)	Järvenpään Lukio ja Keuda	Lukio ja ammattiopisto
Pajala (7)	PK Pajalanpiha	Päiväkotit
Pajala (7) Peltola (12)	PK Pehtoori ja Laurilan seurakuntakoti	Päiväkotit ja ev.lut. seurakunta
Pajala (7)	Auerkulma	Perhetukikeskus
Sorto (8)	Kivipuisto	Kivipuiston palvelukeskus
Sorto (8) Jamppa (9)	Maahinen ja Maahisentie 2	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Jamppa (9)	Saunakallion koulu	Koulu ja päiväkotit
Jamppa (9)	Koivusaaren koulu	Koulu, tulevaisuuden A-varaus (PY/A)
Jamppa (9)	Paloasema	Uusi paloasema
Nummenkylä (11)	PK Nummenkylä	Päiväkotit
Peltola (12)	Anttilan koulu	Koulu
Peltola (12)	PK Tahvontupa	Päiväkotit
Isokytö (13)	Mankalan koulu	Koulu
Isokytö (13)	Rauhanyhdistys	Rauhanyhdistys
Pietilä (14)	Laurilantie 45	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Haarajoki (15)	Haarjoen koulu	Koulu ja tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Haarajoki (15)	Närekadun päiväkotit	Päiväkotit
Satukallio (20)	Oinaskadun koulu ja PK Lampaanpolska	Koulu ja päiväkotit
Ristinummi (21)	Perttiläntie	Tulevaisuuden Y-tonttivaraus
Ristinummi (21)	Ainolan tuleva koulu ja yksityinen PK	Koulu ja päiväkotit
Lepola (22)	Seurakuntaopisto, Keuda, Ahola	Koulutus ja kirkkopalvelut sekä museotoiminta
Lepola (22)	Kristillinen koulu	Koulu
Lepola (22)	PK Polle	Päiväkotit

Alue varataan julkisten palveluiden kuten koulujen, päiväkotien sekä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen käyttöön. Lisäksi alueelle saa sijoittaa sen luonteeseen soveltuvaa elinkeinotoimintaa. Alueelle voi sijoittaa myös asumista, mutta tarve julkisille palveluille tulee tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen ja edistää palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä, pyörällä ja kävelen. Alueen suunnittelussa tulee varmistaa riittävät lähivirkistystyksen alueet ja kiinnittää erityistä huomiota elinympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja kulttuuriympäristön arvoihin.

Palveluverkkosuunnitelmassa on suunniteltu Koivusaaren yläasteen opetuksen siirtämistä Saunakallion koulukampuksen yhteyteen 2030-luvulla. Tontin vapautuessa koulutoiminnoista, alueelle voidaan suunnitella sijoitettavaksi asumista. Tilantarve muille julkisille palveluille ja urheilutoiminnoille tulee kuitenkin tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle.

Yleiskaavan kaavaratkaisua tehtäessä Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) rakentamisesta ei ole tehty lopullista ratkaisua. Siksi alueelle on osoitettu PY/A-merkintä, joka mahdollistaa uuden JYK:n ja Juholan koulun alueen monipuoliset kehittämisvaihtoehdot. Päiväkotikinnarin (mukaan lukien Ratamo) ja Islamilaisen rukoushuoneen aluetta voidaan kehittää myös asumispainotteisesti. Molemmat alueet sijaitsevat Tiivistäjä asemanseutu -merkinnän sisällä, joten on perusteltua tarkastella asumisen toimintojen sijoittumista näille alueille. Kulttuuriympäristön arvot tulee kuitenkin huomioida erityisesti näiden kohteiden jatkosuunnittelussa.

Myös nykyisen Kyrölän koulun ja päiväkodin alueelle on osoitettu joustava PY/A-merkintä. Uuden Ainolan koulun rakentuessa on todennäköistä, että alueen koulu- ja päiväkotitarve tulee uudelleen arvioitavaksi ja alue halutaan osoittaa asumiselle. Kaava-merkintä mahdollistaa alueella olevien kaupallisten toimintojen säilymisen ja kehittämisen. Tarve julkisille palveluille tulee tarkastella ennen tontin kaavoittamista asumiselle.

Aluetta kehitetään monipuolisena elinkeinojen ja työpaikkatoimintojen alueena, jonne voi sijoittaa toimisto-, palvelu-, tuotanto-, liike- ja varastotiloja. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai siihen verrattavissa olevaa myymäläkeskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueen toiminta ei saa aiheuttaa kohtuutonta ympäristöhäiriötä. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

Kaavaratkaisu lähtee siitä, että työpaikkarakentamista voidaan lisätä olemassa olevia työpaikka-alueita kehittämällä ja tiivistämällä. Nummenkylässä sijaitsevala Vähänummen teollisuusalueella on potentiaalia kehittyä työpaikka- ja palveluvaltaisemmaksi alueeksi, ja Mikonkorvessa sijaitsevan Mikonpellon alueen maankäyttöä voidaan tehostaa jo nykyisellään. Tavoitteena on monipuolisen elinkeinorakenteen tukeminen.

Järvenpään tiivis kaupunkirakenne asettaa haasteita täysin uusien työpaikka-alueiden osoittamiselle. Uusia työpaikka-alueita osoitetaan Mikonkorven kaupunginosaan Sipootien ja Vanhan Lahdentien (mt 140) risteykseen. Alue tukeutuu hyvin liikenneyhteyksiin ja täydentää viereistä työpaikkakeskittymää. Alueen suunnittelussa tulee huomioida Keravanjoen läheisyys sekä alueen arvokkaan peltoalueen huomioiva maisemallinen maankäyttösuositus (Ramboll 2019).

Aikaisemmin yleiskaavassa osoitettuja työpaikka-alueita ei ole vielä täysimääräisesti asemakaavoitettu, pääosin maanomistuksesta johtuen. Nämä pääosin Satukalliossa, Mikonkorvessa ja Wärtsilässä sijaitsevat alueet osoitetaan edelleen työpaikka-alueiksi. Myös Vähänummentien eteläpuolelle Pietilässä osoitettua aluetta on tarkoitus edelleen kehittää työpaikkatoimintoihin. Alueella sijaitsevat asuinrakennukset pihapiireineen tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa ja alueen liikennejärjestelyissä.

Työpaikkojen ja elinkeinojen alue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia

Alue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella. Aluetta kehitetään monipuolisena elinkeinojen ja työpaikkatoimintojen alueena, jonne voi sijoittua toimisto-, palvelu-, tuotanto-, liike- ja varastotiloja. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueelle ei saa sijoittaa ympäristölupavelvollisia laitoksia tai toimintoja eikä muitakaan toimintoja, joissa käsitellään tai varastoidaan pohjavedelle vaarallisia aineita, tai jotka voivat vaarantaa pohjaveden määrän tai laadun. Suunnittelussa ja toteutuksessa tulee noudattaa pohjavesialuetta koskevaa määräystä ja toimintojen tulee liittyä kunnalliseen jätevesiviemärintiin. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

TP/y-aluevaraukset sijaitsevat Nummenkylän ja Myllylän pohjavesialueilla. Kaavamääräyksessä on pyritty minimoimaan työpaikkatoiminnasta mahdollisesti pohjavedelle aiheutuvat riskit. Järvenpäässä on kuitenkin tarvetta kaavoittaa uusia työpaikka-aluevarauksia erityisesti hyvin saavutettaville sijainneille. TP/y-alueet ovat pääväylien varressa ja liittyvät muihin työpaikka-aluevarauksiin. Jatkosuunnittelussa ja tontinluovutusprosessissa tulee kiinnittää erityistä huomiota riittävien selvitysten laatimiseen, jotta alueelle ei sijoitu pohjavettä pilaavaa toimintaa.

TP- ja TP/y-alueilla, jotka sijaitsevat Lemmenlaakson Natura- ja suojelualueen läheisyydessä, tulee huolehtia rakentamisaikaisten valumavesien ja käytönaikaisten hulevesien asianmukaisesta käsittelystä, jotta Keravanjokeen tai Natura-alueen reunaosiin ei kulkeudu ylimää räisiä ravinteita tai haitallisia kemikaaleja. Lemmenlaakson ympäristöön sijoitetuille TP-alueille tulisi osoittaa mahdollisimman pieniä meluhaittoja aiheuttavia toimintoja. Vanhan Lahden tien itäreunan metsittäminen vähentäisi merkittävästi suojelualueeseen kohdistuvia meluvaikutuksia. Työpaikka-alueiden rakentamisen vaikutuksia Natura-alueeseen on kuvattu tarkemmin Natura-vaikutusten arvioinnissa (Nieminen 2019).

Työpaikkatoimintojen reservialue

Alue varataan myöhemmin suunniteltavaksi elinkeinojen ja työpaikkojen alueeksi. Ennen asemakaavoitusta alueella voidaan sallia olemassa olevien rakennusten korvaaminen ja laajentaminen. Rakentamista voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaava 2020:tä. Rakennuspaikan tulee olla vähintään 2000 m² suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa tällöin rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpideä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Työpaikkatoimintojen reservialueita on osoitettu Wärtsilän Purolaan. Kaupungissa muualla sijaitsevat TP-alueet ovat kokonaistaloudellisesti järkevämpiä ottaa käyttöön ennen näitä alueita. Alueelle on aikanaan mahdollista sijoittua toimintoja, jotka hyötyvät kohtuullisen hyvistä yhteyksistä Keski-Uudenmaan poikittaisväylälle ja näkyvyydestä pääradalle. Alueet vaativat kuitenkin liikenneverkon huomattavia parannustoimenpiteitä. Lisäksi radan välittömässä läheisyydessä sijaitsevien alueiden käyttöön ottaminen vaatii yhteistyötä Tuusulan kanssa.

TPres-alueet ovat luonteeltaan osin varsin puustoisia ja niillä harjoitetaan paikoin myös maa- ja metsätaloutta. Ne toimivat myös nykyisellään asukkaiden lähi- ja virkistysmetsinä. Yleiskaavojen työpaikka-alueet eivät ole metsälain piirissä, joten niillä tehtäviä puunhakkuita ja muita metsänhoitotoimia ei metsälain nojalla kontrolloida. TPres-alueille onkin kaavassa asetettu Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Aluetta kehitetään tehokkaana teollisuuden, tuotantotoiminnan ja varastoinnin alueena. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyvää toimisto- ja myymälätilaa tai lähialueen asukkaita palvelevaa kauppaa. Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä tai useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille.

Teollisuuden, tuotantotoiminnan ja varastoinnin alueet on pyritty osoittamaan erilleen asuinalueista, jotta esimerkiksi haitalliset liikenteen vaikutukset jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. T-merkinnällä osoitetut Wärtsilän ja Jampan teollisuusalueet sekä Lidlin logistiikkakeskuksen alueet ovat asemakaavoitettuja. Eniten potentiaalia työpaikkatonttien kehittämiseksi on Wärtsilän teollisuusalueella, mutta tämä vaatii yhteistyötä maanomistajien kanssa. Teollisuus ja varastoalueelle ei suositella sijoitettavaksi asuntoja.

Aluetta kehitetään jätteenkäsittelyn ja kiertotaloustoimintojen erityisalueena.

Kiertotaloustoimintojen alueella Saunakalliossa toimii tällä hetkellä Puolmatkan jätteenkäsittelyalue. Alue on edelleen varattu jätteenkäsittelyyn. Alueelle sallitaan myös muuta kiertotalouteen liittyvää toimintaa, joka ei lisää alueelle tai sen ympäristöön aiheutuvia haittoja. Kiertotaloustoimintojen alueen eteläpuolella kaava-merkinnällä EJ/V osoitetulla alueella on tällä hetkellä jätteenkäsittely- ja maanlajitustoimintaa. Maanlajitustoiminnan arvioidaan jatkuvan 2030-luvulle saakka, jonka jälkeen alue on tarkoitettu maisemoida ja kehittää sitä virkistystoimintojen alueena. Kiertotaloustoimintojen alueen kehittämisessä tulee huomioida ympäröivän alueen mahdollinen käyttötarkoituksen muutos, luonto- ja vesistöarvot sekä asutuksen läheisyys.

3.4. Liikkuminen

Liikennejärjestelmää ja liikkumista on tarkasteltu koko kaavaprosessin aikana osana suunnittelua ja vaikutusten arviointia. Erillisenä selvityksenä teemakohtaisen valmistelun yhteydessä tuotettiin Yleiskaavan liikenneselvitys, vaihe 1 (Trafix 2017), joka sisälsi pääasiassa periaatteellisia strategialuontoisia linjauksia liikennejärjestelmää koskien. Rakennemallivaiheessa liikenteellisiä vaikutuksia arvioitiin (Strafica 2018) ja tehtiin erillistarkastelu Haarakoen ja keskustan välisten liikenneyhteyksien kehittämistarpeista (Sitowise 2018). Lisäksi erillisenä selvityksenä toteutettu Järvenpään pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma (Strafica 2019) on toiminut lähtökohtana yleiskaavan pyöräreittien sijainnille.

Näiden töiden ohella kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä laadittiin yksityiskohtaisempi ja laajempi liikennejärjestelmän mallinnus- ja suunnittelutyö (Sitowise 2020a). Liikennejärjestelmäsuunnitelma toimii yleiskaavan taustaselvityksenä ja osana kaupungin maankäytön suunnittelua pitkällä aikavälillä. Sen tuloksia on hyödynnetty laajasti yleiskaavaratkaisujen suunnittelussa ja arvioinnissa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa laadittujen liikenne-ennustemallien mukaan kaupungin katuverkkoa voidaan pitää hyvin kattavana. Yleiskaavassa osoitettujen uusien asuin- ja työpaikka-alueiden sekä vanhojen alueiden tiivistämisen aiheuttamat, nykyistä suuremmat ajoneuvoliikennemäärät ovat kohtuudella hallittavissa vuoden 2040 tilanteessa. Yleiskaavan tavoitevuoteen mennessä eniten kuormittuvat tieosuudet ovat sisääntuloväyliä ja merkittäviä kokoojakatuja. Liikennejärjestelmän mallinnoiksi mukaan mahdollisilla pääkaupunkiseudun ruuhkamaksuilla ei ole merkittävää vaikutusta liikennetuotoksiin Järvenpäässä.

Seudullisen liikennejärjestelmäkokonaisuuden tärkeimmät osat Järvenpäässä ovat pääradan ja oikoradan rautatieyhteydet sekä Helsinki-Lahti-moottoritieyhteys kaupungin itäpuolella (E-75, valtatie 4). Yleiskaava 2040 mahdollistaa näiden lisäksi merkittävän seudullisen logistiikkaväylän kehittämisen Vähänummentien (1452) jatkeena länteen päin.

Kaupungin sisäisessä liikenteessä pyritään voimakkaasti parantamaan pyöräilyn olosuhteita osoittamalla pyöräilyn kehittämissuunnitelman pääverkon tavoitetilaa mukaileva pyöräilyn pääreitistö. Tiiviillä keskusta-alueilla panostetaan erityisesti kävelyolosuhteisiin. Järvenpään kaupunkirakenteen kehittämistä jatketaan suotuisana kävelyn ja pyöräilyn kehittämisen näkökulmasta ja tähän on kiinnitetty huomiota myös asuinalueiden aluevarausten määräyksissä.

Joukkoliikenteessä Järvenpää tulee jatkossakin tukeutumaan voimakkaasti raskaaseen rataliikenteeseen, mikä näkyy asemanseutujen tiivistämistavoitteissa. Rautatieliikenteen merkittävyys näyttäytyy keskusta-alueilla muun muassa liityntäpysäköintipaikkojen korkeina käyttöasteina. Paikallisen linja-autoliikenteen tavoitteita kuvataan yleiskaavassa kehityskäytävääjattelun kautta, jolla tunnistetaan nykytilassa, mutta myös tulevaisuudessa merkittävät kaupungin sisäisen joukkoliikenteen suunnat. Merkinnällä ei oteta kantaa tarkkoihin reitteihin tai palvelutasoon. Yleiskaavan osoittama maankäytön tiivistyminen itsessään parantaa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Liikennealue

Liikennealueeksi on merkitty oikoradan ja Lahden moottoritien välinen alue, jonka osalta ei ole nähty tarvetta eritellä liikenteellistä käyttöä yksityiskohtaisesti. Alue ei sovellu muun maankäytön sijoittumiseen.

Moottoritie

Moottoritie-merkintä osoittaa olemassa olevan Helsinki-Lahti-moottoritien.

Eritasoliittymävaraus

Eritasoliittymävarausmerkinnällä on osoitettu Pohjoisväylän ja Vähänummentien logistiikkaväylän risteyskohta, johon todennäköisesti tulevaisuudessa edellytetään liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden vuoksi eritasoliittymäratkaisua.

Päätie/-katu tai merkittävä kokoojakatu

**Paikallista ja seudullista liikennettä palveleva vai-
kutuksiltaan merkittävä katu- tai tieyhteys, jonka
suunnittelussa ja tilavarauksissa huomioidaan eri
liikkumismuotojen tarpeet.**

Liikenteen pääteitä ja -katuja ja merkittäviä kokooja-
katuja osoittava kaavamerkintä sisältää maankäytön
kannalta ensisijaiset katuyhteydet. Se ei pääsääntöi-
sesti pidä sisällään asuntokatuja tai pääosin tontille
ajoon tarkoitettuja katuyhteyksiä.

Liikenteen yhteystarve

**Yhteystarpeen toteutus ratkaistaan maankäytön
kehittymisen myötä. Yhteyden tarkka sijainti ja ti-
lavaraukset ratkaistaan jatkosuunnittelun yhtey-
dessä.**

Ajoneuvoliikenteen yhteystarpeet tulevat konkretisoi-
tumaan tulevaisuuden maankäytön kehityksen myötä.
Liikenteen yhteystarve -merkinnän osoittaman yhtey-
den tarkka sijainti, tilavaraukset ja liikenteen jaottelu
tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä. Pietilässä Vä-
hänummentieltä luoteeseen Tuusulan ja Hyvinkään
suuntaan on osoitettu seudullinen yhteystarve (Itäi-
nen radanvarsitie), joka toteutetaan Järvenpään osal-
ta Swengin yritysalueen katuyhteytenä. Yhteyden
seudullinen toteutuminen vuoteen 2040 mennessä on
kuitenkin epätodennäköistä.

Haarajoen aseman ja Järvenpään keskustan
välinen uusi katuyhteys todettiin rakennemallivai-
heessa ja kaavan ehdotusvaiheen valmistelussa teh-
tyjen liikenteellisten selvitysten mukaan olevan tar-
peen vasta vuoden 2040 jälkeen (Sitowise 2018, 2020).
Jos kuitenkin Haarajoen asemanseudun ja Isokydön
maankäytön kehittyminen on odotettua nopeampaa,
tulee katuyhteyden tarvetta tarkastella uudelleen. Ai-
nolan aluekeskuksen eteläpuolella Ristinummentieltä
Tuusulaan Ristikydön suuntaan osoitettu seudullinen
yhteystarve palvelee Järvenpään ja Keravan välistä
liikennettä ja kytkeytyy mahdolliseen Ristikydön ase-
manseudun kehittämiseen pidemmällä aikavälillä.

Rautatie

Rautatiemerkinillä osoitetaan kaupungin sisäiset
rautatieyhteydet: päärata, oikorata ja Wärtsilän teol-
lisuusalueen teollisia toimintoja palveleva päätyvä
rataosuus. Merkinän yhteydessä ei erikseen merkitä
lisäraiteita tai muita radan aluevarauksia. Wärtsilän
teollisuusalueen ratayhteyttä on lyhennetty verrattuna
aiemman yleiskaavan merkintään, jotta se noudattaisi
paremmin raskaan teollisuuden oletettuja tulevaisuu-
den tarpeita. Teollisuusraiteen mahdollinen jatkumi-
nen tarkastellaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Rautatieasema

**Aseman ja sen lähiympäristön suunnittelussa ja
kehittämisessä tulee ottaa huomioon auto- ja pyö-
räliikenteen liityntäpysäköinnin tarpeet sekä var-
mistaa sujuvat jalankulun ja pyöräilyn yhteydet
asemalaitureille ja joukkoliikenteen vaihtopysä-
keille. Maakunnallisen liityntäpysäköinnin edelly-
tykset tulee huomioida erityisesti Ainolan ja Haara-
joen asemien läheisyydessä.**

Rautatieasemamerkinillä on osoitettu Ainolan, Sau-
nakallion ja Haarajoen rautatieasemat. Rautatiease-
mien saavutettavuuden ylläpito ja parantaminen on
tärkeää joukkoliikenteen kilpailukyvyyn kannalta. Li-
ityntäpysäköinnin painopistettä pyritään tulevaisuu-
dessa siirtämään keskustan ympäristöstä Ainolan ja
Haarajoen asemien yhteyteen. Haarajoen ja Ainolan
asemat on tunnistettu seudullisesti merkittäviksi lii-
tyntäpysäköinnin sijainneiksi. Saunakallion asemalla
liityntäpysäköinnin kehittyminen on toteutuneesta
maankäytöstä johtuen epätodennäköistä.

Joukkoliikenteen kehityskäytävä

**Joukkoliikenteen kehityskäytävä, jonka katualuei-
den tilavarauksessa ja katujen suunnittelussa hu-
mioidaan bussiliikenteen tarpeet mm. pysäkkijär-
jestelyjen, kulkuyhteyksien ja katurakenteiden
sijoittumisen osalta.**

Joukkoliikenteen kehityskäytävä -merkinnällä kuva-
taan kaupungin joukkoliikenteen kehityssuuntia peri-
aatteellisella tasolla. Yhteyksien on tarkoitettu perus-
tuvan bussiliikenteeseen. Paikallisen bussiliikenteen
palvelut tulevat tulevaisuudessakin olemaan merkittä-
vässä asemassa Haarajoen, Jampan ja Nummenkylän

alueilla. Eteläisessä Järvenpäässä Lepolan ja Ainolan aluekeskuksen tiiviit alueet tukevat paikallisliikenteen kehittymistä. Seudullisista linja-autoliikenteen yhteyksistä merkittävin on yhteys Hyrylään Järvenpääntietä pitkin. Pohjoisväylän merkitystä joukkoliikennekäytävänä pyritään vahvistamaan tulevaisuudessa.

..... Pyöräilyn pääreitti

Pyöräilyn pääreitti, jolla kiinnitetään erityistä huomiota pyöräilyn järjestelyjen sujuvuuteen, selkeyteen ja turvallisuuteen. Pyöräilyn pääreittien tarkat sijainnit ja toteutustavat ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Pyöräilyn pääreiteillä on osoitettu tavoiteverkko, jolla arkipyöräilyn edellytyksien tulee olla hyvällä tasolla. Pääreitit yhdistävät kaupungin asuinalueet ja palvelut sekä mahdollistavat sujuvan ja tasavauhtisen pyöräilyn. Pääreitit sisältävät sekä olemassa olevaan katuverkkoon tukeutuvia osuuksia että uusia ja kehitettäviä yhteystarpeita. Tarkempaa reittien priorisointia ja laatutason ja ratkaisujen määrittämistä tehdään jatkosuunnittelun yhteydessä. Yleiskaavatyön kanssa samanaikaisesti toteutettu kaupungin pyöräilyn kehittämissuunnitelma on ohjannut pääreittien linjausta (Strafica 2019).

↔ Kehitettävä logistiikkaväylä

Erityisesti seudullisen logistiikan sekä autoliikenteen tarpeita palveleva merkittävästi kehitettävä yhteys. Logistiikkaväylän kanssa risteävän jalan- kulkun ja pyöräliikenteen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen.

Vähänummentietä merkittävästi kehittävää, seudullista logistiikkaväyläyhteyttä on selvitetty erillisselvityksessä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa (ELY 2016). Kehitettävä yhteys palvelisi merkittävästi Keski-Uudenmaan ja valtakunnallisten yhteyksien tarpeita ja muodostaisi sujuvamman yhteyden valtatie 3:n ja valtatie 4:n välille. Kehitettävän väylän pääta-voitteena on logistiikka-alueiden liikennevirtojen kanavointi, mutta sillä on myös merkittäviä positiivisia liikenneturvallisuuteen ja -sujuvuuteen liittyviä vaikutuksia. Vähänummentien kanssa risteävän liikenteen turvallisuus tulee varmistaa ja huolehtia siitä, että tien parantamisen yhteydessä rakennetaan esimerkiksi tarpeelliset alikulkuratkaisut.

↑ ↑ ↑ Tiivistävä asemanseutu

Ainolan, Haarajoen ja Saunakallion asemanseutujen (600 metriä) ja keskusta-alueen (1 kilometri) vyöhykemerkinällä osoitetaan alueet, joilla pyritään täydennysrakentamismahdollisuuksien hyödyntämiseen ja eri liikkumismuotojen yhteensovittamiseen. Suunnittelussa tulee huomioida eri liikkumismuotojen vaihtoyhteyksien sujuvuus ja turvallisuus.

Lähtökohtana Tiivistävä asemanseutu -merkinnälle on ollut ”Valitut kasvusuunnat” -rakennemallissa osoitetut yhden ja 1,5 kilometrin vyöhykkeet. Näitä tarkennettiin tutkimalla asemien saavutettavuutta eri kulkumuodoin ja tuloksia verrattiin asemanseutujen kehittämisestä saatuihin kansallisiin ja kansainvälisiin kokemuksiin (ELIAS/asemanseudut.fi). Hyvä rautatieyhteys 600-1000 metrin etäisyydellä mahdollistaa alueen maankäytön tukeutumisen kestäviin liikkumismuotoihin niin, että auton käyttö ei ole välttämätöntä. Koska monet henkilöautoliikenteen matkat kuitenkin suuntautuvat asemien liityntäpysäköintiin ja asemanseutujen tarjoamiin muihin palveluihin, tulee liikennemuotojen yhteensovittamiseen panostaa normaalia enemmän. Keskustan vyöhyke on muita laajempi, koska palvelutaso ja joukkoliikenteen liikennöintitiheys tulevat olemaan houkuttelevampia jatkossakin. Lisäksi Saunakallion asemanseutumerkinällä haluttiin osoittaa myös Jampan asuinalue, jonka kytkentää Saunakallion asemalle tulisi parantaa.

3.5. Virkistys ja luontoarvot

Tiivistyvässä ja kasvavassa kaupungissa viheralueverkostoon kohdistuu sekä maankäytöllisiä intressejä että kasvavaa virkistyskäytön painetta. Yleiskaavassa pyritään tunnistamaan ja turvaamaan yhtenäisen viheralueverkoston kannalta merkittävät alueet ja kriittiset yhteydet, varmistamaan virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys sekä turvaamaan arvokkaat luontokohteet ja monimuotoinen kaupunkiluonto. Yleiskaavamerkinnoilla osoitetaan koko kaupungin tasolla tai seudullisesti merkittävimmät viheralueet ja -yhteydet, virkistyskäytön tarpeet sekä luontoarvot. Paikalliset kohteet, kuten pienet puistot ja paikallisesti arvokkaat luontokohteet huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa. Jatkosuunnittelussa tulee myös tarkentaa yleiskaavassa osoitettujen viheralueiden rajausta ja viheralueverkoston sijainti ja toteutustapa.

Viheralueverkostoa osoittamaan on käytetty alue-, viiva- ja kohdemerkintöjä. Viheralueverkostoon lukeutuvia aluevarauksia ovat V-, VU-, EH-, EV-, SL-, S-, RM-, RP-, M-, MY- ja EJ/V-alueet. Nämä aluevaraukset esitetään sekä maankäytön ja liikkumisen kartalla (1/4), että virkistystä ja luontoarvoja käsittelevällä kartalla (2/4), jolla osoitetaan myös kyseisten alueiden kehittämistä ohjaava viheralueverkoston kaavamerkintä.

Aluevarausten lisäksi kaavakartalla 2/4 osoitetaan viheralueyhteydet, jotka olennaisesti täydentävät laajempia viheralueita ja kytkevät niitä yhtenäiseksi verkostoksi. Lisäksi osoitetaan lähipuistot, virkistyskäytön ja ulkoilun pääverkosto, Natura-alueet, luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet sekä luonnonmuistomerkit. Virkistystä ja luontoarvoja käsittelevät merkinnät määräyksineen tulee huomioida tarkemmassa suunnittelussa alueen pääkäyttötarkoitusta osoittavan aluevarauksen rinnalla.

Viheralueverkosto

**Viheralueverkostoa ylläpidetään ja kehitetään virkistystoiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monimuotoisena, kullekin alueelle luonteenomaisena ja eri käyttäjäryhmiä palvelevana kokonaisuutena. Viheralueverkoston kehittämisessä tulee ottaa huomioon alueiden tarjoamat ekosysteemi-palvelut. Tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa ekologien ja virkistysyhteyksien jatkuvuus sekä keskeisten virkistyspalveluiden hyvä saavutettavuus kävellessä ja pyörällä. Viheralueverkoston alueella noudatetaan ensisijaisesti kunkin alueva-
rausmerkinnän määräyksiä.**

Viheralueverkoston suunnittelun ohjauksella pyritään säilyttämään ja kehittämään viheralueita yhtenäisenä ja monimuotoisena verkostona, johon kuuluu kaupunkimaista puistoympäristöä, puistometsiä ja laajempia metsäalueita sekä maatalouskäytössä olevia peltomaisemia. Tiivistyvässä kaupungissa on tärkeää varmistaa etenkin kaupunkirakenteen keskelle jäävien pienempien viheralueiden kytkeytyneisyys laajempiin viheralueisiin. Tämä edesauttaa kaupunkiluonnon säilymistä elinvoimaisena sekä mahdollistaa sujuvat virkistysyhteydet kaupunkialueelta laajemmille virkistysalueille. Ekosysteemi-palveluilla viitataan erilaisen viherympäristöjen ihmiselle tarjoamiin hyötyihin, kuten esimerkiksi veden kiertoa tai lämpövaihteluita tasaavat säätely- ja ylläpitopalvelut, tuotantopalvelut, kuten viljely, ja kulttuuriset palvelut, kuten oppimisympäristöt luonnossa. Keskeistä on tunnistaa kunkin alueen ominaispiirteet ja huomioida olemassa olevat ekosysteemi-palvelut alueiden kehittämisessä. Viheralueverkoston luonnetta eri alueilla ja ekosysteemi-palveluiden tarjonnan potentiaalia on kuvattu liitekartoilla.

Viheralueverkoston määräys kattaa kaikki kaavakartalla 2/4 osoitetut aluevaraukset. Ensisijaisesti alueita koskevat kunkin aluevarauksen määräykset, joiden rinnalla alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee edesauttaa viheralueverkoston tavoitteiden toteutumista.

Alue varataan yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen. Alueella sallitaan vain ulkoilua tai muuta virkistystoimintaa palveleva rakentaminen, hulevesien hallintaan tarkoitetut rakenteet sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat rakennukset ja rakenteet (MRL:n mukainen rakentamisrajoitus). Toimintojen tarkemmassa suunnittelussa ja ylläpidossa tulee ottaa huomioon erilaisten virkistystoimintojen yhteensovittaminen ja alueen ekologiset, maisemalliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää ja rakennusten peruskorjaaminen, vähäinen laajentaminen ja tuhoutuneen rakennuksen korvaaminen ovat sallittuja. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Virkistysalueet on tarkoitettu varattavaksi yleiseen virkistystoimintaan, ulkoiluun ja luonnon kokemiseen. Alueet palvelevat sekä päivittäisen lähivirkistykseen alueina että koko kaupungin kannalta ja seudullisestikin merkittävinä virkistysalueina, kuten Kaakkolan ja Saunakallion laaja kaupunkimetsä tai Paavonpolun ja Terholan kuntoratojen alueet. Virkistysalueilla sallitaan virkistystoimintojen kannalta tarvittava pienimuotoinen rakentaminen ja rakenteet, mikäli toiminnot voidaan sovittaa yhteen alueen ekologisten, kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen kanssa sekä mahdollistaen virkistykseen tarpeet monipuolisesti eri käyttäjäryhmät ja lajit huomioiden. Myös hulevesien hallinnan sekä muun yhdyskuntateknisen huollon kannalta tarvittava rakentaminen sallitaan. Tällöinkin rakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa virkistykseen tarpeet huomioiden niin, että rakenteilla ei esimerkiksi estetä keskeisten virkistysreittien säilymistä tai toteuttamista. Virkistysalueilla on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa. Metsätaloustoiminta ei ole virkistysalueilla kielletty, mutta se tulee yhteensovittaa virkistykseen ja luonnonarvojen kanssa.

Alue varataan urheiluun, liikuntaan ja yleiseen virkistystoimintaan. Alueella sallitaan vain urheilua, liikuntaa tai muuta virkistystoimintaa palveleva rakentaminen, hulevesien hallintaan tarkoitetut rakenteet sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat rakennukset ja rakenteet (MRL:n mukainen rakentamisrajoitus). Toimintojen sijoittelussa tulee ottaa huomioon virkistysreittien jatkuvuus ja tilantarve. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueita on varattu Jampaan nykyisen jalkapallohallin ja Koivusaaren kentän alueelle, keskusurheilukentän ympäristöön sekä Haarajoen koulun itäpuolelle. Urheilu- ja virkistyspalvelujen alueilla (VU) sallitaan virkistysalueita (V) merkittävämpi urheilutoimintaan tarkoitettu rakentaminen, kuten urheilukenttärakenteet katsomoineen ja paikoitusalueineen. Kaavaratkaisulla, jossa urheilutoimintojen alueet tunnistetaan muusta virkistyksestä erillisinä aluevarauksina, pyritään ohjaamaan keskitettyä urheilutoimintaa hyvien jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteyksien varrelle sekä alueille, joilla rakentaminen ei muodosta huomattavaa ristiriitaa luontoarvojen kanssa. Myös urheilun rakennetummilla alueilla tulee kuitenkin huomioida luontoarvot sekä varmistaa viherverkon ja erityisesti virkistysreittien, kuten latuyhteyksien säilyminen ja riittävät tilavaraukset. Urheilu- ja virkistyspalveluiden alueilla on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä asukkaille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Hautausmaa-alueeksi on osoitettu Pietilän kaupunginosassa sijaitsevan hautausmaan alue.

Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Suojaviheralueeksi osoitettu alue sijaitsee Järvenpään koillisosassa moottoritien itäpuolella. Alueella on voimassa toimenpiderajoitus. Alueelle voidaan tutkia esimerkiksi aurinkopaneelien sijoittamista tai maisemoidun meluvallin rakentamista maanläjityksellä. Suojaviheralueella on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista ja muuta maisemaa muuttavaa toimintaa siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä viheralueen suojaava vaikutus heikenny.

Jätteenkäsittelyalue, jota kehitetään virkistykseen

Aluetta kehitetään virkistystoimintaan jätteenkäsittelyn ja maanläjitystoimintojen päätyttyä.

Puolmatkan jätteenkäsittelyalue sijaitsee Saunakalliossa. Alueella on jätteenkäsittelytoimintaa sekä maankaatopaikka, jossa läjitystoiminnan arvioidaan jatkuvan 2030-luvulle saakka. Maanläjitystoiminnan päätyttyä alue on tarkoitettu maisemoida ja kehittää sitä virkistystoimintojen alueena. Virkistystoimintojen sekä alueelle johtavien virkistysyhteyksien suunnittelussa tulee huomioida eteläpuolisen virkistysalueen merkittävät luontoarvot ja ohjata virkistystä niin, että luontoarvot turvataan. Alueelle voidaan sallia virkistystoimintoja palvelevaa rakentamista.

Siirtolapuutarha-alue

Olemassa oleva siirtolapuutarha-alue sijaitsee Myllyn kaupunginosassa. Nykyinen siirtolapuutarha-alue on edelleen osoitettu siirtolapuutarhakäyttöön, mutta pohjoispuolella sijainnutta laajennusvarausta ei enää varata siirtolapuutarhatoiminnoille.

Aluetta kehitetään seudullisena matkailupalveluiden ja virkistysalueena. Alueen kulttuurihistoriallisten, rakennussuojelu- ja luontoarvojen tulee olla suunnittelun lähtökohtana. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Matkailupalveluiden potentiaalin hyödyntäminen on tärkeää koko kaupungin alueella, mutta erityisesti Vanhankylänniemen alueen kehittämiseksi retkeily-, virkistys- ja kulttuurin lähtökohdista on selkeä tarve jo nykyisellään. Aluevarausmerkintä mahdollistaa alueen kulttuuripalveluiden kehittämisen ja tapahtumien järjestämisen hyvin laajasti. Vanhankylänniemen alueen käytön kehittämissuunnitelmassa (VSU-maisema-arkkitehdit 2018) ja miljöösuunnitelmassa (Sitowise 2019) on kuvattu tarkemmin alueelle suunniteltuja toimenpiteitä ja jatkokehittämistarpeita.

Alueen kehittämisessä on huomioitava alueen herkat luontokohteet ja kulttuuriperintö. Kulttuuriympäristön arvot on kuvattu selostuksen luvussa 3.6. ja Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa (Ramboll 2017). Asemakaavoja laadittaessa on oltava yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Luontoarvot on kuvattu selostuksen luvussa 3.5. ja liitekartoilla 9-14. Tarkempaa tietoa luontoarvoista löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta. Retkeily- ja matkailupalveluiden alueella on voimassa Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jonka nojalla maisematyölupamenettelyn kautta voidaan kunnan taholta ohjata puiden kaatamista ja muuta maisemaa muuttavaa toimintaa siten, etteivät luontoarvot kärsi eikä alueen asukkaille tai käyttäjille aiheudu liiallista maisemahaittaa.

Vanhankylänniemen RM-alue sijaitsee Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueen lähellä ja alueet kytkeytyvät toisiinsa virkistysreitistössä. RM-alueella toimintojen kehittämisessä tulee huomioida lisääntyvän virkistyskäytön vaikutukset myös läheiseen Natura-alueeseen. Alueen lisääntyvän käytön mahdollisesti aiheuttamat häiriöt eivät saa levitä Natura-alueelle.

Tuusulanjärven ja Keravanjoen lähiympäristöjä kehitettäessä tulee huomioida vesistön ja sen rantojen ekologiset arvot ja ekosysteemipalvelut sekä vaalia julkisen virkistyskäytön mahdollisuuksia.

Vesistöt ja niiden ympäristöt ovat sekä ekologisilta että virkistyksellisiltä arvoiltaan ainutlaatuisia ja vaalimisen arvoisia. Virtavedet muodostavat keskeisiä ekologisia käytäviä, jotka mahdollistavat lajien liikkumisen ja ylläpitävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta. Vesistöt ovat merkittävä tekijä kaupungin viihtyisyydessä ja niiden mahdollistamat virkistys- ja urheiluaktiviteetit luovat hyvinvointia järvenpääläisten lisäksi seudulla laajemminkin.

Tuusulanjärvi on tunnistettu merkittäväksi kaupungin imagotekijäksi. Tuusulanjärven ekologisen ja kemiallisen tilan parantamiseksi on tehty töitä jo usean vuosikymmenen ajan ja tavoitteena on, että järven hyvä tila saavutettaisiin vuoteen 2027 mennessä. Tuusulanjärven välittömässä läheisyydessä on runsaasti merkittäviä luontoarvoja, jotka on huomioitu yleiskaavaratkaisussa, kuten länsirannalla sijaitseva linnustonsa vuoksi perustettu Natura-alue. Virkistystoiminnot keskittyvät Järvenpään puolella muun muassa Järvenpään keskustassa sijaitsevaan rantapuistoon ja Tervanokkaan, Vanhankylänniemeen sekä järvelle kalastuksen, veneilyn, hiihdon ja luistelun muodossa. Tuusulanjärven virkistys- ja luontokokonaisuus sijoittuu sekä Järvenpään että Tuusulan puolelle, ja alueen kehittämisessä tulee tehdä yhteistyötä naapurikunnan kanssa muun muassa järveä kiertävien reittien ja muiden virkistys- ja matkailupalveluiden vahvistamiseksi.

Keravanjoki toimii maakunnallisesti merkittävänä pohjois-eteläsuuntaisena ekologisena yhteytenä. Joki kulkee Lemmenlaakson luonnonsuojelualueen läpi. Myös Lemmenlaakson pohjois- ja eteläpuolella on runsaasti merkittäviä luontoarvoja. Jokivarsi puustoineen toimii siirtymäreittinä lepakoille ja muodostaa ekokäytävän myös useille muille lajeille. Keravanjoki ja sen sivuhaarat ovat kalastollisesti merkittäviä. Keravanjokeen laskee useita vesilain suojelemia luontoarvoiltaan merkittäviä noroja.

Keravanjokivarren merkittävimmät luontoarvot on huomioitu kaavaratkaisussa vesialuetta koskevan määräyksen lisäksi osoittamalla merkittävimmät luontotyyppikohteet suojelumerkinnöin ja MY-aluevarauksilla. Lisäksi AP-h- ja Ares-alueilla on voimassa toimenpiderajoitus (ks. selostuksen kohta 3.2.). Keravanjoen varressa erityisesti puustoisien ympäristön säilyttäminen edesauttaa elinympäristöjen ja kulureittien säilymistä.

Viheralueverkostoon liittyvä viheryhteys tai lähivirkistysalueiden sarja. Tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa lähivirkistysalueiden riittävyys sekä ekologisten ja virkistysyhteyksien jatkuvuus. Viheryhteys tulee ylläpitää tai toteuttaa riittävän leveänä ja laadultaan alueen ekologisista arvoista ja virkistyskäyttöä tukevana. Viheryhteys on sijainniltaan ohjeellinen.

Viheryhteydet ovat osa viheralueverkostoa. Merkinnällä osoitetaan laajempien viheralueiden väliset yhteydet tai yhteystarpeet. Merkinnällä pyritään turvaamaan kaupunkirakenteen keskellä sijaitsevien virkistysalueiden riittävyys ja kytkeytyminen laajempiin viheralueisiin. Vihreän ja puustoisien ympäristön säilyttäminen kaupunkialueella edesauttaa elinvoimaisen kaupunkiluonnon säilymistä sekä tarjoaa viihtyisiä liikkumisympäristöjä jalankulun, pyöräilyn ja virkistystarpeisiin.

Viheryhteydet palvelevat monin paikoin paitsi ekologisina myös virkistystarpeiden yhteyksinä. Tarkemmassa suunnittelussa tulee tarkastella laajasti kunkin kohteen arvot, jotka tulee ottaa viheryhteyden suunnittelun lähtökohdaksi.

Yleiskaavassa osoitettu viheryhteys voi vaihdella luonteeltaan puistojen sarjasta aina tonttivihreään. Keskeisimmät virkistystarpeiden ja ulkoilun sekä pyöräilyn reitit on osoitettu erillisillä kaavamerkinnöillä. Viheryhteyden suunnittelussa tulee kuitenkin varmistaa, että alueella tarvittavat paikallisetkin ulkoilun ja virkistystarpeiden reitit mahdollistetaan. Viheryhteydellä ei tarkoiteta täysin rakennettuun ympäristöön sijoittuvaa jalankulun tai pyöräilyn reittiä.

Asemakaavoituksessa yleiskaavan viheryhteys tulisi ensisijaisesti osoittaa virkistysaluevarauksina, joiden kautta varmistetaan pääsy laajemmalla viheralueelta toiselle, yleiskaavan yhteyden osoittamalla tavalla. Tarkka sijainti ja laajuus ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Toteutuksessa tulee tavoitella alueen ominaispiirteitä hyödyntävää vihreää yhteyttä tai puistojen sarjaa. Laajuus voi vaihdella alueen ominaisuuksista riippuen. Esimerkiksi pientaloalueella yhteyden laatua voidaan parantaa huolehtimalla runsaasta viherpinta-alasta ympäröivillä kiinteistöillä. Luonto- tai vesistöarvoiltaan merkittävien viheryhteyksien suunnittelussa tulee huomioida luonto- ja pienvesiselvityksissä annetut ohjeistukset muun muassa ympäristön laadusta ja suoja-alueiden leveyksistä. Tilavarauksissa tulee huomioida mahdolliset tilatarpeet istutettaville puille, hulevesien hallinnalle ja ulkoilun reiteille.

○ ○ ○ ○ Virkistykseen ja ulkoilun pääreitti

Virkistykseen ja ulkoilun kannalta merkittävä yhteys tai yhteystarve. Reitin suunnittelussa ja toteutuksessa tulee pyrkiä eri liikkumismuodot ja niiden tilatarpeet huomioimaan yhtenäiseen verkostoon. Asuinalueilta ja keskeisistä palveluista tulee varmistaa sujuvat ja turvalliset jalankulun ja pyöräilyn yhteydet pääreittien varrelle. Reitin tarkka sijainti ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä. Talvisin hiihtoväyläksi tarkoitetut reitin osat on kuvattu kaavaselostuksessa.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreiteillä tunnistetaan merkittävimmät virkistykseen ja ulkoilun yhteydet ja yhteystarpeet. Kaavaratkaisulla on pyritty varmistamaan pitkien yhtenäisten reittien säilyminen ja toteuttaminen. Reittien suunnittelussa ja ylläpidossa tulee huomioida eri käyttäjäryhmien tarpeet sekä pyrkiä yhtenäisiin reitteihin, jotka mahdollistavat pääsyn laajemmilta virkistysalueilta toisille. Kaavakartalle merkityistä reiteistä osa on jo toteutettuja reittejä, osa tarkemmin suunniteltuja ja osa yhteystarpeita, joiden tarkka sijainti, linjaus ja luonne määritellään tarkemmassa suunnittelussa.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreitit tulee toteuttaa mahdollisuuksien mukaan virkistysalueilla ja viheryhteyksien varrella, välttämällä vilkasliikenteisiä katualueita. Reittien luonne voi kuitenkin vaihdella rakennetummasta luonnonmukaisempaan. Esimerkiksi keskustassa reitti voi tarvittaessa paikoin kulkea katuymppäristössä. Virkistysalueella pääreitti voidaan toteuttaa esimerkiksi hiihdon sekä kävelyn ja pyöräilyn rinnakkaisina reiteinä. Keravanjoen varrella Lemmenlaaksossa virkistykseen pääreitti voi olla ylläpidetty polku, jonka avulla ohjataan ulkoilua pois herkimmiltä luonnonympäristöiltä.

Kaavaratkaisussa osoitetut pääreitit pitävät sisällään myös latuyhteyksiä, jotka vaativat riittäviä tilavaroja ja yhteensovittamista muiden liikkumismuotojen kanssa. Nykyiset ja kehitettävät hiihtoväylät on kuvattu selostuksen liitekartalla 17. Latuverkoston kehittämisen tavoitteena on ylläpitää ja edelleen parantaa kaupungin kiertävää yhtenäistä, kävelymatkan päässä asutuksesta sijaitsevaa latuverkostoa. Keskeisiä yhteysvälejä ovat etenkin Terholan ja Paavonpolun yhdistävä reitti sekä kehitettävänä hiihtoyhteys Haara-joelle ja Tuusulanjärvelle. Latuyhteyksiä on tärkeää kehittää myös ylikunnallisesti yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Latuyhteyden tilavaruuden tulisi olla vähintään neljän metrin levyinen, jotta reitti voidaan ajaa latukoneella.

Ulkoilureitit pyritään ensisijaisesti toteuttamaan kaupungin omistamilla mailla. Kaikkialla tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, jolloin tunnistettuja

yhteystarpeita pyritään kehittämään maanomistajan kanssa neuvotellen. Yksityisille maille osoitettujen virkistysyhteyksien toteuttaminen edellyttää sopimista maanomistajan kanssa. Sopimisen yhteydessä tulee laatia tarkempi suunnitelma reitin linjauksesta. Osa reiteistä voidaan toteuttaa myös esimerkiksi ainoastaan talvisin latuyhteyksinä.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreittejä on osoitettu myös asumisen reservialueille. Näillä alueilla ulkoilureitistöä voidaan kehittää jo lähivuosina, ennen alueen rakentamista. Rakentamisen yhteydessä tulee uudelleen tarkastella ulkoilureittien sijainti ja laatu osana asuinalueen suunnittelua.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreittien lisäksi sekä virkistysalueilla että esimerkiksi asumiseen tai maa- ja metsätalouteen varatuilla alueilla kulkee runsaasti paikallisia virkistykseen kannalta tärkeitä reittejä. Asuinalueilta ja keskeisiltä palveluilta tulee varmistaa sujuva ja turvallinen pääsy virkistykseen pääreiteille, mikä edesauttaa muun muassa virkistysalueille ja -palveluihin saapumista kävellen ja pyöräillen.

Virkistykseen ja ulkoilun pääreitti ei viittaa erityisesti ulkoilulain tarkoittamaan ulkoilureittiin, vaan reitit voidaan perustaa joko sopimuksilla tai ulkoilulain mukaisesti.

Lähipuisto

Päivittäiseen virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettu puisto. Puistoa ylläpidetään alueelle luonteenomaisena ja eri käyttäjäryhmiä palvelevana lähivirkistysalueena. Puistoon tulee varmistaa sujuva ja turvallinen saapuminen. Alueen käyttäjämäärä tulee huomioida puiston ylläpidossa ja kehittämisessä. Puiston tarkka sijainti ja raja-alue ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.

Lähipuistomerkinä osoitetaan sellaiset virkistyskohteet, jotka eivät suoraan kytkeydy laajempiin viheralueisiin, mutta ovat ympäröivän asuinalueen keskeisiä lähivirkistyskohteita, ja täydentävät siten viheralueverkostoa. Lähipuistojen tunnistaminen on erityisen tärkeää alueilla, joilla on täydennysrakentamisen painetta. Siten varmistetaan, että tiivistyvälläkin alueella säilytetään riittävät lähivirkistykseen palvelut, ja mahdollinen rakentaminen ohjataan muualle kuin tärkeimmille puistoalueille. Lisäksi kohdemerkinnällä on osoitettu lähipuiston tarpeita uusille rakennettaville asuinalueille, kuten Ristinummen eteläosan asuinalueelle ja Pietilään Laurilantien pohjoispuolelle. Kohdemerkintä, sekä taulukossa 6 kuvattu listaus puistokohteista, osoittavat puiston sijainnin yleiskaavan tarkkuudella. Puiston tarkempi raja-alue ja mahdolliset kehittämistarpeet tarkastellaan yksityiskohtaisem-

massa suunnittelussa. Kaupunginosissa, joissa ei ole erikseen osoitettu lähipuistokohteita, merkittävimmät virkistysalueet on osoitettu aluevarauksina tai puistojen sarjoja on tunnistettu viheryhdyksillä.

Taulukko 6. Yleiskaavassa osoitetut lähipuistot

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Asemakaava-merkintä	YK2020 pääkäytötarkoitus	YK2040 pääkäytötarkoitus	Kuvaus
Keskus (1)	Kirkkopuisto	YO-5	PY	AK	Rakennettava puisto
Keskus (1)	Tapiolapuisto	VP	PY	PY/AK	Rakennettu puisto
Loutti (2)	Satakielenpuisto	P (puisto)	AP	AP	Puistometsä
Kyrölä (4)	Kyrölänpuisto	VP	PY/V	A	Metsäinen puisto
Kyrölä (4)	Leimupuisto ja Kaunokkipuisto	P	AP	AP	Rakennettu puisto
Kyrölä (4)	Orvokkipuisto	P	AP	AP	Rakennettu puisto
Kinnari (5)	Kukkakumpu	VK	AP	AP	Rakennettu puisto
Kinnari (5)	Oritmuronpuisto	P	AP	AP	Puistometsä
Pöytäalho (6)	Marianpuisto	VL	V	AP	Puistometsä, kaupunkikuvallisesti merkittävä
Pöytäalho (6)	Pihapuisto	P	AK	AK	Rakennettu puisto
Sorto (8)	Kivipuisto	VL	AP	AP	Rakennettu puisto
Jamppa (9)	Jampanpuisto	P	PY	AK	Rakennettu puisto
Jamppa (9)	Mielikinpuisto	P	AP	AP	Puistometsä
Nummenkylä (11)	Ruukkupuisto	VP	AP	AP	Rakennettu puisto
Peltola (12)	Kaurapuisto	P	AP	AP	Metsäinen puisto
Isokytö (13)	Hollolanpuisto	P	AP	AP	Rakennettu puisto
Isokytö (13)	Mankalanpuisto	VP	AP	AP	Rakennettu puisto
Pietilä (14)	Teuvanpuisto ja Jepuanpuisto	VL	AP	AP	Puistometsä
Pietilä (14)	Uusi asemakaavoituksessa tutkittava lähipuisto		AP-2	A	Puistometsä, luontoarvoja
Mikonkorpi (17)	Hirvipuisto	VL	AP	AP	Puistometsä
Ristinummi (21)	Valse Tristen puisto (AK-luonnos)	VP (luonnos)	P (palvelut)	AK	Rakennettava puisto
Ristinummi (21)	Uusi asemakaavoituksessa tutkittava lähipuisto		Amin	AP	Rakennettava puisto
Lepola (22)	Keudan ammattiopiston puisto	YO-12	PY	PY	Kulttuurihistoriallisesti arvokas puisto
Kaakkola (25)	Kaakkolanmetsä ja leikkipaikka	PL	AP	AP	Rakennettu puisto ja puistometsä

Luonnonsuojelulain nojalla perustettu tai perustettava luonnonsuojelualue. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Yleiskaavan suojelumääräykset ovat voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi, kuitenkin enintään viisi vuotta tämän yleiskaavan voimaantulosta lukien. Mikäli alueelle ei perusteta suojelualuetta viiden vuoden sisällä, alueella astuu voimaan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpiderajoitus, jolloin maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa.

Järvenpäässä on kaksi suojelualuetta: Lemmenlaakson lehto (91,2 hehtaaria) ja Pietilän kaupunginosassa Laurilantien varressa sijaitseva Ketosukkulakoin suojelualue (0,7 hehtaaria). Näiden lisäksi yleiskaavassa on osoitettu uusia luonnonsuojelualuevarauksia, jotka on tarkoitus rauhoittaa ja perustaa luonnonsuojelualueiksi luonnonsuojelulain nojalla. Näillä alueilla on luontoselvityksissä tunnistettu kansallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja, joka puoltaa alueiden varaamista luonnonsuojelualueiksi.

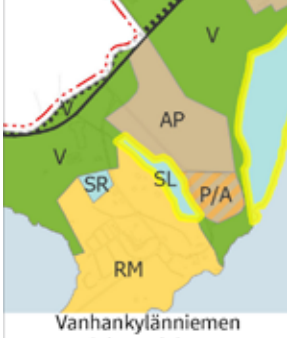
Uusia luonnonsuojelualueita on kaavaratkaisussa osoitettu seuraaviin kohteisiin: Vanhankylänniemen jalopuulehto, Isokydön purolehto ja Haarajoen jokivarsilehto. Näistä Vanhankylänniemen jalopuulehto on kokonaan kaupungin omistamalla maalla, kun taas Isokydön ja Haarajoen kohteet sijoittuvat kaupungin maanomistuksen lisäksi yksityisen maanomistuksen alueille. Isokydön purolehdon kaupungin omistama osa on jo osoitettu suojelualueeksi asemakaavassa, ja yleiskaavarajaus noudattelee tätä rajausta sekä kaupungin maanomistusta. Rajauksen ulkopuolelle jäävät kyseisen luontotyyppikohteen osat on osoitettu luo-merkinnöin. Uusien suojelualueiden perustamista pyritään edistämään yhteistyössä maanomistajien kanssa niin, että kaupunki sitoutuu suojelemaan omaan osuuteensa, mikäli aluekokonaisuudelle haetaan suojelua.

Jo suojeltujen alueiden sekä täysin uusien suojeltavien alueiden lisäksi SL-merkinnällä on osoitettu Tuusulanjärven luonnonsuojelualue, joka on osittain jo Yleiskaava 2020:ssä varattu luonnonsuojelutarkoitukseen ja kuuluu Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueeseen. Osa alueesta on valtion omistuksessa, ja se tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi ympäristöministeriön asetuksella. Alue on rajattu valtion maanomistusta noudatellen sekä yksityisen maanomistuksen alueella asemakaavan mukaisesti. Rajauksen ulkopuolelle jäävät kyseisen luontotyyppikohteen osat on osoitettu luo-merkinnöin.

Luonnonsuojelualueiksi osoitetut alueet sekä niiden keskeiset luontoarvot ja suojelun perusteet on eritelty taulukossa 7. Kohteiden luontoarvoja on kuvattu tarkemmin vuonna 2015 laaditussa ja 2019 päivitettyssä Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Niemi & Manninen 2019; Manninen 2015) sekä muissa luontoselvityksissä. Paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty myös selostuksen liitekartoilla 9-14.

Jo perustetuilla luonnonsuojelualueilla noudatetaan suojelupäätöksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisia rajoitteita. Uusilla luonnonsuojelualueilla luontoarvot turvataan yleiskaavan suojelumääräyksillä ennen suojelupäätöstä. Yleiskaavan suojelumääräysten mukaisesti alueilla ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi kaivaminen, louhiminen, täyttäminen, tasoittaminen tai puunkaato sekä muut näihin verrattavat toimenpiteet. Alueella saa kuitenkin suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvojen säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Suojelumääräykset ovat voimassa viisi (5) vuotta yleiskaavan voimaantulosta lukien. Jos luonnonsuojelualuetta ei ole viiden vuoden jälkeen perustettu, astuu alueella voimaan toimenpiderajoitus eli suojelumääräyksen tarkoittamat kokonaan kielletyt toimet muuttuvat luvanvaraisiksi. Tällöin kunta voi maisematyölupamenettelyn kautta ohjata esimerkiksi kaivamista, puiden kaatamista tai muita luvanvaraisia toimia luontoarvojen säilyttämiseksi.

Taulukko 7. Luonnonsuojelualueiksi osoitetut alueet ja suojelun perusteet

Ote kaavakartasta, jossa SL-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Suojelun tilanne	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa kohteesta
 Lemmenlaakson lehto	Natura 2000-alue. Kansainvälisesti arvokas kokonaisuus. Alueella erittäin uhanalaisia luontotyypejä.	Perustettu yksityinen suojelualue (91,2 ha)	97,1 ha	Lemmenlaakson hoito- ja käyttösuunnitelma, Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 55)
 Ketosukkulakoin suojelualue	Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue.	Perustettu yksityinen suojelualue (0,7 ha)	0,7 ha	Suojelualueen hoito- ja seurantareportit (Järvenpään kaupunki)
 Tuusulanjärven lintuvesi	Natura 2000-alue. Kansainvälisesti arvokas kokonaisuus.	Keskiosa: Yksityinen maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta. Alueelle on laadittu suunnitelma ohjaamaan alueen hoitoa ja käyttöä. Eteläosa: Valtion omistama alue, joka tullaan perustamaan luonnonsuojelualueeksi YM:n asetuksella, joka on valmistelussa. Alueelle on laadittu suunnitelma ohjaamaan alueen hoitoa ja käyttöä. Yhtäaikaisesti suojeltava kokonaisuus koostuu kahdesta osa-alueesta, joista pohjoisempi sijaitsee Järvenpään keskustan osayleiskaavan 2030 alueella.	Keskiosa: 8,6 ha Eteläosa: 6,8 ha	Tuusulanjärven länsirannan käytön ja hoidon periaatteet 2001, Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 113)
 Vanhankylänniemen jalopuulehto	Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Kaupungin omistama alue. Suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	1,8 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 103)

Ote kaavakartasta, jossa SL-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Suojelun tilanne	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa kohteesta
 Haarajoen jokivarsilehto	Maakunnallisesti arvokas, laajin Haarajoella säilynyt jokivarsilehto. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Yksityinen ja kaupungin maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	3,0 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 91)
 Isokydön purolehto länsiosa	Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Yksityinen ja kaupungin maanomistus. Mahdollinen suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	7,9 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 51)
 Isokydön purolehto itäosa	Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I-luokan kriteerit.	Kaupungin omistama alue. Suojelu haetaan maanomistajan toimesta.	1,8 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 51)

*Luonnontyyppien arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle

** Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025

S-1

Suojelualue

Luonnonsuojelulain perusteella suojeltavaksi tarkoitettu luontotyyppikohde. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Yleiskaavan suojelumääräykset ovat voimassa, kunnes ELY-keskus on määritellyt esiintymispaikan rajat ja suojelun perusteet.

S-2

Suojelualue

Kansallisesti arvokas luontotyyppikohde. Kohdetta ei saa muuttaa niin, että sen ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Hulevesien hallinnan kannalta tarvittavat toimenpiteet voidaan sallia, jos ne eivät heikennä kohteen luontoarvoja.

S-1 ja S-2 -merkinnöillä osoitetaan sellaiset luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet, joita ei osoiteta luonnonsuojelulain nojalla perustettaviksi suojelualueiksi, vaan joiden luonto- ja muut arvot suojellaan ensisijaisesti kaavoituksella. Suojelualueiksi osoitetut alueet sekä niiden keskeiset luontoarvot ja suojelun perusteet on eritelty taulukossa 8. Kohteiden luontoarvoja on kuvattu tarkemmin vuonna 2015 laaditussa ja 2019 päivitetystä Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Nieminen & Manninen 2019; Manninen 2015) sekä muissa luontoselvityksissä. Paikkatietona olevat luontotiedot on esitetty myös selostuksen liitekartoilla.

Taulukko 8. Suojelualueiksi osoitetut alueet ja suojelun perusteet

Ote kaavakartasta, jossa S-1- ja S-2-alueet korostettu	Suojelun perusteet	Yleiskaavan aluevarauksen pinta-ala	Lisätietoa koh- teesta
 Tuusulanjärven itärannan tervaleppäkorvet pohjoinen	Kansallisesti arvokas tervaleppäkorpi. Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I -luokan kriteerit.	1,2 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 74)
 Tuusulanjärven itärannan tervaleppäkorvet eteläinen	Kansallisesti arvokas tervaleppäkorpi. Luonnonsuojelulain 29 § mukainen ja erittäin uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** I -luokan kriteerit.	1,1 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 77)
 Kartanonseudun purolehto	Kansallisesti arvokas purolehto. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro. Metsälain kriteerit täyttävä rehevä lehtolaikku ja pienvesien välitön lähiympäristö. Äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi. Alue täyttää LAKU*-kriteerit sekä METSO** II -luokan kriteerit.	2,5 ha	Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015/2019 (ID 38)

*Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle

** Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2014-2025

—••••• Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue

Valtioneuvoston Natura 2000 -päätöksen mukainen alue. Alueen suojeluarvot tulee ottaa huomioon luonnonsuojelulain mukaisesti.

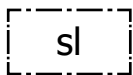
Järvenpäässä on kaksi Natura 2000 -verkostoon kuulu-
vaa aluetta, Lemmenlaakson lehto ja Tuusulanjärven
lintuvesi. Lemmenlaakson lehdon Natura-alue on pin-
ta-alaltaan 94 hehtaaria.

Lemmenlaakso on hyvin edustava boreaali-
nen lehto, jonka monimuotoisuutta lisää melko luon-
nontilaisessa uomassa virtaava Keravanjoki. Alueen
rinnelehdot on todettu arvokkaiksi valtakunnallisessa
lehtojensuojeluohjelmassa. Alueelle perustettu leh-
tojen suojeluohjelmaan kuuluva luonnonsuojelualue
(91,2 hehtaaria) kattaa käytännössä koko Natura 2000
-alueen. Aivan pohjoisosassa jokiuoma ei kuulu luon-
nonsuojelualueisiin, joten siellä Natura-alueen toteu-
tuskeinona on vesilaki. Perustettu luonnonsuojelualue
on merkitty kaavakarttaan SL-aluevarauksella.

Tuusulanjärven lintuveden Natura-alue on
pinta-alaltaan yhteensä 200 hehtaaria. Natura-alue

koostuu kolmesta erillisestä Tuusulanjärven vesi- ja
rantakosteikkoalueesta, joista pohjoisin sijaitsee Jär-
venpäässä Tuusulanjärven länsirannalla ja keskim-
mäinen Järvenpään kaupungin etelärajalla Tuusulan
puolella. Alue on todettu valtakunnallisesti arvok-
kaaksi lintuvedeksi. Alue kuuluu valtakunnalliseen lin-
tuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelutavoitteet
toteutetaan vesilain ja/tai luonnonsuojelulain nojalla.
Luonnonsuojelulain nojalla perustettavaksi tarkoite-
tut luonnonsuojelualueet on merkitty kaavakarttaan
SL-aluevarauksella.

Natura-alueiden arvoja on kuvattu tarkemmin
aluekohtaisilla Natura-tietolomakkeilla, Natura-alu-
eista yleiskaavaluonnoksen pohjalta laaditussa Na-
tura-arvioinnissa (Nieminen 2019) sekä muissa luon-
toselvityksissä ja kaupungin luontotietokannassa.
Arviointiraportissa on kuvattu alueiden luontoarvoja
laajemminkin kuin Naturan perusteena olevien arvo-
jen osalta.

Luonnonsuojelullisesti arvokas alue

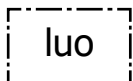
Luonnonsuojelulain nojalla suojellun tai erityisesti suojeltavaksi määritellyn lajin esiintymisalue tai lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alueella ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen lajisuojelun kannalta merkittävää arvoa. Tarkemmassa suunnittelussa tulee tutkia esiintymisalueen laajuus ja suojelun tarve yksityiskohtaisesti. Sulkeissa oleva numero viittaa selostuksessa eriteltyihin arvoihin kussakin kohteessa.

SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltujen tai erityisesti suojeltavaksi määriteltujen lajien esiintymispaikkoja ja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Tiedot perustuvat Järvenpäässä laadittuihin luontoselvityksiin. Kaavakartassa osoitetut kohdenumerot ja niihin liittyvät suojelun perusteet on kuvattu taulukossa 9.

Luonnonsuojelulain nojalla suojellulla lajilla viitataan luonnonsuojelulain (LsL 1096/1996) 49 §:ssä tarkoitettuihin, luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittuihin eläinlajeihin. Näihin lajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Järvenpäässä on havaittu ja yleiskaavassa osoitettu näistä lajeista liito-oravan, viitasammakon, jättisukeltajan ja täplälampikorenon varmistettuja tai mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Erityisesti suojeltavaksi määritellyllä lajilla viitataan luonnonsuojelulain (LsL 1096/1996) 47 §:ssä tarkoitettuihin, asetuksella erityisesti suojeltavaksi määriteltuihin uhanalaisiin eliölajeihin. Tällaisten lajien säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Järvenpäässä on havaittu ja yleiskaavassa sl-alueina osoitettu näistä lajeista ketosukkulakoin esiintymisalueita.

Useilla sl-alueista on muitakin luontoarvoja, jotka puoltavat kohteiden turvaamista ja hoitoa luontoarvojen säilyttämiseksi. Luontoarvoja on kuvattu selostuksen liitekartoilla. Tarkempaa tietoa arvoista ja elinympäristöjen hoidosta löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Alueen suunnittelussa, käytössä ja hoidossa tulee turvata luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja vesilain mukaisten kohteiden säilyttämisedellytykset. Alueella ei saa

suorittaa sen luonnonarvoja heikentäviä toimenpiteitä. Sulkeissa oleva numero viittaa selostuksessa eriteltyihin arvoihin kussakin kohteessa.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet pitävät sisällään kaikki Järvenpään luontotyyppiselvityksessä (Manninen 2015) tunnistetut huomattavan arvokkaat ja arvokkaat kohteet sekä vuoden 2018 luontotyyppien uhanalaisuusarviointin mukaisesti erittäin tai äärimmäisen uhanalaiset luontotyyppit (Nieminen 2019; Nieminen & Manninen 2019), luokun ottamatta muilla suojelumerkinnöillä osoitettuja alueita tai kohteita, joilla arvot ovat merkittävästi heikentyneet selvitystilanteen jälkeen.

Luo-merkinnällä on osoitettu myös sellaiset vesilain suojelemat kohteet, joita ei ole jo osoitettu SL, SL, tai S-1 ja S-2 -merkinnöin muista suojeluarvoistaan johtuen. Vesilain suojelemia kohteita ovat muun muassa luonnontilaiset tai siihen verrattavat lammet ja norot. Vesilakikohteiden luonnontilaisuuden säilyttämisen kannalta on tärkeää huomioida vaikutukset koko valuma-alueella, jotta kohteiden vesitase voidaan säilyttää, eikä kohteisiin aiheudu laadullista haittaa esimerkiksi hulevesien mukana kaupunkialueelta kulkeutuvista aineista. Vesilakikohteiden ympärillä tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää vähintään 20-30 metrin suojavyöhyke, jolla puita ei kaadeta ja jolta ei korjata pois lahopuita. Tarkempia suosituksia vesilain kohteiden turvaamiseen ja hoitoon on kirjattu pienvesi- ja lampiselvityksiin (Pöyry 2017a, Pöyry 2017b) sekä muihin luontoselvityksiin. Arvokkaat pienvedet on esitetty selostuksen liitekartalla 10.

Lisäksi on osoitettu sellaisten luontotyyppikohteiden osia, joista suurin osa on osoitettu SL-alueeksi, mutta muun muassa asuinkiinteistöjen pihapiirien läheisyydestä johtuen joitakin osia on jouduttu jättämään SL-rajauksen ulkopuolelle. Tällaisia luo-merkintöjä on esimerkiksi Tuusulanjärven Natura-alueen ympäristössä (luo 29 ja 30) sekä Isokydönpuron asuinkiinteistöillä, pihapiirissä sijaitsevat osat (luo 24 ja 25). Useat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ovat arvokkaita paitsi luontotyyppikohteina, myös monimuotoisina elinympäristöinä ja kasvi- ja eläinlajistonsa puolesta. Valtaosa on myös metsälain 10 §:n kriteerit täyttäviä erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Yleiskaavan luontoarvoja koskeva yleismääräys velvoittaa huomioimaan muutkin kuin erillisin merkinnöin osoitetut luontoarvot suunnittelussa. Luontoarvoja on kuvattu selostuksen liitekartoilla. Tarkempaa tietoa luontotyypeistä, lajistosta, elinympäristöjen hoidosta ja arvojen huomioimisesta suunnittelussa löytyy luontoselvityksistä ja kaupungin luontotietokannasta.

Taulukko 9. Luonnonsuojellisesti arvokkaat alueet ja suojelun perusteet

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde	Suojelumerkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
sl (1)	Wärtsilä (10)	Purolantien ympäristö	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (liito-orava) mahdollinen lisääntymis- ja levähdyspaikka.	4,8 ha	V
sl (2)	Haarajoki (15)	Keravanjoen varsi, Sumutie	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (liito-orava) todettu lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,8 ha	AP-h
sl (3)	Peltola (12)	Taaninontien lammikot	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,2 ha	V
sl (4)	Wärtsilä (10)	Kiilahännänkallion lampi	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu lampi, rajauksessa huomioitu lammen lähiympäristö, jossa vesitasetta tai lammen veden laatua ei saa muuttaa. Metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö.	8,1 ha	V
sl (5)	Wärtsilä (10)	Kiilahännänkallion laskuoja	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka. Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.	0,3 ha	V
sl (6)	Nummenkylä (11)	Nummenlampi	Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (viitasammakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	0,05 ha	AP
sl (7)	Vanhakylä (24)	Möllärinmäen lammikko	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi; luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (jättisukeltaja) lisääntymis- ja levähdyspaikka; luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (täplälampikorento) todennäköinen lisääntymis- ja levähdyspaikka. Kohde on vesistönsuojeluun rakennettu ravinteita pidättävä laskueutusallas.	4,5 ha	V
sl (8)	Wärtsilä (10)	Purolantien pohjoispuoli	Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue. Uhanalaisen pronssisukkulakoin esiintymisalue.	1,9 ha	V / TPres
sl (9)	Haarajoki (15)	Keravanjoen eteläpuoli, Näretie	Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue. Uhanalaisen pronssisukkulakoin esiintymisalue.	2,3 ha	MY
sl (10)	Haarajoki (15)	Vähänummentien pohjoispuoli	Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella suojeltavaksi tarkoitettu uhanalaisen eliölajin (ketosukkulakoi) esiintymisalue.	0,2 ha	VU, Ares

● Luonnonmuistomerkki

Luonnonmuistomerkillä tarkoitetaan luonnonmuodostumaa, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn johdosta on aihetta suojella. Luonnonmuistomerkit suojellaan luonnonsuojelulain nojalla. Järvenpäässä on yhdeksän luonnonsuojelulla rauhoitettua puuta ja yksi siirtolohkare, jotka on kaikki osoitettu yleiskaavassa. Kohteet on eritelty taulukossa 11.

Taulukko 10. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet ja suojelun perusteet

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde (Luontotyyppi-selvityksen id)	Merkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
luo (1)	Saunakallio (3) Kaakkola (25)	Kaakkolan metsät (2, 12, 18 + pienempiä paikallisia kohteita)	Maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti arvokkaiden luontotyyppikohteiden kokonaisuus, sisältää erittäin uhanalaisia luontotyypppejä.	32,3 ha	V
luo (2)	Saunakallio (3)	Saunakallion metsät, Puolmatka (21-24)	Maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti arvokkaiden luontotyyppikohteiden kokonaisuus, luontoarvoja sisältävä uoma.	4,1 ha	V
luo (3)	Saunakallio (3)	Eriksnäsiintien varren lehto (29)	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,8 ha	V
luo (4)	Saunakallio (3)	Saunakallion pohjoisosassa sijaitseva korpi (30)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,5 ha	V
luo (5)	Jamppa (9)	Jampan urheilutoimintojen alueella sijaitseva korpi (44)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,4 ha	VU
luo (6)	Nummenkylä (11)	Paavonpolulla sijaitseva korpi (82)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,9 ha	V
luo (7)	Peltola (12)	Loutinoja välillä Sammonkatu-Jäppilänkatu (41)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.	1,1 ha	AP
luo (8)	Isokytö (13)	Isokydönpuron pohjoisosassa (56)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi. Huomionarvoinen ekokäytävä, joka yhdistyy luonnonsuojeluun varattuihin alueisiin ja Lemmenlaaksoon.	3,7 ha	V
luo (9)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva korpi (65)	Seudullisesti arvokas luontotyyppikohde. Metsälain 10 § mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö.	0,9 ha	V
luo (10)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva räme (63)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	1,3 ha	V
luo (11)	Isokytö (13)	Isokydössä sijaitseva räme (64)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,7 ha	V
luo (12)	Pietilä (14)	Pihtikallio (85)	Seudullisesti arvokas luontotyyppikohde.	2,3 ha	MY
luo (13)	Haarajoki (15)	Pietilänojan alaosan noro ja lehto (97)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	1 ha	V
luo (14)	Haarajoki (15)	Haarajoen pohjoisosassa sijaitseva noro (90)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,2 ha	AP-h
luo (15)	Haarajoki (15)	Keravanjoen pohjoisosassa sijaitseva lehto (92)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,3 ha	MY
luo (16)	Haarajoki (15)	Keravanjokivarren koilliskulman lehto (94)	Seudullisesti arvokas, erittäin uhanalainen luontotyyppi.	1 ha	AP-h
luo (17)	Haarajoki (15)	Oikoradan itäpuolella sijaitseva lähde (68)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty.	0,04 ha	MY
luo (18)	Mylly (16)	Keravanjoen varressa sijaitseva lehto (88)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,6 ha	AP-h / MY
luo (19)	Mylly (16)	Lemmenlaakson lehdon pohjoiskärki (55)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppi-kohdetta. Potentiaalinen liito-oravakohde.	0,6 ha	AP-h
luo (20)	Mylly (16)	Lemmenlaakson jatke, Vaahteratie pohjoispuoli (54)	Seudullisesti arvokas luontotyyppikohde. Alueella sijaitsee rauhoitetun kasvilajin populaatio.	0,8 ha	V

Merkintä	Kaupunginosa (nro)	Kohde (Luontotyyppi-selvityksen id)	Merkinnän perusteet	Merkinnän pinta-ala	YK2040 pääkäyttö-tarkoitus
luo (21)	Mylly (16)	Lemmenlaakson sorakuopalla sijaitseva tuore pienruohoniitty (52)	Äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi. Ketosukkulakoille potentiaalinen ympäristö. Niitty on siirretty ketosukkulakoin elinympäristönä Nummenkylästä 2006.	0,1 ha	V
luo (22)	Mikonkorpi (17)	Mikonkorven lehto ja noro (49)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	1,6 ha	MY
luo (23)	Mikonkorpi (17)	Keravanjoen ja sivuhaarojen ympäristö Mikonkorvessa (50)	Vesilain 2 luvun 11 § mukaan suojeltu noro, jonka luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	3,4 ha	AP-h, MY, AP
luo (24)	Satumetsä (18)	Isokydön purolehdon itäreuna (51)	Osa kansallisesti arvokasta, erittäin uhanalaista luontotyyppikohdetta.	1,5 ha	AP-h, AP
luo (25)	Satumetsä (18)	Isokydön purolehdon reuna (51)	Osa kansallisesti arvokasta, erittäin uhanalaista luontotyyppikohdetta.	0,5 ha	AP, V
luo (26)	Terhola (19)	Rousun alueella sijaitseva korpi (57)	Erittäin uhanalainen luontotyyppi.	0,1 ha	AP
luo (27)	Terioja (23)	Tuusulanjärven itärannan lehto ja rantakallio (76, 78)	Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat luontotyyppikohteet.	0,3 ha	V
luo (28)	Vanhakylä (24)	Vanhankylänniemen perinnebiotooppi (104)	Valtakunnallisesti arvokas, äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi, ainutlaatuinen Järvenpään alueella. Alueella sijaitsee Luonnonsuojelulain 49 § mukaisen eliölajin (lepakko) lisääntymis- ja levähdyspaikka.	2,9 ha	RM
luo (29)	Vanhakylä (24)	Tuusulanjärven Natura-alueen lähiympäristö (112, 113)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppikohdetta. Natura-alueen välitön lähiympäristö.	1 ha	V
luo (30)	Kaakkola (25)	Tuusulanjärven Natura-alueen lähiympäristö (113)	Osa kansainvälisesti arvokasta luontotyyppikohdetta. Natura-alueen välitön lähiympäristö.	3,8 ha	AP, V

Taulukko 11. Luonnonmuistomerkit

Kaupunginosa (nro)	Kohde	Rauhoitettu vuonna
Pöytäalho (6)	Suuri pihakuusi Pöytäalhossa	1991
Isokytö (13)	Isokydön siirtolohkare	1985
Lepola (22)	Kyrölän mänty	1993
Vanhakylä (24)	Vanhankylänniemen kuusi tammea	2017
Vanhakylä (24)	Vanhankylänniemen mänty	2017

Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaavaa 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään kahden hehtaarin suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Rakentamisen on sijainniltaan liityttävä olemassa olevaan asutukseen, tilakeskukseen ja tiestöön siten, että ranta-alueet ja pellot säilyvät vapaina rakentamiselta. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Alueella on paikallisesti merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja, jotka on kuvattu kaavaselostuksessa. Arvojen huomioon ottaminen on suositeltavaa metsänhoitotoimia suunniteltaessa. Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen voidaan sallia tiloille, jotka on muodostettu rakennuspaikaksi ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaavaa 2020:tä. Alueella jo olevia rakennuksia saa laajentaa, peruskorjata ja korvata uusilla. Rakennuspaikan tulee olla vähintään kahden hehtaarin suuruinen. Kullekin rakennuspaikalle saa rakentaa enintään 200 k-m² asuintiloja ja lisäksi enintään 70 k-m² taloustiloja. Rakentamisen on sijainniltaan liityttävä olemassa olevaan asutukseen, tilakeskukseen ja tiestöön siten, että ranta-alueet ja pellot säilyvät vapaina rakentamiselta. Maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä tai muuta tähän verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman lupaa (MRL:n mukainen toimenpiderajoitus).

Sekä M- että MY-alueilla maisematyöluvanvaraisuus on selvitettävä maisemaa muuttavien toimenpiteiden osalta. Tämä ei kuitenkaan koske puunkaatoja. Erityisesti metsänhoidossa on kuitenkin hyvä pyrkiä monikäyttömahdollisuuksien säilymiseen. Järvenpäässä metsäpinta-ala on rajallista ja virkistyskäyttöä on paljon myös maa- ja metsätalouteen varatuilla alueilla. Metsien käytössä ja kehittämisessä tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida metsään liittyvät erilaiset, mahdollisesti ristiriitaisetkin tarpeet ja pyrkiä yhteensovittamaan toimintoja. Lisäksi tulee pyrkiä ylläpitämään ja hyödyntämään ekosysteemipalveluita sekä turvaamaan luonnon monimuotoisuutta.

Sellaiset maa- ja metsätalousalueet, joilla on tunnistettu joko yleiskaavassa suojelu- tai luo-merkin nön osoitettuja luontoarvoja tai paikallisesti merkittäviä luonto- ja maisema-arvoja on osoitettu aluevarausmerkinnällä MY. Merkintä ei vaikuta metsänomistajan vastuisiin, mutta osoittaa alueet, joilla tulee kiinnittää erityistä huomiota metsien käsittelyyn. Arvot on kuvattu alueittain (taulukko 12) ja niiden huomioimisesta osana metsänhoitoa on annettu suosituksia.

Sekä M- että MY-alueilla voidaan sallia maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen tiloilla, jotka on muodostettu ennen vuonna 2004 hyväksyttyä Järvenpään yleiskaavaa 2020:tä. Myös olemassa olevien rakennusten korvaaminen ja laajentaminen voidaan sallia. Määräyksessä viitataan kaupunginvaltuuston hyväksymään Järvenpään yleiskaava 2020:n hyväksymispäivään 9.8.2004 (§ 64). Jos kiinteistönmuodostustoimenpiteitä on jouduttu syystä tai toisesta suorittamaan vuoden 2004 ajankohdan jälkeen, tarkastellaan asiaa kiinteistörekisterin muodostumisketjujen perustella. Lohkominen ei tuo lisää rakennusoikeutta, vaikka kiinteistöjen kahden hehtaarin kokoehto täytyisikin.

3.6. Kulttuuriympäristö ja muinaismuistot

Järvenpää on nuori ja nopeasti kehittynyt asutuskeskus verrattuna moneen muuhun Uudenmaan maakunnan keskukseen. Vaikka kaupunki on kehittynyt merkittäväksi asutuskeskukseksi vain noin sadan vuoden aikana, voidaan kaupunkikuvassa nähdä ajallisia kerrostumia. Historian eri vaiheet näkyvät usein maankäytössä, josta ne muodostuvat osaksi kaupunkilaisen yksityistä ja jaettua kokemusmaailmaa. Kaupungin maankäytössä näkyvät historialliset kehityspolut vaikuttavat siihen, millaisena Järvenpää nähdään niin asukkaan kuin ulkopaikkakuntalaisenkin silmin. Siksi kulttuuriympäristön vaalimisella on tärkeä merkitys kaupunki-imagon tuottamisessa ja koetun paikallidentiteetin luojana, toisin sanoen yksittäisen asukkaan vetovoima- ja pitovoimatekijänä.

Kaavaratkaisun lakiperusteet, ylikunnalliset taustaselvitykset ja periaatteet

Yleiskaavaratkaisu perustuu kulttuuriympäristön suojeluun liittyviin lakeihin sekä valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja paikallisiin kulttuuriympäristöinventointeihin. Inventoinneista keskeiset ovat viimeisin valtakunnallinen rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009 -inventointi (Museovirasto 2009; Valtioneuvoston periaatepäätös 22.12.2009), Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaan tehty Missä maat on mainiommat -selvitys (Uudenmaan liitto 2012) sekä Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017 (KV 23.4.2018 § 37). Merkittävimmät suojelukohteet perustuvat valtakunnallisiin inventointeihin, kun taas määrällisesti eniten arvokkaita kohteita on tunnistettu kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa.

RKY 2009 on otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvan Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edellyttämäksi kulttuuriympäristöinventoinniksi 1.1.2010 alkaen. Yleiskaavassa tulee huomioida sekä RKY-alueet että maakuntakaava kaavaratkaisua ohjaavina selvityksinä ja suunnitelmina. RKY 2009 perustuu Museoviraston 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä käytettävissä olleisiin maa-

kuntien liittojen, ympäristöhallinnon, Museoviraston ja maakuntamuseoiden inventointeihin ja aineistoihin. Inventoinnilla pyritään sekä kulttuuriperinnön turvaamiseen että alueiden kehittämiseen niiden ominaisluonne säilyttäen ja erityispiirteitä vahvistaen. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen. Tavoitteena on myös mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Jos alueeseen kohdistuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden lisäksi myös maakunnallisia ja paikallisia maankäyttötavoitteita, kaavoituksen tehtävänä on sovittaa nämä yhteen.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa määritellään maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt Uudenmaan alueella. Kulttuuriympäristöjä käsitellään myös ehdotusvaiheessa olevassa Uusimaa-kaava 2050:ssä, joten myös sen ratkaisut vaikuttavat taustatietona yleiskaavaratkaisuun. Kulttuuriympäristöjä ohjaa maakuntakaavan merkintä Valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, sillä maakuntakaavaan on merkitty myös valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma kaavaratkaisussa

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma (Ramboll 2017) on Järvenpään alueelta tehty kulttuuriympäristöinventointi. Hoitosuunnitelmaan on kerätty perustiedot rakennuskulttuurista ja kulttuurimaisemasta. Hoitosuunnitelman ratkaisut eivät ole suoraan yleiskaavaratkaisuja. Yleiskaavalla on yhtäältä oikeudellinen sitovuus ja toisaalta velvoitteet, jota hoitosuunnitelmalla ei ole. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma on kuitenkin kaupunginvaltuuston hyväksymä ja kuvaa tahtotilaa, jolla kulttuuriympäristöjä halutaan kaupungissa suojella. Niinpä yleiskaava ja kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma tulee nähdä toisiaan tukevinä ja kaupungin yhteistä tahtoa vahvistavina suunnitelmina.

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa kohteiden ja alueiden arvot perustuu niiden ilmentämiin arvoihin, joita ovat harvinaisuus, tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus, rakennustaiteelliset arvot ja ympäristöarvot. Toimenpideluokitus pe-

rustuu nykyiseen suojelutilanteeseen tai suositukseen kohteen/alueen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisestä. Kaavaratkaisussa yleiskaavallinen arvo annetaan toimenpideluokille yksi ja kaksi, jotta arvokaimmat kulttuuriympäristöt tulisivat huomioiduiksi toisarvoisia merkittävämmällä painoarvolla ja toisaalta sen takia, että kulttuuriympäristön turvaaminen olisi tasapainossa kaupungin muiden maankäyttötärpeiden kanssa. Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman kolmannessa hoitoluokassa olevien kohteiden säilyttämisen tavoitteet ja suojelutarve selvitetään ja ratkaistaan myöhemmän suunnittelun yhteydessä. Kolmannen luokan kohteita ei esitetä yleiskaavassa, mutta ne on esitetty yleiskaavaselostuksen liitemateriaalissa (liitekartta 18).

Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman toimenpideluokitukset sisältävät sekä aluekohteita että rakennuskohteita. Paikallisesti merkittävät suojellut tai arvokkaat aluekohteet merkitään karttaan alumerkintöinä, kuten valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Ne viittaavat rakennetun kulttuuriympäristön kannalta yksittäisiä rakennuksia laajempiin inventoinnissa yhtenäisiksi tunnistettuihin aluekokonaisuuksiin. Aluekohteet voivat sisältää rakennuskohteita, joilla on eri kaavamääräys kuin aluekohteilla. Erityistä huomiota suunnittelussa on kiinnitettävä alueiden kulttuuri- ja rakennushistoriallisiin ydinarvoihin ja niiden miljöön kannalta merkittävään luonteeseen. Rakennuskohteet on merkitty kaavakarttaan pistemerkinnällä ja ne viittaavat yksittäisiin rakennuksiin tai rakennuskokonaisuuksiin sekä osassa niiden pihapiireihin ja lähimiljööseen.

Valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset tavoitteet kulttuuriympäristön turvaamiseksi voivat olla päällekkäisiä. Esimerkiksi Järvenpään kirkon alue on huomioitu sekä RKY 2009:ssä että kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa. Niissä tapauksissa, joissa on päällekkäisiä suojeluarvoja, tulee ottaa huomioon alueen kaikki kaavamääräykset. Kulttuuriympäristöaluekohteille ja rakennuskohteille suositellaan laadittavaksi rakennushistoriallinen selvitys, jonka laajuuden määrittää kohteen merkittävyys.

Muinaismuistokohteet

Järvenpäässä on suoritettu vuonna 2017 koko kaupungin kattava historiallisen ajan arkeologinen inventointi, jonka yhteydessä on todettu kymmenen entuudestaan tuntematonta kohdetta. Kohteet ovat pääosin vanhoja asuinpaikkoja. Eniten kohteita sijaitsee Vanhankylänniemen alueella. Yleiskaavakartalla 3/4 Kulttuuriympäristö esitetään kiinteät muinaisjäännökset ja muut muinaisjäännösrekisterin kulttuuriperintökohteet. Varmistamattomia, mahdollisia muinaisjäännöksiä ei esitetä.

SR

Rakennuslainsäädännön nojalla suojeltava alue

Kulttuuriympäristöä koskevien toimenpiteiden tulee turvata, ylläpitää ja edistää kulttuuri- ja rakennushistoriallisten arvojen säilymistä. Alueen käyttötarkoitus määrätään asemakaavassa. Rakennusten purkaminen on kielletty, kunnes rakennussuojelu on ratkaistu asemakaavassa. Toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.

Tähän kohdeluokkaan kuuluvat Järvenpään arkkitehtonisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävimmät aluekohteet, joita ei alueina ole huomioitu Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa 2017. Kaavaratkaisulla halutaan varmistaa, että maankäytön suunnittelussa otetaan huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ympäristö. Niillä on kulttuurihistoriallisen merkityksen lisäksi myös erityistä imagollista merkitystä kaupungin markkinoinnissa ja matkailun vetovoimakohteina.

Kohteet:

- Ainola
- Suviranta
- Villa Kokkonen

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee huomioida kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä maisemalliset arvot. Suunniteltaessa toimenpiteitä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.

Merkinnällä turvataan Museoviraston RKY 2009:ssä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi arvotettujen alueiden suojeluarvot. Järvenpään kirkon suojeluarvo perustuu Museoviraston mukaan korkeatasoiseen ja kansainvälisestikin arvostettuun 1960-luvun betoniarkkitehtuuriin. Suojeltavaksi kuuluu myös ulkotilaisuuksia varten alun perin suunniteltu piha-alue. Tuusulan rantatien kulttuurimaisema ulottuu ylikunnallisena kokonaisuutena myös Tuusulan puolelle lähelle Hyrylän keskustaa. Alue muodostaa kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävän kokonaisuuden. Rantatie on vuosisatoja vanha tie, jolla on ollut suuri merkitys asutukselle ja alueen huvilayhdyskunnan synnylle. Järvenpään osalta alueen merkittäviä kulttuurihistoriallisia suojelukohteita ovat huvilakohteet Ainola, Ahola, Erkkola, Kallio-Kuninkala sekä oppilai-

toskokonaisuus, johon kuuluvat kotitalousopettajaopiston ja maatalousnormaalikoulun rakennukset ja alueet.

Alueet:

- Järvenpään kirkko
- Tuusulan rantatien kulttuurimaisema
- Tuusulan reservikomppania

Maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä tulee huomioida kulttuuri- ja rakennushistorialliset sekä maisemalliset arvot. Suunniteltaessa toimenpiteitä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.

Kaavaratkaisu perustuu Missä maat on mainiommat -kulttuuriympäristöselvitykseen (Uudenmaan liitto 2012). Selvityksen tavoite on ollut tuottaa ajantasaista tietoa Uudenmaan arvokkaista kulttuuriympäristöistä maakunta- ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä saatua tietoa on käytetty Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tausta-aineistona. Jo valtakunnallisissa inventoinneissa huomioitujen alueiden lisäksi maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä ovat Pajalan teollisuusympäristö, joka ilmentää Järvenpään kehittymistä teollisuuskeskittymänä 1900-luvun alkuvuosikymmeninä, ja Tuusulanjärvi länsipuolen rantoineen.

Alueet:

- Järvenpään rautatieasema (Kuuluu KOYK 2030 alueeseen, ei esitetä)
- Pajalan teollisuusympäristö (Kuuluu suurimmaksi osaksi KOYK 2030 alueeseen, esitetään osittain)
- Tuusulan reservikomppania
- Tuusulanjärven ympäristö

Paikallisesti merkittävä suojeltu kulttuuriympäristö

Alue- tai rakennuskohde on suojeltu asemakaavalla tai lainsäädännöllä. Muutettaessa asemakaavaa ja suunniteltaessa toimenpiteitä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Kaavamääräys perustuu Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmaan (Ramboll 2017). Merkintä paikallisesti merkittävistä suojelluista kulttuuriympäristöistä vastaa kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman ensimmäisen hoitoluokan kohteita, johon sisältyvät

asemakaavalla tai erityislaila jo suojellut kulttuuriympäristöt. Aluekohteiden eheyden sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan tai miljöön kannalta merkittävän luonteen säilymiseen tulee kiinnittää huomiota. Rakennuskohteita ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa ilman perusteltua syytä.

Paikallisesti merkittäviä suojeltuja kulttuuriympäristöjä ovat:

- Kotitalousopettajaopiston alue
- Kallio-Kuninkalan alue
- Lemmenlaakso
- Maatalousnormaalikoulun alue

Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö

Alue- tai rakennuskohteen suojelua tullaan harkitsemaan asemakaavan laatimisen yhteydessä. Laadittaessa asemakaavaa ja suunniteltaessa toimenpiteitä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselostuksessa.

Tämä määräys pitää sisällään Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman (Ramboll 2017) toisen hoitoluokan kohteet, joiden säilymistä hoitosuunnitelmassa suositellaan edistettäväksi kaavoituksella. Laadittaessa asemakaavoja valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaille kulttuuriympäristöille tai maisema-alueille on oltava yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Aluekohteiden eheyden sekä niiden kulttuurihistorian ja kaupunkikuvan kannalta arvokkaiden piirteiden säilymiseen tulee kiinnittää huomiota. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa suositellaan, että aluekohteille laaditaan rakentamistapaohjeet ja ympäristöhoitosuunnitelmat, joita sovelletaan viranomaistoiminnassa ja kaavoituksessa. Pientaloalueiden täydennysrakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen yhtenäisyys ja ominaispiirteet. Myös pienehköt muutokset kuten ulkomaalaus, aitaaminen ja kattomuodon vaihtaminen saattavat olla kokonaisuuden säilymisen kannalta merkityksellisiä. Maisemakohteita tulee hoitaa niin, ettei maiseman luonne muutu esimerkiksi pusikoitumalla.

Kohteiden osalta tullaan harkitsemaan suojelua asemakaavalla tai muita toimenpiteitä, joilla voidaan luoda edellytykset kohteiden säilymiselle yhteistyössä rakennusten omistajan kanssa. Asemakaavan tarkistamista on harkittava niiden kohteiden osalta, joita ei koske asemakaavassa suojelumerkintä tai jotka on kaavassa suojeltu vain osittain. Rakennuksia ei saa purkaa ilman lupaa (MRL 127§) eikä niiden ulkoasua saa muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne tur-

meltuu. Rakennusten säilyttämisestä aiheutuvien erityisten kustannusten korvaamiseksi sovelletaan ensi sijassa rakennusten käyttötarkoituksen tai tonttien rakennusoikeuden määrittelyyn liittyviä kaavallisia keinoja. Myös rakennusperintölain mukainen suojelu saattaa joissain tapauksissa tulla kyseeseen. Lisäksi tulee pohtia, miten rakennusten ylläpidossa ja käytössä voitaisiin edistää rakennusten säilymistä ja tuoda esiin niiden historiallista arvoa.

Paikallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöaluekohteita ovat:

- Anttila
- Aero
- Eriksnäsintie ja pelto
- Huhtaortinkatu
- Kallio-Kuninkala, ranta-alue
- Kirkonmäki
- Koulukeskus
- Lippumäki
- Loutin kortteli
- Ristinummen asemanseutu
- Tanhuniitty
- Vanhankylän alue
- Vanhojen tilojen ympäristöt, Eriksnäs
- Vanhojen tilojen ympäristöt, Isokytö

Kiinteä muinaisjäännös

Muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös. Aluetta koskevasta maankäyttösuunnitelmasta tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselistuksessa.

Kiinteät muinaisjäännökset on Suomessa rauhoitettu muinaismuistolain (295/1963). Museovirasto ylläpitää muinaisjäännösrekisteriä (Museovirasto 2020), johon on kirjattu perustiedot kaikista Manner-Suomen kiinteistä muinaisjäännöksistä. Muinaismuistolain 1 §:n mukaan "Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty." Järvenpäässä muinaismuistolain 2 §:n mukaisia kohteita on yhteensä kymmenen, joista yhdeksän sijaitsee kaava-alueella. Varsinaisen pääkohteen lisäksi kiinteillä muinaisjäännöksillä voi olla alakohteita silloin, kun muinaisjäännösrekisterin kohde on muinaisjäännösryhmä. Tällöin muinaisjäännösrekisterin alakohteiden tiedoissa kuvataan kukin ryhmään kuuluva erillinen kohde. Yleiskaavaan on merkitty ainoastaan pääkohteet. Kaavassa esitetyistä kiinteistä muinaisjäännöksistä alakohteita on varsinaisen pääkohteen lisäksi seuraavilla muinaisjäännöksillä: Vanha Myllymäki (1 kpl), Vanha Myllymäki 2 (7 kpl) ja Vanhankylänniemi (1 kpl).

Kulttuuriperintökohde

Muinaisjäännösrekisterin mukainen muu kulttuuriperintökohde. Aluetta koskevasta maankäyttösuunnitelmasta tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa. Kohteet on lueteltu kaavaselistuksessa.

Muita kulttuuriperintökohteita on kaksi kappaletta. Kulttuuriperintökohteissa muinaismuistolaki ei aseta esteitä maankäytölle. Ne tulee ottaa kuitenkin huomioon maankäytön suunnittelussa niiden historiallisen merkityksen vuoksi. Muiden kulttuuriperintökohteiden osalta alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä ja suuremmista kohdista koskevasta suunnitelmasta (esimerkiksi kaivutyöt) tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa. Kulttuuriperintökohteista Kyrölällä on yksi alakohte.

Taulukko 13. Paikallisesti merkittävät suojellut kulttuuriympäristöt

Kohde nro	Nimi	Osoite
01.003	Viljamakasiini	Sibeliuksenväylä 53c
01.004	Kyrölän mallitila	Mallitilanpolku 4
01.005	Punainen rakennus, mökki	Sibeliuksenväylä 48a
01.006	Mäyrylä	Mallitilanpolku 5
01.008	Yrjö Paloheimon talo	Ristinummentie 4
01.009	Kallio-Kuninkala	Ristinummentie 8
01.012	Perttilän talo	Linnaistenkuja 6
02.005	Horttanaisen talo	Invantie 8b
05.015	Nummenkylän mylly	Vanha valtatie 117, Kiillekatu 2
07.001	Cooperin huvila, Villa Enckell	Myllytie 14
07.009	Harjuvaaran huvila	Mannilantie 25
07.026	Talusenin huvila	Pykälistöntie 40
07.035a	Funkistalot, Vuoritie 21	Loutinkatu 1a
07.035b	Funkistalot, Vuoritie 19	Vuoritie 19b
07.041	Kurkkusuolaamo, rivitalo	Pöytäalhonkuja 3
07.043	Jouhikaisen huvila	Pykälistöntie 33
07.044	Hjortin huvila	Pykälistöntie 33
07.048	Holvikiven huvila	Erkinkuja 10
07.061	Vanha valtatie 101	Vanha valtatie 101
07.063	Vanha valtatie 92	Vanha valtatie 92
07.079	Vanha valtatie 110	Vanha valtatie 110
07.110	Sorapolku 1	Sorapolku 1
07.115	Mäkelä	Erkinkuja 15b
08.002	Ahola	Sibeliuksenväylä 57
08.003	Ainola	Ainolantie 1
09.001	Haarajoen vanha koulu	Haarajoenkatu 2
09.005a	Kinnarin koulu, C rakennus	Koulukuja 3
09.005b	Kinnarin koulu, D rakennus	Koulukuja 3
09.006	Sahan koulu	Puistotie 83
09.009a	Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskus	Mannilantie 27-29
09.012	Notkon koulu	Sibeliuksenväylä 48b
09.014	Kotitalousopettajaopisto, Paatela	Sibeliuksenväylä 57
09.015	Kotitalousopettajaopisto, Peltola	Sibeliuksenväylä 55
09.026	Maaseutuopisto, päärakennus	Sonni Greyn aukio 1
09.027	Rehtorin asuinrakennus	Lepolan puistokatu 4
09.028	Autotalli	Sonni Greyn aukio 1
09.029	Yliopettajan asuinrakennus	Lepolan puistokatu 3
09.030	Karjanhoitokoulu	Lehtorinkatu 2
09.031	Lehtorinmäen asunto	Lehtorinkatu 3
09.032	Lehtorinmäen ulkorakennus	Lehtorinkatu 3
09.033	Maaseutuopisto, asuinrakennus	Puimalanpolku 6
09.034	Maaseutuopisto, asunto-verstas	Verstaspihankatu 3
09.035	Maaseutuopisto, sauna	Verstaspihankatu 7
09.036	Maaseutuopisto, navetta	Puimalanpolku 6
09.037	Maaseutuopisto, puimala	Puimalanpolku 6
09.039	Maaseutuopisto, puutyöpaja	Verstaspihankatu 5
11.001	Reservikomppanian alue	Hahlakatu 11a

Taulukko 14. Paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt

Kohde nro	Nimi	Osoite
01.013	Kaunissaari	Sibeliuksenväylä 53c
01.015	Seppälän kiinteistö (Stenbacka)	Mallitilanpolku 4
01.017	Kaitaranta	Sibeliuksenväylä 48a
01.020	Kotiranta	Mallitilanpolku 5
01.021	Haarajoen kartano	Ristinummentie 4
01.024	Vanhankylän kartanon päärakennus	Ristinummentie 8
01.025	Yläpytinki	Linnaistenkuja 6
01.026	Sepän asunto	Invantie 8b
01.027	Muonamiesrakennus	Vanha valtatie 117, Kiillekatu 2
01.028	Muonamiesrakennus	Myllytie 14
01.029	Muonamiesrakennus	Mannilantie 25
01.030	Entinen meijeri	Pykälistöntie 40
01.031	Paja	Loutinkatu 1a
01.032	Varastot ja maakellarit	Vuoritie 19b
01.034	Luhtiaitta	Pöytäalhonkuja 3
01.035	Keskitalon tila	Pykälistöntie 33
01.043	Ristinummentie 12	Pykälistöntie 33
02.002	Kokkosen talo	Erkinkuja 10
02.011	Hytösen talo	Vanha valtatie 101
05.001	Haarajoen mylly	Vanha valtatie 92
05.004	Veha-kenkä	Vanha valtatie 110
06.022	Ahomaan kauppa	Sorapolku 1
07.002	Sundholmin talo	Erkinkuja 15b
07.003	Nybergin huvila	Sibeliuksenväylä 57
07.004	Niemelän talo	Ainolantie 1
07.019	Louhon huvila	Haarajoenkatu 2
07.021	Harjanteen (Kaurasen) talo	Koulukuja 3
07.025	Samaletdinin huvila	Koulukuja 3
07.029	Korten talo, Lehtorinteen talo	Puistotie 83
07.030	Pietilän huvila	Mannilantie 27-29
07.036	Toivolan talo	Sibeliuksenväylä 48b
07.065	Mankisen talo	Sibeliuksenväylä 57
07.066	Ilmari Kokkosen talo	Sibeliuksenväylä 55
07.069	Alankotie 28	Sonni Greyn aukio 1
07.074	Päivärinne/Peltola	Lepolan puistokatu 4
07.075	Väliälä	Sonni Greyn aukio 1
07.085	Vuorela	Lepolan puistokatu 3
07.091	Ylämaankatu 9	Lehtorinkatu 2
07.092	Loutinkatu 5a	Lehtorinkatu 3
07.116	Kuusimäki	Lehtorinkatu 3
07.117	Mäntylä	Puimalanpolku 6
07.118	Stenbacka	Verstaspihankatu 3
07.127	Loutinkatu 79	Verstaspihankatu 7
07.140	Vilhola	Puimalanpolku 6
07.142	Hilkkala	Puimalanpolku 6
07.143	Perkiö	Verstaspihankatu 5

Kohde nro	Nimi	Osoite
07.145	Puutarhurin talo	Ristinummentie 21
07.146	Muonamiesten talo	Ristinummentie 23
07.160	Sipoontie 51	Sipoontie 51
07.179a	Kotilinna 1	Kotilinnantie 5
07.179b	Kotilinna 2	Kotilinnantie 3
07.329	Niemennokantie 25	Niemennokantie 25
08.001	Kirjailija Martin Löfbergin (Marton Taigan) talo	Harjutie 15
08.004	Suviranta	Suvirannankatu 5
08.005	Akateemikko Joonas Kokkosen talo, Villa Kokkonen	Tuulimyllytie 5
09.010	Keskuskoulu, Keskustan ala-aste	Kansakoulunkatu 1
09.016	Harjulan koulu	Harjutie 9
10.001	Venäläinen vanhainkoti Betania	Vaahteratie 16
10.002	Hautausmaan kappeli	Kaukotie 47
10.003	Ortodoksinen kirkko	Kartanontie 45
10.004	Islamilainen moskeija	Keskitalontie 3
10.006	Vanha kirkko	Kirkkotie 2-6
10.009	Kirkko	Kirkkotie 2-6
11.009	Vanha kaupungintalo	Urheilukatu 6, Mannilantie 4
11.018	Setlementti Louhela	Mannilantie 19b

Taulukko 15. Muinaisjäännökset

Kohde nro	Kohde	Kuvaus	aikakausi
	Kiinteät muinaisjäännökset		
M1	Harjanne	kivirakenteet	ajoittamaton
M2	Lemmenlaakso	kivirakenteet	ajoittamaton
M3	Vanhakylä Hiirimäki	asuinpaikat	historiallinen
M4	Vanhakylä Myllymäki	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
M5	Vanhakylä Myllymäki 2	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen
M6	Vanhakylä Myllymäki 3	maarakenteet	historiallinen
M7	Vanhankylän kartano	asuinpaikat	historiallinen
M8	Vanhankylänniemi	asuinpaikat	keskiaikainen
M9	Änäs	asuinpaikat	kivikautinen
	Muut kulttuuriperintökohteet		
K1	Kattula	asuinpaikat	historiallinen
K2	Kyrölä	kivirakenteet	historiallinen

3.7. Yhdyskuntatekninen huolto ja vesitalous

Yleiskaavaratkaisussa kaavakartalla 4/4 osoitetaan kaupungin toiminnan ja kehityksen kannalta merkittävimmät energia- ja vesihuollon, vesiensuojelun ja huulevesien hallinnan tilavaraukset, runkolinjat tai -reitit ja kohteet. Kaupungin teknisen infrastruktuurin suunnittelu tapahtuu pitkälti yleiskaavaa yksityiskohtaisemmilla suunnittelutasoilla, mutta keskeiset olemassa olevat ja tarvittavat rakenteet on tarpeen osoittaa yleiskaavassa, sillä ne asettavat huomattavia reunaehdoja muulle maankäytölle.

EN

Energiahuollon alue

Merkinnällä osoitetaan voimalaitosalue, jolla toimii sähköä ja kaukolämpöä tuottava biovoimalaitos.

et

Yhdyskuntateknisen huollon kohde

Merkinnällä osoitetaan varalämpölaitoksen varaus, Vähänummen, Järvenpään ja Kyrölän sähköasemat, sekä muita yhdyskuntateknisen huollon kohteita.

Z

Sähkölinja

Sähköverkon osalta linjataan 110 kilovoltin voimalinjat, joihin kuuluvat valtakunnan kantaverkon linjat sekä paikallisesti merkittäviä sähkölinjoja. Voimalinja Järvenpään ja Kyrölän sähköasemien välillä on toteutettu maakaapelina. Muuten voimajohdot on toteutettu ilmakaapeleina. Jakeluverkon osalta sähköjohtojen ja jakelumuuntamoiden sijoituksia käsitellään tarkemmin asemakaavatasolla.

vj

Vesijohto

Lännessä Tuusulan Jäniksenlinnan vedenottamolta tuleva talousvesi ohjataan Kertälämmitteisenkadun linjassa olevaa vesijohtoa pitkin ja se yhdistyy pojois-eteläsuuntaiseen linjaan.

vj

Uusi ohjeellinen vesijohto

Vähänummentien suuntaisesti Puurtajankadun ja Vanhan Valtatien välille on merkitty linja talousveden uutta yhteysputkea varten. Jos Vanhankylän Stälhanentien varsi toteutetaan, tulee vesihuollon varmuuden turvaamiseksi rakentaa uusi vesijohtoyhteys Tuusulanjärven poikki.

jv

Jätevesiviemäri

Viemäroinnin kannalta tärkein linja on pohjois-eteläsuuntainen jätevesiviemäri Länsi-Järvenpäässä Purolasta Saunakallion ja Loutin kautta keskustaan, josta se jatkaa Lepolaan, Ristinummelle ja siitä Keravalle. Tämä linja kerää Järvenpään jäteveden, joka johdetaan etelään puhdistamoon. Vesihuolto perustuu kuntien väliseen yhteistyöhön ja ylikunnallisiin sopimuksiin, mikä tulee huomioida kaikissa viemäri-infrastruktuuriin vaikuttavissa toimitissa.

Vesihuollon osalta kaavassa jää käsittelemättä Tervanokan jätevedenpumppaamo, joka on huomioitu Järvenpään keskustan yleiskaava 2030:ssä. Pumpaamo sijaitsee ihanteellisessa paikassa kaupungin alueella, sillä se on matalimmalla kohdalla Järvenpäässä korkeutena merenpinnasta mitattuna ja siksi jäteveden valuvat sinne luonnostaan. Jätevedenpumppaamo ei voida siirtää toiseen paikkaan ilman mittavia investointeja putki- ja pumpaamoinfrastruktuuriin.

jv

Uusi ohjeellinen jätevesiviemäri

Itäiseen Järvenpäähen, Pietilän alueelta etelään valtatie 4:n vartta pitkin on osoitettu ohjeellinen linjaus uutta jäteveden paineviemäriä varten. Viemäri on tarpeellinen, mikäli kaupungin väestönkasvu jatkuu ennusteiden mukaisesti ja yleiskaavassa osoitetut Terholan, Pietilän ja Isokydön asuinalueet rakennetaan.

Järvenpään alueella on korkeapaineista maakaasun siirtoputkistoa sekä venttiiliasemia, paineenvähennysasemia ja muuta maakaasuputkistoon liittyvää laitteistoa. Järvenpäässä on myös maakaasun jakeluyhtiöiden ja käyttäjien maakaasuputkistoja. Rakennusten ja rakenteiden suojaetäisyyksistä ja muista maakaasun käyttöön ja turvallisuuteen liittyvistä asioista säädetään maakaasun käsittelyn turvallisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (551/2009). Maakaasun korkeapaineisten siirtoputkien suojaetäisyysvaatimus asetuksessa tarkoitettuihin kohteisiin vaihtelee välillä 5-16 metriä maakaasuputken halkaisijasta ja rakennuksen tai kohteen käyttötarkoituksesta riippuen. Venttiili- ja paineenvähennysasemien suojaetäisyysvaatimus on vastaavasti 25 tai 50 metriä. Suojaetäisyys mitataan paineenvähennysasemalla suojarakennuksesta ja venttiiliasemalla uloimmasta venttiilistä tai kaavinloukusta.

Suojaetäisyyksiä määritettäessä ulkopuoliset rakennukset jaetaan ryhmiin A ja B. Ryhmään A kuuluvat yleiset kokoontumiseen tarkoitetut rakennukset, kokoontumishuoneistot ja kerrostalot sekä räjähteitä tai vaarallisia kemikaaleja käsittelevät laitokset. Ryhmään B kuuluvat omakotitalot, rivitalot, työpaikat ja muut rakennukset, missä ihmisiä säännöllisesti oleskelee, sekä eräät erityiskohteet.

Asetuksessa 551/2009 on määräyksiä maakaasuputkiston alueluokituksesta, joka perustuu alueen asukastiheyteen. Maakaasuputkiston alueluokitus saattaa rajoittaa alueen asukastiheyttä. Asetuksessa ja sen nojalla annetuissa ohjeissa ja määräyksissä on lisäksi asetettu yksityiskohtaisempia rajoituksia ympäröivälle maankäytölle. Maakaasuputken läheisyydessä ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, josta aiheutuu haittaa tai vaaraa maakaasuputken pitämiseksi.

Päävedenjakaja

Päävedenjakaja osoittaa, mille laajemmalle vesistöalueelle vedet valuvat miltäkin alueelta. Järvenpää sijaitsee Vantaanjoen vesistöalueella ja jakautuu Tuusulanjärven ja Keravanjoen osa-alueisiin. Taulukossa 16 on eritelty, kumpaan osa-alueeseen mikäkin valuma-alue kuuluu.

Alueella tapahtuvassa toiminnassa ja maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon kaavaselvityksessä sekä muissa selvityksissä mainitut valuma-alueen ominaispiirteet.

Kaavaratkaisussa osoitetut valuma-alueet perustuvat Järvenpään tekniseen hulevesisuunnitelmaan (Pöyry 2016). Kaavaratkaisussa valuma-alueet on nimetty joko niiden merkittävimmän purkuajan mukaan tai nimetyn ojan tai puron puuttuessa tien tai muun paikannimen mukaan. Näitä nimiä on jatkossa tarkoitus käyttää myös muussa suunnittelussa valuma-alueita käsiteltäessä.

Taulukossa 16 on eritelty ja numeroitu kyseiset valuma-alueet sekä mainittu, mikäli valuma-alueella tai sen vaikutuspiirissä sijaitsee vesilähtökohteita tai muita hulevesien hallinnan kannalta huomionarvoisia luontoarvoja. Nämä ja muut valuma-alueen ominaispiirteet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa ja arvioida maankäytön muutosten vaikutukset valuma-alueella. Etenkin valuma-alueen latvaosissa tehtävät muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi koko alapuolisen valuma-alueen vesitalouteen.

Laajempaa valuma-alueiden ominaispiirteiden tunnistamista tullaan jatkamaan osana kaupungin hulevesityötä. Tietoa aiheesta kertyy jatkuvasti ja maankäytön suunnittelussa onkin tärkeää aktiivisesti kehittää vesitalouden ja hulevesien hallinnan huomiointia. Hulevesien hallinnan merkitystä lisää pinnoittamattoman maan väheneminen kaupungin tiivistyessä sekä ilmastomuutoksen myötä lisääntyvä sadanta ja sään ääri-ilmiöt.

Taulukko 16. Valuma-alueet ja vesilakikohteet

Vama-alueen nro	Valuma-alueen nimi	Vantaanjoen vesistön osa-alue (kaavakartalla päävedenjakaja)	Valuma-alueella tai sen alapuolisella valuma-alueella sijaitsevat tiedossa olevat vesilakikohteet	Muita hulevesien kannalta merkittäviä luontoarvoja
1	Mäyränojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Kaavamerkinntä sl (4, 5), Aallopinojan alaosa ja Lokkipuro Tuusulassa, mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	Kaavamerkinntä sl (7)
2	Jusliininojan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Tuusulassa inventoitu vesilain kohde Jusliininojan alaosalla (noro), mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	
3	Loutinojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Kaavamerkinntä luo (7), S-2	Kaavamerkinntä sl (3, 6), Tuusulanjärven Natura-alue
4	Loutin valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
5	Eriksnäsinojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
6	Kupukallionojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
7	Linjahakanojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
8	Tuusulanjärven lähivaluma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue, kaavamerkinntä SL (Natura), sl (7), luo (29, 30), S-1
9	Keskuksen valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Tuusulanjärven Natura-alue
10	Kinnarin valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		
11	Kylänalusen valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Kaavamerkinntä S-1
12	Räikilänojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)		Kaavamerkinntä S-1
13	Pelinojan valuma-alue	Tuusulanjärvi (21.082)	Mahdolliset kohteet selvittettävä Tuusulasta	
14	Pietilän valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Tuusulassa inventoitu vesilain kohde (noro), mahdolliset muut selvittettävä Tuusulasta	
15	Kittiläntien valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		
16	Isokydönpuron valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkinntä SL (Isokydönpuro)	Kaavamerkinntä luo (8, 24, 25), kalastollisesti potentiaalinen alue
17	Mikonkorven valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkinntä luo (23)	kalastollisesti potentiaalinen alue
18	Huhtimonojan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Mahdolliset kohteet selvittettävä Tuusulasta	kalastollisesti potentiaalinen alue
19	Pietilänojan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)	Kaavamerkinntä luo (13, 17)	
20	Kotirannan valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		
21	Katajatien valuma-alue	Keravanjoki (21.092)		

Purkuoja-merkinnällä osoitetaan kunkin valuma-alueen keskeisimmät vesien purkureitit. Purkuojat ovat paikoin avo-oja ja paikoin sadevesiviemäreitä. Avo-ojat tulee ensisijaisesti säilyttää avoimina ja pyrkiä hyödyntämään ojien luontaista mutkittelua ja muita luonnonmukaisia ratkaisuja hulevesien hallinnassa. Merkittävä osa kaupunkialueella syntyvistä hulevesistä kulkeutuu purkuoja pitkin Tuusulanjärveen tai Keravanjokeen.

Purkuojien läheisyydessä tulee huomioida ja riittävässä määrin selvittää muun muassa vettä läpäisemättömien pintojen lisääntymisen ja lisääntyvän sadannan aiheuttamat vaikutukset ojien vesimääriin ja tulvimiseen sekä tarpeet viivyttää hulevesiä ojan varrella. Mahdollinen tulviminen tai vesimäärien lisääntyminen tulee huomioida rakennusten sijoittamisessa purkuojien lähistölle.

Hulevesien hallinnan kannalta merkittävä alue

Alueen suunnittelussa tulee varmistaa riittävä tilavaraus hulevesien hallinnalle. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa vesiensuojelu, alueen virkistyskäyttö ja luontoarvot huomioiden ensisijaisesti luonnonmukaisen hallinnan keinoin. Tarkka sijainti, laajuus ja toteutustavat määritellään jatkosuunnittelussa.

Hulevesien hallinnan kannalta merkittävillä alueilla tulee suunnittelussa varata riittävä tila viivytys- ja imeytysrakenteille. Kohteet on osoitettu yleisille alueille, joilla on tarvetta hulevesien hallinnan keskitetyille ratkaisuille. Kohteissa on sekä olemassa olevia hulevesirakenteita että tilavaroja tuleville hulevesirakenteille. Merkinnät ovat yleispiirteisiä ja sijainniltaan ohjeellisia. Tarkempi toteutus määritellään jatkosuunnittelussa. Hulevesien hallintaa toteutetaan Järvenpään hulevesisuunnitelman (FCG 2013) sekä tämän yleiskaavan hulevesien hallinnan yleismääräyksen mukaisesti. Kuten muussakin hulevesien hallinnassa, viivytysrakenteiden toteutuksessa tulee pyrkiä luonnonmukaisiin ratkaisuihin, sekä huomioida ja mahdollisuuksien mukaan vahvistaa vesiensuojellisia ja muita luontoarvoja. Yleisten alueiden hulevesien hallinnan ratkaisuihin tulee pyrkiä myös virkistysympäristöä ja kaupunkikuvaa parantaviin ratkaisuihin.

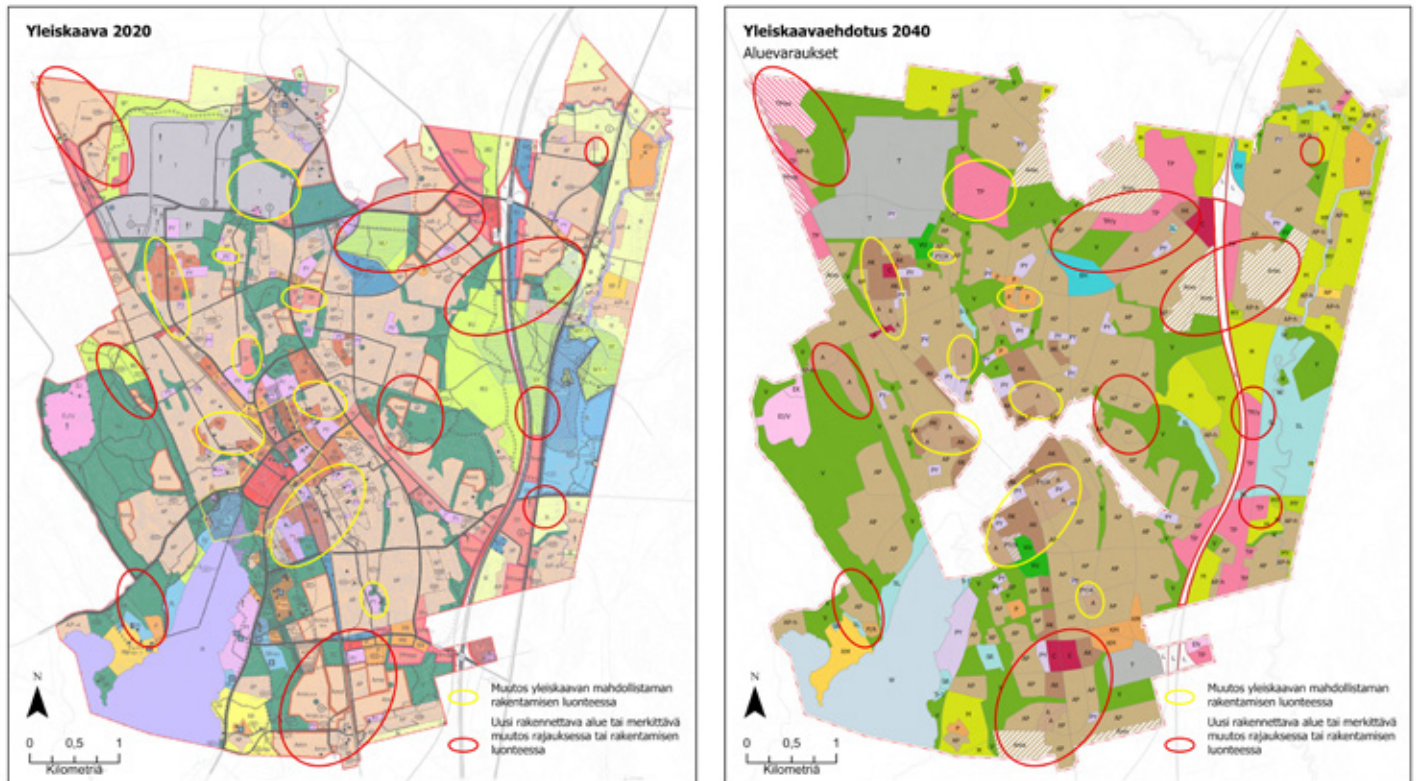
Tärkeä pohjavesialue

Alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Maankäytön suunnittelussa tulee arvioida riskit ja vaikutukset pohjaveden laadulle ja määrälle sekä maaperän laadulle. Lisäksi tulee selvittää mahdolliset paineellisen pohjaveden esiintymisalueet. Tarvittavat toimet riskien ehkäisemiseksi ja paineellisen pohjaveden huomioimiseksi tulee osoittaa ennen rakentamista. Alin kaivutaso ei saa olla kahta metriä lähempänä ylintä pohjaveden pintaa. Alueelle ei saa sijoittaa laitoksia tai toimintoja, joissa käsitellään tai varastoidaan pohjavedelle vaarallisia aineita, poikkeuksena öljysäiliöt. Öljysäiliöt on sijoitettava rakennuksen sisällä olevaan säiliöön tai maanpäälliseen suoja-altaaseen. Maanpäällisen suoja-altaan tulee olla vesitiivis ja katettu ja suoja-altaan tilavuuden tulee olla suurempi kuin varastoitavan öljyn enimmäismäärä. Maalämpöpakojen sijoittaminen alueelle on kielletty. Pohjavesialueilla on sallittua imeyttää vain puhtaita hulevesiä.

Järvenpäässä on kolme pohjavesialuetta. Suurin niistä on Nummenkylän pohjavesialue, jonka Järvenpään puoleisen alueen kokonaispinta-ala on 3,6 km² ja varsinaisten muodostumisalueiden yhteenlaskettu pinta-ala 1,1 km², josta Järvenpään puolella on noin 0,4 km². Myllylän pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,9 km² ja varsinaisten muodostumisalueiden yhteenlaskettu pinta-ala 0,7 km². Nummenkylän ja Myllylän pohjavesialueet kuuluvat pohjavesien alueluokkaan yksi: vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Keskustan tuntumassa sijaitseva Järvenpään pohjavesialue (pinta-ala 0,5 km²) kuuluu alueluokkaan kaksi: muu vedenkäyttöön soveltuva pohjavesialue. Pohjavesialueita koskevan yleiskaavamääräyksen lisäksi Nummenkylän ja Myllylän vedenottamoiden suoja-alueilla on voimassa Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksissä niille annetut määräykset. Pohjavesien suojelua ohjataan myös alueille laadituissa suojelusuunnitelmissa (Kivimäki 2018; Kantelinen 2001). Nummenkylän pohjavesialueen suojelusuunnitelma tullaan päivittämään vuoden 2020 aikana. Pohjavesialueet ja niihin liittyvät vedenottamoiden suojavyöhykkeet on esitetty liitekartassa 21.

4. Muuttuvat alueet ja vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan

Kuva 10. Aluevarausten merkittävimmät muutokset voimassa olevan yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n ehdotuksen välillä

4.1. Merkittävimmät muutokset suhteessa yleiskaava 2020:een

Asumisen alueet

Suurin osa asumiseen varattavista alueista on osoitettu jo yleiskaava 2020:ssä. Kokonaan uusia pääasiassa asumiselle varattavia alueita ovat Vanhakylän Stålnantien varsi, Terholan ja Saunakallion laajentumisalueet sekä Vanhan valtatie varren pientaloalue hautausmaan pohjoispuolella. Erityisesti Vanhakylän alueiden toteutuksessa tulee tutkia kokonaistaloudellisesti parasta vaihtoehtoa. Alueen toteuttamisen edellytyksenä on vesihuollon toimintavarmuuden turvaaminen Tuusulanjärven alittavalla putkella.

Täydennysrakentamiseen ja alueiden käyttötarkoituksen muuttamiseen asumiseen on varauduttu useilla alueilla. Kaupungin kasvaessa Pietolan työpaikka-alueella tullaan kehittämään vuoteen 2040 mennessä pääosin asuinalueena. Yleiskaava mahdollistaa aikaisemmin julkisessa käytössä olleiden alueiden

käyttötarkoituksen muutokset muun muassa Järvenpään Yhteiskoulun, Kyrölän ja Koivusaaren kouluilla.

Asumisen alueiden luonteessa on tapahtunut muutoksia esimerkiksi AP-alueesta A-alueeksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa asuinalueita kehitetään nykyistä tehokkaampana ja kerrostalovaltaisempana, mutta alueella voi yhä olla omakotitaloja vuonna 2040. Asemaseuduille ja erityisesti Ainolan alueelle osoitetaan yleiskaavassa tehokkaampaa maankäyttöä kuin aiemmissa suunnitelmissa.

Harvaan asuttujen pientaloalueiden alueita ei enää luokitella useaan luokkaan vaan merkintä ja määräys on yhdenmukaistettu (ks. luku 3.2.). Määräyksessä ei enää viitata oikeuteen sivuasunnon rakentamisesta vaan ratkaisut tehdään suunnittelutarveratkaisuiden

myötä. Suunnitelma asuinalueiden toteutuksesta on päivitetty vastaamaan seuraavien vuosikymmenten todennäköistä tarvetta. Leppätien aluetta ei ole enää suunnitelmissa asemakaavoittaa lähiaikoina vaan siellä voidaan toimia kuten muillakin harvaan asutuilla alueilla (AP-h). Kaupungin ei ole tarkoituksenmukaista myöskään kasvaa Wärtsilän suunnalla Purolan aseman lakkauttamisen jälkeen. Kaavaratkaisu ei varaa aluetta asumisen reservialueeksi vaan nykyinen asutus on osoitettu AP-h-merkinnällä.

Suunnittelukauden jälkeen käyttöön otettavat reservialueet ovat olleet mukana jo aikaisemmissa yleiskaavoissa ja ovat osin jo nyt asutettuja. Merkittävin uusi reservialue on Haarajoen asemanseudun eteläpuolelle osoitettu alue. Etelä-Järvenpään reservialueissa tärkeintä on yhteensovitus ajallisesti Tuusulan Ristikydön rakentumisen kanssa.

Keskustat, palvelut, elinkeinojen ja työpaikkojen alueet

Keskustatoimintojen alueita (C-merkintä) on laajennettu Ainolan ja Haarajoen asemien ympäristöissä. Jampan asuinalueen keskukseen on osoitettu uusi keskustatoimintojen alue, joka korvaa yleiskaava 2020:ssä palveluihin, julkisiin palveluihin ja hallintoon sekä asumiseen tarkoitettuja alueita (P, PY ja AK-merkinnät). Yleiskaavassa ei osoiteta enää erillisiä P-alueita pieniä lähikauppoja varten. Asuntoalueille (AK, AP ja A) on mahdollista sijoittaa lähipalveluita asemakaavotuksessa tarkemmin osoitettaville paikoille.

Asuinrakentamisen ympäröimiä työpaikka-alueita (TP) muutetaan asumiseen Sorron kaupunginosassa. Työpaikka-alueita on jo Keskustan osayleiskaava 2030:ssa osin osoitettu kaupallisiin toimintoihin muun muassa Terholassa. On oletettavaa, että tämä kehitys jatkuu muuallakin. Laurilan teollisuusalue ja alue Pohjoisväylän varresta Peltolasta on osoitettu palveluiden alueeksi (P). Vähänummenkylän teollisuusalueen merkintää on muutettu teollisuusalueesta (T) työpaikka-alueeksi (TP), joka ohjaa alueelle ympäristöhäiriötöntä toimintaa. Mikonkorven kaupunginosaan Sipoontien ja Vanhan Lahdentien (mt 140) risteykseen osoitetaan uusi alue työpaikkatoiminnoille (TP).

Julkisten palveluiden alueita on määrällisesti vähennetty, mutta useissa tapauksissa myös laajennettu verrattuna edelliseen yleiskaavaan. Laajennuk-

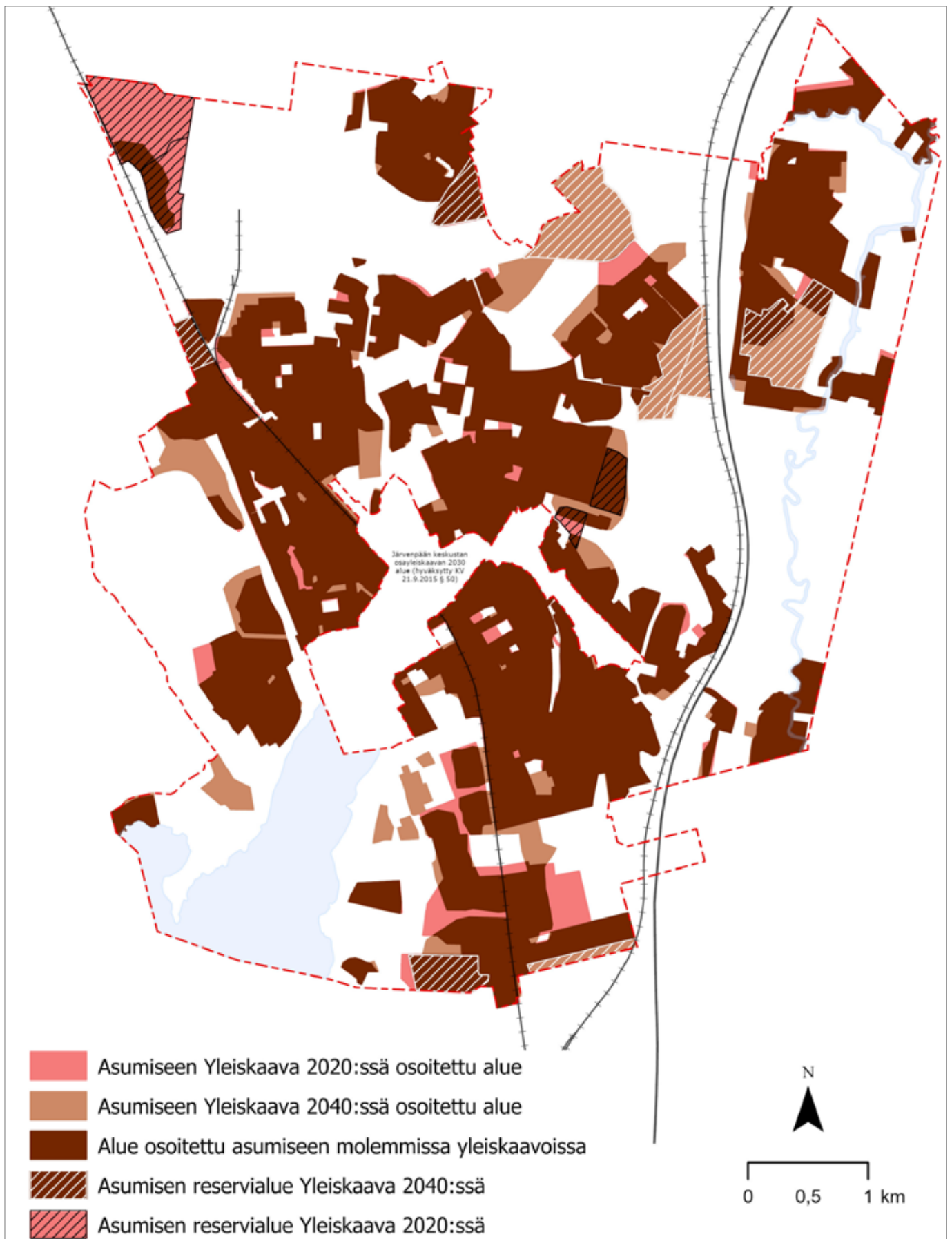
set koskevat erityisesti koulujen piha-alueita ja kenttiä. Isoja päiväkotia on myös syntynyt alueille, jotka eivät ole siihen yleiskaava 2020:ssä suunniteltuja. Näistä suurimmat on merkitty nyt yleiskaavaan toteavasti. Merkittävä muutos on muutamien julkisten palvelualueiden (PY) mahdollisuus muuttua asumiseen (PY/A) vuoteen 2040 mennessä. Tämä mahdollistaa asumisen ja palveluverkon joustavamman käsittelyn ja päätöksenteon. Jatkossakin kaupungin palveluverkosuunnitelma ohjaa ensisijaisesti päiväkotien ja koulujen sijoittumista.

Liikenne

Suhteessa edelliseen yleiskaavaan, on liikennettä koskevia merkintöjä katuverkon osalta yksinkertaistettu. Seututie/pääkatu- ja yhdystie/kokoojakatu -merkinnät on yhdistetty Päätie/-katu tai kokoojakatu -merkinnäksi, joka ei ota laajemmin kantaa merkintään sisältyvien katujen toiminnalliseen luokitteluun. Katuverkko on pääosin yleiskaava 2020:n mukainen, mutta joitakin linjauksia, esimerkiksi Ainolan aluekeskuksessa ja Lepolanväylän liittymisessä Ainolanväylälle, on tarkennettu. Vähänummentien merkitystä on korostettu Kehitettävä logistiikkaväylä -merkinnällä, sillä väylää on tarkoitus kehittää osana Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyttä. Uutena merkintänä on käytetty Liikenteen yhteystarvetta, jolla osoitetaan merkittäviä uusia yhteyksiä, joiden toteutuminen on sidoksissa maankäytön kehittämiseen.

Uutena merkintänä on otettu käyttöön myös Pyöräilyn pääreitti, jolla osoitetaan pyöräliikenteen kannalta keskeisimmät yhteydet. Pääreittimerkinnät vastaavat linjauksiltaan pääosin kaupungin pyöräilyn kehittämissuunnitelman tavoiteverkkoa. Kaupungin sisäisen joukkoliikenteen tärkeimmät kehityskäytävät on edellisestä yleiskaavasta poiketen merkitty uudella Joukkoliikenteen kehityskäytävä -merkinnällä.

Yleiskaava 2020:ssä eriteltiin kaupungin alueella olevat rautatiet kahteen eri merkintään. Yleiskaava 2040:ssä rautatiemerkinän linjausta Wärtsilän teollisuusalueella on lyhennetty kattamaan vain rakentunut rataosuus, ja kaikki kaupungin alueella kulkevat radat on osoitettu samalla kaavamerkinnällä. Purolan aseman merkintä on poistettu, sillä asema on poistunut liikennekäytöstä, eikä sitä odoteta otettavan käyttöön vuoteen 2040 mennessä.

Kuva 11. Asumisen alueiden vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan

Virkistys ja luontoarvot

Yleiskaavaratkaisussa on edelliseen yleiskaavaan nähden otettu käyttöön uusia viheralueverkostoon liittyviä merkintöjä ja toisaalta karsittu joitakin merkintätyyppejä. Uusia merkintöjä ovat viheryhteys sekä lähipuisto. Viheryhteysmerkinnällä on osoitettu viheralueverkoston aluevarauksia täydentäviä yhdyskuntarakenteeseen sijoittuvia viherverkoston osia. Myös lähipuistot täydentävät laajempaa viheralueverkostoa. Sen sijaan leikkipuistoja ei ole erikseen osoitettu tässä yleiskaavassa, vaan ne sijoittuvat lähialveluina asumisen pääkäyttötarkoituksen alueille tai niiden läheisyyteen.

Tässä yleiskaavassa pyritään edellistä yleiskaavaa hieman yleispiirteisempään ja toisaalta strategisempaan tarkasteluun myös viherrakennetta koskevissa ratkaisuissa. Sen myötä esimerkiksi jotkin pienet V-aluevaraukset ovat voineet muuttua ympäröivän alueen luonteen mukaisesti esimerkiksi asumiseen tarkoitetuiksi alueiksi, mutta kyseiselle paikalle on osoitettu viheryhteys. Tämä antaa yhtäältä joustavuutta tarkemmassa suunnittelussa, esimerkiksi korttelirakenteen määrittelyyn, ja toisaalta osoittaa pienen viheralueen roolin osana laajempaa viheralueverkostoa, mikäli viheryhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen laajempiin viheralueisiin on tärkeää. Lähipuistomerkinnällä on voitu osoittaa ne päivittäisen virkistyksen kannalta strategisesti merkittävimmät alueet, joiden säilyminen halutaan varmistaa tiivistyvän kaupunkirakenteen keskellä päivittäisten virkistysmahdollisuuksien säilyttämiseksi ja kehittämiseksi. Lisäksi uudella virkistysalueverkoston merkinnällä ohjataan viheralueiden suunnittelua viherrakenteen jatkuvuuden, ekosysteemipalveluiden ja erilaisten viheralueiden ominaispiirteiden tunnistamiseen.

Joitakin edellisessä yleiskaavassa maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (M, MY tai MU) osoitettuja alueita on tässä yleiskaavassa osoitettu ensisijaisesti virkistykseen tarkoitetuiksi alueiksi (V) (kuva 12). Muutoksia M-alueesta V-alueeksi on tehty sellaisilla alueilla, joiden läheisyyteen on osoitettu uusia asumisen alueita tai joille muuten kohdistuu virkistyskäytön painetta. Joitakin edellisessä yleiskaavassa viheralueiksi osoitettuja alueita on jouduttu kaventamaan ja varaamaan rakentamiselle, kuten osia Pietilän metsistä ja Terholan virkistysalueista. Toisaalta kaavaratkaisussa on luovuttu joistakin asumisen reservialueista, joille laajentamista ei nähty enää tarkoituksenmukaiseksi ja varattu ne virkistykseen. Joitakin asumiseen varattuja alueita on myös muutettu asumisen reservialueiksi. Tällaisia kohteita on esimerkiksi Järvenpään luoteiskulmassa Purolassa sekä pohjoisosassa Nummenkylässä ja Pietilässä. Näillä muutoksilla pyritään ohjaamaan kasvua asemanseuduille ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen jatkeeksi. Tiettyjen jo rakentu-

neiden alueiden aluevarauksia on muutettu niin, että ne noudattelevat toteutunutta maankäyttöä ja jättävät merkittävät luontoarvot virkistysalueille. Tällä ohjataan toimintojen mahdollista laajentumista luontoarvot huomioiden. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Puolmatkan jätteenkäsittelyalueen ja maankaatopaikan EJ/V-aluevaraus sekä Wärtsilän teollisuusalueen luoteiskulma. Muutokset eri käyttötarkoitusten pinta-aloissa on kuvattu taulukossa 17.

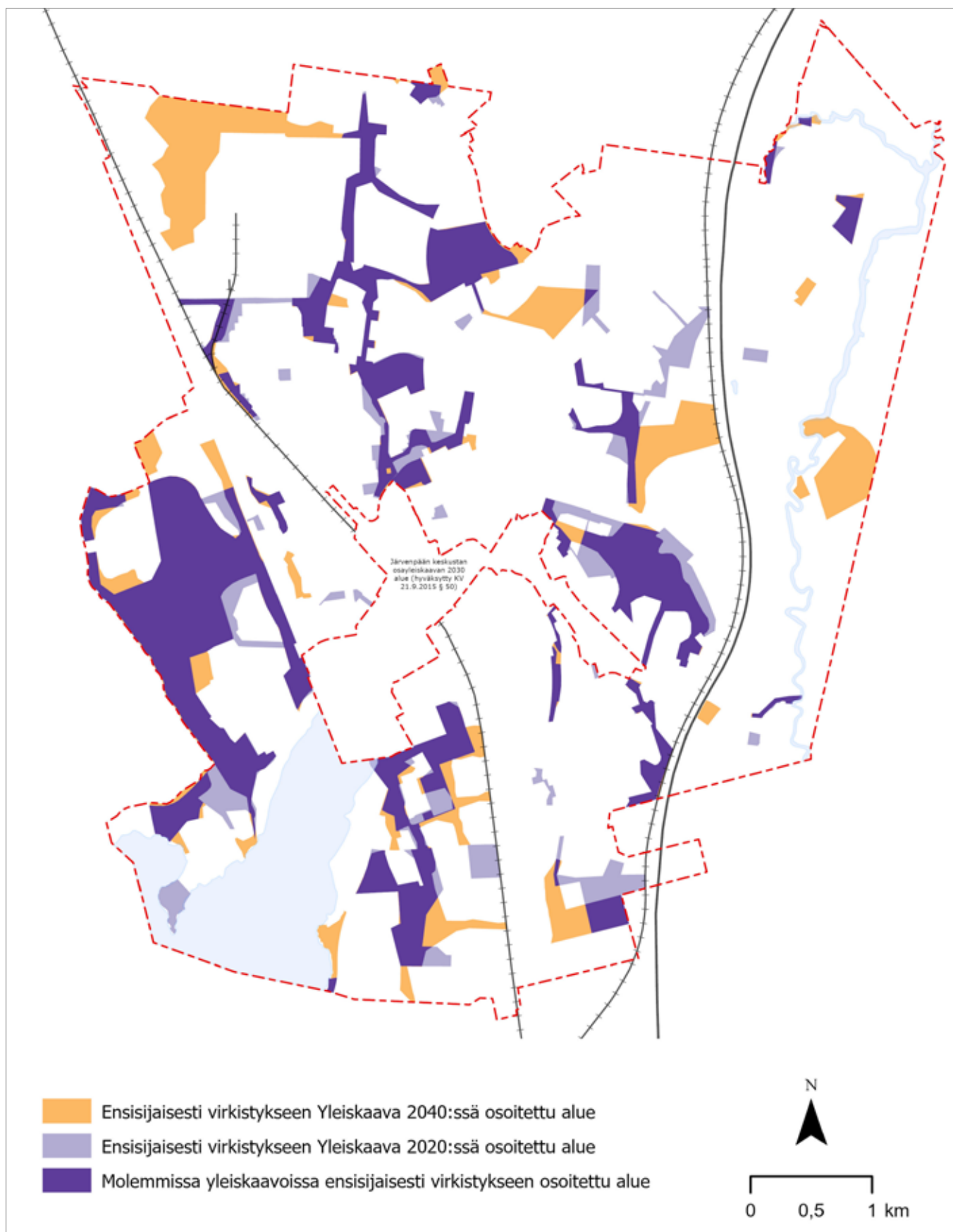
Kaavaratkaisussa on otettu laajasti huomioon edellisen yleiskaavan jälkeen kertynyt tieto alueen luonto- ja lajistoarvoista. Kaavassa on osoitettu uusia luonnonsuojelualueita Vanhakylään, Isokytöön ja Haarajolle. Lisäksi kokonaan uusina merkintätyyppeinä osoitetaan useita luonnonsuojellullisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita sekä Järvenpäässä sijaitsevat luonnonmuistomerkit. Lisäksi useiden aluevaraus- ja muiden kaavamerkintöjen määräyksissä veloitetaan huomioimaan alueen luontoarvot.

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön merkinnät on päivitetty ajantaisiin tietoihin pohjautuen. Merkinnät ovat laajentuneet valtakunnallisen RKY 2009:n uuden rajauksen ja maakunnallisten arvojen myötä. Kohteet on osoitettu päivitetyn kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman mukaisesti niin, että purettuja kohteita ei kuitenkaan esitetä. Lukuun ottamatta yleiskaava 2020:ssä muinaismuistoalueena (SM) osoitettua valtatie 4:n itäpuolella sijaitsevaa kiinteää muinaisjäännöstä, ei muinaismuistoja aiemmin osoitettu lainkaan. Kaikki tiedossa olevat muinaismuistot osoitetaan nyt kohdemerkinnällä.

Vesitalous

Vesitalouden suojelu on tullut tärkeämmäksi osaksi maankäytön suunnittelua. Tämän vuoksi yleiskaavaan on vesistöjen ja pohjavesialueiden lisäksi merkitty uusia merkintöinä päävedenjakaja, valuma-alueet ja niiden purkuajat sekä hulevesien hallinnan kannalta merkittävät alueet. Hulevesien hallinnan merkitystä korostetaan myös yleismääräyksellä. Vesistösuojelua korostetaan osoittamalla vesilain mukaiset kohteet, kuten lammet ja norot, suojelumerkinnoin. Vesialueen (W) kaavamerkintään, joka koskee Tuusulanjärveä ja Keravanjokea, on liitetty määräys, jolla ohjataan huomioimaan vesiluonnon ja virkistyksen arvot lähialueiden toimintoja kehitettäessä.

Kuva 12. Virkistysalueiden vertailu voimassa olevaan yleiskaavaan

Taulukko 17. Aluevarausten pinta-alojen muutokset voimassa olevan yleiskaava 2020:n ja yleiskaava 2040:n ehdotuksen välillä

	Yleiskaava 2020 Pinta-ala km²	Yleiskaava 2040 Pinta-ala km²	Muutos Pinta-ala km²
Asumisen alueet	15,58	16,36	0,78
Keskustatoiminnot	0,09	0,27	0,18
Palveluiden alueet	1,63	1,54	-0,09
Työpaikka-alueet	1,72	2,29	0,57
Teollisuus- ja varastointialueet	1,95	1,87	-0,08
Virkistysalueet	5,83	6,88	1,05
Retkeily- ja siirtolapuutarha- toiminnot	0,26	0,29	0,03
Jätteenkäsittelyn ja yhdyskunta- teknisen huollon alueet	0,42	0,33	-0,09
Suojaviheralueet	0,30	0,06	-0,24
Suojelualueet	1,33	1,41	0,08
Maa- ja metsätalousalueet	5,86	3,55	-2,31

4.2. Merkittävimmät asemakaavan muuttamista vaativat alueet

Suurin osa yleiskaavan merkinnöistä on varsin joustavia. Esimerkiksi työpaikka-alueella voi toimia logistiikkayritys, leipomo tai vaikka toimistohotelli. Asemakaavan muutos tarvitaan kuitenkin lähes aina silloin, kun alueen pääkäyttötarkoitusta halutaan muuttaa. Jos yleiskaavaratkaisu osoittaa tällaisen muutoksen edellyttävien yleiskaavaan nähden, ei muutos pakota kiinteistönomistajaa (tai toimijaa) muuttamaan toimintaa, vaan olemassa oleva toiminta voi jatkua, kunnes asemakaavamuutokseen päätetään ryhtyä.

Asumiseen osoitetut alueet, jotka edellyttävät asemakaavan muutosta:

- Kyrölän koulun entinen alue
- Terholan uusi asuinalue
- Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) alue
- Pietolan teollisuusalue: työpaikka-alueen muuttuminen asuinpainotteiseksi

Mahdollisesti kehitettävät alueet:

- Pajalan piha Pohjoisväylän vieressä (uudelleen tarkastelu)
- Koivusaaren koulun alue
- Nykyisen Kyrölän koulun ja päiväkodin alue
- Päiväkotikiinnarin (mukaan lukien Ratamo) ja Islamilaisen rukoushuoneen alue
- Tulevan Järvenpään Yhteiskoulun (JYK) läheiset alueet
- Jampan keskuksen ja kaupunginosan kehittämiseen liittyvät asemakaavat

Työpaikka-alueet, jotka edellyttävät asemakaavan muutosta

- Fox Centerin alue, joka on aiemmin osoitettu julkisen palveluiden toiminnoiksi

Lisäksi useat uudet alueet edellyttävät toteutuakseen ensimmäisen asemakaavan laatimista. Näistä merkittävimpiä ovat Ainolan ja Ristinummen alueet, Haarajoen asemanseutu sekä Vanhankylänniemi. Järvenpään maapolitiikan mukaisesti ensimmäinen asemakaava laaditaan aina kaupungin omalle maalle.

5. Maapolitiikka ja yleiskaavan oikeusvaikutukset

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Järvenpään voimassa oleva yleiskaava 2020 on oikeusvaikutteinen ja se tullaan kumoamaan samalla, kun uusi yleiskaava 2040 hyväksytään. Samoin yleiskaavan kanssa rinnakkain voimassa ollut Lepolan osayleiskaava kumotaan vanhentuneena. Järvenpään yleiskaava 2040 tulee korvaamaan yleiskaavan muilta osin paitsi Keskustan osayleiskaava 2030:n alueella. Keskustan alueelle osoitetuilla reitti- ja ominaisuusmerkinnöillä ei ole oikeusvaikutuksia, vaan ne ovat luonteeltaan informatiivisia.

Niillä alueilla, joilla käyttötarkoitus yleiskaavassa muuttuu (luku 4), voivat nykyiset toiminnot jatkaa toistaiseksi. Esimerkiksi nykyistä Sorron kaupunginosassa sijaitsevaa Pietolan työpaikka-alueita tullaan kehittämään vuoteen 2040 mennessä pääosin asuinalueena. Nykyiset toimijat voivat jatkaa ympäristöhäiriötöntä toimintaa normaalisti, mutta niillä on myös mahdollisuus yhteistyössä kaupungin kanssa lähteä laatimaan asumisen mahdollistavaa asemakaavan muutosta.

Yleiskaavassa osoitettavat kehitettävät alueet, jotka eivät ole kaupungin maanomistuksessa eikä niillä ole tällä hetkellä asemakaavaa, ovat ensisijaisen maanhankinnan alueita. Kaupunki tekee maanhankintaa näillä alueilla aktiivisesti voimassa olevan maapolitiittisen ohjelman mukaisesti. Yleiskaavaa laadittaessa on ollut voimassa kaupunginvaltuuston 25.3.2019 (§ 10) hyväksymät asiakirjat. Kaupungin maanhankinta kohdistuu ensisijaisesti asemakaavoittamattomiin asumisen alueisiin (A, AP ja AK) sekä elinkeinotoiminnan alueisiin (TP). Kaupunki valmistautuu myös hankkimaan asumisen reservialueilta (Ares) suurempia maa-aluekokonaisuuksia tulevaisuuden tarpeisiin maapolitiikkansa mukaisesti. Reservialueiden aktiivisempi maanhankinta on aloitettava viimeistään 2030-luvulla, jotta

yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle voidaan jättää riittävästi aikaa. Yleiskaavaratkaisuun perustuen tullaan valmistelevaan maanhankintaohjelma, jossa tarkennetaan maanhankintajärjestystä. Yleiskaava ei ota kantaa alueiden myymiseen tai vuokraamiseen.

Järvenpään kaupungille voidaan asianomaisen ministeriön toimesta myöntää lupa lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen, ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen, sekä alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitokselle tai muihin näiden tarpeisiin. Asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen lunastettavaan alueeseen voi sisältyä myös virkistys- ja suojelualuetta (MRL 99 § 3 mom). Lisäksi kunnalla on etuosto-oikeus kunnassa sijaitsevan kiinteistön kaupassa. Etuosto-oikeutta voidaan käyttää maan hankkimiseksi yhdyskuntarakentamista sekä virkistys- ja suojelutarkeitua varten (Etuostolaki 1§).

Oikeusvaikutteisissa yleiskaavassa voidaan osoittaa suunnittelutarvealueeksi alue, jolla on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä, tai jolla on erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi tarpeen suunnitella maankäyttöä. Järvenpään yleiskaava 2040:ssä suunnittelutarvealueeksi on yleismääräyksellä osoitettu asemakaavoittamattomat alueet. Yleiskaava ei siis voi suoraan toimia rakennuslupan perusteena näillä alueilla, vaan on lähtökohtana suunnittelutarveratkaisuja myönnettäessä. Aikaisempaan yleiskaavaan verrattuna vaikutukset ovat yksittäisen maanomistajan kannalta myönteiset AP-h-alueilla. Laskennallisesti rakennusoikeus lisääntyy harvaan asutuilla pientaloalueilla 77 kiinteistöllä ja uusia rakennuspaikkoja tulee kaavaratkaisun myötä viisi.

Oikeusvaikutukset mahdollisen maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen myötä eivät tuo tämän kaavan tulkintaan muutoksia. Kun määräyksissä viitataan maankäyttö ja rakennuslakiin (MRL) tai muihin lakeihin, käytetään pohjana niitä lakipykälä, jotka ovat olleet voimassa tätä kaavaa hyväksyttäessä.

6. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 9 §). Kaavan tulee perustua sen merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Yleiskaavassa vaikutuksia ei ole tarpeen selvittää yhtä tarkalla tasolla kuin asemakaavoituksessa ja rakennushankkeissa. Useat yleiskaavan selvitykset palvelevat kuitenkin myös yksityiskohtaista suunnittelua.

Yleiskaavan valmistelussa on tehty selvityksiä ja vaikutusten arviointia koko suunnitteluprosessin ajan. Monien vaikutusten osalta on merkittävää, että yleiskaavan uusi maankäyttö tukeutuu vahvasti jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Osoitetut laajennusalueet kytkeytyvät olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja tekevät mahdolliseksi olemassa olevien verkostojen tehokkaamman hyödyntämisen.

6.1. Arviointi suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, maakuntakaavoihin ja seudullisiin suunnitelmiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on huomioitu yleiskaavatyön valmistelussa. Yleiskaavaratkaisu vahvistaa Järvenpään toimivaa yhdyskuntarakennetta. Liikennejärjestelmän toimintaa ja taloudellisuutta edistetään eri liikennemuodoin valtakunnallisia liikenneyhteyksiä unohtamatta. Terveelliseen ja turvalliseen elinympäristöön liittyy muun muassa ilmastomuutoksen vaikutuksiin varautuminen ja ympäristöhäiriöiden tunnistaminen. Viherrakenteen arvokkaimpien alueiden vaaliminen on nostettu yleiskaavan valmistelussa keskeiseksi kaupungin kehittämisen reunaehdoksi. Myös tärkeimmät virkistys- ja viheralueet turvataan yleiskaavassa. Kulttuuriympäristön elinvoimaista säilymistä edistetään tunnistamalla tärkeimmät kulttuuriympäristön kohteet. Kaupungin huolto- ja toimintavarmuus on huomioitu osoittamalla vesihuollon investointitarpeet ja turvaamalla energihuollon verkosto.

Yleiskaavassa varaudutaan Uudenmaan liiton maakunnallisia ennusteita ja Helsingin seudun MAL-suunnitelmaa suurempaan väestönkasvuun Järvenpään osalta. Kasvu kuitenkin ohjataan nykyisen taajamarakenteen yhteyteen ja lähes kokonaan MAL-suunnitelmassa osoitetuille ensisijaisille kehittämisvyöhykkeille. Tämä ja suunnitelmien tavoitevuosien vaihtelu huomioiden, yleiskaavan lähtökohtana käytetty asukasmäärä (60 000 vuonna 2040) ei ole merkittävästi ristiriidassa ylempitasoisten suunnitelmien kanssa.

Yleiskaavaa on valmistelu voimassa olevien maakuntakaavojen ja ehdotusvaiheessa olevan Uusimaa-kaava 2050:n aluevarausten ja muiden merkintöjen mukaisesti. Suurimpana muutoksena on maakuntakaavoituksen muuttuminen strategisemmaksi. Tämä

näkyä esimerkiksi 2. vaihemaakuntakaavassa esitettyjen taajamarajausten muuttumisena yleispiirteisemmiksi kehittämisperiaatemerkinnöiksi. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa esitetyt viheryhteydet ovat ohjanneet Järvenpään viheralueverkon ratkaisua. Uusimaa-kaava 2050:n ehdotuksessa Järvenpään alueella on ainoastaan yksi viheryhteys Keravanjoen kohdalla, joka on myös huomioitu yleiskaavassa. Maakuntakaavoituksessa osoitetut uudet luonnonsuojelualueet huomioidaan yleiskaavassa. Tuusulan puolella sijaitsevan, tulevaisuudessa kehitettävän Ristikydön aseman ja asuinalueen rakentuminen huomioidaan Ristinummentien ja kunnanrajan väliin sijoittuvalla reservimerkinnällä (Ares).

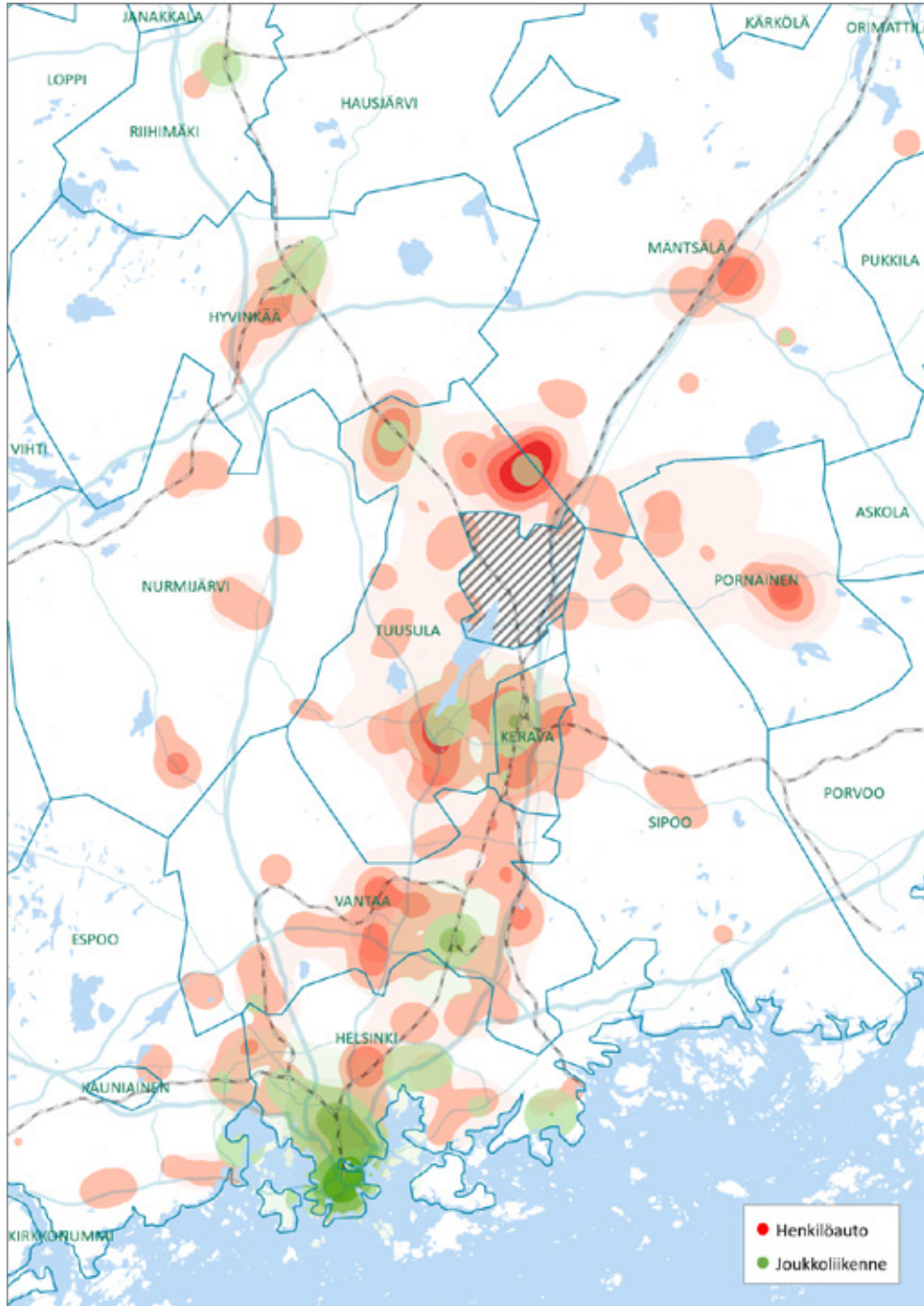
Helsingin seudun MAL-suunnitelmassa ja valtion kanssa tehtävässä MAL-sopimuksessa on määriteltä seudun tärkeimmät liikenneinvestoinnit. Yleiskaavan toteutuminen Etelä-Järvenpään osalta on kiinni Pasila-Riihimäki lisäradan 2. vaiheen toteutumisesta ja aikataulun sovittamisesta Ainolan keskuksen suunnitteluun. Hanke on sijoitettu niin sanottuun ensimmäiseen koriin, joka ajoittuu vuosille 2020-2023. Järvenpään elinkeinoelämän kehittymiselle merkittävän logistiikan poikittaisyhteyden, kantatie 45:n, on suunniteltu toteutuvan 2024-2027. Liikennerahoituksen varmistavaa MAL-sopimusta ei ole kuitenkaan vielä allekirjoitettu.

Asuntotuotantotavoite MAL-suunnitelmassa on Järvenpään osalta 566 asuntoa vuodessa, joka on huomattavasti enemmän kuin aiempina kausina. Toisaalta Järvenpää on viime vuosina ylittänyt asuntotuotantotavoitteensa reippaasti, joten tavoite on realistinen. Asuntotavoitteen toteutuminen vaatii kaupungin asemakaavavarannon kasvattamista. Samalla

asuntotuotantotavoitteen toteutuminen on luonnollisesti kytköksissä markkinatilanteiden kehittymiseen. Asuntorakentamisesta kaikki muut paitsi Stålhanentien varren alue sijoittuvat ensisijaiselle kehittämisvyöhykkeelle.

Järvenpään yhdyskuntarakenteen kehittymisellä on vaikutuksia naapurikuntiin muun muassa liikenteen, kaupallisten palveluiden ja viherrakenteen

kautta. Merkittävin vaikutus seudullisiin liikennevertoihin on Keski-Uudenmaan poikittaisväylän rakentuminen. Helsinkiin suuntautuvan junaliikennöinnin paineet kasvavat väestömäärän kasvaessa. Liikenneyhteydet Tuusulan Kellokoskelle ja Hyrylään ovat jatkossakin tärkeitä ja myös joukkoliikenteen kannalta niissä on kasvupotentiaalia.

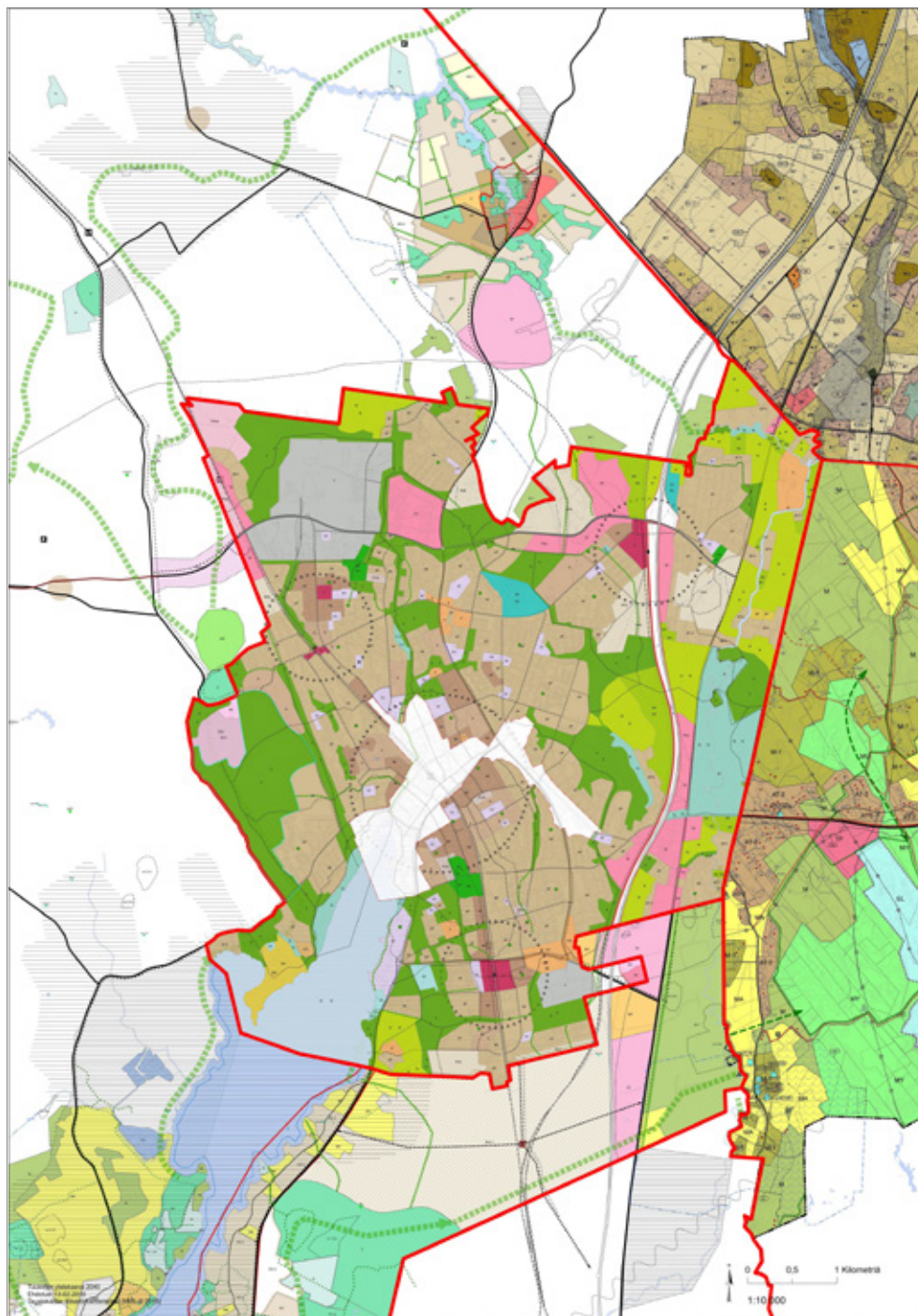

Kuva 13. Henkilöauto- ja joukkoliikenteen suuntautuminen Järvenpään ja lähikuntien välillä nykytilanteessa. Punaisilla alueilla on potentiaalia joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvamiseen (Sitowise 2020a)

Helsingin seudulla on yhä tyypillisempää, että kaupallisia palveluja haetaan yli kuntarajojen. Monipuoliset kaupan palvelut vetävät asiakkaita Kellokoskelta, Jokelasta ja Pornaisista. Pohjois-Paippisten kehittyminen harvaan asuttuna alueena voi lisätä palveluhausta liikennöintiä Sipoontien suunnasta. Kaupalliset palvelut on kuitenkin kaavaratkaisussa mitoitettu ja osoitettu ensisijaisesti Järvenpään paikallista kysyntää ajatellen. Haarajoelle tai Ainolan alakeskuksiin sijoittuvat kaupalliset toiminnot eivät tule olemaan niin vetovoimaisia, että ne itsessään tulisivat aiheuttamaan merkittäviä asiointisiirtymiä lähikunnista. Poikkien alueen toteutuminen voi vauhdittaa myös Tuusulan

puoleisen Tuomalan alueen kehittymistä.

Viher- ja sinirakenteen kannalta on olennaista Tuusulanjärven ympäristö, Keravanjoki ja yhteydet suuremmille metsäalueille. Viheryhteyksien jatkuminen kuntarajoilla on varmistettu suunnitelmien yhteensovittamisella. Tätä on auttanut Tuusulan yleiskaavaan valmistelun ajoittuminen samaan aikaan Järvenpään yleiskaavaprosessin kanssa. Tuusulan ja Keravan kanssa yhteistyötä on tehty myös Ristikydön suunnitteluvalmiuden nostamiseksi ja liikuntapaikasuunnittelussa. Hyvä seudullisen yhteistyön jatkuminen on tärkeää myös käytännön toteutuksessa.

Kuva 14. Seudun yleiskaavojen epävirallinen yhdistelmä

6.2. Vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinympäristöön ja yhteisöön

Asuminen ja palvelut

Järvenpään nopea väestönkasvu luo paineita asunto- ja palvelutuotannolle. Asuntotuotannon osalta merkittävää on paitsi asuntojen määrä, myös niiden sijainti liikenteellisesti edullisissa paikoissa ja lähellä palveluja. Vaikka Järvenpää on nykyisellään varsin tiiviisti rakennettu, on kerrostaloasuminen keskittynyt lähes yksinomaan keskustaan ja Jamppaan. Yleiskaavan myötä näiden molempien edelleen tiivistäminen on mahdollista sekä AK-, A-, ja C-aluevarausten että tiivistävyä asemanseutu -merkinnän avulla. Tiivistäviksi asemanseuduiksi on osoitettu myös Ainolan ja Haarajoen asemien ympäristöt. Asemanseutujen tiivistäminen monipuolistaa Järvenpään erilaisten asuinpaikkojen tarjontaa luomalla pientaloalueiden oheen kaupunkimaisempaa ympäristöä, jossa palvelut ja joukkoliikennenyhteydet ovat kävely- ja pyöräilymatkan päässä. Myös asumisen ja palveluiden määräyksissä painotetaan saavutettavuutta kestäväillä kulkumuodoilla. Nämä seikat mahdollistavat entistä paremmin myös autottomien kotitalouksien asumisen kaupungissa ja monipuolistavat siten väestörakennetta, koska esimerkiksi opiskelijat ja nuoret työssäkäyvät saattavat aiempaa useammin valita asuinpaikakseen Järvenpään.

Yksinasuminen on pitkäaikaisenakin asumismuotona yleistynyt voimakkaasti kaikkialla Suomessa eikä pelkkä pientalotarjonta todennäköisesti vastaa tämän ihmisjoukon tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Monipuolisempi asuinpaikka- ja asuntovälikoima tukee myös elinkaariasumista ja pidempiä asumisaikoja kaupungissa, joka osaltaan edistää alueellisen identiteetin ja yhteisöllisyyden rakentumista. Kaupunkirakenteen eheyttäminen asemien seuduilla voi myös tuoda kaupunkiin uusia palveluita ja kohtauspaikkoja, jotka lisäävät ihmisten välistä vuorovaikutusta ja osaltaan houkuttelevat urbaanista elämäntavasta kiinnostuneita ihmisryhmiä.

Järvenpäässä päivittäistavarakaupan verkko ei ole täysin pystynyt seuraamaan kunnan asukasmäärän voimakasta kasvua. Olemassa olevien päivittäistavarakauppojen myynnin volyymi on kasvanut, mikä toisaalta on nostanut esille myymälöiden laajennustarpeet. Kaupungin kehittyvillä alueilla on ollut selkeä tarve myös uusille kauppapaikoille. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kaupallisten palveluiden toiminnan jatkumisen nykyisillä alueilla ja uusien kaupan palveluiden kehittymisen erityisesti tiivistävien asemakeskusten yhteyteen. Näillä alueilla kaupan palvelut ovat pääosin hyvin saavutettavissa niillekin väestöryhmille, jotka eivät käytä henkilöautoa. Yleiskaava mahdollistaa myös kaupallisten lähipalveluiden sijoittumisen

asuinalueiden yhteyteen. Riskinä voi olla kuitenkin Ainolan ja Haarajoen asemanseutujen muodostuminen palvelutarjonnaltaan vaatimattomiksi asuinalueiksi. Tämä puolestaan voi vaikuttaa asuinalueiden houkuttelevuuteen ja yleiseen ympäristön laatutasoon. Järvenpään eteläisen liittymän KM-merkinnän alueilla on hyvät edellytykset kehittyä kaupallisten palveluiden alueena. Kaupan liiketilaa on siellä tällä hetkellä (2019) noin 21 000 k-m² ja rakenteilla on noin 10 000 k-m².

Elinvoimaisten lähipalveluiden kehittäminen voi olla haastavaa Järvenpään keskustan läheisyyden huomioon ottaen ja Helsingin ylivoimaisen palvelutarjonnan ollessa puolen tunnin matkan päässä. Vanhoilla asuinalueilla voikin olla haasteena säilyttää olemassa olevat palvelut. Asumisväljyys on Järvenpäässä varsin suurta, joten erityisesti pientaloalueiden asukasmäärät eivät välttämättä ole riittäviä palveluiden turvaamiseksi tai uusien palveluiden syntymiseksi. Täydennysrakentaminen voi osaltaan auttaa tähän haasteeseen ja ylläpitää asuinalueiden houkuttelevuutta.

Vaikka kaupunkirakenteen täydentymisellä on paljon positiivisia vaikutuksia kaupungin kehitykseen, muuttaa se väistämättä kaupunkikuvaa ja erityisesti rakentamiskohteiden läheisyydessä asuvien lähiympäristöä, mikä voidaan kokea negatiivisena. Erityisesti täydennysrakentamisessa onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että uusi rakentaminen sopii yhteen vanhan rakennuskannan kanssa, eikä vähennä liikaa virkistys- ja viheralueita tai lisää liikennettä kohtuuttomasti. Tämän huomioimiseen ohjaa erityisesti keskustatoimintojen alueen määräys. Täydennysrakentaminen tulee suunnitella ja toteuttaa riittäviin selvityksiin sekä hyvään ja riittävään vaikutusten arviointiin ja vuorovaikutukseen pohjautuen.

Yleiskaava on laadittu yhteistyössä opetuksen- ja kasvatuksen palvelualueen kanssa, joka vastaa palveluverkkosuunnitelman valmistelusta. Lapsiin ja lapsiperheisiin vaikuttavat muutokset koulu- ja päiväkotiverkossa ovat viime vuosina olleet seurausta opetustilojen peruskorjaustarpeesta. Yleiskaava mahdollistaa väliaikaisten opetustilojen eli moduulikoulujen sijoittamisen koulujen kenttäalueille. Vuoden 2025 jälkeen syntyy tarve tarkastella koulu- ja päiväkotiverkoston laajuutta erityisesti Etelä-Järvenpäässä. Väestöennusteet ja erityisesti niitä viime aikoina paljon muuttanut syntyvyyden voimakas lasku tekevät koulu- ja päiväkotitarpeen tulevaisuuden arvioinnista haasteellista. Joustava kaavamerkintä PY/A antaa tarvittua liikkumavaaraa, jotta julkinen palveluverkko voi vasta-

ta väestörakenteen muutoksiin. Toisaalta epävarmuus koulupalveluiden säilymisestä lähellä voi toimia myös työntävänä tekijänä lapsiperheiden muuttopäätöksissä.

Elinkeinotoiminnan edellytykset

Yleiskaava edistää uusien toimijoiden mahdollisuuksia sijoittua kilpailukykyisille liikepaikoille, mikä on edellytys toimivalle kilpailulle. Työpaikka-alueet sijaitsevat pääasiassa liikenteellisesti edullisissa paikoissa sekä yritysten että asiakkaiden kannalta. Asutuksen lähellä ja liikenteen risteyskohdissa on mahdollisuuksia päivittäistavarakauppojen ja kaupan erikoisliikkeiden sijoittumiselle. Lyhyet etäisyydet ja tehokas maankäyttö luovat edellytykset tiiviille yritys-elämän keskittymille, joissa yritykset voivat saada synergiaetuja toisiltaan. Läheinen sijainti suhteessa Helsinki-Vantaan lentoasemaan ja Vuosaaren satamaan vahvistaa sekin alueiden toimintaedellytyksiä.

Yleiskaava mahdollistaa erikoiskaupan kehittämisen kaupungissa Keskustan osayleiskaavan ohella. Tilaa vaativan kaupan ja erikoiskaupan suurmyymälöiden on edullista sijoittua keskustan ulkopuolelle, koska niiden toiminta edellyttää suuria maa-aloja, niissä asioidaan verrattain harvoin ja alueet ovat hyvin saatavissa. Edellä mainituille kaupan toiminnoille on Järvenpäässä lisäksi selkeää kysyntää. Järvenpäästä suuntautuu erikoiskaupan asiointia kuitenkin edelleen merkittävästi myös pääkaupunkiseudulle. Samalla uusien kaupan alueiden kehittämisessä tulee huolehtia siitä, että erikoiskauppa ei kilpaile keskustan kaupan kanssa. Nämä seikat vaikuttavat osaltaan kaupan toimintojen laatuun alueilla. Työpaikkoja on yleiskaavaratkaisussa arvioitu laskennallisesti syntyvän paljon myös palvelualalle erityisesti keskuksiin ja asemanseuduille. Kaupan sijoittumisen esteitä on purettu myös mahdollistamalla asumisen määräyksissä alueen luonteeseen sopiva elinkeinotoiminta.

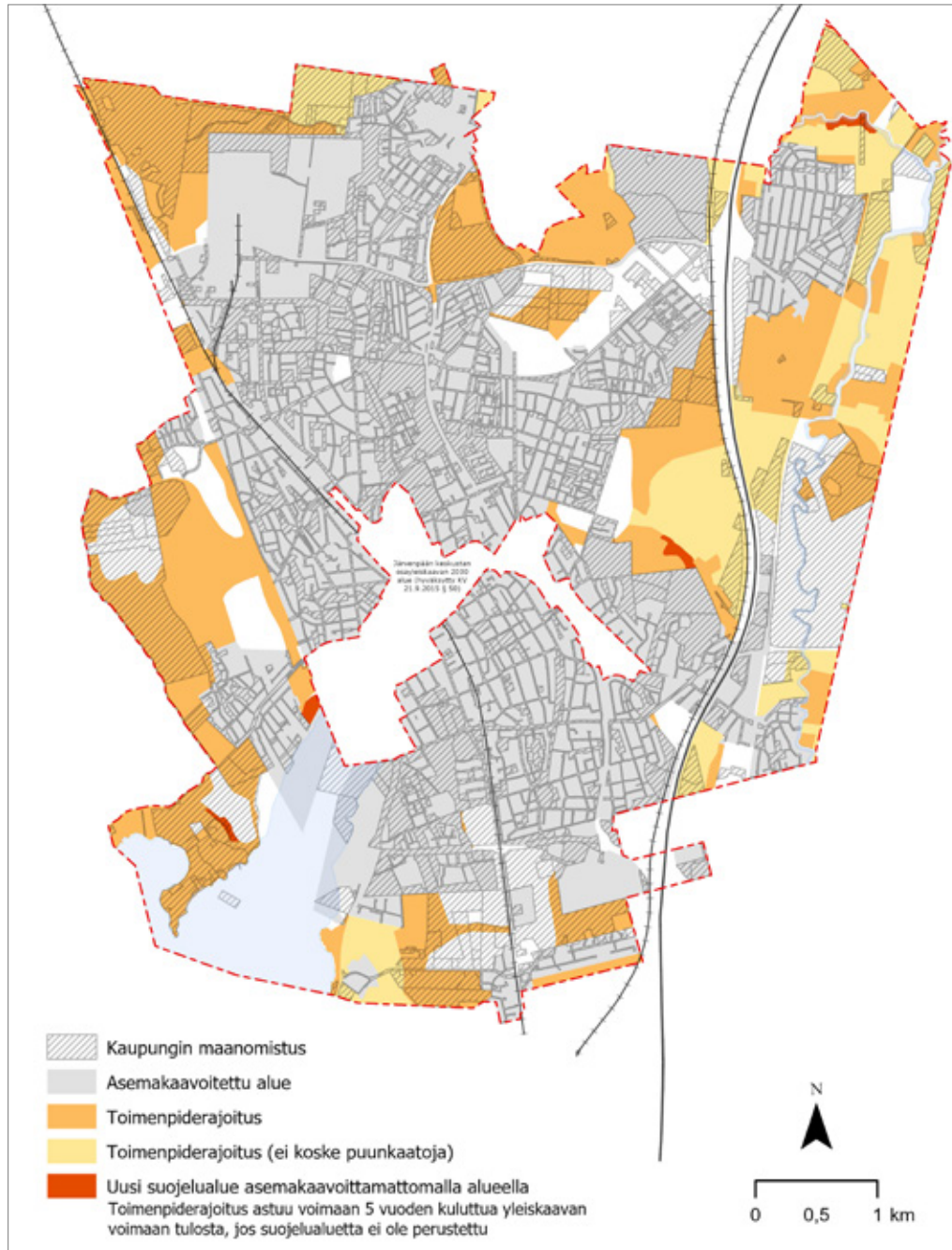
Järvenpään kokoisessa, pinta-alaltaan pienessä ja tiiviissä kaupungissa haaste on tonttimaan riittävyys elinkeinotoiminnoille. Yleiskaavassa ei osoiteta merkittäviä uusia työpaikka- ja yritysaluevarauksia. Boogien, Svengin ja Intron yritysalueet mahdollistavat kuitenkin laajojakin maa-aloja tarvitsevien yritysten sijoittumisen Järvenpäähän. Yleiskaavalla vaikutetaan välillisesti kaupungin työpaikkaomavaraisuuteen ja työllisyyteen. Esimerkiksi uusien alueiden rakentamisaikaiset työllisyysvaikutukset ovat merkittävät. Yleiskaavaa merkittävämpää on kuitenkin Järvenpään elinkeinopolitiikka ja talouden suhdanteet. Keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle sijoittuvien työpaikkojen merkitys on myös erittäin suuri. Työpaikka-alueet ovat riittävät huomioiden kaavan tavoitevuosi 2040 ja työpaikkojen painottuminen tulevaisuudessa vahvemmin palvelualoille.

Vaikka Järvenpää on tiivistii rakennettu ja pinta-alaltaan pieni, harjoitetaan kaupungissa myös maa- ja metsätaloutta. Maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (M) hakkuut toteutetaan metsälain sallimissa rajoissa ja siten Suomen metsäkeskus toimii niitä valvovana viranomaisena metsänkäyttöilmoitusmenettelyn kautta. Muiden maisemaa muuttavien toimien osalta tulee luvanvaraisuus tarkistaa kaupungin rakennusvalvonnasta. Myös maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) toimitaan hakkuiden osalta metsälain mukaisesti ja muun maiseman muutoksen osalta luvanvaraisuuden arvioinnin kautta. MY-alueilta on kuitenkin tunnistettu paikallisesti arvokkaita luontotyyppejä, joiden huomioiminen hakkuista suunniteltaessa olisi suotavaa. Merkintä ei kuitenkaan aiheuta varsinaisia rajoitteita hakkuille. M- ja MY-alueilla erityisesti metsätalouden lupamenettelyt keventyvät yleiskaavan myötä.

Järvenpäässä suurin osa metsätalouskäytössä olevista alueista on myös asukkaiden lähimetsiä ja siten niiden hoidossa on hyvä ottaa huomioon monikäyttömahdollisuudet. Yleiskaavassa onkin merkitty virkistysalueiksi sellaiset metsät, jotka ovat sijoittuneet asuinalueiden välittömään läheisyyteen tai niiden läpi kulkee kaavassa osoitettu virkistystien ja ulkoilun pääreitti. Metsänhoito on kuitenkin hyvä keino ylläpitää myös virkistysolosuhteita esimerkiksi lisäämällä helppokulkuisuutta ja valoisuutta, eikä sen toimintaedellytyksiä ole siten tarkoituksenmukaista kohtuuttomasti haitata virkistysalueillakaan. Kuitenkin virkistyskäytön näkökulmasta laajempia avohakkuita on kunnan toimesta rajoitettava, joten V-alueille on asetettu toimenpiderajoite koskemaan myös puunkaatoja. Maisematyöluvanvaraisuuteen virkistysalueilla vaikuttaa asutuksen läheisyys ja hakkuun näkyminen maisemassa sekä alueen luontoarvot, mutta kuitenkin siten, että maanomistaja pystyy halutessaan käyttämään maataan kohtuullista arvoa tuottavalla tavalla. Yksityisessä metsätalouskäytössä olevia alueita on yleiskaavassa osoitettu myös asumisen reservialueiksi (Ares). Näillä alueilla metsälaki ei ole voimassa, joten kaavoitus on ainoa tapa ohjata metsänhakkuita. Metsänkäyttöilmoituksia ei kuitenkaan tarvitse tehdä, joten maanomistajan velvoitteet eivät varsinaisesti kasva. Maisematyöluvanvaraisuutta tulkitaan näillä alueilla samaan tapaan kuin virkistysalueillakin eikä se siten estä metsätalouden harjoittamista.

Järvenpään kaupunki tulee laatimaan selkeän sisäisen ohjeistuksen maisemaa muuttavien toimenpiteiden vähäisyyden arviointiin ja maisematyöluvien ehtoihin kaupungin eri alueilla. Tietoa vähäisistä toimenpiteistä toimenpiderajoitetuilla alueilla tullaan julkaisemaan maanomistajien käyttöön myös Järvenpään kaupungin internetsivuilla.

Oheisessa kartassa (kuva 15) näkyy kaikki yleiskaavassa toimenpiderajoituksen alaisiksi osoitetut alueet. Lisäksi on kuvattu kaupungin maanomistus ja asemakaavoitettu alue, jota toimenpiderajoitus kokonaisuudessaan koskee.

Kuva 15. Toimenpiderajoitetut alueet (MRL 128 §)

Virkistys

Yleiskaavaratkaisussa on osoitettu koko kaupungin tasolla tai seudullisesti merkittävimmät viheralueet ja -yhteydet, virkistykseen tarpeet sekä luontoarvot. Yleiskaavan yksi lähtökohta on ollut turvata yhtenäisen viheralueverkoston kannalta merkittävät alueet ja kriittiset yhteydet, varmistaa virkistysalueiden ja -yhteyksien riittävyys sekä turvata arvokkaat luontokohteet ja monimuotoinen kaupunkiluonto. Luontokokemusten ja virkistykseen kannalta yleiskaavan pääosin tiivistämiseen pyrkivä ratkaisu säästää laajoja viheralueita ja turvaa niiden hyvän kattavuuden ja saavutettavuuden kävellessä ja pyöräillä. Kaupungin pienen pinta-alan ja tiiviin kaupunkirakenteen vuoksi laajojen virkistys- ja ulkoilualueiden määrä on kuitenkin jo nyt rajallinen, ja kaupungin kasvu tuottaa paineen kaupunkirakenteen tiivistämiselle sekä uusien alueiden ottamiseen rakentamisen piiriin. Tietyillä alueilla myös viheryhteyksien jatkuvuus on jo nykytilanteessa heikko, joka vaatii erityisiä panostuksia virkistysalueverkoston suunnitteluun. Tällaisia epäjatkuvuuskohtia on esimerkiksi keskustan ja koillisten kaupunginosien välillä, sillä moottoritie ja oikorata muodostavat merkittävän katkeaman viherrakenteeseen.

Laajojen virkistysalueiden, kuten Lemmenlaakson tai Paavonpolun, ohella pienemmät kaupunkipuistot, leikkipaikat ja urheilukentät ovat keskeinen osa virkistysalueverkostoa. Virkistysalueiden riittävyteen ja riittävyyden kokemukseen vaikuttaakin paitsi pinta-ala, myös useat muut tekijät, kuten muoto, saavutettavuus, jatkuvuus ja laatu. Minimikokona lähivirkistystä palvelevalle, alle 300 metrin päässä kotoa sijaitsevalle virkistysalueelle on pidetty 1,5 hehtaaria. Kaupunkirakenteen keskellä tätä pienemmätkin viheralueet voivat kuitenkin olla tärkeitä etenkin, jos ne kytkeytyvät osaksi virkistysalueverkostoa ulkoilureitien kautta. Yleiskaavaratkaisuun on siksi tuotu uuteen merkintänä lähipuistot, joita osoittamalla voidaan turvata ja täydentää viheralueverkostoa tiiviimmillä alueilla ja luoda myös vaihtelevampia virkistysalueita esimerkiksi rakennetumpien puistojen muodossa.

Kuvassa 16 on tarkasteltu virkistysalueiden saavutettavuutta yleiskaavan tavoitevuoden 2040 väestöön peilaten. Yleiskaava mahdollistaa väestönkasvun noin 60 000 asukkaaseen, ja kasvu kohdistuu sekä uusille alueille että olemassa olevaan rakenteeseen, merkittävässä määrin myös Keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle. Vuoden 2040 tilanteessa noin 95 % asukkaista asuu korkeintaan 300 metrin etäisyydellä lähimmästä virkistykseen soveltuvasta alueesta. Tarkastelussa on huomioitu ensisijaisesti virkistykseen tarkoitettujen V-aluevarausten lisäksi muut virkistykseen soveltuvat ja virkistysympäristöä luovat alueet (VU, SL, S-1, S-2, EH, RM, RP, M, MY) sekä lähipuistot

ja viheryhteydet (kuva 16, oikea). Mikäli lähipuistot ja viheryhteydet otetaan pois tarkastelusta (kuva 16, vasen), noin 70 % asukkaista asuisi korkeintaan 300 metrin säteellä virkistysalueista. Etenkin laajoilla pientaloalueilla julkiset puistot ja lähivirkistysalueet ovat usein harvemmassa, joskin yksityispihat vastaavat pientaloalueilla tiettyyn virkistykseen tarpeeseen. Tarkastelu kuitenkin osoittaa, että esimerkiksi Kyrölän alueella lähipuistot ja viheryhteydet ovat erittäin tärkeä osa viherrakennetta ja parantavat lähivirkistysalueiden kattavuutta laajempien alueiden sijoituksessa kaupungin laiduille.

Myös kaikkein tiiviimmillä keskustan läheisillä alueilla viheralueet ovat selvästi harvemmassa, ja kerrostalovaltaisilla alueilla julkisten oleskelutilojen tarve korostuu. Tämän tarkastelun osalta tulee kuitenkin huomioida, että Keskustan osayleiskaavan alue ei kuulu yleiskaava 2040:n kaava-alueeseen, minkä takia esimerkiksi Rantapuisto ja Westermarckin puisto jäävät pois saavutettavuustarkastelusta. Todellisuudessa viheralueiden saavutettavuus on siis keskusta-alueella tarkastelun antamia tuloksia huomattavasti parempi, ja keskustassa puistojen ylläpidon taso on myös korkea. Erityisesti Pöytäalhossa Helsingintien eteläpuolella lähipuistot korvaavat pidempää etäisyyttä laajoille virkistysalueille. Tiiviisti rakennetuilla keskusta-alueilla tulisikin panostaa pientenkin virkistysalueiden laatuun ja huomioida myös suuren asukastiheyden aiheuttama kulutus harvoilla virkistysalueilla. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan huomioimaan tämä väestönkasvun ja keskustan tiivistymisen aiheuttama lisääntyvä kulutus viheralueilla.

Laadukkaasti toteutetut hulevesirakenteet voivat nekin osaltaan luoda uudella tavalla kokemuksellista viherympäristöä. Kaavaratkaisussa on otettu laajasti huomioon hulevesien hallinta, ja yleisille alueille on osoitettu hulevesien hallinnan alueita, joissa maisemasuunnittelulla voidaan yhtäaikaaisesti parantaa hulevesien hallintaa ja laadukasta kaupunkiympäristöä.

Myös vesistöt muodostavat keskeisen elementin virkistysalueverkostossa. Tuusulanjärven ja Kervanjoen virkistysmahdollisuuksien kehittäminen on huomioitu yleiskaavaratkaisussa painottamalla virkistysmahdollisuuksien vaalimista vesialueiden (W) kaavamääräyksessä. Tuusulanjärven ympärille on osoitettu myös sekä virkistykseen ja ulkoilun että pyöräilyn pääreitit koko matkalle Tuusulan rajalta Vanhankyläniemestä Järvenpään keskustan ja rantapuiston kautta järven itärantaa pitkin etelärajalle. Tuusulanjärven ympäristön virkistysreittien ja muiden virkistysmahdollisuuksien kehittämisessä ylikunnallisuus on avainasemassa, minkä takia virkistysolosuhteita tulee kehittää yhteistyössä Tuusulan kanssa.

Urheiluhalleja ja muita laajempia liikuntapalveluiden rakenteita sallivia VU-aluevarauksia on yleiskaavassa huomattavasti entistä vähemmän: vain noin 200 000 neliötä. Monet edellisen kaavan VU-alueet sijaitsivat Saunakallion ja Kaakkolan kaupunginosien metsissä, eikä sinne ole rakentunut liikuntapaikkoja eikä niitä ole suunnitteilla tulevaisuudessakaan. Vaikka VU-alueet siis laskennallisesti vähenevät, on uusi kaavaratkaisu urheilurakentamisen näkökulmasta aiempaa totuudenmukaisempi. VU-alueita on osoitettu kolmeen sijaintiin kaupungin eri puolilla (keskusta, Koivusaari, Haarajoki), jotta kasvavan väestön liikunta- ja harras-

tustarpeisiin voidaan vastata myös tulevaisuudessa. Myös Ares-alueille on mahdollista tutkia liikuntapaikkarakentamista osana muita palveluita ja asumista. Lähipalveluluonteisia liikuntatoimintoja voi lisäksi sijoittaa myös asumisen, palveluiden ja keskustatoimintojen alueille, kun taas V-aluevaraukset mahdollistavat kevyemmät ulkoliikuntarakenteet. Panostamalla hyvin vapaa-ajan palveluihin voi järvenpääläisten sosiaalinen elämä tapahtua yhä useammin kotikaupungissa, vaikka työ- tai opiskelupaikka sijaitsisikin jonkin muun kunnan alueella. Tämä tukee alueeseen kiinnittymistä ja yhteisen alueidentiteetin muodostumista.

Kuva 16. Virkistysalueiden saavutettavuus (300 metrin säde)

Melu ja tärinä

Yleiskaavan tavoitteet ja kaavaratkaisu pyrkivät vaa- limaan terveellistä ja turvallista toimintaympäristöä. Kuitenkaan kaikilta negatiivisilta vaikutuksilta ei voi- da välttyä. Järvenpään alueella merkittävimpiä melunlähteitä ovat tie- ja rataliikenne. Kaavassa uutta rakentamista ja tiivistymispotentiaalia osoitetaan eri- tyisesti rautateiden varsille, jotka ovat taas melun ja tä- rinän kannalta haastavia rakennuspaikkoja asumisel- le. Lisääntyvä rataliikenne on vaikuttaa myös nykyisen asuinrakentamisen ja muiden häiriöalttiita toimintoja sisältävien rakennusten tärinä- ja runkomeluhaittoi- hin. Hyvällä suunnittelulla ja rakennusmassoja hyväk- sikäyttäen voidaan saavuttaa meluohjearvojen mukai- nen tilanne piha- ja oleskelualueilla. Radan varteen sijoitetut kerrostalot voivat toimia myös tehokkaina melumuureina taaempaa oleville pientaloalueille. Meluhaittoja voidaan torjua myös hyvin suunnitelluil- la hybridirakennuksilla. Radan läheisyyteen rakenta- minen asettaa kuitenkin aina erityisvaatimuksia mm. rakenteiden osalta. Lisäksi maaperäolosuhteet voivat vaikuttaa merkittävästi tärinäalueiden laajuuteen, minkä johdosta rakentaminen radan läheisyyteen edellyttää riittävien tärinäselvitysten laatimista ase- makaavoituksen yhteydessä.

Yleiskaavan liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä laadittiin koko kaupungin alueen kattava meluselvitys. Meluselvityksessä on otettu huomioon kaupungin alueella kulkevat radat sekä tiet ja kadut, joilla keskimääräinen arkivuorokausiliikenne on yli 2000 ajoneuvoa. Laaditun meluselvityksen ratalii- kenteen nykytilan tiedot perustuvat Liikenneviraston rautateiden EU-meluselvityksen 2017 tietoihin. Melu- selvityksessä käsitelty ennustetilanteen 2040 ratalii- kennemäärätiedot perustuvat ”Pasila-Riihimäki, väli- tuskyyvyn nostaminen, vaihe 2, ympäristömeluselvitys” –suunnitelman vuoden 2035 arvoihin (ELY 2015).

Liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä laadittu meluselvitys osoittaa alueet, joilla on odo- tettavissa melun ohjearvojen ylittymistä joko autolii- kenteestä tai junaliikenteestä johtuen. Siltä osin, kun näille alueille suunnitellaan sijoitettavan huoneisto- kohtaisia piha-, leikki- tai oleskelualueita, terasseja, parvekkeita, yms. tulee jatkosuunnittelussa tutkia meluntorjunnan tarkempaa tarvetta. Meluntorjunnan yk- sityiskohtaisten ratkaisujen tarveharkinta ja mahdolli- sesti tarvittavien ratkaisujen mitoitus tehdään kunkin alueen yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydes- sä.

Meluselvityksen myötä voidaan tunnistaa myös muuta kaupungin ympäristöä hiljaisempia aluei- ta, joiden mahdollisesti laadukasta äänimaisemaa voi- daan pitää säilyttämisen arvoisena. Meluntorjunnasta on määrätty yleismääräyksessä.

Ilmanlaatu

Yleiskaavan myötä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja liikennemäärien kasvaessa entistä useampi altistuu haitalliselle katupölylle erityisesti keväisin. Pahimmat ongelmat Järvenpäässä rajoittuvat nykyisellään sekä pakokaasupäästöjen että katupölyn kannalta Helsin- ki-Lahti moottoritien lähialueille sekä vähemmässä määrin Pohjoisväylän vaikutusalueelle. Liikenne-en- nustemallin mukaan moottoriajoneuvoliikenteen määrät tulevat kasvamaan kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä noin 30 prosenttia, joka voi erityisesti pääkatujen ympäristössä heikentää ilmanlaatua. Uu- det rakennushankkeet lisäävät paikallisesti ja väliaikai- sesti pölyisyyttä. Parhaita keinoja ehkäistä liikenteen ja rakentamisen ilmanlaatuhaittoja on kitkarenkaiden käytön lisääntyminen ja rakennustyömaiden parempi pölynhallinta.

Järvenpään kannalta liikennettä enemmän ilmanlaatua heikentävä vaikutus on kotitalouksien puun poltolla. Puun pienpoltosta aiheutuneet haitat ovat Suomessa kertaalleen vuosikymmenien aika- na vähentyneet, mutta lähteneet uudelleen nousuun 2000-luvulla, koska puun suosio paitsi lämmitysläh- teenä myös tunnelmanluojana on kasvanut. Nykyi- sin puun pienpoltto aiheuttaa merkittävän osan Suo- men pienhiukkaspäästöistä ja syöpäriskiä lisäävistä PAH-yhdisteistä. Järvenpäässä puun poltosta johtuvat terveydelle haitalliset päästöt ovat varsin korkeita seu- dullisestikin tarkasteltuna. Puunpolton haitat koske- vat erityisesti tiiviisti rakennettuja pientaloalueita.

Yleiskaavasunnittelun kautta voidaan varsin rajallisesti vaikuttaa pientaloalueiden varaavista ta- koista ja puukiukaista aiheutuviin päästöihin. Pienta- loista päästöt purkautuvat savupiipuista ilmaan ma- talalta, joka lisää niistä aiheutuvia haittoja. Oleellista onkin mahdollisuuksien mukaan välttää tiiviiden pien- taloalueiden osoittamista notkelmiin, joissa ilma ei pääse vaihtumaan riittävästi ja päästöt siten laimene- maan. Tarkemmassa suunnittelussa voidaan haittoja osin ehkäistä huomioimalla vallitsevat tuulensuunnat ja korkeuserot rakennusten sijoittelussa siten, etteivät savut purkaudu naapuritalojen kannalta haitallisesti. Rakennusvalvonnassa voidaan kiinnittää huomiota teknisiin ratkaisuihin ja siihen, että polttopuun säilyt- tämiseen tarkoitettut tilat ovat kunnollisia. 2010-luvul- la ja sitä myöhemmin rakennetuissa omakotitaloissa puunkäyttö on kuitenkin vanhempaa talokantaa hie- man vähäisempää ja uudemmat tulisijat ja kiukaat tekevät puunpolttamisesta vähäpäästöisempää, joka saattaa osaltaan vähentää haittoja täysin uusilla alu- eilla.

Yleiskaava 2040:ssä on osoitettu joitakin uu- sia tiiviin pientaloasutuksen (AP) alueita. Ne eivät kuitenkaan ole sijoittuneet siten, että tarkemmassa

suunnittelussa korkeuserojen ja rinteiden suunnat huomioimalla ei voitaisi pyrkiä päästöhaittojen minimoimiseen. Kaavassa on lisäksi osoitettu A-aluevarauksia, joiden tehokkuutta ei ole erikseen määritelty, jolloin niille voidaan tulevaisuudessa tarpeen mukaan asemakaavoittaa myös tiiviitä pientaloalueita. Näistä huomionarvoinen puun pienpolton näkökulmasta on

Eriksnäsentien itä- ja pohjoispuolelle osoitettu A-alue. Sen Ristikadun eteläpuolinen osa sijaitsee kahden noin kymmenen metriä muuta maastoa korkeamman kohdan välissä. Se on myös vallitsevan, lounaisen tuulensuunnan vastainen. Pientalorakentamisen sijoittamiseen on tällä alueella kiinnitettävä erityistä huomiota.

6.3. Vaikutukset luonnonympäristöön

Maa- ja kallioperä

Kaavan mukaisen rakentamisen vaikutukset maa- ja kallioperään ovat vähäisiä ja jäävät paikallisiksi.

Pintavedet

Rakentamisen vaikutukset pintavesien laatuun ja erityisesti Tuusulanjärveen tulevat hulevesien valunnan myötä. Hulevesien mukana vesistöihin kulkeutuu erityisesti rakentamisen aikana muun muassa ravinteita ja kiintoainetta. Kuormitusta voidaan vähentää hulevesien laadullisen hallinnan keinoin. Hulevesivalunnan lisääntyminen ja nopeutuminen voi ilman asianmukaisia hallintatoimenpiteitä johtaa ympäristöhaittojen lisäksi tulvimiseen niin korttelialueiden sisällä kuin yleisilläkin alueilla. Haitalliset vaikutukset voidaan minimoida hulevesien viivyttämisen ja imeyttämisen ratkaisulla ja varaamalla virtavesien ympärillä riittävästi tilaa hallitulle tulvimiselle. Yleiskaavaratkaisussa on osoitettu hulevesien hallinnalle eli erilaisille viivytys- ja imeytysratkaisulle tarkoitettuja alueita sekä tunnistettu valuma-alueittain vesien purkureitit. Vesilakikohteet, kuten lammet ja norot, on listattu selostuksessa valuma-alueittain, jotta ne voidaan huomioida tarkemmassa suunnittelussa hulevesien hallinnan ratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa valuma-alueeseen nähden.

Pohjavedet

Yleiskaava 2040:ssä Myllylän ja Nummenkylän pohjavesialueille on osoitettu uudet TP/y-alueet ja Vanhan valtatie varteen lisäksi uusi pientaloaluevaraus. Muilta osin pohjavesialueiden aluevarauksissa ei ole merkittäviä muutoksia.

Vaikka pohjavesialueille on yleiskaavassa osoitettu työpaikka-alueita, ovat ne kooltaan maltillisia. Lisäksi ne ovat merkintätyypiltään TP/y, joka asettaa erityisiä vaatimuksia alueelle sijoittuvalle toiminnalle: ympäristön ja pohjaveden tilaa mahdollisesti heikentävää toimintaa ei sallita alueilla. Pohjaveden

turvaamisen vuoksi nämäkin aluevaraukset on rajattu vedenottamoiden lähisuojavyöhykkeiden ulkopuolelle. Uuden pientaloasumisen osoittaminen myös lähisuojavyöhykkeelle täydentää kaupunkikuvallisesti Vanhan valtatie varren pientalorakentamista. Paikka tukeutuu olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen sijaitessaan tieyhteyksien solmukohdassa ja virkistysalueiden yhteydessä ja on siten hyvin soveltuva asuinrakentamiselle.

Erytyisesti Nummenkylässä pohjavesi on varsin pinnassa: sen päällä on monin paikoin vain noin viisi metriä irtomaata. Tämä vaatii rakentamishankkeissa erityisen hyvää suunnittelua ja voi jopa osin rajoittaa rakentamista ja tehdä siten erityisesti TP/y-alueista vähemmän houkuttelevia sijoittumispaikkoja. Myös pohjaveden kannalta haitallisten aineiden päätymistä maaperään tulee ehkäistä kaikin mahdollisin keinoin ohuen pintamaakerroksen vuoksi. Pohjavesialueita koskevan kaavamääräyksen mukaisesti alueilla rajoitetaan öljysäiliöiden sijoittamista, jotta mahdollisilta öljyvahingoilta välttyttäisiin tilanteissa, joissa öljylämmitys valikoituu esimerkiksi kotitalouden lämmitysmenetelmäksi.

Sekä asuin- että työpaikkarakentamisessa on lämmitysjärjestelmän valinnan lisäksi kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja imeytyspinnan riittävyyteen, jotta yleiskaavan myötä koituvat haitat pohjavedelle jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Yleiskaavassa pohjavesialueille osoitetut asuinalueet ovat pientaloasumisen alueita, joilla imeytyspintaa syntyy pihojen ja tonttien väliin jäävien alueiden kautta todennäköisesti riittävästi. Tosin katualueilta virtaavat hulevedet voivat sisältää haitallisia aineita, jonka takia niitä ei pohjavesialueilla voida imeyttää sellaisenaan, vaan ne on joko puhdistettava tai johdettava viemäriin. Jo rakentamisenkin aikana on suositeltavaa kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun ja tarvittaessa tutkia rakentamisen vaikutukset pohjaveden virtausolosuhteille ja maakerrosten rakenteelle.

Pohjavesialueilla harjoitettava maa- ja metsätalous voi aiheuttaa kohtalaista haittaa lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttämisen kautta. Järvenpään alueella olevilla maa- ja metsätalousalueilla ei kuiten-

kaan ole juurikaan peltoalueita, jolloin haittojen voidaan katsoa jäävän vähäisiksi.

Tärkeimmät pohjavesialueet Myllylä ja Nummenkylä sijaitsevat molemmat tärkeiden tieliikenneyhteyksien varrella: Myllylä Helsinki-Lahti moottoritien ja Nummenkylä Vähänummentien. Molempien teiden varteen ovat keskittyneet lähes kaikki Järvenpään työpaikka- ja teollisuus- ja varastoalueista, joten ne toimivat myös tärkeinä logistiikan tieyhteyksinä. Uudet työpaikka-alueet on osoitettu näiden alueiden läheisyyteen myös yleiskaava 2040:ssä. Vaarallisten aineiden kuljetukset liikkuvat todennäköisesti pääosin Vähänummentietä, mikä saattaa aiheuttaa onnettomuuden sattuessa riskin pohjavedelle. Järvenpään tärkeimmät teollisuuskeskittymät ovat kuitenkin jo rakentuneet Vähänummentien varteen, joten myös uusien aluevarausten keskittäminen saman tien varteen on maankäytöllisesti ja liikenteen hallinnan näkökulmasta perusteltua. Riskejä voidaan ehkäistä parantamalla tieyhteyksien laatua ja panostamalla kunnossapitoon. Talvella liukkauden estämisestä on pidettävä huolta, mutta samalla on hyvä tutkia pohjaveden kanalta suolausta parempia vaihtoehtoja.

Viherrakenne ja ekosysteemipalvelut

Yleiskaavaratkaisussa on pyritty osoittamaan uutta rakentamista ensisijaisesti olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen maankäytön muutosalueina ja täydennysrakentamisena sekä kaupunkirakenteen jatkeeksi pelloille ja muille avoimille alueille. Myös metsäalueille osoitetaan kuitenkin rakentamista, sillä kaupungin pienen pinta-alan vuoksi rakentamiseen soveltuvia alueita on rajallisesti. Nykyisistä metsistä noin 27 % sijaitsee yleiskaavaratkaisussa rakentamiselle varatuilla alueilla. Tosiasiassa puustoa säilyy myös rakennettavilla alueilla ja osa näistä rakentamiseen varatuilla alueilla sijaitsevista metsistä onkin osoitettu esimerkiksi lähipuistoksi, jolloin todennäköisesti valtaosa puustosta säilyy, mikäli puistoa ylläpidetään puistometsänä. Jos vaikutusarvioinnissa huomioidaan myös asumisen ja työpaikkojen reservialueet, on 35 % metsistä rakentamiseen varatuilla alueilla. Reservialueet otetaan kuitenkin käyttöön vasta tarvittaessa ja mahdollisesti kaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen. Vaikka huomattava määrä metsää otetaan rakentamiseen, kohdistuu pelloille ja niityille suhteellisesti enemmän rakentamista. Noin 35 % pelloista ja niityistä sijaitsee yleiskaavaratkaisussa rakentamiselle varatuilla alueilla ja reservialueet huomioiden 45 %.

Tiiviissä kaupungissa viherrakenteen kannalta tärkeitä alueita ovat myös puistot, tonttavihreä ja suojaviheralueet. Yleiskaavan tarkastelutasolla nämä lukeutuvat usein asumisen tai muun maankäytön aluevarauksiin, ja lähivihreän riittävyyteen tuleekin

kiinnittää huomiota tarkemmassa suunnittelussa. Ekosysteemipalveluiden näkökulmasta uuden rakentamisen osoittaminen pelto- ja metsäalueille heikentää kyseisten alueiden tuotantopalveluiden potentiaalia. Ekosysteemien sääntely- ja ylläpitopalveluiden säilymistä varmistetaan muun muassa varaamalla riittävästi pinnoittamatonta maa-alaa kaupunkirakenteen sisään ja välittömään läheisyyteen sekä säästämällä pieniäkin kaupunkimetsiköitä tarkemmassa suunnittelussa. Kaavassa osoitetuilla lähipuistoilla sekä viheralueverkoston erilaisilla viheralueilla, kuten Lemmenlaakson suojelualue tai Ristinummen peltomaisemat, pyritään edistämään virkistysalueiden monipuolisuutta ja siten kulttuuristen ekosysteemipalveluiden kirjoa.

Ekologiset yhteydet

Kaavaratkaisu säilyttää keskeiset ekologisina yhteyksinä toimivat virtavedet, erityisesti Keravanjoen ja sen lähiympäristön merkittävältä osin rakentamattomana. Tämä tukee monien lajien elinympäristöjen ja siirtymäreittien säilymistä kaupunkirakenteen laajenemisesta huolimatta.

Merkittävän estevaikutuksen eläinlajistolle aiheuttavat olemassa olevat pää- ja oikorata sekä Lahden moottoritie (valtatie 4). Näiden estevaikutusten sekä korkean taajama-asteensa vuoksi Järvenpään alue ei koko Uudenmaan ekologisten verkoston kannalta ole Uudenmaan liiton teettämien Zonation-analyysienkaan perusteella merkittävässä asemassa (Kuusterä 2015). Maakunnalliset viheryhteystarpeet ja virkistystarpeet on kuitenkin huomioitu sekä voimassa olevan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan että valmisteilla olevan Uusimaa-kaava 2050:n mukaisesti. Kytkeytyneisyys seudullisiin viheryhteyksiin on merkittävää paikallisten luontoarvojen säilymisen ja virkistyspalveluiden kannalta. Kaavaratkaisussa osoitetut kehitettävät liikenteen yhteydet ja uudet rakennettavat alueet vaikuttavat paikallisiin ekologisiin yhteyksiin jonkin verran heikentävästi. Laadukkaalla suunnittelulla voidaan kuitenkin vähentää rakentamisen aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuus ja arvokkaat luontokohteet

Kaavaratkaisulla tuetaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä turvaamalla keskeisimmät ekologiset yhteydet sekä osoittamalla arvokkaimpia luontotyyppikohteita ja elinympäristöjä suojelumerkinnöin. Osoittamalla uusia luonnonsuojelualueita pyritään edesauttamaan suojelun toteutumista luonnonarvoiltaan merkittävimmillä alueilla. Näiden ohella myös muilla luonnonsuojelua ja luonnon monimuotoisuutta osoittavilla kaavamerkinnöillä turvataan luontoarvo-

jen säilymistä tiivistyvän yhdyskuntarakenteen keske-
lä.

Pääosa paikallisesti arvokkaista luontotyyppi-
kohteista tai lajien elinympäristöistä, joita ei ole erik-
seen osoitettu kaavakartalla, sijoittuu yleiskaavan
viheralueverkoston alueelle. Osa kuitenkin sijoittuu
kaupunkirakenteen keskelle tai välittömään läheisyy-
teen, jolloin tarkemmassa suunnittelussa on tärkeää
pyrkä minimoimaan rakentamisen haitat luonnonym-
päristölle. Paikoin myös infrarakentaminen sijoittuu
hyvin lähelle arvokkaita luontokohteita. Esimerkiksi
pohjois-eteläsuuntaisesti Isokytöön osoitettu varaus
uudelle paineviemäriille, kulkee hyvin lähellä Isoky-
dönpuron muodostamaa ekologista yhteyttä. Paine-
viemäriin suunnittelussa on erittäin tärkeää suunnitella
linjaus niin, että Isokydönpuron muodostama ekologi-
nen yhteys ei katkea, ja haitat alueen luontoarvoille
ovat mahdollisimman vähäiset. Luontoarvoja koskeva
yleismääräys velvoittaa huomioimaan luontoarvot tar-
kemmassa suunnittelussa.

Osa linnustollisesti arvokkaista pelto- ja met-
säalueista muun muassa Ristinummella ja Pietilässä
tulevat kapenemaan uuden rakentamisen myötä.

Natura-alueet

Yleiskaavaluonnoksesta laadittiin Natura-vaikutusten
arviointi (Nieminen 2019). Arvioinnin johtopäätökse-
nä oli sekä Lemmenlaakson että Tuusulanjärven Na-
tura-alueen osalta, että yleiskaavaluonnoksen toteut-
taminen ei merkittävästi heikennä niitä luontoarvoja,
joiden suojelemiseksi alueet on liitetty Natura 2000
-verkostoon, kun arviointiraportissa esitetyt lievennys-
toimet toteutetaan.

Lemmenlaakson tarkastelualueella ainoa
olennainen muutos nykytilaan verrattuna on työpaik-
ka-alueiden (TP ja TP/y) laajeneminen Natura-alueen
etelä- ja länsipuolella. Tämä lisää jonkin verran melu-
vaikutusta TP-alueen lähellä olevissa Natura-alueen
osissa, mutta vaikutuksen suuruus riippuu alueelle si-
joitettavien toimintojen luonteesta ja tämä tulisi huo-
mioida alueen jatkosuunnittelussa. Uusien TP-aluei-
den hulevesistä voi aiheutua heikentäviä vaikutuksia
Natura-alueelle sekä rakentamisen aikana että myö-
hemmin. Tarkastelualueesta pohjoiseen on palve-
luiden alue (P) eli sosiaalisairaalan alueesta. Tämä
laaja alue rajautuu pitkälti matkalta suoraan Keravan-
jokeen, joten alueen hulevesien käsittelyyn on tärkeää
kiinnittää huomiota, mikäli alueen maankäyttöä kehi-
tetään tai muutetaan. Hulevesien hallinnalla ja jokivar-
ren kasvillisuuden säästämällä on huomattava mer-
kitys Keravanjoen vedenlaadun kannalta.

Tuusulanjärven lintuveden tarkastelualueen
lähiympäristössä ainoa merkittävä muutos nykytilaan
verrattuna on Vanhankylänniemeeseen Stälhanentien
varteen osoitettu pientalovaltainen asuntoalue (AP).

Siitä aiheutuu jossain määrin kasvavaa virkistyskäyt-
töpainetta lähialueelle. Lisäksi Vanhankylänniemen
RM-alueen kehittäminen lisää virkistyskäyttöpainetta
ainakin tapahtumien aikana. Myös taajama-alueen täy-
dennysrakentaminen Tuusulanjärven pohjoispäähän
laskevan Loutinojan valuma-alueella voi vaikuttaa hai-
tallisesti Tuusulanjärven Natura-alueen luonnonym-
päristöön vesistöhaittoina. Loutinojan valuma-alueel-
la laaditaan kuitenkin kokonaisvaltaista hulevesien
hallinnan toimintamallia, ja mahdollisia rakentamisen
aiheuttamia muutoksia tarkastellaan suunnittelus-
sa jo hyvissä ajoin tarvittavien hulevesien hallinnan
ratkaisujen tunnistamiseksi ja toteuttamiseksi. Natu-
ra-alueen suojelun edistämiseksi myös alueen keski-
osa, joka ei ole valtion maanomistuksessa, on osoitet-
tu SL-alueeksi.

Metsäluonto ja metsien terveys

Kaupungin kasvaessa on metsäluonnon kannalta tär-
keää pyrkiä osoittamaan uusi rakentaminen yhtenäis-
ten metsäalueiden ulkopuolelle. Yleiskaavassa metsiä
laajemmin sisältävät alueet on pääosin osoitettu maa-
ja metsätalouteen tai virkistykseen. Näin ollen niillä
on voimassa metsälaki, joka velvoittaa huomioimaan
luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tär-
keät elinympäristöt ja uudistamaan metsää hakkuun
jälkeen. Myös metsätuhojen torjunnasta tulee huoleh-
tia asianmukaisella tavalla. Metsälaki ei ole voimassa
muilla yleiskaavan aluevarausmerkinnöillä, jolloin
esimerkiksi hyvinkin metsäisillä reservialueilla ei ole
metsälain suojaa. Näille alueille on kaavassa asetettu
toimenpiderajoitus, jotta kunta voi ohjata hakkuita ja
 muita toimia. Metsätuhojen ehkäisyyn maanomista-
jilla ei ole juridista velvoitetta, joka saattaa aiheuttaa
haasteita etenkin tulevaisuudessa ilmaston lämmetes-
sä.

V-, M- ja MY-alueille sijoittuu luonnonsuoje-
lullisesti arvokkaita alueita (sl) ja luonnon monimuo-
toisuuden kannalta erityisiä alueita (luo), joiden kaa-
vamerkinnot ohjaavat maanomistajia tarkistamaan
kohteen luontoarvot ennen metsänhoitotoimiin ryhty-
mistä. Luontoarvoja on avattu taulukoiden muodossa
myös kaavaselostuksessa. MY-alueille ei kuitenkaan
maankäyttö- ja rakennuslain nojalla voi nykyisellään
asettaa puunkaatoja toimenpiderajoituksen alaisiksi,
joten uuden yleiskaavan laatimisella on osin mahdol-
lisesti negatiivinen vaikutus joidenkin metsäalueiden
luontoarvoille. MY-alueita on runsaasti erityisesti Ke-
ravanjoen varressa sekä Lemmenlaakson etelä- että
pohjoispuolella. Näiden alueiden puusto on tärkeää
erityisesti lepakoiden siirtymäreitin kannalta. Kaavas-
sa väljän pientalorakentamisen AP-h-alueille asetettu
toimenpiderajoitus, joka kattaa puunkaadot, ehkäisee
kuitenkin haittoja varsin tehokkaasti, koska alueet
vuorottelevat MY-alueiden kanssa joen varrella.

Väestönkasvu ja virkistyskäyttö

Suoran maankäytön muutoksista aiheutuvan vaikutuksen ohella väestönkasvun myötä lisääntyvä virkistyskäyttö aiheuttaa vaikutuksia luonnonympäristöön. Lisääntyvä virkistyskäyttö aiheuttaa kulutusta erityisesti luonnonmukaisemmissa kaupunkimetsissä ja viheralueilla. Rakennetussa ympäristössä kasvavan käyttäjämäärän aiheuttamaan viherympäristöjen kulumiseen voidaan varautua laadukkaalla viherrakennamisella.

Kaavaratkaisussa kasvavaan virkistyskäytön paineeseen varaudutaan osoittamalla merkittävimmät lähivirkistysalueet sekä viheryhteydet kaupunkirakenteen keskellä. Virkistysalueisiin kohdistuva käyttöpaine velvoitetaan huomioimaan myös yleismääräyksellä. Virkistysalueille kohdistuvaa käyttöpainetta jakaa edelleen jatkosuunnittelussa varattavat pienemmät paikalliset viheralueet, joilla on merkittävä vaikutus myös asuinalueiden viihtyisyyteen ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen.

6.4. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ja yhdyskunta- ja kaavatalouteen

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Tulevien vuosien vahva kasvu edistää Järvenpään seudullista asemaa tulevaisuuden kaupunkikeskuksena. Kaupunki sijaitsee erinomaisten liikenneyhteyksien varrella kahden radan välisessä kolmiossa ja siksi erityisesti asemanseutujen kehittäminen on kaupungin vetovoimaisuuden kannalta merkittävässä roolissa. Järvenpään keskusta tulee säilyttämään keskeisen asemansa kaupunkirakenteessa.

Yleiskaavaratkaisun mukainen uusi maankäyttö tukeutuu vahvasti jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Kaavassa osoitetut laajennusalueet sijoittuvat kaupunkirakenteen välittömään läheisyyteen ja mahdollistavat olemassa olevien verkostojen tehokkaan hyödyntämisen. Tiivistettävillä alueilla asukastiheyden kasvattaminen lisää alueen elinvoimaa ja luo paremmat edellytykset alueen kehittämiselle sekä palveluiden lisääntymiselle. Uudet alueet sijaitsevat saavutettavuudeltaan pääosin hyvillä sijainneilla. Erityisesti tiivein ja tehokkain kerrostalovaltainen rakentaminen on perustellusti keskitetty joukkoliikenteen saavutettavuuden kannalta asemanseutujen ja radan varren läheisyyteen.

Tiiviiden kaupunkimaisten ja kerrostalovaltaisten alueiden mitoituksessa tavoitteellinen suositus tonttitehokkuudeksi ($et > 1$) voi tuottaa haasteita toteuttamisvaiheessa ja tehokkuudet saattavat jäädä toivottua alhaisemmiksi. Tonttitehokkuuden toteutuminen on kytköksissä muihin maankäyttöliisiin ja kaupunkikuvallisiin reunaehtoihin, kuten pysäköinnin järjestämiseen ja rakennusten korkeuteen, joiden toteuttamisedellytykset vaihtelevat alueittain.

Yhdyskunta- ja kaavatalous

Yhdyskuntarakenteen kehittäminen taloudellisesti edullisella tavalla edellyttää uudisrakentamisen suunnasta ensisijaisesti niille alueille, jotka sijaitsevat mahdollisimman keskeisesti ja ovat jo tehtyjen infrastruktuuri- ja palvelurakennelainvestointien piirissä.

Suurin osa yleiskaavaratkaisun uusista aluevarauksista sijoittuu olemassa olevan kunnallisteknisen infran ja palveluverkon piiriin siten, että alueiden infran toteuttaminen on kaavatalouden kannalta edullista. Osa uusista asumisen aluevarauksista sijoittuu kuitenkin siten, että infran kynnyskustannukset nousevat hyvinkin korkeiksi. Esimerkiksi Vanhankylänniemen uuden pientalovaltaisen asuinalueen toteuttaminen tulee edellyttämään merkittäviä infrainvestointeja. Kaavataloudellisten kriteerien rinnalla uusien asuinalueiden toteuttamiseen vaikuttaa myös pyrkimys monipuoliseen tonttitarjontaan sekä erilaisten asumisen ratkaisujen mahdollistaminen pitkällä aikajänteellä. Lisäksi tavoitteena on luoda erilaisen profiilin omaavia asuinalueita. Tällöin alueiden toteuttamisen kannattavuutta ei voida tarkastella vain kaavatalouden kannalta. Arvio kunnallistekniikan kustannuksista uusien alueiden ja keskeisten kehityskohteiden osalta antaa alustavan arvion tarvittavista investoinneista. Suurin yksittäinen kustannus ja investointipäätös tulee olemaan paineistetun jätevesiviemärin rakentaminen Haarajoelle. Tämän investoinnin jälkeen on edullisempaa kehittää ja ottaa käyttöön myös Haarajoen suunnan reservialueita.

Yleiskaavan toteutumisella on kasvattava vaikutus kiinteistöveron tuottoon uudisrakentamisen myötä. Asukasmäärän kasvaessa kaupungin veropohja kasvaa, joka parantaa edellytyksiä selvittää taloudellisista haasteista. Järvenpään kiinteistönomistajille ja maanomistajille syntyy positiivisia taloudellisia vaikutuksia maan ja kiinteistön arvonnoususta tehostuvan maankäytön ja palveluiden kehittymisen myötä.

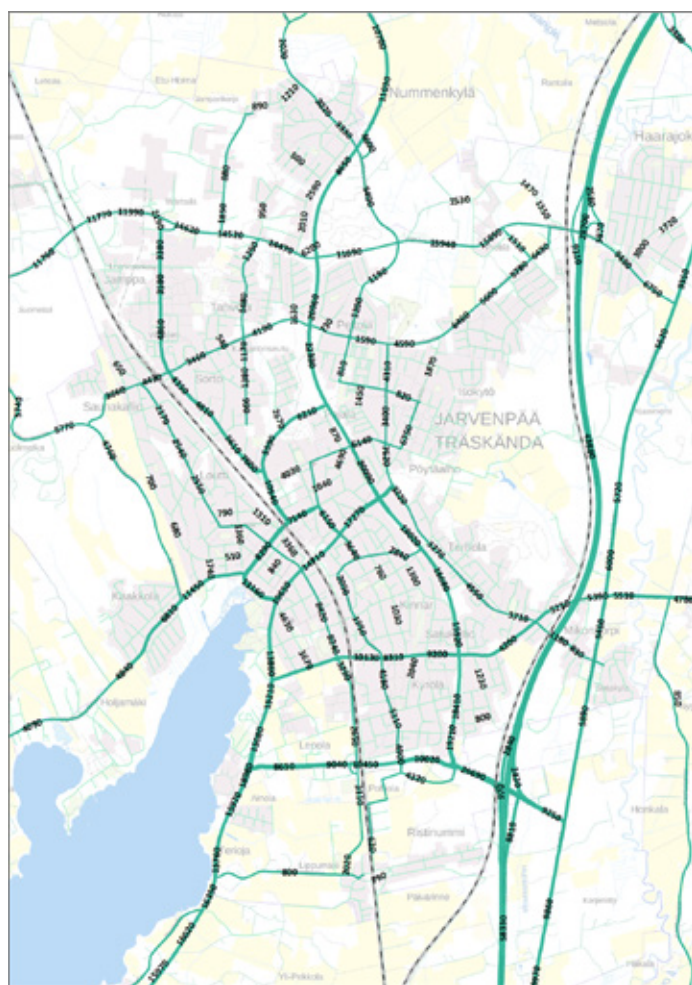
6.5. Vaikutukset liikenteeseen

Sujuvat liikenneyhteydet yhdistävät Järvenpään muihin kaupunkeihin ja koko Helsingin seutuun. Yhdyskuntarakenteessa asumisen, työpaikkojen ja palveluiden keskinäinen sijoittuminen vaikuttaa liikenteen määrään ja laatuun. Yleiskaavaratkaisu ohjaa maankäyttöä voimakkaasti rataliikenteen vaikutuspiiriin ja edistää kaupunkirakenteen eheytymistä, mikä vähentää autoriippuvuutta ja kannustaa kestävien liikkumis-
muotojen valitsemiseen.

Yleiskaavan mahdollistaman maankäytön kehittymisen liikenteellisiä vaikutuksia on selvitetty rakennemallien yhteydessä ja yleiskaavan luonnosvaiheen valmistelun aikana. Erillisiä selvityksiä on

laadittu periaatteellisemmalla tasolla (Trafix, Linea, Akordi 2017), sekä yksityiskohtaisemman liikennejärjestelmäsuunnitelman muodossa (Sitowise 2020). Tämän ohella erillisiä selvityksiä on laadittu Haarajoen katuyhteyden tarpeen arvioinnista (Sitowise 2018) ja rakennemallivaiheessa eri vaihtoehtojen liikenteellisiä vaikutuksia koskien (Strafica 2018a).

Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma pitää yleiskaavan vaikutusten arvioinnin ohella sisällään erityisesti kaupungin hiilineutraaliustavoitteisiin tähtäävän liikenteen toimenpideohjelman ja tavoitteen kaupungin kulkumuoto-osuuksista vuonna 2040.

Kuva 17. Liikennemäärien ennustettu kasvu nykytilasta vuoteen 2040, ja vuoden 2040 ennustettu liikennemäärä kaupungin katuverkolla (Sitowise 2020a)

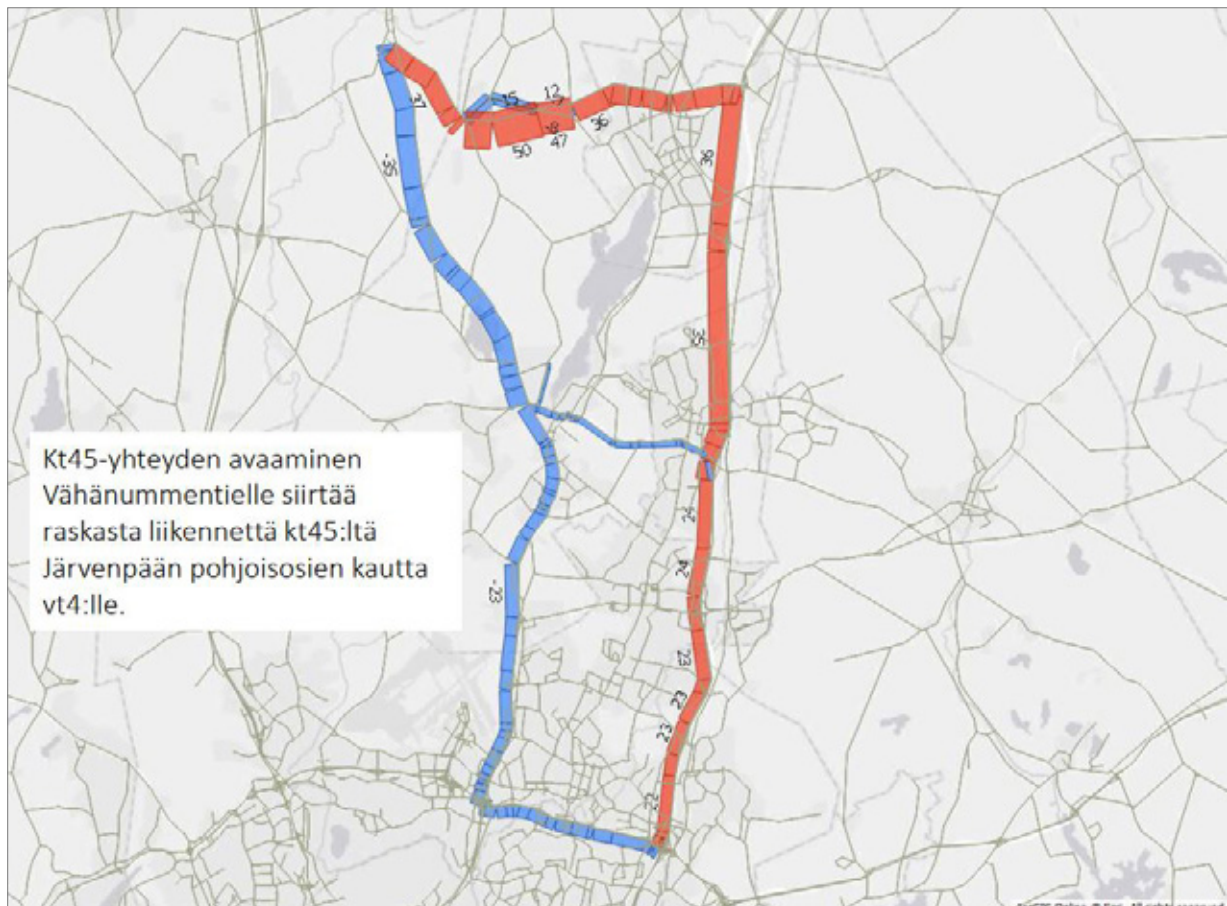
Liikenneverkon toimivuus

Alueen väestömäärän kasvu synnyttää liikennemäärien kasvun myötä liikenneverkon lisääntyntä kuormitusta erityisesti pääväylillä sekä pienemmässä mittakaavassa pääkaduilla ja kokoojakaduilla. Yleiskaavan yhteydessä laaditun liikenne-ennustemallin päivityksen perusteella kaupungin moottoriajoneuvoliikennemäärät kasvavat vuoteen 2040 mennessä noin 30-35 % vuoden 2018 liikennemääriin verrattuna (kuva 17). Liikennemäärän kasvuennuste pitää sisällään kaupungin ja seudun asukasluvun ja yhdyskuntarakenteen kehityksen.

Liikennemäärien kasvu painottuu kaupungin merkittävälle pää- ja kokoojakaduille. Tämän ohella erityisesti liikennemäärien suhteellinen kasvu painottuu voimakkaasti kehittyville alueille, kuten Ainolan aluekeskuksen ja Lepolan asuinalueiden sekä Haara-joen aseman ympäristöön. Osalla vanhemmista asuinalueista liikennemäärien kasvu on hyvin vähäistä tai lähes olematonta.

Merkittäviä liikenteen suuntautumiseen vaikuttavia, yleiskaavassa osoitettuja uusia liikenneyhteyksiä ovat Lepolanväylän jatkuminen Poikkitielle ja Ristinummelle asti, Vähänummentien logistiikkaväylän kehittyminen ja Ainolan aluekeskuksen katujen toteutuminen. Näistä Lepolanväylän jatkaminen Ristinummentielle asti vähentää erityisesti Järvenpääntien kuormitusta ja parantaa keskustan saavutettavuutta. Seudullisesti merkittävin liikennehanke on Vähänummentien logistiikkaväylän kehittyminen, joka vaikuttaa myös seudulliseen raskaan liikenteen suuntautumiseen (kuva 18).

Mallinnuksen perusteella kaupungin katuverkon liikennemäärän muutokset ovat hallittavissa ainakin vuoteen 2040 asti ilman merkittäviä lisäyksiä jo suunniteltuihin katuverkon investointeihin. Mahdollisiin odottamattomiin paikallisiin liikenneverkon toimivuusongelmiin voidaan puuttua liikenteen ohjauksen keinoin niiden ilmettyä.

Kuva 18. Vähänummentien logistiikkaväylän vaikutukset raskaan liikenteen suuntautumiseen seudulla liikenteen iltahupputuntina

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet

Yleiskaavan osoittama maankäytön sijoittuminen tukee merkittävässä määrin kaupungin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittymistä. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne mahdollistaa lähipalveluiden ja liikennejärjestelmän kehittymistä siten, että autoilu ei ole välttämätöntä arjen liikkumistarpeiden tyydyttämiseksi. Erityisesti keskustatoimintojen alueella ja kaupungin ydinkeskustassa tullaan liikennejärjestelmää kehittämään kävely-ympäristöltään viihtyisäksi ja eläväiseksi. Kävely-ympäristön kehittämisessä erityisesti keskustatoimintojen alueiden suunnittelu on tärkeänä osa-alueena huomioitu yleiskaavassa.

Järvenpään pyöräliikennettä on alettu viime vuosien aikana suunnitella huomattavasti aiempaa enemmän ja yksityiskohtaisemmin, kaupungin strategiset tavoitteet huomioiden. Järvenpään kaupungissa pyöräilyn kulkumuoto-osuus on noin 14 %, joka on yksi Helsingin seudun suurimmista. Merkittävimpana syy-

nä pyöräilyn suosioon on pidetty Järvenpään tiivistä kaupunkirakennetta ja laajaa pyörätieverkkoa. Kulkumuoto-osuus ei kuitenkaan ole viime vuosina noussut, toisin kuin useissa muissa kunnissa ja kaupungeissa.

Järvenpäässä on hyväksytty vuonna 2019 pyöräilyn kehittämissuunnitelma (Strafica 2019), joka toimii pohjana yleiskaavassa osoitetuille pyöräilyn pääreiteille. Pyöräilyn edellytyksiä on jatkossa tavoitteena kehittää erityisesti pyöräilyn järjestelyiden laadun parantamisen ja tarkemman suunnittelun kautta. Kaupungissa otetaan vuoteen 2040 mennessä laajalti käyttöön yksisuuntaiset pyörätieratkaisut, jotka nostavat pyöräilyn asemaa liikkumismuotona suhteessa autoiluun ja luovat myös edellytykset parempien kävelyolosuhteiden syntymiselle. Yleiskaava ohjaa erityisesti kaupungin sisäisen liikenteen painopistettä pyöräilyn kehittämiseen, mutta myös kuntarajoja ylittäviä merkittäviä pyöräteiden kehittämistarpeita on tunnistettu. Erityisesti radan varren Järvenpää-Kerava-yhteyden toteutumisesta tulisi edistää kuntien kesken yhteistyötä.

Kuva 19. Joukkoliikenteen kehityskäytävien ja rautatieasemien suhde väestötiheyteen vuonna 2020 ja 2040. Vuoden 2040 tilanteessa osa A- alueista näkyy alle 20as/ha alueina, vaikka suurempikin väestötiheys on niillä mahdollinen

Joukkoliikenne

Järvenpään joukkoliikenteen ehdoton painopiste nyt ja tulevaisuudessa ovat pääradan ja oikoradan mahdollistamat junaliikenteen yhteydet Järvenpään, Ainolän, Saunakallion ja Haarajoen asemille. Järvenpään

ulkopuolelle suuntautuvista matkoista lähes viidenes tehdään junaa käyttäen, päivittäisen matkustajamäärän noustessa noin 13 000 matkaan. Kaupungin sisäisissä matkoissa junaliikenne ei näyttäydy kovin tärkeänä liikkumismuotona tiiviin kaupunkirakenteen vuoksi. Helsingin seudun liikenteen (HSL) liikkumis-

tutkimusaineiston mukaan Järvenpäästä junaa käytetään erityisesti Helsinkiin, Espooseen, Hyvinkäälle ja Vantaalle suuntautuvien työmatkojen pääsääntöisenä kulkumuotona.

Nykytilassa alle prosentti järvenpääläisten tekemistä kaupungin sisäisistä matkoista tehdään joukkoliikenteellä. Kaupungin sisäisessä liikenteessä joukkoliikenteen rooli tulee säilymään kaupungin tiivistä rakenteesta ja joukkoliikenteen kanssa kilpailevan pyöräilyn edistämisen toimenpiteistä johtuen suhteellisen vähäisenä. Kuitenkin yleiskaavan erityisesti asemakeskusten yhteyteen osoittama tehokas maankäyttö edistää sekä juna- että bussiliikenteen toimintamahdollisuuksia tulevaisuudessa. Asemien yhteydessä on tärkeää tulevaisuudessakin varmistaa myös riittävä autojen ja pyörien liityntäpysäköintikapasiteetti, joka mahdollistaa joukkoliikenteen käyttämisen matkan pääasiallisena liikkumismuotona.

Yleiskaavassa osoitettavilla joukkoliikenteen kehityskäytävillä luodaan edellytykset myös sisäisen bussiliikenteen pitkäjänteisemmälle suunnittelulle. Bussiliikenteen käyttöä sisäisessä liikenteessä tulee toteutuessaan lisäksi edistämään Järvenpään mahdollinen liittyminen HSL:n jäseneksi vuoden 2022 alusta (KV 21.10.2019 § 69) tulee myös osaltaan edistämään bussiliikenteen roolia kaupungin sisäisissä matkoissa. HSL:ään liittyminen mahdollistaisi yhtenäisemmän ja laadukkaamman matkustajainformaation sekä junien ja bussien yhtenäiset lipputuotteet.

Kuvassa 19 on esitettyä nykyinen ja ennustettu väestötiheys suhteessa joukkoliikenteen kaavamerkintöihin. Vähintään 20 as/ha asukastiheyttä pidetään taloudellisesti kannattavan joukkoliikenteen minimitiheytenä. Tulee kuitenkin huomioida, että joukkoliikenteen kannattavuus riippuu useasta tekijästä, jotka täytyy arvioida tapauskohtaisesti (Söderman ja Saarela 2011). Etenkin asemanseudut voivat tämän yleiskaava-

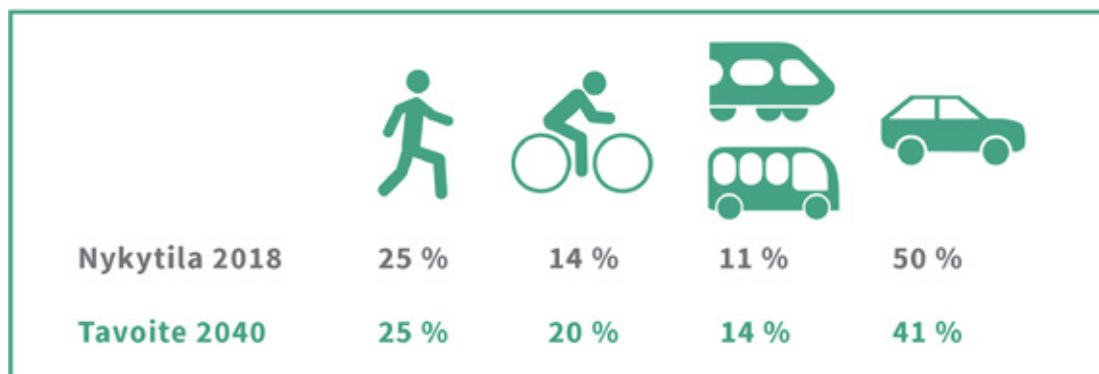
ratkaisun puitteissa kehittyä selvästi tehokkaammiksi.

Nyt ja tulevaisuudessa heikoimmin joukkoliikenteen palveluiden äärellä ovat Länsi-Järvenpään Saunakallioon, Kaakkolaan ja Vanhankylänneeseen osoitetut uudet asuinalueet sekä koillisen Järvenpään asuinalueista Kyrölä ja Satukallio, joiden osalta palvelutaso tulee kuitenkin todennäköisesti parantumaan.

Liikenneturvallisuus

Moottoriajoneuvoliikenteen määrän lisääntymisellä saattaa olla heikentävä vaikutus liikenneturvallisuuteen katuverkolla, mikäli kaupunki ei toimi aktiivisesti turvallisuuden edistämiseksi. Yleiskaavassa elinympäristön turvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota julkisten palveluiden (PY) ja asuinalueiden aluevarausmerkintöjen määräyksissä, myös liikenneturvallisuutta koskien. Yleiskaava velvoittaa näin ollen kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota koulureittien turvallisuuteen. Erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen halutaan kiinnitettävän niillä reiteillä, joita liikenneturvallisuuden kannalta heikommassa asemassa olevat pääasiassa käyttävät.

Järvenpään katuverkolla on hyvä liikenteen välityskyky, joten katuverkkoa ei jouduta rakentamaan merkittävässä määrin lisää. Liikenneturvallisuuden edistämistoimenpiteitä tullaan kuitenkin todennäköisesti tarvitsemaan keskeisissä liittymissä, kuten Pohjoisväylällä ja Vähännummentiellä erityisesti logistiikkayhteyden kehittämisen myötä. Valtaosa liikenneturvallisuuden edistämistoimenpiteistä tehdään kuitenkin yleiskaavaa yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Tällaiseen suunnitteluun kuuluu muun muassa asuntokatujen liikenneympäristön rauhoittaminen sekä pyöräilyn kehittämissuunnitelman esittämät toimenpiteet.

Kuva 20. Järvenpään asukkaiden kulkumuotojakauman tavoitteet

Järvenpääläisten liikkuminen 2040

HSL ja Helsingin seudun kunnat laativat säännöllisin väliajoin liikkumistutkimuksen, jossa selvitetään kyselytutkimuksen keinoin asukkaiden liikkumistottumuksia. Liikkumistutkimusaineistoa käytetään Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnassa sekä esimerkiksi Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelmassa käytettyjen liikenne-ennustemallien kehittämisessä. Liikkumistutkimuksen tuloksena saatava kulkumuotojakauma on usein käytetty kuvaaja kuntien asukkaiden tekemien matkojen suhteellisista kulkumuotovalinnoista.

Liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä laadittiin Järvenpään kaupungille kulkumuotojakaumatavoite vuoteen 2040 (kuva 20). Asetettujen tavoitteiden taustalla vaikuttivat muun muassa kaupungin hiilineutraaliustavoite, kansallinen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma ja MAL 2019-suunnitelman kestävien kulkumuotojen tavoite.

Pyöräilyn kulkumuoto-osuus pyritään nostamaan nykyisestä 14 %:sta 20 %:iin. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää pyöräilyn kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteutumista sekä muita pyöräiliikenteen kilpailukykyä parantavia ratkaisuja.

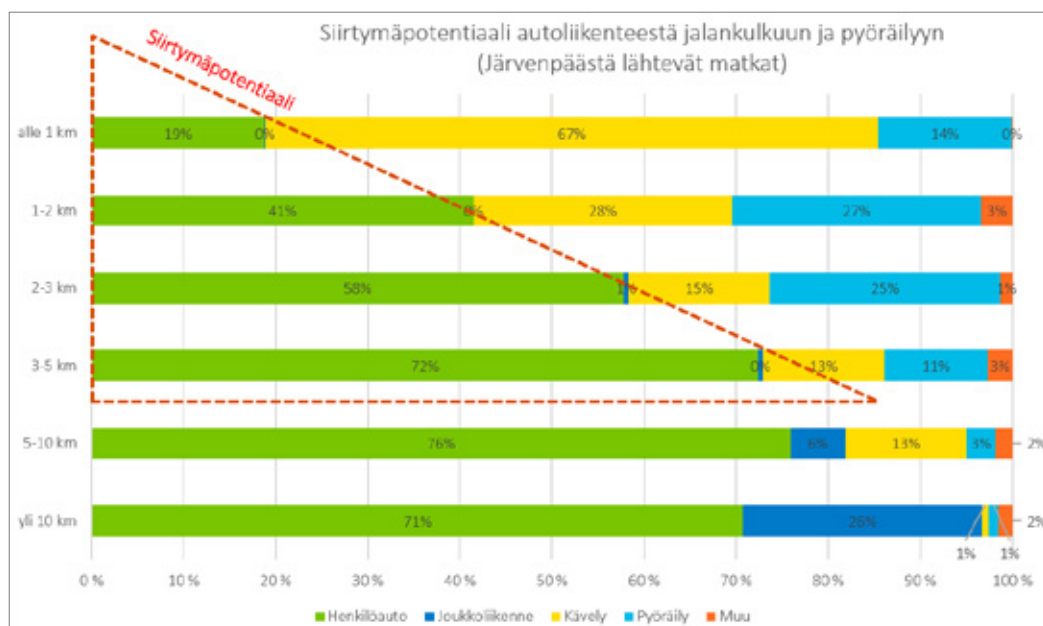
Jalankulun osalta 25 %:n kulkumuoto-osuus pyritään säilyttämään ennallaan. On oletettavaa, että pyöräilyn kulkumuoto-osuuden tavoitellusta kasvusta osa muodostuu pyöräilyn houkuttelevuudesta jalankulun rinnalla. Jalankulun toivotaan olevan ensisijainen kulkumuoto erityisesti keskusta-alueella, yleisesti asemien läheisyydessä ja päivittäisten palvelujen sijoituksessa sekoittuneesti asumisen kanssa. Näillä alu-

eilla tulee kiinnittää erityistä huomiota kävely-ympäristön viihtyisyyteen.

Joukkoliikenteen osalta kulkumuoto-osuuden nostamistavoite 11 %:sta 14%:iin koostuu sekä juna- että bussiliikenteen suosion kasvusta. Joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta on Järvenpäässä vaikeaa kasvattaa, sillä valtaosa pendelöivistä järvenpäälaisistä käyttää jo nyt junaa pääasiallisena kulkumuotonaan. Seudullisessa liikenteessä vaihtoehtoina tulevat käytännössä jatkossakin olemaan juna- ja bussiliikenne tai henkilöautoilu.

Kestävien kulkumuotojen käytön kasvun tavoitellaan Järvenpäässä tulevan siirtymänä henkilöautoliikenteestä. Henkilöautoilun kulkumuoto-osuuden laskun tavoitellaan tulevan nimenomaan lyhyistä matkoista, joilla on HSL:n liikkumistutkimuksen mukaan hyvä siirtymäpotentiaali kestäviin liikkumismuotoihin.

Autoliikenteellä tulee jatkossakin olemaan tärkeä rooli järvenpääläisten liikkumisessa. Autoliikenteen kulkumuotojakauman laskusta huolimatta autoliikenteen absoluuttinen määrä kasvaa vuoteen 2040 mennessä. Kulkumuotojakauman muutos autoiluista muihin liikkumismuotoihin syntyy mm. ihmisten liikkumistottumuksiin vaikuttamisesta, joka käytännössä tapahtuu pitkällä aikavälillä autoilun kilpailukyvyyn mahdollisesti heikentyessä ja muiden kulkumuotojen palvelutason parantuessa. Lähipäästöttömien ajoneuvojen osuuden kasvaessa ja teknologian kehittyessä autoliikenteen vaikutus hiilidioksidipäästöihin laskee. Voi siis olla, että kaupungin kulkumuotojakaumaa ohjaaviin hiilineutraaliustavoitteisiin päästää siitä huolimatta, saavutetaanko tavoiteltu kulkumuotojakauma, vai ei.

Kuva 21. siirtymäpotentiaali autoliikenteestä jalankulkuun ja pyöräilyyn. Kuvassa esitetty Järvenpäästä lähtevien matkojen kulkutavat eri matkapituuksilla (HSL liikkumistutkimus 2018)

6.6. Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaupunkikuva ja täydennysrakentaminen

Täydennysrakentaminen ja tiivistäminen muuttavat kaupunkikuvaa erityisesti keskusta-alueen ympäristössä ja asemanseuduilla. Korkea rakentaminen tulee muuttamaan kaupungin siluettia suurmaisemassa ja korostamaan kaupunkirakenteen painopistealueita. Merkittävin korkea rakentaminen kuitenkin kohdistuu voimaan jäävän Keskustan osayleiskaava 2030:n alueelle, eikä yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa keskitytä siksi näihin vaikutuksiin. Korkean rakentamisen sekä kaupunkitilan ja -rakenteen kehittyminen muodostavat nykyistä vaihtelevampaa ja mielenkiintoisempaa kaupunkiympäristöä ja vahvistavat kaupunki-identiteettiä koko Järvenpään alueella. Samalla korkean rakentamisen ja kaupunkirakenteen tiivistämisen vaikutukset voidaan kokea myös suurena kontrastina tai jopa kielteisenä erityisesti suhteessa olemassa olevaan, pienipiirteisempään asuinrakenteeseen.

Vahva tiivistäminen edellyttää kaupunkikuvalisestisesti hallittua suunnittelua, jonka tulee perustua riittäviin kokonaisvaltaisiin selvityksiin kaupunkirakenteen toteuttamisen vaiheistuksesta, mittakaavallisista vaikutuksista ja uuden rakentamisen kytkeytymisestä vanhaan rakenteeseen. Tehokkaassa rakentamisessa tulee huomioida mittakaavaltaan ja laatutekijöiltään viihtyisän kaupunkitilan syntyminen. Yleiskaavan toteutuminen mahdollistaa keskustan reuna-alueiden kaupunkirakenteen muuttumisen vaihteittain tehokkaammin rakennetuiksi alueiksi. Näillä alueilla tulee huomioida muuttuvan kaupunkirakenteen vaikutukset ja suhde pienempimittakaavaiseen ja säilyvään kaupunkirakenteeseen. Myös viherympäristön laadun kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota kaupunkirakenteen tiivistämisen yhteydessä.

Tiivistyvä radanvarsi mahdollistaa uutta kaupunkimaista ilmettä Järvenpäälle ja vahvistaa seudullista nauhakaupunkirakennetta. Asemanseutujen keskuksiin sijoittuu voimakkain rakentaminen, joka korostaa asemanseutujen aluekeskusmaista luonnetta. Asumisen keskittäminen asemanseuduille vaikuttaa lähiympäristön laadun kriteereihin. Asemakeskusten laatutekijöihin ja toimintoihin tulee hankesuunnittelussa ja asemakaavoitusvaiheessa kiinnittää erityistä huomiota, jotta syntyy viihtyisää ja houkuttelevaa asuinympäristöä.

Oikoradan ja moottoritien varrelle toteutuvat työpaikka-alueet tuovat näkyvän ja hyvin saavutettavan sijainnin yrityksille. Yritysalueiden toteuttamisessa on kuitenkin riskinä, että syntyy kaupunkikuvallisesti sekavaa ja epämiellyttävää ympäristöä. Kaupunkiku-

van kannalta haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää kiinnittämällä huomiota kaupunkikuvallisiin laatutekijöihin kaavoituksessa, tontinluovutuksessa ja rakennuslupavaiheessa erityisesti tärkeimpien kulkuyhteyksien varrella.

Maisema

Maisemakuva muuttuu, kun nykyisiä luonto- ja virkistysalueita sekä maa- ja metsätalousalueita muutetaan rakentamisen alueiksi. Yleiskaavan toteuttaminen laajentaa ja täydentää vaihteittain nykyisiä asuin- ja työpaikka-alueita. Uuden yleiskaava 2040:n tausta-aineistoksi on laadittu Järvenpään yleiskaavaluonnoksen maisemaselvitys (Ramboll 2019). Selvitys täydentää vuonna 2000 koko kaupungin alueelle laadittua maisemaselvitystä merkittävien muutosalueiden osalta. Muutosalueita sijaitsee osin maisemallisesti merkittävässä kohdissa, kuten Vanhankylänniemessä, Eriksnäsin peltoalueella, Isokydössä, Mikonkorvessa ja Länsi-Ristinummella.

Vanhankylänniemessä asuinalueen toteuttaminen muuttaa maisemaa merkittävästi, erityisesti tarkasteltaessa aluetta pohjoisesta. Rakentamisen sijoittuminen tienvarteen ja entisen terveystakeskuksen alueelle vähentää maisemallisia vaikutuksia, jotka ovat suuremmat avoimella peltoalueella. Rakentamisella voi olla vaikutuksia kaukomaisemaan esimerkiksi tarkasteltuna aluetta järven itäpuolelta, Sipoontien suunnalta. Vaikutuksia voidaan lieventää asutuksen sijoittamisella, säästämällä olemassa olevaa puustoa ja sovittamalla rakentamiskorkeudet ympäröivään puustoon. Vanhankylänniemen alue soveltuu selvitysten perusteella kuitenkin maisemakuvallisesti tarkasteltuna kohtalaisesti rakentamiselle. Keskeistä on laajan peltoalueen ja näkymien säilyminen riittävän yhtenäisinä.

Eriksnäsin peltoalueella uusi rakentaminen on suositeltua sijoittaa täydentämään olemassa olevaa kaupunkirakennetta nykyisen rakentamisen yhteyteen ja olemassa olevaa puustoa säästämällä. Rakentamisen sijoituessa Eriksnäsinpellon reunoille säilyy laajempi yhtenäinen peltoalue avoimena ja alueen merkittävä näkymälinja säilyy.

Isokydössä uusi rakentaminen tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa rakennetummaksi ja pienentämään laajan peltoalueen kokoa sen länsireunalta. Uusi rakentaminen on suositeltua sijoittaa nykyisen laajan asuinalueen ja puustoisien reunavyöhykkeen yhteyteen, jolloin maisemallisesti merkittävän laajan pelto-

alueen reunavyöhykkeet eivät muutu merkittävästi nykyisestä. Alueen maankäytönsuunnittelun yhteydessä tulisi säilyttää keskeisimpiä näkymälinjoja.

Mikonkorvessa nykyinen avoin maisematiila rakentuu ja sulkeutuu, jolloin alueen avoin luonne ja nykyinen toiminta muuttuu. Rakentamisen sijoituksessa olemassa olevan teollisuusalueen yhteyteen maisemallisten vaikutusten voidaan nähdä olevan vähemmän haitallisia. Rakennusten vaihtelevalla massoittelulla ja ympäristön maisemoinnilla voidaan vähentää rakentamisen aiheuttamia maisemallisia muutoksia. Vaikka maisemakuva muuttuu tietyillä alueilla merkittävästikin, voidaan maiseman ominaispiirteet tunnistavalla suunnittelulla ja toteutuksella luoda alueille uusia monipuolisia ja laadukkaita asuinalueita.

Yleiskaavan M- ja MY-alueilla voi syntyä maisemahaittoja, jos laajoja avohakkuuta toteutetaan tai hakkuuaukeat sijoittuvat asutuksen, virkistysreittien, rantojen tai pellonreunan läheisyyteen. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista puunkaatojen ohjaamista toimenpiderajoituksen avulla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla ja näin ollen myöskään maisemallisesti arvokkaita peltojen keskelle sijoittuvia metsäsaarekkeitä ei voida suojella, jos ne ovat yksityisomistuksessa. Muille metsäisille alueille on yleiskaavassa asetettu toimenpiderajoitus koskemaan myös puunkaatoja ja se on voimassa myös asemakaavoitetuilla alueilla.

Kulttuuriympäristö ja -perintö

Kaavan toteutumisella on vaikutusta valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) sekä maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen maisemakuvaan Länsi-Ristinumella (Tuusulan Rantatien kulttuurimaisema) ja Vanhankylän pelloilla. Uusien alueiden rakentaminen tulee muuttamaan kohtalaisen merkittävästi alueiden maisemallisia ominaispiirteitä, jotka muodostuvat ensisijaisesti metsäsaarekkeiden välisistä laajoista avoimista peltoalueista.

Länsi-Ristinumella keskeisen osan Tuusulan Rantatien kulttuuriympäristöä muodostavat kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät taiteilijahuvilat pihapiireineen sekä maa- ja kotitalouden oppilaitokset. Alueen keskeisenä kulttuuriarvona on Sibeliuksen Ainolan alue, joka sijaitsee näkyvällä paikalla metsäisellä mäellä pellon ympäröimänä. Ristinumella alueen avoin laaja peltomaisema on jo nyt pirstaloitunut koillis- ja lounaiskulmasta yksittäisten alueiden rakennuttua. Uusimmat koilliskulman asuinalueet korostuvat toistaiseksi maisemakuvassa sijaitessaan toisistaan erillisinä saarekkeina. Tulevan rakentamisen sijoituksessa nykyisten asuinalueiden yhteyteen voi se täydentää alueen nykyistä maisematilaa ja sen reunaa. Vaikka yleiskaavan

toteutuminen muuttaa alueen maisemakuva, ottaa se samalla huomioon rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymisen varaamalla riittävästi viheralueita kohteiden ympäristöön sekä säilyttämällä tärkeät avoimet näkymät suurmaisemassa. Tuleva korkea rakentaminen Ainolan aseman ympäristössä muuttaa alueen luonnetta laajemmin kaupunkimaisemmaksi, jolloin myös selkeät avoimet maisematilat ja vanhempi rakennuskanta korostuvat. Rakennusten korkeuksilla ja massoittelulla voidaan vaikuttaa siihen, miten rakentaminen saadaan sovitettua maisemaan.

Voidaan katsoa, että Länsi-Ristinummen alueen yhdyskuntarakenteen osittainen muutos maanviljelytoiminnasta asumiseen ei heikennä merkittävästi alueen RKY 2009:n mukaisia arvoja ja kulttuuriympäristön ominaispiirteiden voidaan katsoa säilyvän. Arvokkailla kulttuuriympäristöalueilla rakentaminen tulee yhteensovittaa ympäristöön siten, että maisemalliset ja kulttuurihistoriallisten kohteiden miljöiden arvot ja historialliset kerrostumat säilyvät ja näkyvät ympäristössä. Vaikutusten lieventämisen kannalta keskeistä on rakentamisen mittakaava ja etäisyys Sibeliuksen Ainolan alueesta ja keskeisten näkymien ja peltoalueiden säilyminen rakentamattomina. Avoimet peltomaisemat ovat keskeisiä maisema-arvoja alueella, ja niiden säilyminen maisemallisen maankäytösuosituksen osoittamalla alueella on kriittistä haitallisten maisemavaikutusten minimoimisessa (Ramboll 2019). Maisemakuvallisesti tärkeän Ristinummen peltoalueen rakentuessa on syytä huomioida myös alueen virkistysreitistön kehittämisen ja hulevesien luonnonmukaisen hallinnan mahdollisuudet.

Paikallisen kulttuuriympäristön osalta kaavaratkaisu vahvistaa kaupungille historiallisesti ja imagollisesti tärkeitä kohteita. Kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa osoitettujen arvokkaiden rakennetun ympäristön kohteiden esittäminen kahdessa eri luokassa osoittaa keskeisimmät suojellut ja suojeltavat kohteet turvaten erityisesti niiden suojelutarpeen. Rakennetun ympäristön suojelemisella vahvistetaan kaavassa kaupungin identiteettiä ja omaleimaista kehityspolkua, mikä edistää ulkoapäin Järvenpään kaupungin tunnettuuden lisääntymistä ja sisältäpäin kaupunkilaisten kiinnittymistä kotiseutuunsa ja oman alueidentiteetin vahvistumista.

Muinaismuistokohteiden säilymistä edistää niiden esittäminen yleiskaavassa. Kiinteä muinaisjäännös Änäs kohdalle Mikonkorven kaupunginosassa on osoitettu mahdollisuus Intron työpaikka-alueen laajenemiseen. Muinaismuistoalueiden päälle voidaan pääsääntöisesti osoittaa rakentamista vasta sen jälkeen, kun kohde on tutkittu, jolle siellä havaita muinaisjäännöksiä.

6.7. Vaikutukset ilmastoon ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen

Yleiskaavoituksessa tehtävillä yhdyskuntarakenteen ohjaamisen, liikkumisen ja viherrakenteen perusratkaisuilla on vaikutusta sekä alueella syntyvien päästöjen määrään että alueen kykyyn sopeutua muuttuvaan ilmastoon. Tässä vaikutusarvioinnissa keskitytään kaavaratkaisun laadulliseen arviointiin päästöjen vähentämisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta. Tarkempia päästölaskelmia ja skenaariotarkasteluja on esitetty resurssiviisauden tiekartan skenaariotarkastelussa (Styrman & Monni 2019) ja liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Sitowise 2020a).

Järvenpään kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämä tarkoittaa, että Järvenpään alueella syntyviä päästöjä tulisi vähentää vähintään 80 % vuoden 1990 tasosta, sekä kompensoida jäljelle jäävät päästöt esimerkiksi hiilinelujen, muualla tehtävien päästövähennysten tai hiilensidonnan kautta. Myös seudullisesti Järvenpää on sitoutunut sekä Uudenmaan maakunnan päästötavoitteeseen (hiilineutraalius 2035 mennessä) että MAL-suunnitelmaan, jonka tavoitteena on, että liikenteen kasvihuonekaasujen päästöjen tulee vähentyä vähintään 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Samoin Suomi on asettanut tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä.

Keskeisimmät päästösektorit liikenne ja energia

Päästösektoreista yleiskaavoituksella voidaan vaikuttaa merkittävimmin liikenteen, energiantuotannon ja energiankulutuksen päästöihin. Yleiskaavalla luodaan siis edellytykset kokonaispäästöjen kannalta erittäin keskeisille sektoreille. Järvenpäässä tiiliikenteen osuus kokonaispäästöistä on noin 37 %, kun keskimäärin Suomessa liikenteen päästöjen osuus on 25 %. Rakennusten lämmitys tuottaa Järvenpäässä noin 35 % kaikista päästöistä ja sähkönkulutus noin 12 %. Yksin maankäytön ratkaisut eivät kuitenkaan ratkaise päästökehitystä, vaan esimerkiksi liikkumistottumusten ja energiankulutuksen kannalta olennaisia ratkaisuja tehdään kaikilla suunnittelutasoilla ja kaupungin palvelutuotannossa.

Järvenpään päästöt kääntyivät laskuun vuoden 2010 jälkeen, ja tällä hetkellä kokonaispäästöt ovat noin 34 % pienemmät kuin vuonna 1990. Viime vuosina päästö määrä ei kuitenkaan ole juuri vähentynyt, ja tulevana vuosina kaupungin kasvu asettaa lisähaasteen päästövähennyksille. Kokonaispäästöjä tulee pystyä vähentämään samaan aikaan, kun asukasluku kasvaa merkittävästi. Yleiskaavan mahdollistamalla väestön-

kasvulla (noin 60 000 asukasta vuonna 2040) hiilineutraalius tarkoittaisi, että asukaskohtaisten päästöjen tulisi olla vain noin viidesosa nykyisestä (78 %:in vähennys asukaskohtaisiin päästöihin, laskenta perustuu hiilineutraaliuden skenaariolaskelmiin, Styrman & Monni 2019).

Merkittävimmin kasvihuonekaasupäästöjä lisäävät kaupungin kasvun myötä lisääntyvä henkilöautoliikenne sekä sähkön- ja lämmönkulutus. Vaikka väestönkasvu asettaa huomattavan haasteen, se tuo myös merkittäviä mahdollisuuksia erityisesti liikenteen päästöjen vähentämiselle. Kasvava väestöpohja ja kasvun ohjaaminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen luovat edellytykset joukkoliikenteen palvelutason nostamiselle ja siten autoriippuvuuden vähenemiselle sekä liikkumistarpeen vähentämiselle monipuoliseman lähipalvelutarjonnan kautta.

Kasvavan väestön myötä kasvaa myös alueen vaikuttavuus kokonaispäästöihin seudullisesti ja kansallisesti. Seudullisesti tarkasteltuna rakentamisen keskittäminen asemanseuduille on päästövaikutusten kannalta järkevää. Merkittävän väestönkasvun mahdollistava suunnittelu asettaa kuitenkin myös kasvavan vastuun koko suunnitteluprosessille kiinnittää huomiota vähäpäästöisiin ja ilmastoviisasta asumista edistäviin ratkaisuihin koko suunnitteluprosessissa. Energia- ja liikkumistarpeen potentiaalinen kasvu on huomioitava kaikessa suunnittelussa, jotta ei hukata tiiviin kaupunkiasumisen mahdollisuuksia asukaskohtaisten päästöjen vähentämisessä.

Järvenpäässä yleiskaavan keskeisimpiä ohjauskeinoja päästöjen vähentämiseksi ovat yhdyskuntarakenteen eheyden säilyttäminen, olemassa olevaan infrastruktuuriin tukeutuminen sekä riittävän aluetehokkuuden varmistaminen uusilla ja olemassa olevilla alueilla. Näillä ratkaisuilla edesautetaan rakentamattoman alueen säilymistä, liikkumistarpeen vähentämistä ja kestävien kulkumuotojen osuuden lisääntymistä, sekä ehkäistään energiatarpeen kasvua pitkällä aikavälillä. Lisäksi kaavaratkaisulla parannetaan edellytyksiä liikkumistarpeen vähenemiselle ja kestävien kulkumuotojen osuuden lisäämiselle.

Erityisesti liikkumistottumuksiin vaikuttavat ratkaisut ovat keskeisiä päästövähennysten kannalta. Liikenteen aiheuttamat välittömät kasvihuonepäästöt koostuvat pääosin autoliikenteestä. Autoliikenteen päästöjä voidaan leikata vähentämällä liikennesuoritetta, lisäämällä kestävien kulkumuotojen osuutta ja käyttämällä autoliikenteessä vaihtoehtoisia käyttövoimia, kuten uusiutuvalla energialla tuotettua sähköä tai biokaasua. Yleiskaavan lisäksi tarvitaan kuitenkin lukuisia muita toimenpiteitä liikenteen päästöjen vä-

hentämiseksi tavoitetasolle. Näitä keinoja on tarkasteltu Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelmassa (Sitowise 2020a).

Yhdyskuntarakenne ja energiatalous

Järvenpää on pinta-alaltaan pieni ja siten väistämättä yhdyskuntarakenteeltaan eheä kaupunki seudullisesti tarkasteltuna. Suuremmassa mittakaavassa yleiskaavan keskeisimpiä ilmastomuutoksen hillintää tukevia ratkaisuja onkin raideliikenteeseen tukeutuvan asumisen ja työpaikkojen mahdollistaminen, jonka tarkoitus on osaltaan ehkäistä yhdyskuntarakenteen hajautumista seudullisella tai maakunnallisella tasolla.

Olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja infrastruktuuriin tukeutumalla vähennetään infrarakentamisen tarvetta (muun muassa uusi katu- ja vesijohtoverkosto). Yleiskaavaratkaisu ohjaa tähän mahdollistamalla nykyistä voimakkaampaa täydennysrakentamista (tehokkuudeltaan joustavat A-merkinnät asemanseuduilla) sekä osoittamalla uudet asuinalueet pääsääntöisesti olemassa olevan kaupunkirakenteen jatkoksi. Uusista asuinalueista ainoastaan Vanhankylänniemen pientaloalue sijoittuu selvästi irti nykyisestä kaupunkirakenteesta. Tässäkin tapauksessa alue tukeutuu kuitenkin olemassa olevaan katuverkostoon. Sen sijaan vesihuollon toimivuuden varmistamiseksi Vanhankylänniemen rakentaminen edellyttää uuden vesijohdon vetämistä alueelle. Aluetta kuitenkin kehitetään myös matkailuun, joten tarve uudelle yhdyskuntatekniikalle voisi ylittyä asumisesta huolimatta.

Tukeutuminen olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen mahdollistaa myös energiaratkaisuissa olemassa olevan kaukolämpöverkoston hyödyntämisen sekä verkoston laajentamisen uusille alueille. Järvenpäässä tuotetaan kaukolämpöä ja sähköä biovoimalaitoksessa. Voimalaitos käyttää pääosin uusiutuvia energianlähteitä, joten se on tällä hetkellä varteenotettava vähäpäästöinen lämmitysratkaisu.

Merkittävimmät uudet alueet Ainolan ja Haarajoen asemien ympäristössä ovat mitoitukseltaan tehokkaita ja jatkavat olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, joten kaukolämpöverkkoa olisi todennäköisesti kannattavaa laajentaa kyseisille alueille niiden rakentuessa. Myös Haarajoen asemanseutu ja Laurilantien varsi olisivat potentiaalisia alueita verkon laajentamiselle. Vielä voimakkaampi energiasektorin päästöjä hillitsevä vaikutus olisi kuitenkin esimerkiksi maalämpö- tai aurinkoenergiaratkaisuilla. Myös uudet pientaloalueet, joille kaukolämpöverkon laajentaminen ei välttämättä ole ensisijainen ratkaisu, on siis mahdollista toteuttaa päästötavoitteita tukevin lämmitysratkaisuin paikallisella uusiutuvan energian tuotannolla. Yleiskaavalla ei voida vaikuttaa lämmitys-

tapavalintaan, mutta kaavaratkaisu ei siis estä energiasektorin päästöjen vähentämistä alueella.

Järvenpään pienen pinta-alan vuoksi mahdollisuudet esimerkiksi laajoille tuulivoimapuistoille tai aurinkopaneelikentille ovat hyvin rajalliset. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kuitenkin esimerkiksi aurinkovoimalan sijoittumisen suojaviheralueelle moottoritien yhteyteen.

Aluetehokkuus ja toimintojen sijoittuminen

Riittävällä aluetehokkuudella luodaan edellytykset kattavalle joukkoliikenteelle sekä palveluiden tarjonnalle asutuksen ja työpaikkojen lähellä. Tällä hetkellä 72 % järvenpäälaisistä asuu alueella, jolla on joukkoliikenteen kannalta riittävä väestöpohja. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa tilanteen, jossa 79 % asukkaista asuisi joukkoliikenteen toteutumisen kannalta riittävän tiiviillä alueella. Lisäksi kaavaratkaisu sallii monin paikoin tiivistämisen olemassa olevilla alueilla ja on ratkaisultaan joustava erityisesti asemanseuduilla. Tätä tiivistämistä ei ole huomioitu asukastiheyden tarkasteluissa.

Yleiskaavaratkaisu ohjaa siis kasvua tiiviimpään ja tehokkaampaan rakenteeseen, mikä edesauttaa liikkumistarpeen vähentämistä sekä kestävien kulkumuotojen käyttöä. Toisaalta yleiskaavan tavoitevuonna 2040 yhä noin joka viidennen voidaan arvioida asuvan joukkoliikenteen kannattavuuden kannalta liian väljillä alueilla. Järvenpäässä välimatkat ovat kuitenkin lyhyitä, joten väljemmilläkin alueilla on hyvät edellytykset kestäväälle liikkumiselle, esimerkiksi pyöräilyyn ja raideliikenteeseen tukeutuen. Asukastiheyden riittävyyttä suhteessa joukkoliikenteen kehittämiseen sekä asemanseutujen potentiaalin hyödyntämiseen on käsitelty tarkemmin liikenteen vaikutusarvioinnin yhteydessä.

Riittävän aluetehokkuuden lisäksi yleiskaavaratkaisulla on pyritty tukemaan lähipalveluita ja siten liikkumistarpeen vähentämistä joustavilla kaavamääräyksillä. Kaikille asumisen alueille sallitaan lähipalveluiden sijoittuminen ja asemien ympäristöt on osoitettu C-merkinnällä, joka sallii monipuolisesti palveluiden, työpaikkojen ja asumisen sijoittumisen. Samalla palvelukeskittymiä ohjataan joukkoliikenteen solmukohtiin. Yleiskaavassa osoitetut tiivistyvät ja uudet työpaikkakeskittymät sijoittuvat asemanseutujen lisäksi autoliikenteen solmukohtiin. Tämä voi aiheuttaa lisääntyvää autoiluun nojaavaa työmatkaliikennettä. Vaikutuksia voidaan ehkäistä panostuksilla liikkumisen ohjaukseen työmatkaliikkumisessa sekä parantamalla pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteyksiä raideliikenteen asemien ja työpaikkakeskittymien välillä.

Kuva 22. Kokonaispäästöjen kehitys ja skenaariolaskennan tulokset. Hiilineutraalius edellyttää lisätoimien tunnistamista erityisesti liikenteen ja sähkönkulutuksen osalta (Styrman & Monni 2019)

Yleiskaavaratkaisussa pyritään edistämään kestävästä liikkumisesta myös kaavamerkinnoin osoittamalla keskeiset joukkoliikenteen kehityskäytävät, pyöräilyn pääreitit sekä virkistystien ja ulkoilun pääreitit. Osoittamalla keskeisimmät bussiliikenteen, pyöräilyn ja ulkoilun reitit yleiskaavatasolla, varmistetaan reittien jatkuvuuden, tarvittavien tilavarausten ja viihtyisän liikkumisympäristön huomioiminen jatkosuunnittelussa ja siten osaltaan edistetään kulkumuotojakauman kehitystä kestävien kulkumuotojen hyväksi.

Hiilinielut

Järvenpää on pinta-alaltaan pieni ja tiivistä rakennettu kaupunki, joten kaupungin alueella olevien metsien hiilinielupotentiaali on hyvin rajallinen. Kaupungin hiilinieluista ei ole tehty laskelmaa, mutta voidaan olettaa, että metsien hiilinielu ei riittäisi kompensoimaan tavoiteltujen 80 % päästövähennysten jälkeen edelleen syntyviä päästöjä. Pienilläkin metsäalueilla on kuitenkin merkitystä paitsi hiilinieluna, myös ennen kaikkea elinympäristön viihtyisyyden sekä kaupungin ilmastokestävyyden eli muuttuviin sääoloihin sopeutumisen kannalta.

Hiilinielujen näkökulmasta kielteisiä vaikutuksia syntyy, kun yhdyskuntarakennetta laajennetaan nykyisille metsäalueille. Hiilitase pienenee, kun metsän tilalle tulee rakentamista. Hiilinielua voidaan lisätä vahvistamalla olemassa olevien metsäalueiden

hiilensidontapotentiaalia tai istuttamalla avoimia alueita. Käytännössä Järvenpään kohdalla jäljelle jäävien kasvihuonekaasupäästöjen kompensointi edellyttäisi todennäköisesti jonkinlaisia seudullisia tai valtakunnallisia ratkaisuja, joilla edesautetaan toimintojen sijoittumista raideliikenteen yhteyteen ja hiilinielujen säästämistä harvemmin asutuilla alueilla. Muutoksia metsä- ja peltopinta-aloissa on tarkasteltu vaikutusarvioinnin kohdassa 6.3.

Välilliset vaikutukset ja resurssiviisaus

Kaupungin kasvu kuluttaa luonnonvaroja monin tavoin. Uudet alueet pienentävät rakentamattomaa maa-alaa, ja rakentamiseen tarvitaan huomattavia määriä luonnonvaroja ja kasvavan väestön myötä myös energiatarve kasvaa. Laajemmin tarkasteltuna tiivis maankäyttö toisaalta mahdollistaa muun muassa vähemmän luonnonvaroja kuluttavat liikkumisen ratkaisut. Yleiskaavalla ei voida suorasti vaikuttaa esimerkiksi asukkaiden kulutuskäyttäytymiseen. Henkilökohtaisesta kulutuksesta aiheutuvia päästöjä ei myöskään lasketa kaupunkien kasvihuonekaasupäästöihin. Yleiskaavalla ja erityisesti sen toteutusohjelmalla voidaan kuitenkin välillisesti vaikuttaa alueiden kehittymiseen palvelurakenteen kannalta kestävässä suuntaan. Esimerkiksi uusien alueiden toteuttamisjärjestystä ohjaamalla voidaan pyrkiä vaikuttamaan siihen, millaisiksi uusien asukkaiden kulutus- ja liikkumistottumukset

kehittyvät. Huolehtimalla, että lähipalvelut, kestävän liikkumisen ratkaisut ja kierrätysmahdollisuudet toteutuvat jo alueiden rakentuessa, edesautetaan näiden palveluiden omaksumista osaksi arkirutiineja.

Tiivistyvissä kaupungissa voidaan vaikuttaa päästökehitykseen ja resurssiviisauteen myös alueiden kehittämisen kokonaisvaltaisella tarkastelulla, jossa otetaan huomioon esimerkiksi olemassa olevan alueen tiivistämisen eri keinot ja niiden vaikutukset päästökehitykseen ja rakennusten hiilijalanjälkeen. Erityisesti asemanseuduille osoitetuilla tiivistämisvyöhykkeillä on niin sanotun hiilipiikin riski, jossa lyhyellä aikavälillä aiheutuu runsaasti päästöjä, mikäli tiivistäminen toteutetaan merkittävässä määrin purkavana uudisrakentamisena. Monessa tapauksessa purkaminen voi kuitenkin olla pitkällä aikavälillä kannattavin keino kaupunkirakenteen tiivistämiseksi ja asemanseutujen vahvistamiseksi. Onkin tärkeää, että alueiden kehittämisessä arvioidaan elinkaarivaikutuksiltaan järkevimmat ratkaisut tapauskohtaisesti. Jossakin tapauksessa elinkaarivaikutuksiltaan paras ratkaisu voi olla korvata olemassa olevaa rakennuskantaa uudella mitoitukseltaan tiiviimmällä ja energiatehokkaammalla rakentamisella, kun taas toisessa tapauksessa paras ratkaisu voi olla esimerkiksi energiaremontti ja lisäkerrosten rakentaminen.

Rakentamisessa luonnonvarojen kulutukseen voidaan vaikuttaa muun muassa materiaalivalinnoilla ja energiaratkaisuilla. Rakentamisessa tulee pyrkiä energia- ja materiaalitehokkuuteen rakennusten ja infrastruktuurin koko elinkaarella.

Etenkin uusilla alueilla voidaan vaikuttaa alueen hiilijalanjälkeen myös resurssiviisaalla mitoituksella (ei tuhlailevaa katuverkkoa, riittävästi viherpinta-alaa). Yleiskaavaratkaisussa tätä on pyritty edesauttamaan uusien asumisen alueiden riittävän väljällä rajauksella, joka jättää joustovaraa korttelirakenteiden huolelliseen suunnitteluun.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Yleiskaavaratkaisun mukainen kehitys ei merkittävästi lisää elinympäristöön kohdistuvia ilmastomuutoksen tuomia riskejä alueella. Ilmastomuutoksen aiheuttamiin maaperän ominaisuuksien muutoksiin, sademäärien kasvuun, keskilämpötilojen nousuun ja sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen tulee kuitenkin varautua kaikessa suunnittelussa, erityisesti tiivistyvillä kaupunkialueilla.

Yleiskaava osoittaa sekä kokonaan uusia rakentamisen alueita että ohjaa täydennysrakentamista olemassa olevaan rakenteeseen ja sallii myös esimerkiksi omakotitaloalueiden tiivistämisen. Yhdessä ilmastomuutoksen tuoman lisääntyvän sateisuuden ja rankkasateiden kanssa tämä vettä läpäisevien pintojen väheneminen aiheuttaa kasvavia hulevesien hallinnan haasteita. Vesipitoisuuden kasvu heikentää myös maaperän lujuutta ja alentaa sen kantavuutta. Valtaosa Järvenpään maaperästä on savimaata, jolla rakenteet ovat erityisen alttiita maaperän elämiselle. Savimaa on myös imeytyvyydeltään heikkoa, mikä entisestään lisää kokonaisvaltaisen hulevesien hallinnan tarvetta. Maaperän eläminen voi johtaa vaurioihin rakennuksissa ja infrastruktuurissa. Myös valuma-alueiden rajalla tapahtuvat maankäytön muutokset ja siten valuma-alueiden muuttuminen voivat vaikuttaa hulevesien määrään. Kesäisin yleistynyt kuivuus taas voi aiheuttaa pohjaveden pinnan alentumista ja siten maan painumista. Etenkin keskustan täydennysrakentamisessa on tärkeää varautua näihin mahdollisiin muutoksiin.

Tällä hetkellä Järvenpäässä ei ole yhtäkään merkittävän hulevesitulvariskin aluetta, joskin paikallisetkin hulevesien hallinnan ongelmat voivat aiheuttaa huomattavia taloudellisia ja ympäristöllisiä haittoja muun muassa talojen rakenteisiin ja vesistöluontoon. Yleiskaavaratkaisussa varaudutaan hulevesimäärien kasvuun varaamalla tilaa hulevesien hallinnan ratkaisuille yleisillä alueilla. Myös osoittamalla valuma-alueet ja valuma-aluekohtaiset hulevesien purkureitit, ohjataan hulevesien hallinnan parempaan huomioimiseen ja vaikutusten arviointiin koko valuma-alueella aiempaa tarkemmin.

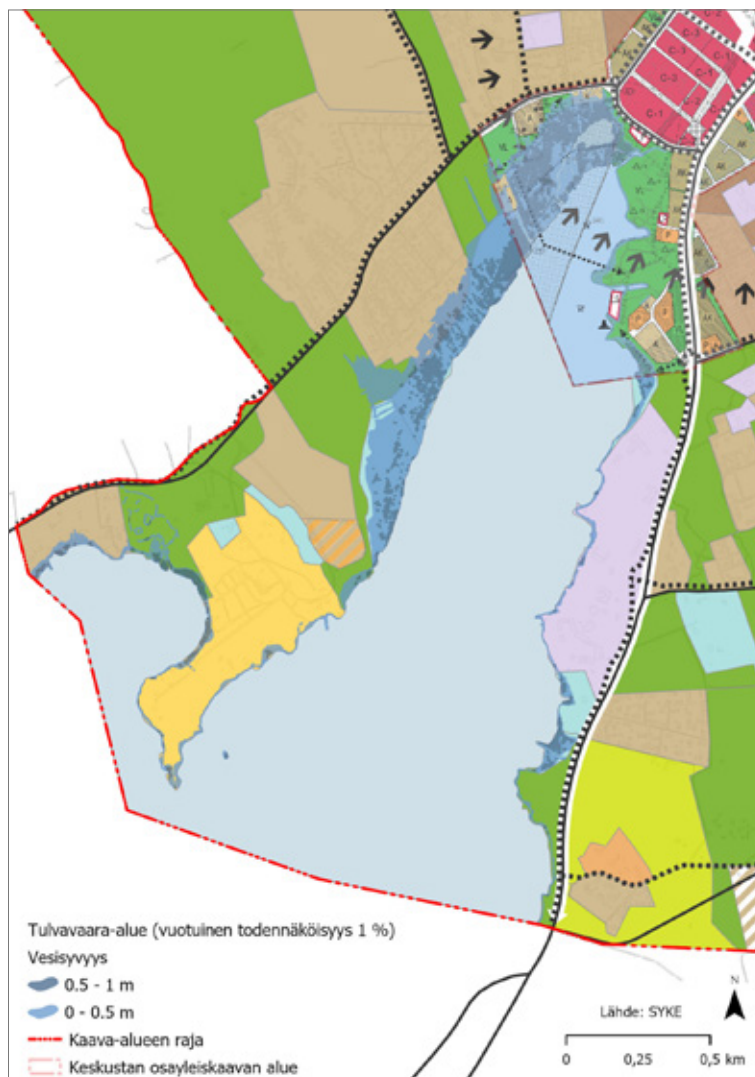
Sateisuuden lisääntyminen ja rankkasateiden ja kuivuuden vaihtelut voivat kasvattaa myös vesistötulvien riskiä. Tällä hetkellä vesistötulvat eivät aiheuta huomattavia riskejä Järvenpään alueella eikä uusia rakentamisen alueita ole osoitettu Tuusulanjärven tulvavaara-alueelle (tarkasteltu yhden prosentin vuotuisen todennäköisyyden kannalta). Esimerkiksi Vanhankyläniemen uuden AP-alueen rakentaminen ei siten edellytä erityisiä tulvasuojeluun liittyviä rakenteita. Tulviminen tulee kuitenkin ottaa huomioon Vanhankyläniemen RM-aluetta kehitettäessä. Keravanjoen

vartta ei Järvenpään puolella ole tulvimisen kannalta kartoitettu. Joen varteen ei kuitenkaan ole osoitettu yleiskaavassa uusia rakentamisen alueita verrattuna yleiskaava 2020:een. Rakentamista sallivilla alueilla tulee sekä Keravanjoen varressa, että Tuusulanjärven rannalla noudattaa rakennusjärjestyksessä olevia määräyksiä tulvakorkeuden selvittämisestä ja riittävästä rakennuskorkeudesta.

Ilmastonmuutos aiheuttaa keskilämpötilojen nousua sekä ääriämpötilojen, kuten helleaaltojen yleistymistä. Ilmastonmuutos voi vaikuttaa myös pienilmastoon erityisesti tiiviillä kaupunkialueilla. Yleiskaavaratkaisu osoittaa lisää tiivistä maankäyttöä ja kerrostalorakentamista. Rakentamisessa on Suomen ilmasto huomioiden perinteisesti kiinnitetty huomiota erityisesti rakennusten lämmittämiseen. Muuttuvan ilmaston myötä myös jäähdytysratkaisuihin aina rakennusten sijoittelusta, kasvillisuudesta ja rakennusmateriaalien valinnasta lähtien tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Sekä yleinen keskilämpötilojen nousu että sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen yhdes-

sä tiiviin rakentamisen kanssa kasvattaa kaupunkirakenteen lomaan sijoitettujen viheralueiden tärkeyttä. Viheralueet ja kasvillisuus tasaavat lämpötiloja ja suojaavat kuumuudelta ja tuulelta sekä lisäävät hulevesien imeytymispinta-alaa. Jotta yleiskaavassa osoitetut lähipuistot ja viheryhteydet tasaisivat näitä vaikutuksia, ne tulee suunnitella ja toteuttaa laadukkaina ja monipuolisina viherympäristöinä. Myös yleiskaavan asutukseen osoitetuilla alueilla edellytetään riittävän lähivirkistykseen varmistamista yleiskaavassa osoitettujen puistojen ja viheralueverkoston täydentämiseksi.

Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöiden yleistyminen lisäävät myös viherrakenteeseen kohdistuvia riskejä. Esimerkiksi vieraslajien yleistyminen ja lisääntyvät tuholaisvauriot aiheuttavat riskin kaupunkiluonnon monimuotoisuudelle. Myrskyvauriot voivat kerralla aiheuttaa merkittäviä vahinkoja viheralueverkostoon. Yleiskaavassa viheralueverkoston resilienssiä pyritään varmistamaan turvaamalla mahdollisimman yhtenäinen ja laajempiin alueisiin kytkeytyvä viheralueiden kokonaisuus.

Kuva 23. Tuusulanjärven tulvavaara-alue

7. Kaavan toteuttamisedellytykset ja seuranta

Järvenpään yleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, joka toteutuu vaiheittain pitkän ajan kuluessa maapolitiikan, asemakaavoituksen, yhdyskuntateknisen huollon ja suojelupäätösten kautta. Toteutumisaikatauluun ja -järjestykseen vaikuttavat muun muassa kaavoituksen eteneminen, väestönkasvu, elinkeinopolitiikka, maanomistussuhteet ja taloussuhdanteet. Toteuttamisen edistämiseksi voidaan laatia erillisiä toteuttamisohjelmia.

Yleiskaavan toteutumisen edellytyksenä olevia seudullisia hankkeita edistetään kuntayhteistyöllä, virallisilla lausunnoilla, osallistumalla aktiivisesti seudulliseen yhteistyöhön ja muin edunvalvonnan keinoin. Kaavaratkaisuun perustuen tullaan valmistelevaan maanhankintaohjelma, jossa tarkennetaan maanhankintajärjestystä ja kohdealueita. Suunnittelun apuna voidaan käyttää myös viitesuunnitelmia ja kaavarunkoja. Asemakaavoitus etenee pääsääntöisesti kaavoitussuunnitelman mukaisesti. Tietoa tulossa

olevista asemakaavahankkeista saa vuosittain alkuvuodesta ilmestyvästä kaavoituskatsauksesta. Kaupungin investointiohjelmalla on tärkeä rooli erityisesti liikenneinfran ja tarvittavien vesihuollon investointien toteuttamisessa.

Yleiskaavan seuranta ja toteuttamista tullaan tekemään pääsääntöisesti kaupunkikehityksen palvelualueen virkатыönä. Yleiskaavan tulee mahdollistaa kaupungin strategia ja olla saman suuntainen muilla palvelualueilla tehtävien suunnitelmien kanssa. Yleiskaavan mahdollisuuksia vastata väestönkasvun tuomiin paineisiin seurataan säännöllisesti väestösuunnitteen laatimisen yhteydessä. Uusien asuinalueiden rakentamista ennakoita myös kaupungin palveluverkkosuunnitelmassa, jossa arvioidaan myös julkisten palvelualueiden tarve.

Yleiskaavan ajantasaisuutta on seurattava nopeasti kehittyvässä kaupungissa ja tarpeen mukaan päivitettävä laatimalla uusi yleiskaava.

Käsitesanasto ja käytetyt lyhenteet

Ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan kaikkia luonnon ihmiselle tarjoamia hyötyjä. Ne luokitellaan kolmeen kategoriaan: tuotantopalvelut (mm. ruoka, raaka-aineet, bioenergia, vesivarat, geneettiset resurssit), sää- tely- ja ylläpitopalvelut (mm. ilman- ja vedenlaadun, eroosion, tautien, tuholaiten, luonnonkatastrofien ja ilmaston sää- tely, yhteyttäminen, maaperän muo- dostuminen, ravinteiden ja veden kierrot) ja kulttuuri- set palvelut (mm. esteettiset, henkiset ja hengelliset, symboliset sekä koulutus- ja virkistyspalvelut). Luon- non monimuotoisuus toimii ekosysteemipalveluiden tuotannon pohjalla. Ekosysteemien biologisen moni- muotoisuuden on todettu paitsi edesauttavan ekosys- teemien toimintaa ja useiden ekosysteemipalveluiden tuotantoa, myös parantavan ekosysteemien resiliens- siä eli kykyä vastustaa luonnollisia ja ihmisen aiheutta- mia häiriöitä ja muutoksia sekä sopeutua niihin.

Hiilineutraalius

Toimintojen toteuttaminen siten, että ei synny lain- kaan nettopäästöjä. Hiilineutraali toimija tuottaa hy- vin vähän päästöjä, ja kompensoi jäljelle jäävät pääs- töt sitomalla kasvihuonekaasupäästöjä hiilinieluihin tai toteuttamalla päästövähennyksiä muualla.

Hulevesien hallinta

Hulevedellä tarkoitetaan rakennetuilta alueilta pois- johdettavia sade- ja sulamisvesiä. Hulevesien hallintaa ovat hulevesien kertymiseen vaikuttavat ja niiden joh- tamiseen ja käsittelyyn liittyvät toimenpiteet.

Hulevesitulva

Hulevesitulvia (joskus myös nimellä rankkasade- tai taajamatulva) esiintyy pääasiassa rakennetuilla kau- punkialueilla. Ne ovat lyhytkestoisia ja melko paikalli- sia. Hulevesitulva syntyy hulevesirakenteiden kapasi- teetin ylittyessä esimerkiksi poikkeuksellisen rankasta sateesta johtuen.

Hybridirakentaminen

Usean erityyppisen, mm. asuin-, liikunta- tai muun kaupallisen toiminnan, rakentaminen samaan koko- naisuuteen.

Kaavarunko

Asemakaavan suunnitteluohjeena toimivan kaavarun- gon avulla tutkitaan eri vaihtoehtoja alueen kortte- lirakenteen ja liikenneverkon suhteen. Kaavarungon tehtävänä on luoda edellytykset alueen vaiheittaiselle asemakaavoittamiselle hankkeen seuraavissa vaiheis- sa. Kaavarunko ei ole oikeusvaikutteinen.

Kerrosala

Kerrosala on rakennuksen kaikkien niiden osien pin- ta-ala, johon voidaan sijoittaa rakennuksen pääkäyt- tötarkoituksen mukaisia tiloja. Kerrosala lasketaan rakennuksen ulkopintoja pitkin.

Kerrosneliömetri, k-m2

Pinta-alayksikkö, jolla ilmoitetaan rakennuksen tai ra- kennusten yhteenlaskettu kerrosala.

Kestävä liikkuminen

Liikkuminen kävellen, pyörällä tai joukkoliikenteellä.

Kulkumuoto-osuus

Ihmisten tekemien matkojen pääasiallisten kulkumu- tojen välinen prosentuaalinen osuus.

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmä muodostuu liikenneväylistä, hen- kilö- ja tavaraliikenteestä sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä.

Liikennesuorite

Jonkin ajoneuvolajin tietyssä aikayksikössä (esimer- kiksi tunnissa tai vuorokaudessa) ajama kilometrimää- rä.

Liikennetuotos

Maankäytön aiheuttama katuverkolle suuntautuva lii- kennemäärä

Logistiikka-alue

Tavaroiden kuljetukseen ja varastointiin tarkoitettu alue.

Luonnonmukainen hulevesien hallinta

Luonnon omien veden kiertoon ja veden laatuun vaikuttavien tekijöiden hyödyntäminen ja tukeminen taa-
jamien hulevesien hallinnassa.

Lähipäästötön ajoneuvo

Ajoneuvo, joka ei aiheuta hiilidioksidi – tai hiukkas-
päästöjä liikkeessaan, käytännössä sähkö- tai vetyau-
to.

Maisematyö lupa

Maisematyöluvasta määrätään maankäyttö- ja raken-
nuslaissa (1999/132 § 128). Tiettyjä alueita voidaan
kaavoituksessa asettaa toimenpiderajoituksen alaisik-
si, jolloin maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä,
puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toi-
menpidettä suunniteltaessa on selvitettävä maisema-
työluvan tarve. Maisematyölupaa ei tarvita yleis- tai
asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisten tai myön-
netyn rakennus- tai toimenpideluvan mukaisten töi-
den suorittamiseen, eikä vaikutukseltaan vähäisiin
toimenpiteisiin. Lupa ei myöskään ole tarpeen, jos
toimenpide perustuu yleisistä teistä annetun lain mu-
kaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan. Järvenpäässä
maisematyö lupa haetaan rakennusvalvonnasta.

Merkittävä kokoojakatu

Maankäytön kannalta ensisijainen katuyhteys, joka
palvelee kaupungin osa-alueen sisäistä liikennettä ja
yhdistää tonttikadut pääkatuihin.

Metsänkäyttöilmoitus

Metsälaki velvoittaa tekemään hakkuusta tai erityisen
tärkeän elinympäristön (1996/1093 § 10) käsittelystä
ilmoituksen Suomen metsäkeskukseen vähintään 10
vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. Omaan
käyttöön hakatusta puusta (polttopuut, rakennusma-
teriaali), keskiläpimitaltaan enintään 13 senttimetriä
olevan puuston hakkuusta eikä tietyissä erityissijain-
neissa tapahtuvasta hakkuusta tarvitse tehdä ilmoitus-
ta, ellei kyseessä ole metsälain määrittelyn mukainen
erityisen tärkeä elinympäristö.

Oikorata

Keravan ja Lahden välinen rata.

Päärata

Helsingin ja Tampereen välinen rata.

Rakennemalli

Rakennemallitarkasteluilla hahmotellaan kunnan tai
alueen strategisia maankäytön vaihtoehtoja. Se ohjaa
maankäyttöä yleispiirteisesti ja toimii yleiskaavoituk-
sen pohjana. Rakennemallilla ei ole kaavan kaltaisia
oikeusvaikutuksia.

Rakennuspaikka

Kiinteistö tai muu määritelty alue, joka voidaan osoit-
taa rakennuksen sijaintipaikaksi. Rakentamiseen so-
veltuvan alueen eli rakennuspaikan tulee täyttää kool-
taan, muodoltaan ja sijainniltaan tietyt vaatimukset.
Ne vaihtelevat riippuen siitä, onko kysymys asema-
kaavaan vai sen ulkopuolelle sijoittuvasta alueesta.
Asemakaava-alueella rakennuspaikan sopivuus rat-
kaistaan kaavassa. Asemakaava-alueen ulkopuolella
rakennuspaikan tulee olla tarkoitukseen sovelias, ra-
kentamiseen kelvollinen ja riittävän suuri, kuitenkin
vähintään 2 000 neliometriä. Kiinteistöillä, joissa on
olemassa oleva rakennus, mutta jotka jäävät alle 2000
neliömetrin, voidaan rakennusta perusparantaa.

Järvenpäässä yleiskaavaa tulkittaessa on tärkeää huo-
mata, että vuoden 2004 jälkeen lohkotut kiinteistöt
eivät ole rakennuspaikkoja ennen alueen asemakaava-
voitusta. eivät täytä yleiskaavan ehtoja suunnittelutar-
veratkaisulla

Resurssiviisaus

Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää erilaisia re-
sursseja, kuten luonnonvaroja, raaka-aineita, ener-
giaa, tuotteita ja palveluja kestävästi kehitystä edistä-
vällä tavalla. Resurssiviisaalla toiminnalla edistetään
ihmisten hyvinvointia samalla kun vähennetään ympä-
ristölle haitallisia vaikutuksia. Järvenpään resurs-
siviisaustavoitteet ovat hiilineutraalius vuoteen 2035
mennessä sekä jätteettömyys ja kestävä kulutus vuo-
teen 2050 mennessä.

Ruuhkamaksu

Usein ruuhkautuvien tiealueiden käytöstä perittävä
maksu, jonka pääasiallisena tarkoituksena on ehkäistä
ruuhkautumista.

Tehokkuus (alue-, kortteli- ja tonttitehokkuus)

Alueiden rakentamistiheyttä kuvataan usein tehokkuuslukujen avulla. Aluetehokkuusluku (e_a) ilmaisee rakennusten kokonaispinta-alan suhteessa koko alueen pinta-alaan. Vastaavasti rakennusten kokonaispinta-ala voidaan laskea suhteessa korttelin (e_k) tai tontin pinta-alaan (e_t). Tehokkuusluku on sitä suurempi, mitä korkeampia rakennukset ovat ja mitä vähemmän tilaa niiden välissä on.

Työpaikkaprojektio

Työpaikkaprojektiot ovat arvioita siitä, miten työllisyyden ja työpaikkojen kehitys eri toimialojen kesken jakautuu tulevaisuudessa. Järvenpään työpaikkojen kehitystä on arvioitu osana Uudenmaan seudullista työpaikkaprojektia vuoteen 2030. Työ on perustunut VATT:n laatimaan työllisyysennusteeseen ja ETLAN:n valtakunnalliseen toimialaennusteeseen.

Vesistötulvat

Vesistötulvat syntyvät jokien ja järvien vedenpinnan noustessa. Niitä aiheuttavat esimerkiksi pitkään jatkuneet sateet tai lumen sulaminen. Suurin osa vesistötulvista syntyy jokien virtaamien muutoksista johtuen.

Viherrakenne

Viherrakenne koostuu viheralueista, niiden muodostamasta viheralueverkostosta ja pihojen kasvullisista osista sekä niiden välisistä viheryhteyksistä. Viherrakenne kattaa kaikki kasvulliset alueet eri mittakaavatasoilla riippumatta kaavoituksen osoittamasta käytötarkoituksesta tai maanomistuksesta.

Vähittäiskaupan suuryksikkö

Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan maankäyttö- ja rakennuslaissa (71 §) yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

Väestösuunnite ja väestöennuste

Väestösuunnitteella ja -ennusteella kuvataan tulevaa väestönkehitystä. Väestösuunnite laaditaan kaupungin toimesta väestöennustemalli Vennillä vuosittain. Väestön- ja asuntokannan sekä palveluiden tarpeen kasvua ennakoitaan kaavoitus- ja rakentamisennusteiden pohjalta. Tiedot pohjautuvat päätöksentekoon ja kaupungin toivottuun kehitykseen. Taustamuuttujina vaikuttavat tilastot, jotka päivitetään edellisten vuosien toetutuneen kehityksen perusteella. Väestö-

ennuste on historialliseen kasvuun pohjautuva mallinnus. Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena. Asuntojen rakentaminen ei vaikuta ennusteeseen.

Älyliikenne

Liikenteen digitalisaation luomat mahdollisuudet

Kaava-aineistossa käytetyt lyhenteet

ELY = Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

KOYK 2030 = Keskustan osayleiskaava 2030

LSL = Luonnonsuojelulaki 1096/1996

ML = Metsälaki 1093/1996

MRL = Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999

VAT = Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

VL = Vesilaki 587/2011

VN = valtioneuvosto

YK 2020 = Yleiskaava 2020

YK 2040 = Yleiskaava 2040

Yleiskaavan lähdeluettelo

Järvenpään yleiskaava 2040 -julkaisut (<https://www.jarvenpaa.fi/yleiskaava2040>)

Järvenpään kaupungin luontotietokanta. Paikkatietoaineisto ja selvitysarkisto.

Järvenpään kaupunki (2016/2018). Järvenpään yleiskaavan 2040 osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Järvenpään kaupunki (2018a). Minne kaupunki kasvaa? Vaihtoehtoisten rakennemallien tarkastelu Järvenpään yleiskaava 2040 varten. Järvenpään kaupunki (2018b).

Valitut kasvusuunnat –Timantti kärkenä kohti etelää asemanseutuja tiivistäen.

Järvenpään kaupunki (2019a). Järvenpään yleiskaava-luonnoksen selostus.

Järvenpään kaupunki (2019b). Yleiskaavan luonnosvaiheen vuorovaikutus. Mielipiteet, lausunnot ja karttakyselyn tulokset (2019).

Taustaselvitykset ja muu lähdemateriaali

ELY (2015). Keski-Uudenmaan poikittainen tieyhteys, tekninen selvitys. Nurmijärvi, Tuusula ja Järvenpää. Elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 88/2016.

FCG (2013). Järvenpään hulevesisuunnitelma.

HSL Helsingin seudun liikenne (2019). MAL 20019: Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne.

Järvenpään kaupunki (2018c). Järvenpään kaupungin palveluverkkosuunnitelma 2019-28.

Järvenpään kaupunki (2019c). Kaupungin strategia-asiakirjat ja päätökset.

Kantelinen, T. (2001). Nummenkylän ja Kellokosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelma – Tuusula ja Järvenpää.

Kivimäki, A.-L. (2018). Myllylän pohjavesialueen suojelusuunnitelma - päivitys 2018.

Kopperoinen, L., M. Tiitu, A. Viinikka & P. Itkonen (2016). Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt. Järvenpään kaupunki ja Suomen ympäristökeskus.

Kuusterä, J. yms. (2015). Uudenmaan viherrakenteen analysointi Zonation-menetelmällä. Uudenmaan liiton julkaisuja E 145 – 2015.

Laakso, S. yms. (2019). Uudenmaan ja Helsingin seudun työpaikkaprojektiot 2018-2030.

Liikennevirasto (2015). Pasila-Riihimäki, välityskyvyn nostaminen, vaihe 2, yleissuunnitelma.

Manninen, E. (2015). Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015. Faunatica, Espoo.

Museovirasto (2009). Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009 Järvenpään osalta.

Museovirasto (2020). Arkeologiset kohteet, muinaisjäännösrekisteri.

Nieminen, M. & E. Manninen (2019). Järvenpään luontotyyppiselvitys 2015: uhanalaisten luontotyyppien luokitusten päivitys. Faunatica, Espoo.

Nieminen, M. (2019). Järvenpään yleiskaavan 2040 luonnoksen luontovaikutusten arviointi suhteessa uhanalaisiin luontotyyppisiin ja Natura 2000 -alueisiin. Faunatica, Espoo.

Pöry (2016). Järvenpään tekninen hulevesisuunnitelma.

Pöry (2017a). Pienvesiselvitys

Pöry (2017b). Järvenpään lampien pienvesiselvitys.

Ristimäki, M. ym. (2017). Yhdyskuntarakenteen tulevaisuus kaupunkiseuduilla – Kaupunkikudokset ja vyöhykkeet. Suomen ympäristökeskus.

Ramboll (2017). Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelma 2017.

Ramboll (2018). Järvenpään väestöskenaariot, arvio kunnallistekniikan kustannuksista.

Ramboll (2019). Järvenpään yleiskaavaluonnoksen maisemaselvitys.

Sitowise (2018). Haarajoki-keskusta yhteysvälitarkastelu. Järvenpään kaupunki.

Sitowise (2019). Vanhankylänniemen miljöösuunnitelma. Järvenpään kaupunki.

Sitowise (2020a). Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040.

Sitowise (2020b). Järvenpään liikennejärjestelmäsuunnitelma, meluselvitys.

Strafica (2018a). Järvenpään yleiskaavan 2040 rakennemallien liikennearviointi.

Strafica (2018b). Järvenpään yleiskaava 2040. Liikenteen vaikutusten arviointi Valitut kasvusuunnat -rakennemallissa.

Strafica (2019). Järvenpään pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma.

Styrman J. & S. Monni (2019). Resurssiviisas Järvenpää -tiekartan skenaario- ja vaikuttavuusarvioinnit. Benviroc Oy.

Söderman, T. & S.-R. Saarela (toim.) (2011). Kestävät kaupunkiseudut Kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi. Suomen ympäristö 25.

Tilastokeskus (2019). Väestöennuste.

Tilastokeskus (2020). Kuntien avainluvut.

Trafix, Linea ja Akordi (2017). Järvenpään liikenneselvitys, vaihe 1: Liikenteen visio ja liikennepolitiikan suuntaviivat. Selvitys Järvenpään yleiskaava 2040:tä varten.

Uudenmaan liitto (2012). Missä maat on mainiommat, Uudenmaan kulttuuriympäristöt. Uudenmaan liiton julkaisuja E114 - 2012.

Uudenmaan liitto (2020). Voimassa olevat maakunta-kaavat ja Uusimaa-kaava 2050 aineistot.

Vasko, V., K. Suominen & T. Lilley (2018). Järvenpään lepakkoselvitys 2018. Faunatican raportteja 65/2018.

WSP (2019). Järvenpään yleiskaava 2040: Kaupallisten ja yritysvaikutusten arviointi, yleiskaavan luonnosvaiheen aineisto.

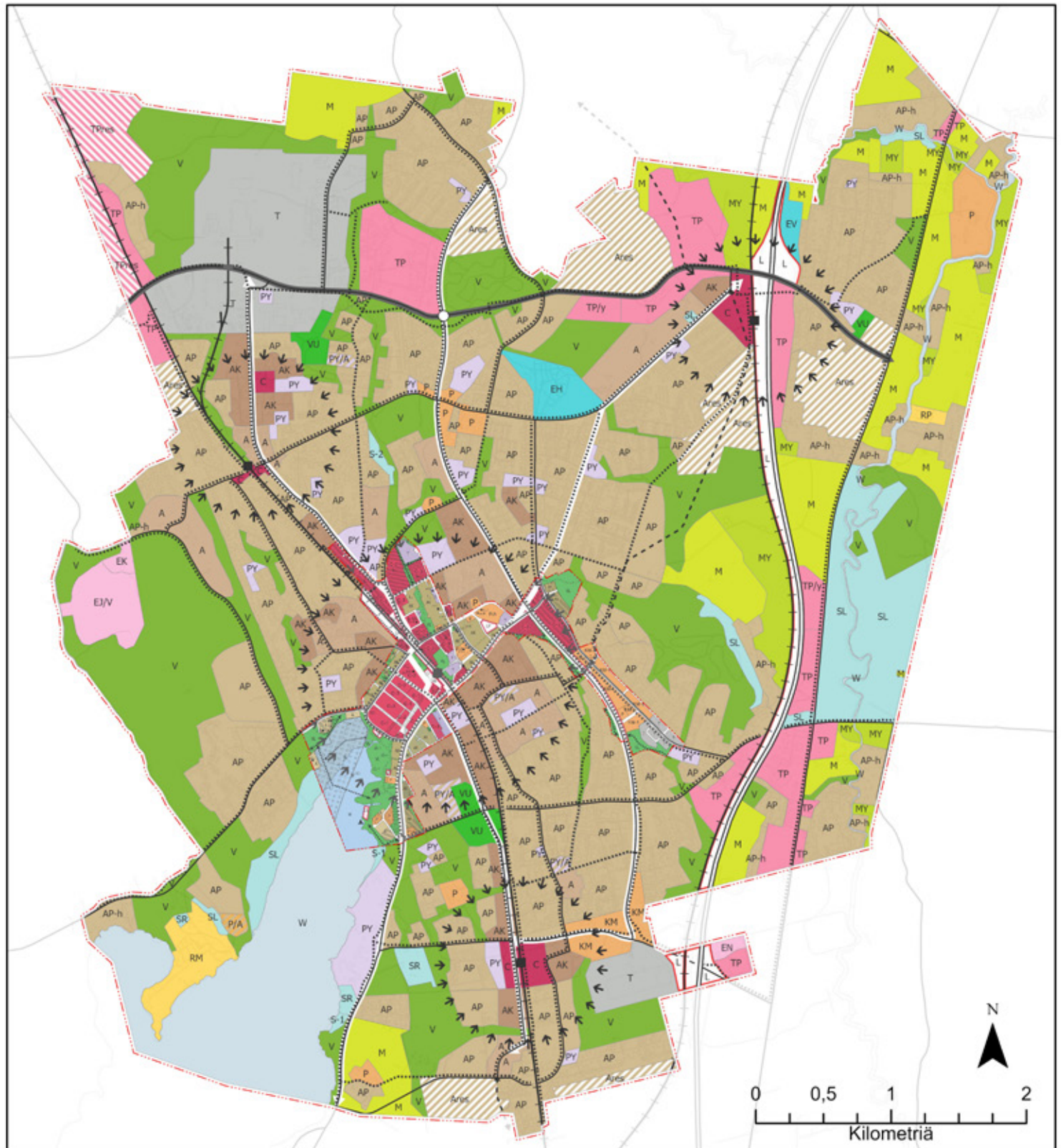
VSU-maisema-arkkitehdit (2018). Vanhankylänniemen alueen käytön kehittämissuunnitelma. Järvenpään kaupunki.

Vuoristo, K. (2017). Järvenpää, Yleiskaava-alueen historiallisen ajan arkeologinen inventointi 27.–28.4. ja 9.–11.5.2017. Museovirasto, arkeologiset kenttäpalvelut, Helsinki.

Liitteet

1. Yleiskaava 2040:n karttojen 1-4 epävirallinen yhdistelmä
2. Yleiskaava 2040:n 1/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
3. Yleiskaava 2040:n 2/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
4. Yleiskaava 2040:n 3/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
5. Yleiskaava 2040:n 4/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä
6. Asemakaavoitettu alue ja kaupungin maanomistus
7. Pää- ja kokoojakatuverkon luokitus
8. Nykyiset ja suunnitellut pyöräliikenteen pääreitit
9. Arvokkaat luontotyyppikohteet ja huomionarvoiset kasvit
10. Arvokkaat pienvedet
11. Lepakot
12. Liito-oravat
13. Linnusto
14. Hyönteiset, matelijat ja sammakkoeläimet
15. Ekosysteemipalveluiden tarjonta
16. Viherrakenteen luokittelu
17. Nykyiset hiihtoväylät ja kehittämistarpeet
18. Arvokkaat kulttuuriympäristöt
19. Maalajit ja pilaantuneet tai mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet
20. Vesihuollon toiminta-alue
21. Pohjavesialueet ja vedenottamoiden suojavyöhykkeet
22. Mitoitus esimerkit

Liite 2. Yleiskaava 2040:n 1/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

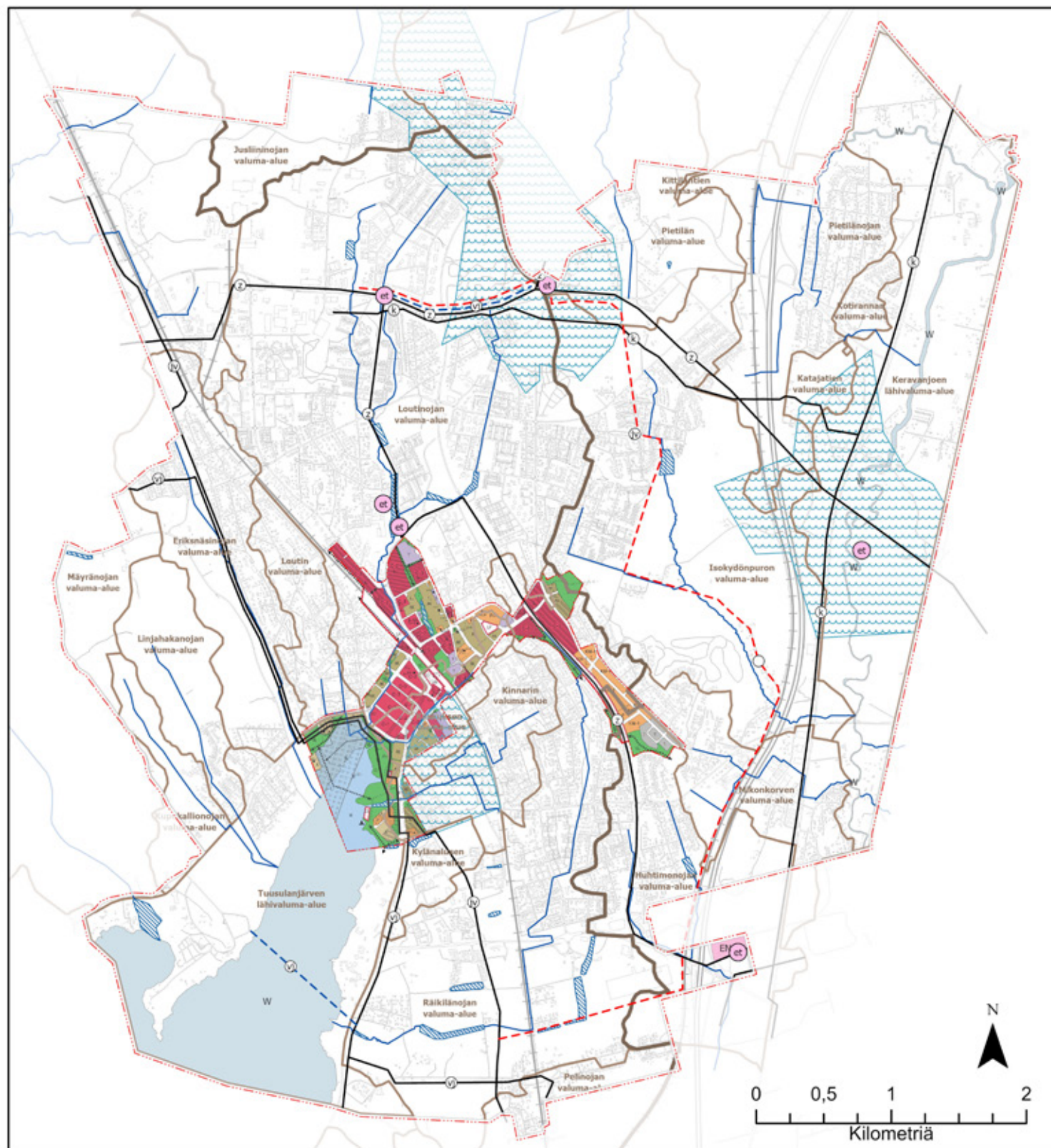
Merkintöjen selitteet ja määräykset virallisilla yleiskaavakartoilla sekä erillisellä määräysliitteellä.

Liite 4. Yleiskaava 2040:n 3/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

Merkintöjen selitteet ja määräykset virallisilla yleiskaavakartoilla sekä erillisellä määräysliitteellä.

Liite 5. Yleiskaava 2040:n 4/4 ja Keskustan osayleiskaava 2030:n epävirallinen yhdistelmä

Merkintöjen selitteet ja määräykset virallisilla yleiskaavakartoilla sekä erillisellä määräysliitteellä.

Liite 6. Asemakaavoitettu alue ja kaupungin maanomistus

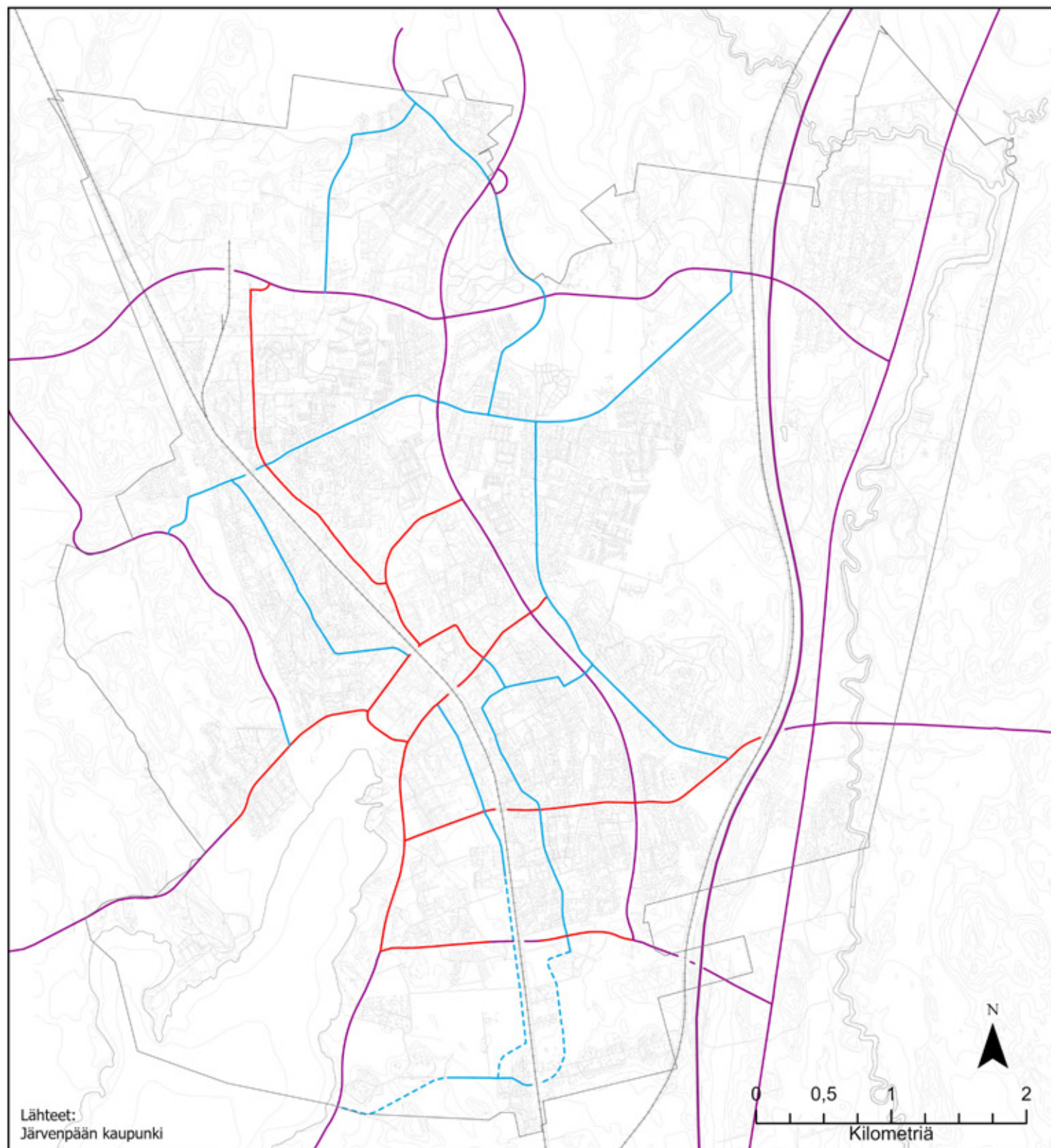
Tammikuun 2020 mukainen tilanne.

- Kaupungin maanomistus
- Asemakaavoitettu alue

Liite 7. Pää- ja kokoojakatuverkon luokitus

Yleiskaavan kartalla 1/4 osoitetut päätiet tai -kadut ja merkittävät kokoojaka­dut luokiteltuina.

- Pääkatu
- Merkittävä kokoojakatu
- - - Uusi merkittävä kokoojakatu
- ELY:n tie

Liite 8. Nykyiset ja suunnitellut pyöräliikenteen pääreitit

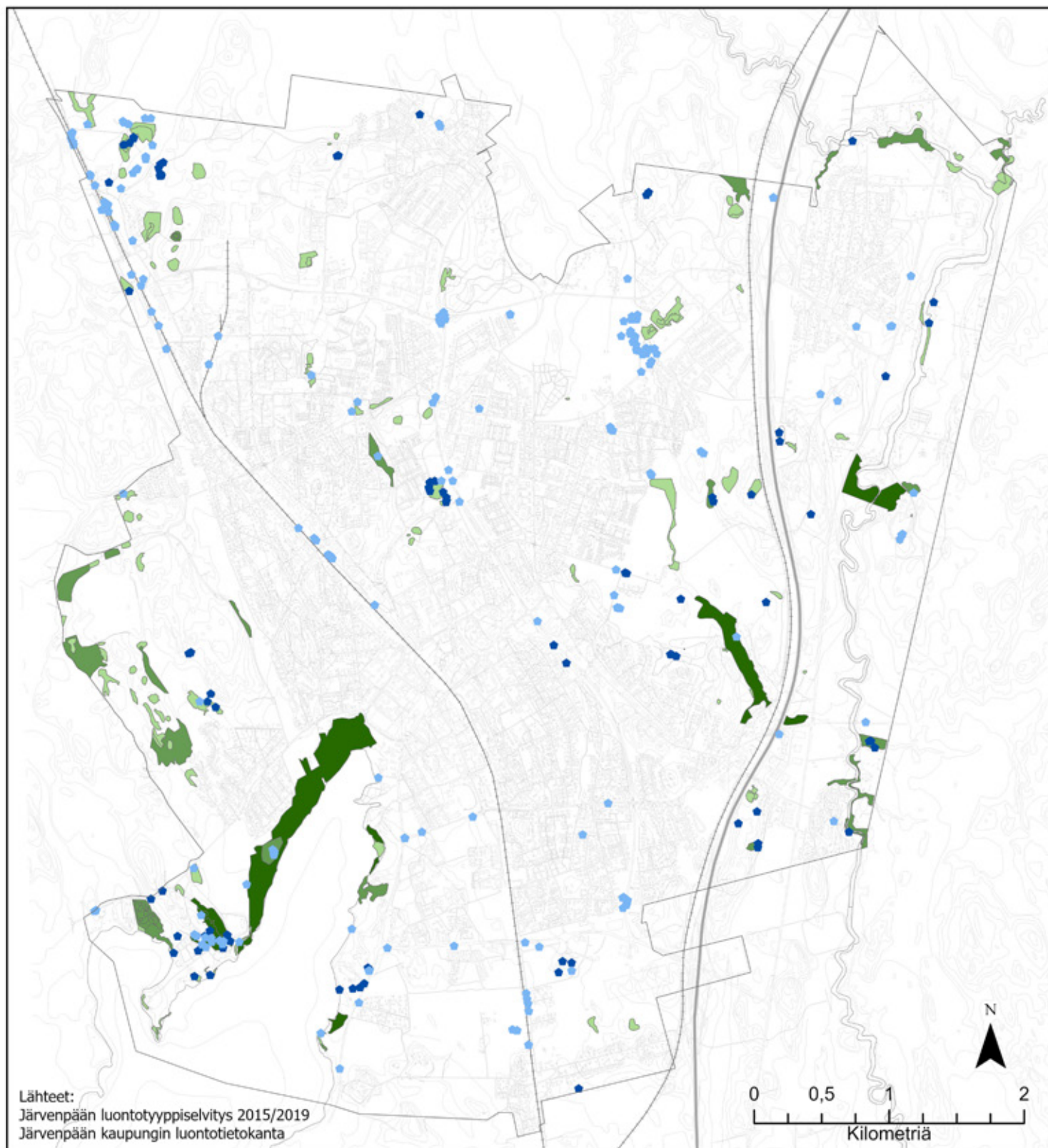
Nykyiset jalankulun ja pyöräilyn väylät sekä yleiskaavan kartalla 1/4 osoitetut pyöräilyn pääreitit. Pääreitit kuvaavat pyöräliikenteen kehittämissuunnitelmaan perustuvaa tavoiteverkkoa.

- Nykyinen pyörätie (jalankulun ja pyöräilyn väylä)
- Yleiskaavassa osoitettu pyöräilyn pääreitti

Liite 9. Arvokkaat luontotyyppikohteet ja huomionarvoiset kasvit

Luontotyyppikohteiden tarkemmat tiedot on kuvattu Järvenpään luontotyyppiselvityksessä. Pistemäisiä havaintoja on tehty useissa selvityksissä, tarkemmat tiedot kaupungin luontotietokannasta.

Arvokkaat luontotyyppikohteet

I Huomattavan arvokas

II Arvokas

III Kohtalaisen arvokas

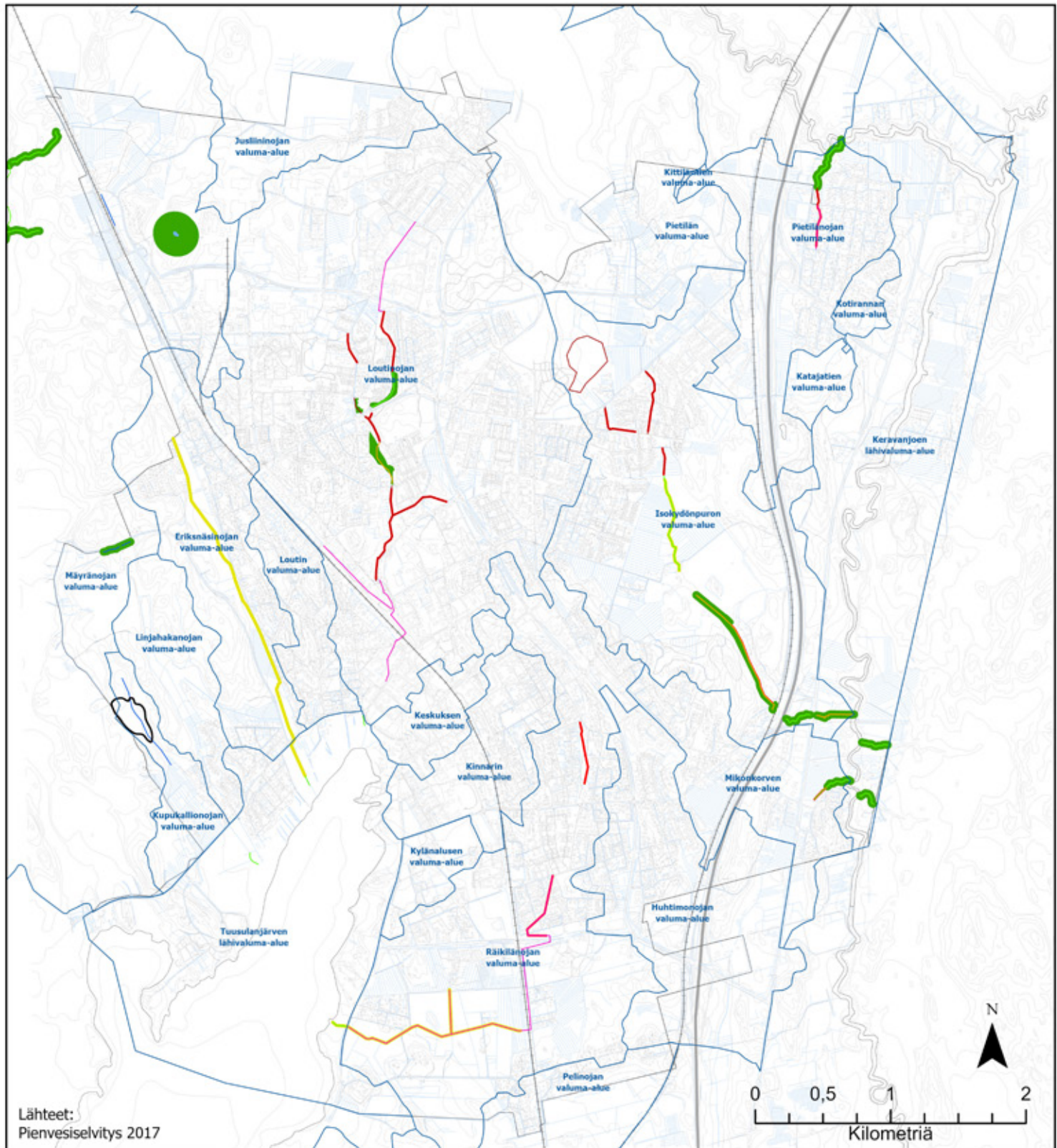
IV Ei merkittävä

● Huomionarvoiset kasvit 2006-2016

● Kookkaat puuyksilöt tai muut huomionarvoiset havainnot 2014-2016

Liite 10. Arvokkaat pienvedet

Pienvesiselvityksessä inventoidut vesistökohteet. Lisätietoa selvitysraportista. Vesistöarvoja on tunnistettu myös muiden luonto- ja vesistöselvitysten yhteydessä.

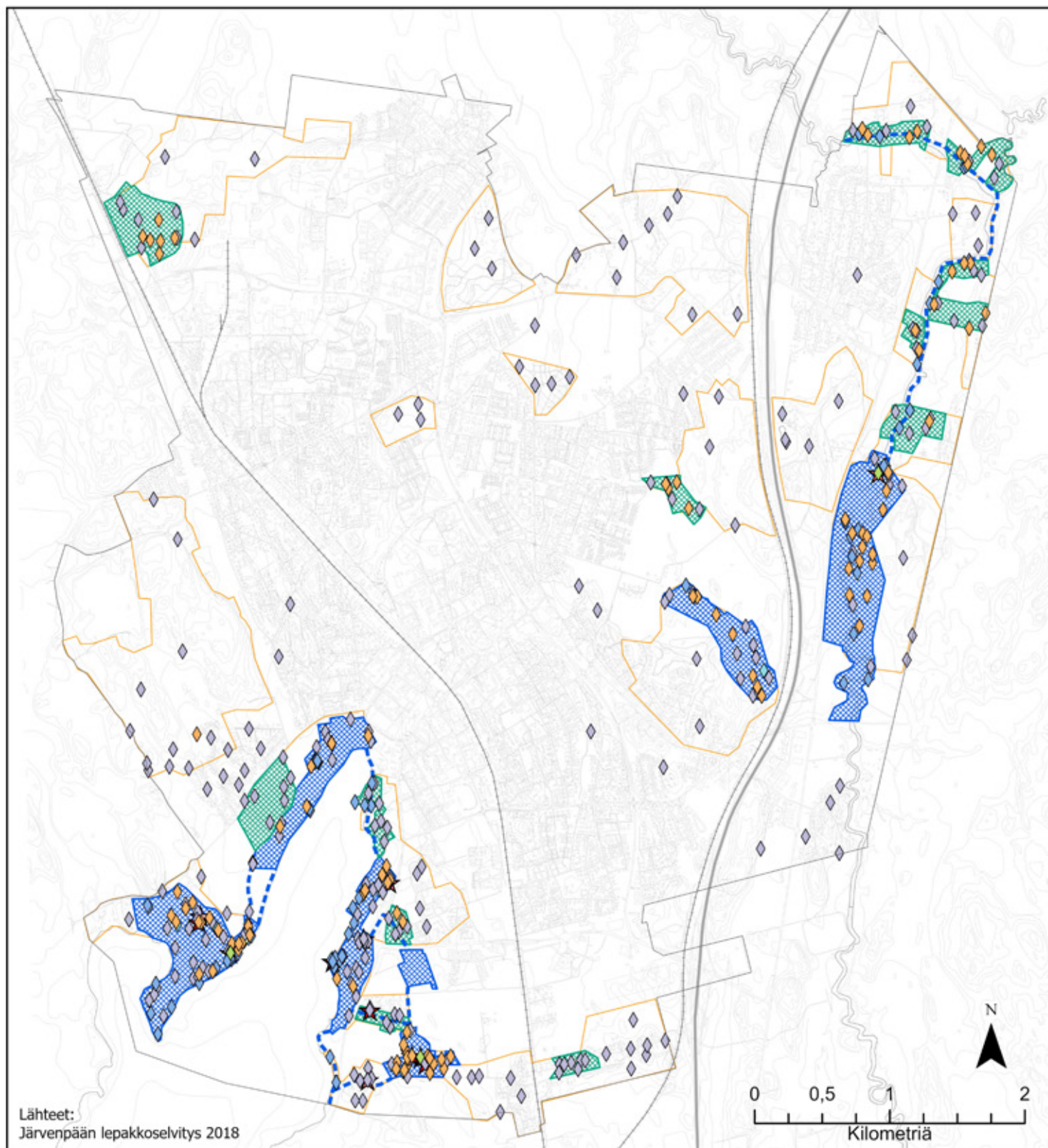
Pienvesien suojele- ja kunnostusstrategian mukainen luokittelu

- 2. Luonnontilainen, valuma-alue parannettavissa
- 3. Esiintyy suojeltavia tai luontodir. lajeja, uhanalaisia luontotyypppejä
- 5. Ekosysteemipalveluja, kunnostuspotentiaalia
- 6. Keinotekoinen / muutettu, mutta luontoarvoja
- 7. Hulevesien hallinta

- Puistoalue tai piha, suojavyöhyke 2-5 m
- Peltö, suojavyöhyke 5-10 m
- Metsäalue, suojavyöhyke 20-30 m
- Mahdollinen ennallistamiskohde
- Valuma-alue

Liite 11. Lepakot

Vuonna 2018 tehdyn lepakkoselvityksen havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Tutkimusosa-alueet

Siirtymäreitti

II Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti

III Muu lepakoiden käyttämä alue

Lepakoiden käyttämät rakennukset

★ Levähdyspaikka

★ Lisäntymispaikka

★ Muu

Lepakkohavainnot

◆ Korvayökkö

◆ Pikkulepakko

◆ Pohjanlepakko

◆ Siippalaji

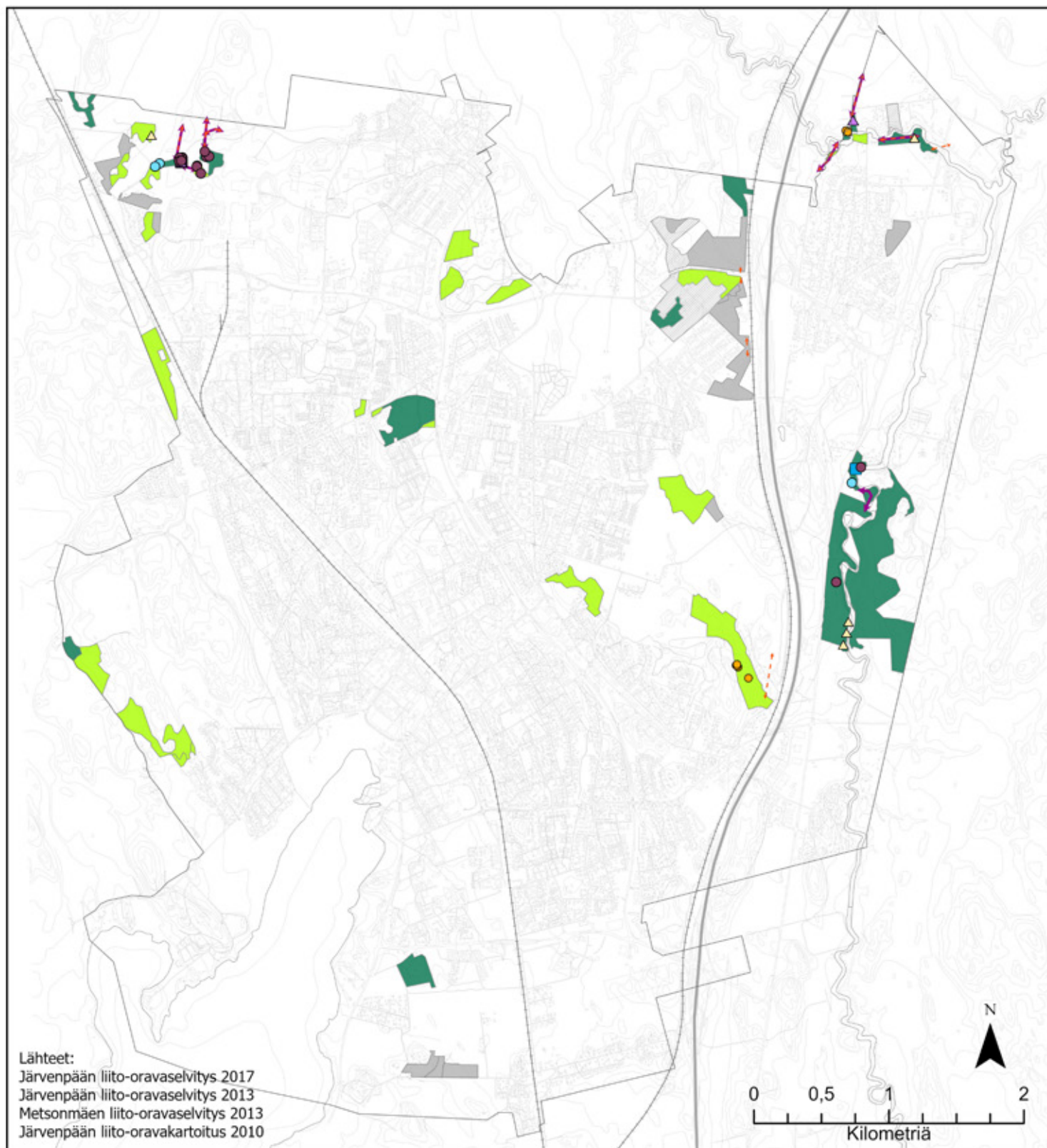
◆ Vesisiippa

◆ Viikisiippalaji

◆ ei tiedossa

Liite 12. Liito-oravat

Vuosina 2010-2017 tehtyt liito-oravaselvityksien havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Tarkastetut metsäkuviot (2017)

- 1 Sopii hyvin liito-oravalle
- 2 Sopii liito-oravalle
- 3 Liikkumisympäristö
- 4 Ei sovi liito-oravalle

Havainnot 2017

- papanapuu
- kolopuu
- pesäpuu

Havainnot 2013

- papanahavainto
- kolopuu

pesäpuu

Havainnot 2010

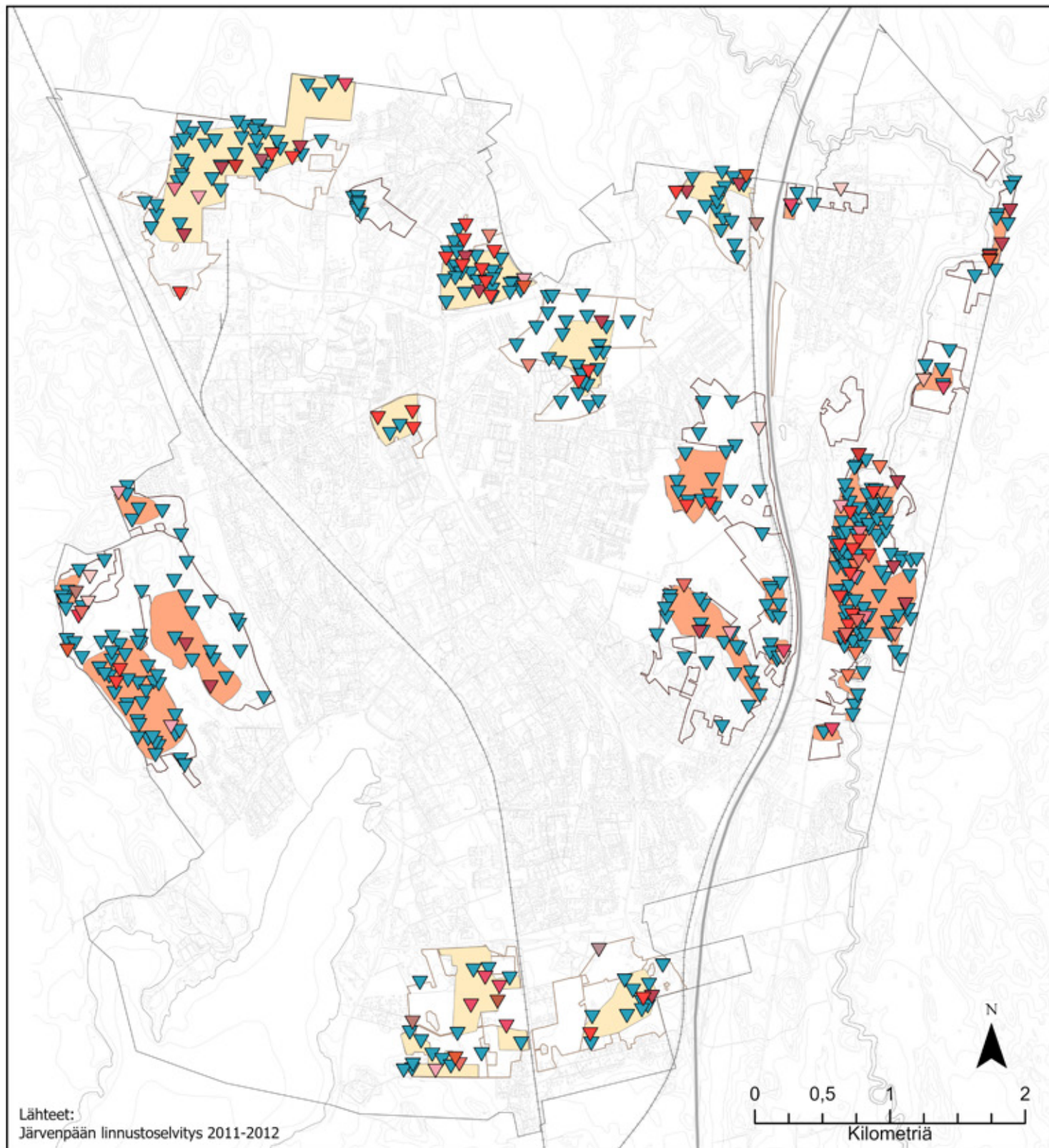
- papanahavainto
- pesäpuu

Liito-oravan kulkuyhteys (2017)

Liito-oravan kulkuyhteys (2013)

Liite 13. Linnusto

Vuosina 2011-2012 tehdyn linnustaselvityksen havainnot. Lisätietoa kaupungin luontotietokannasta.

Linnustollisesti arvokkaat alueet

- 2011
- 2012

Selvitysalueet

- 2011
- 2012

Luokitellut lintulajit

- Harmaapäätikka
- Kivitasku
- Kuhankeittäjä
- Leppälintu
- Luhtahuitti
- Niittykirvinen

Palokärki

- Pikkulepinkäinen
- Pikkusieppo
- Punavarpunen
- Pyy
- Rantasipi
- Ruisrääkkä

Sirittäjä

- Tavi
- Telkkä
- Uuttukyyhky
- Muut huomionarvoiset lintulajit

Liite 14. Hyönteiset, matelijat ja sammakkoeläimet

Vuosina 2008-2016 tehtyjen luontoselvitysten havaintoja. Lisätietoa lajistosta kaupungin luontotietokannasta.

▲ Kovakuoriaiset 2014-2016	✚ Viitasammakko	● Pronssisukkulakoi	▨ Nuolimittari
Sudenkorennot 2014	✚ Kyy	● Purtojuurisurviaiskoi	▨ Nätkelmäryhäkoi
■ Kirjojokikorento	● Perhoshavainnot 2009-2016	● Rusorunkokääriäinen	▨ Ojakärsämökenttäkääriäinen
■ Täplälampikorento	● Ketokultasiipi	▨ Perhosten elinympäristörajaukset 2016	▨ Piennarkenttäkääriäinen
Matelijat ja sammakkoeläimet 2012-2016	● Ketosukkulakoi	▨ Ahdepikkumittari	▨ Poppelirunkokääriäinen
✚ Kutuhavainto (sammakolaji)	● Kirjotäpläkoi	▨ Ketosukkulakoi	▨ Pronssisukkulakoi
✚ Sammakko	● Ojakärsämökenttäkääriäinen	▨ Kirjotäpläkoi	▨ Rusorunkokääriäinen
	● Poppelirunkokääriäinen		

Liite 15. Viherrakenteen luokittelu

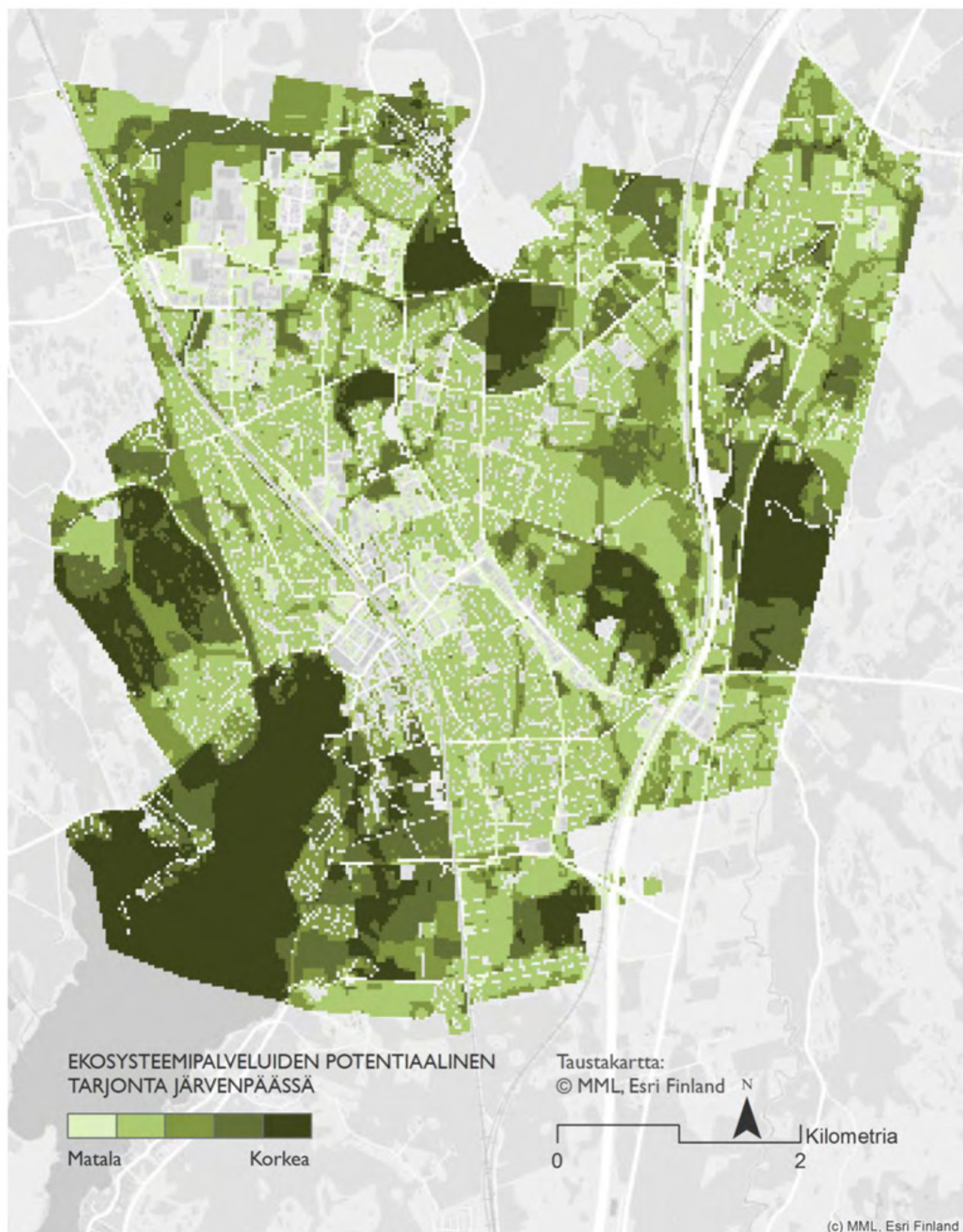
Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt -selvityksessä vuonna 2015 laadittu viherrakenteen raja- ja luokittelu. Pinta-alaltaan huomattavia alueita on rakennettu inventoinnin jälkeen (mm. Poikkien yritysalue).

metsät	puistot	suot ja kosteikot
maatalousmaat	tonttivihreä	vesistöt
niityt	suojaviheralueet	pienvedet
viljelypalstat	pinnoittamattomat urheilualueet	
siirtolapuutarha	kierrätysalue	

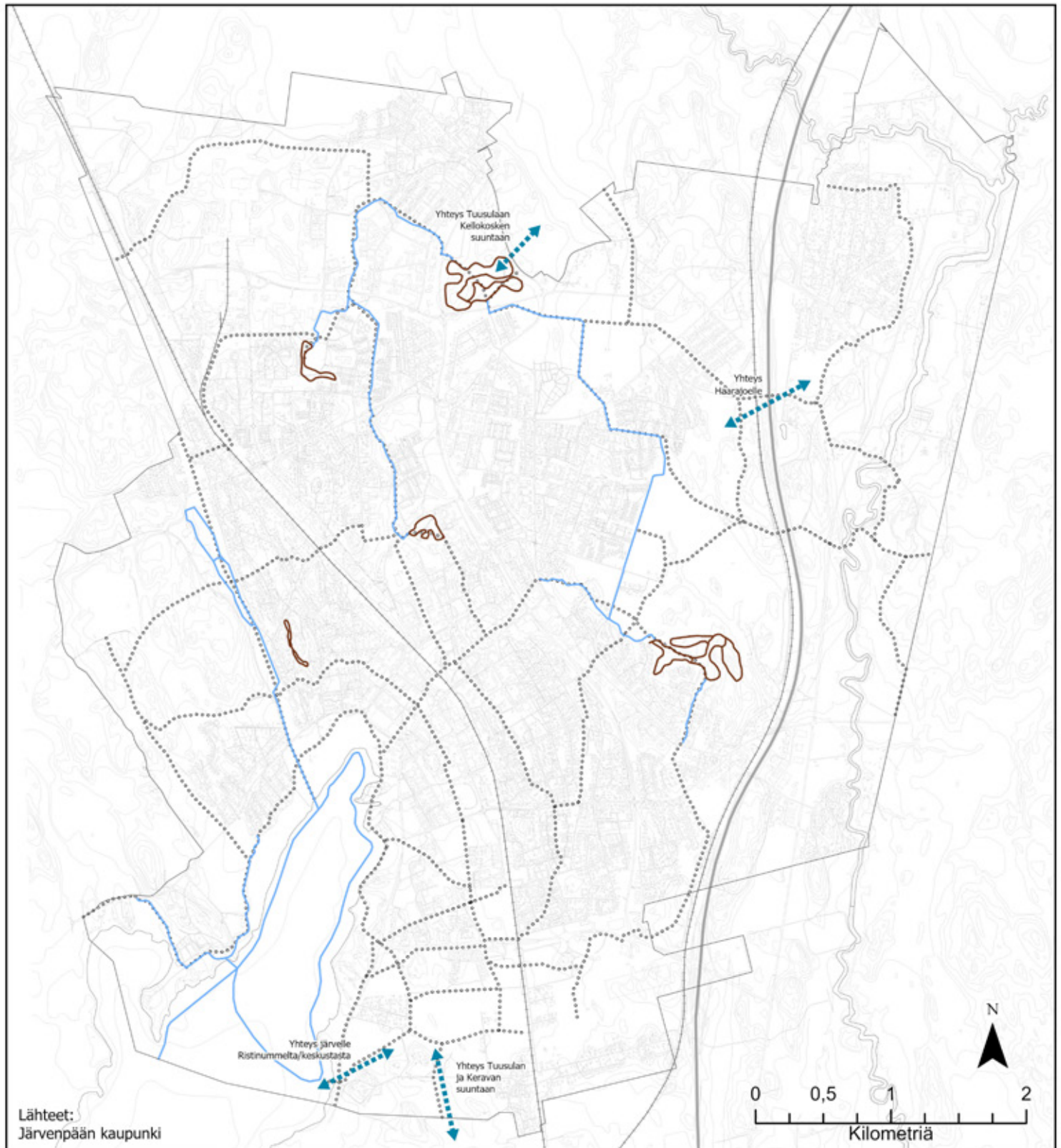
Liite 16. Ekosysteempipalveluiden tarjonta

Järvenpään viherrakenteen arvot ja hyödyt -selvityksessä vuonna 2015 laskettu viherrakenteen potentiaalinen kyky tarjota erilaisia ekosysteempipalveluita. Mitä tummemman vihreä alue on, sitä paremmat edellytykset alueella on tarjota monipuolisesti erilaisia ekosysteempipalveluita eli hyötyjä.

Liite 17. Nykyiset hiihtoväylät ja kehittämistarpeet

Nykyiset hiihtoväylät ja muut ulkoilun reitit, yleiskaavan kartalla 2/4 osoitetut virkistys- ja ulkoilun pääreitit sekä tarpeet latuverkon kehittämiseksi.

Nykyiset reitit

— Latu

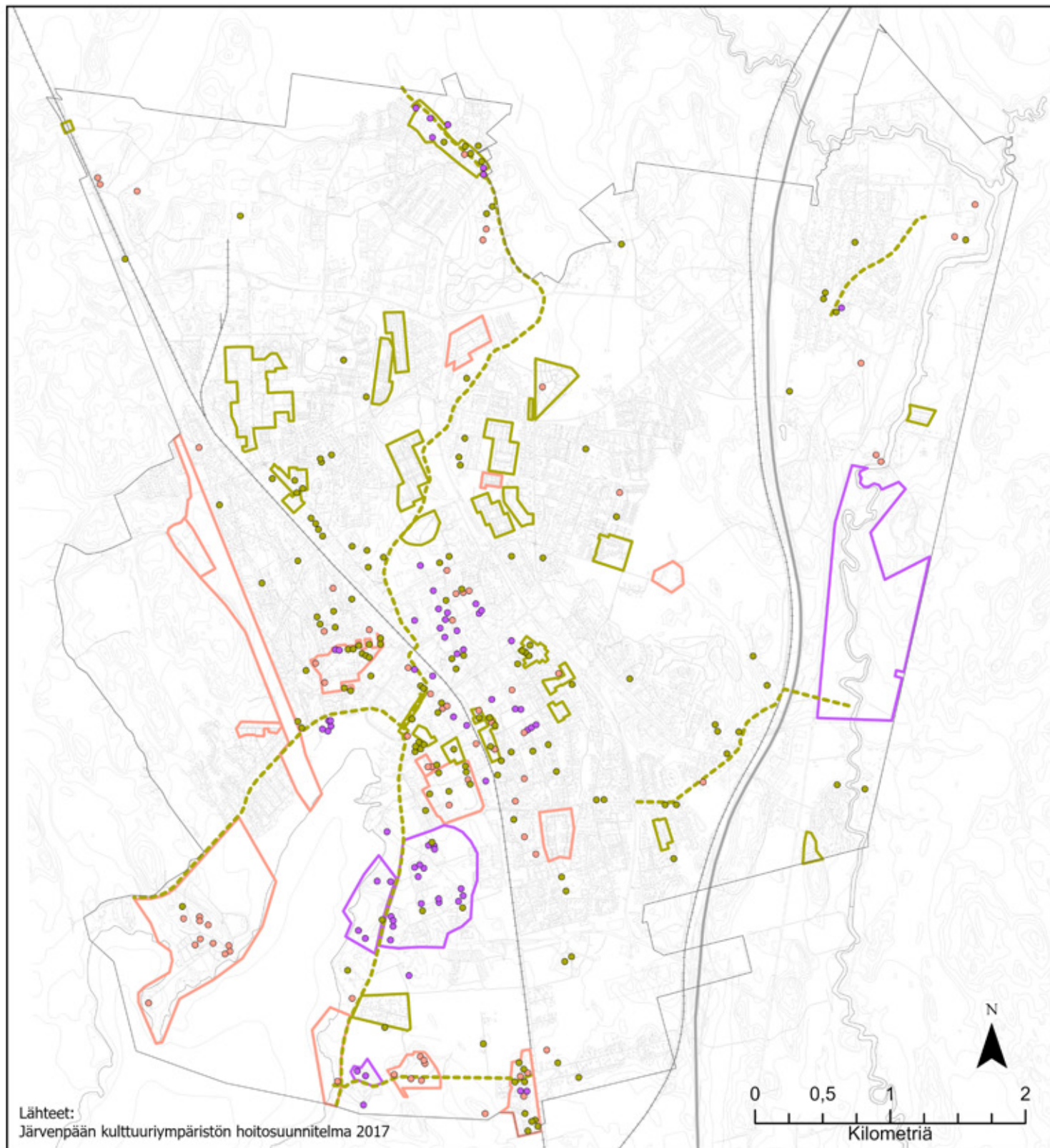
— Kuntorata / Latu

..... Yleiskaavassa osoitettu virkistys- ja ulkoilun pääreitti

← - - - → Hiihtoyhteyden kehittämistarve

Liite 18. Arvokkaat kulttuuriympäristöt

Järvenpään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa 2017 arvotetut alueet, reitit ja kohteet. Toimenpideluokkien 1 ja 2 kohteet on osoitettu yleiskaavan kartalla 3/4.

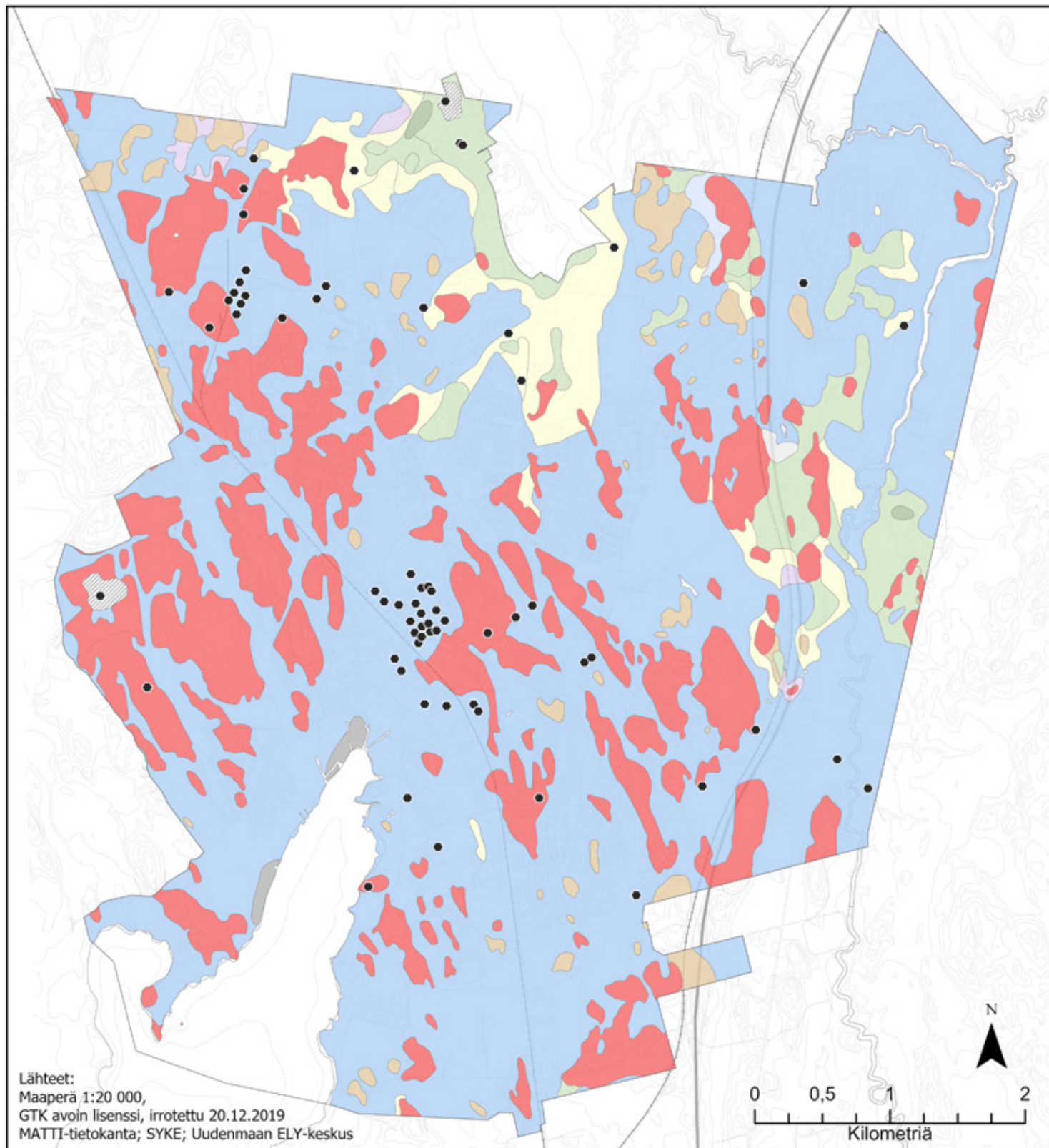

Toimenpide-ehdotukset

		1: Suojeltu
		2: Suojellaan kaavoituksella
		3: Suojelutarve selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä

Liite 19. Maalajit ja pilaantuneet tai mahdollisesti pilaantuneet maa-alueet

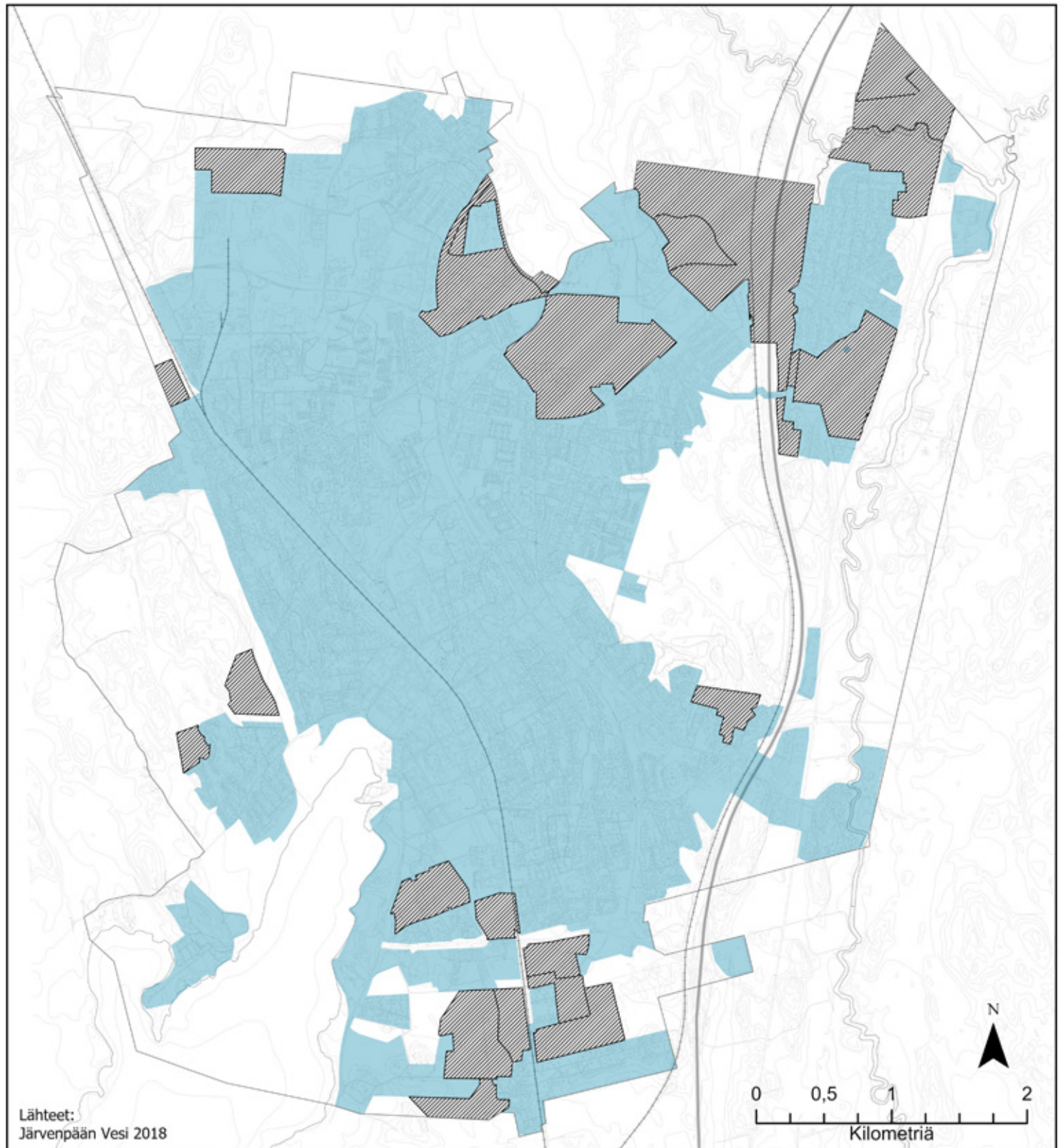
Kartalla on kuvattu Geologisen tutkimuskeskuksen (GTK) maaperäaineiston mukaiset pintamaalajit ja valtakunnallisen Maaperän tietojärjestelmän (MATTI) tammikuun 2020 mukaiset kohteet.

Kalliomaa	Hiesu
Hiekkamoreeni	Savi
Sora	Lieju
Hiekka	Rahkaturve
Karkea hieta	Täytemaa
Hieno hieta	● Pilaantunut tai mahdollisesti pilaantunut maa-alue

Liite 20. Vesihuollon toiminta-alue

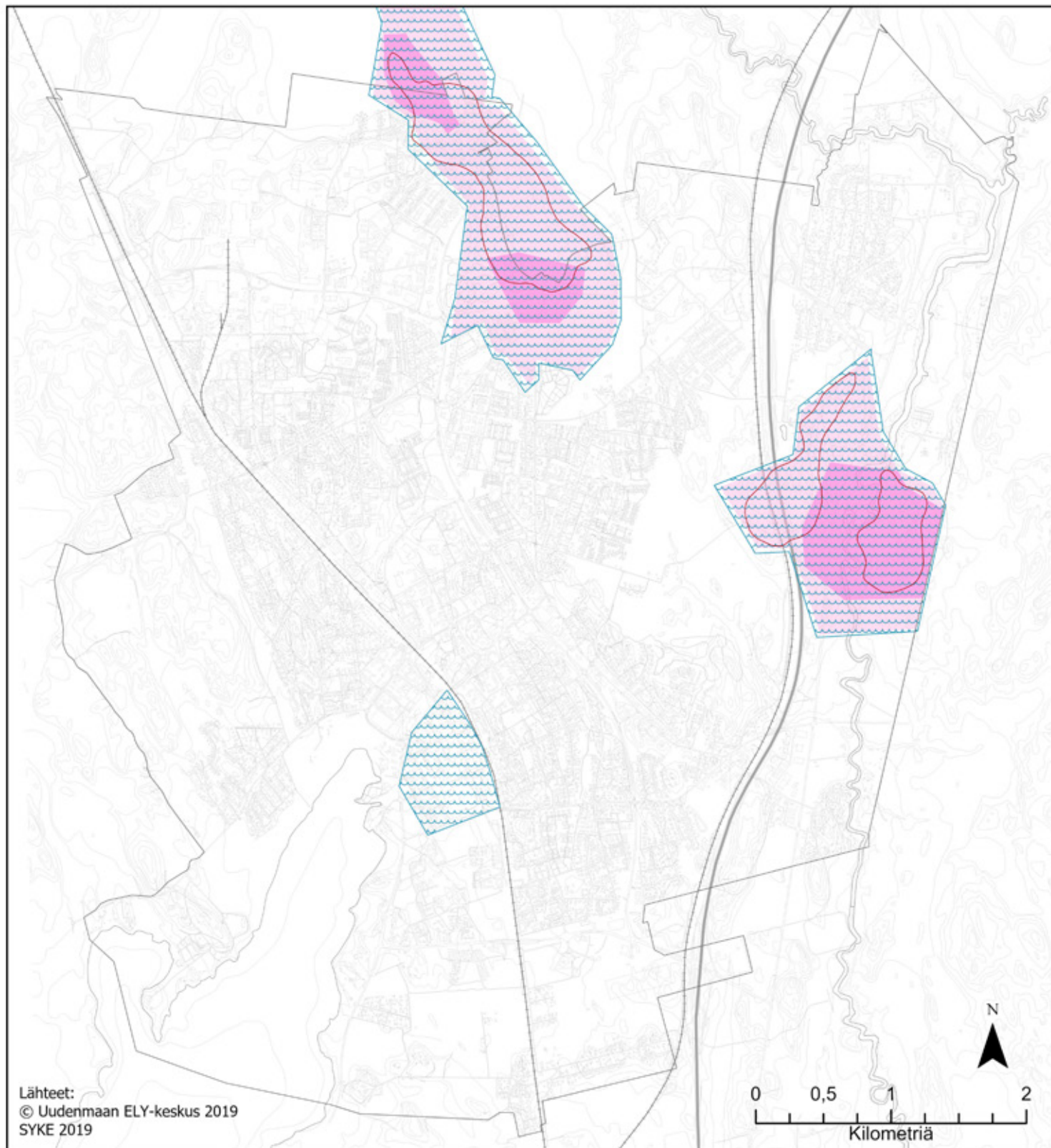
Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston toiminta-alueet on hyväksytty Järvenpään veden johtokunnassa 13.3.2018. Vesihuollon toiminta- ja tavoitealueet on tarkoitus päivittää vuoden 2020 aikana.

- Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston toiminta-alue
- Vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston tavoitealueet

Liite 21. Pohjavesialueet ja vedenottamoiden suojavyöhykkeet

Nummenkylän, Myllylän ja Keskustan pohjavesialueet, pohjaveden varsinaiset muodostumisalueet sekä vedenottamoiden lähi- ja kaukosuojavyöhykkeet.

- Pohjavesialue
- Pohjaveden varsinainen muodostumisalue
- Vedenottamon lähisuojavyöhyke
- Vedenottamon kaukosuojavyöhyke

Liite 22: Esimerkkejä Järvenpään alueiden nykyisistä tehokkuuksista

Tehokkuusluvut

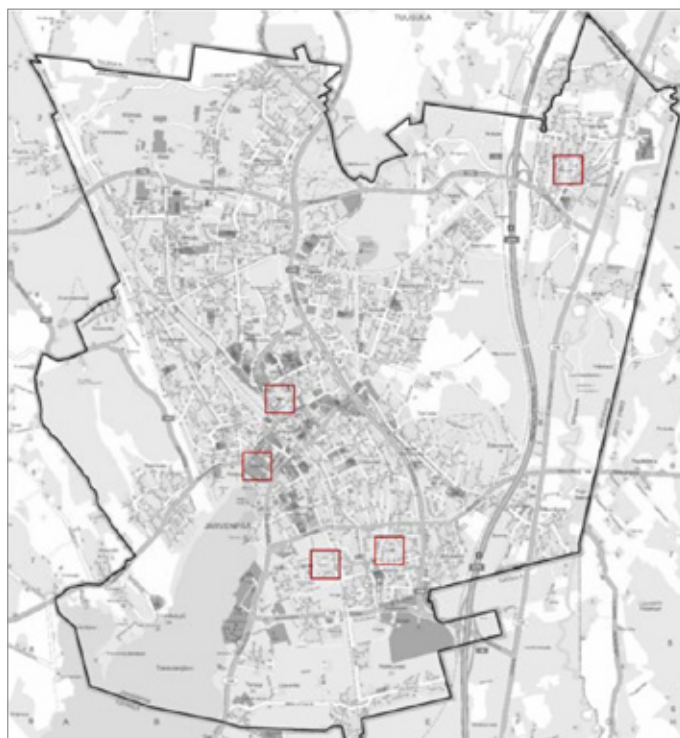
e_a = aluetehokkuus

e_k = korttelitehokkuus

e_t = tonttitehokkuus

Jokaisesta esimerkkialueesta on tehokkuusluvut, ilmakuva ja rakeisuuskartta.

Tiedot ovat vuosilta 2017 ja 2018.

Keskustatoimintojen alue,
Tiivis kerrostaloalue

esimerkkialue: Keskusta

$e_a = 0,7$

$e_k = 0,93$

$e_t = 1,24$

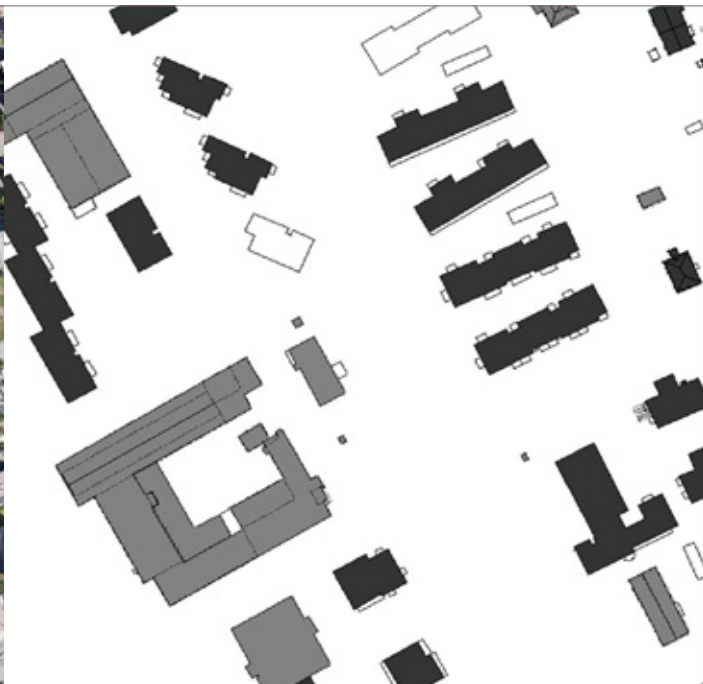
Kerrostaloalue

esimerkkialue: Pajala

$e_a = 0,6$

$e_k = 0,8$

$e_t = 1,07$

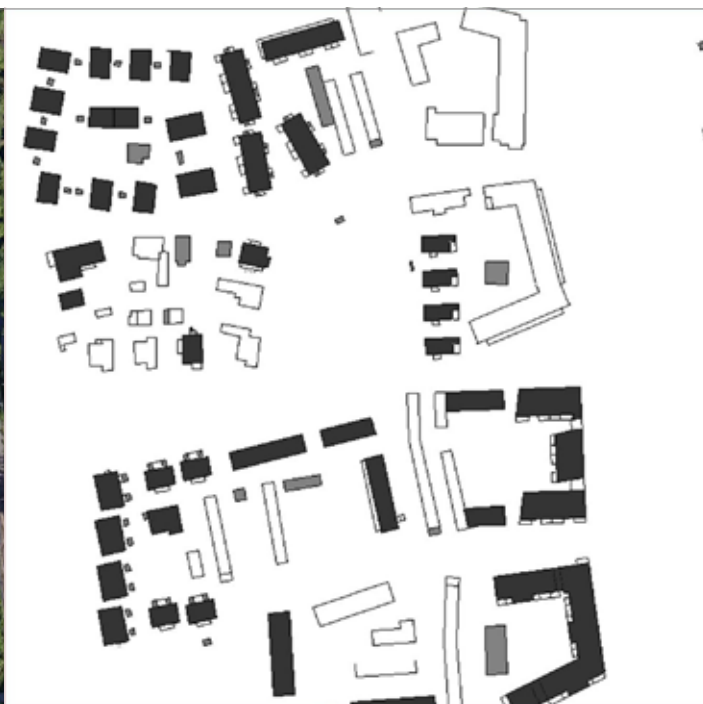
Sekoittuneen asumisen alue

esimerkkialue: Lepola I

$e_a = 0,3$

$e_k = 0,4$

$e_t = 0,53$

Pientaloalue

esimerkkialue: Kyrölä

$e_a = 0,15$

$e_k = 0,2$

$e_t = 0,27$

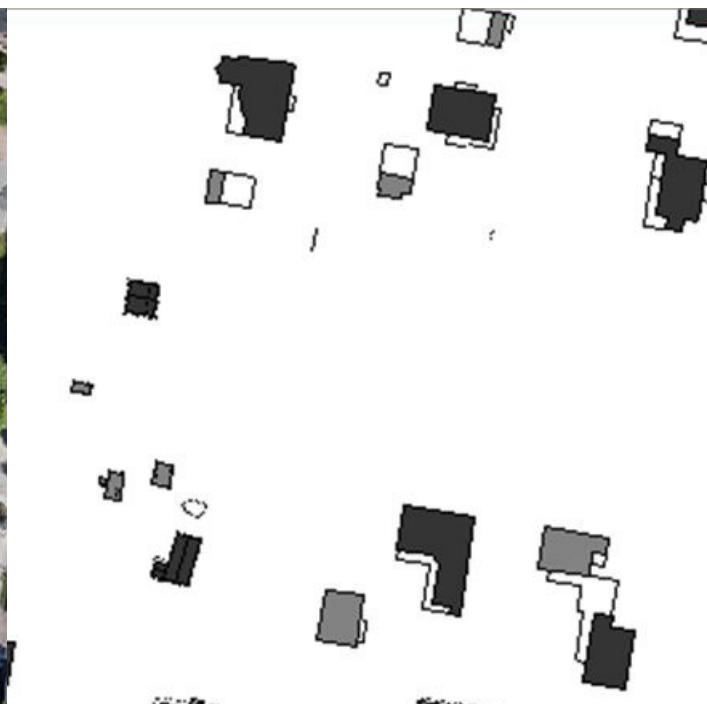
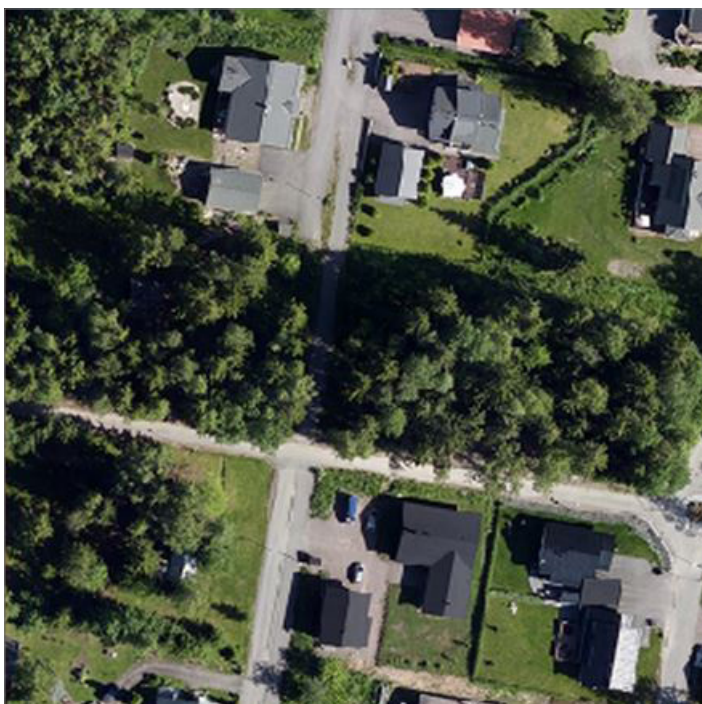
Erillispientalojen alue

esimerkkialue: Haarajoki

$e_a = 0,1$

$e_k = 0,13$

$e_t = 0,18$

Miten osallistun?

Tutustu suunnitelmaan

Suunnitteluasiakirjat ja aineistot ovat nähtävillä 11.3.-22.4.2020 **Seutulantal**on palvelupisteessä (Seutulantie 12, 1. kerros) sekä Järvenpään kaupungin internet-sivuilla (www.jarvenpaa.fi/yleiskaava2040).

Tutki, mitä kaikissa neljässä oikeusvaikutteisessa kartassa sinua kiinnostavalla alueella kaavaratkaisu mahdollistaa. Voit tarkastella kaavaratkaisua myös karttapalvelussa (<https://yk2040.jarvenpaa.fi>). Lue merkintöjä vastaavat määräykset ja selostuksesta kaavaratkaisun kuvaus. Kiinnitä huomiota alueiden ajoituksen toteutukseen. Pohdi onko vaikutusten arviointi riittävää tai toivoisitko joistain asiasta lisätietoa. Ole rohkeasti yhteydessä, jos jokin asia jää mietityttämään!

Tule kuulemaan ja keskustelemaan

Esittely ja yleisötilaisuus Seutulantalolla (Seutulantie 12) torstaina **12.3. klo 17.30-19.**

Klikkaile näkemyksesi kartalle

Yleiskaavaluonnoksesta on mahdollista antaa palautetta suoraan kartalle kohdistettuna osoitteessa <https://app.maptionnaire.com/fi/7887/>. Jokaisesta oikeusvaikutteisesta kartasta on mahdollista kertoa mitkä kohdat ovat hyviä tai huonoja. Maptionnaire-kysely on mahdollista täyttää tietokoneella ja kannettavilla mobiililaitteilla. Palaute on mahdollista antaa nimettömänä. Vastauksista tehdään kooste, josta yksittäisiä vastaajia ei pysty tunnistamaan. Kysely on auki 22.4.2020 asti.

Jätä muistutus kirjallisesti

Kirjalliset mielipiteet ja lausunnot pyydetään jättämään sähköpostitse **22.4.2020** mennessä osoitteeseen tekninen.palvelu@jarvenpaa.fi

Lisätietoja:

Yleiskaavapäällikkö Hannele Selin, etunimi.sukunimi@jarvenpaa.fi, puh. 040 315 2432